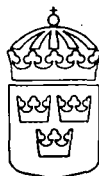

Utbildningsutskottets betänkande

1986/87: 26

om forskning (prop. 1986/87: 80 jämte bil. 6
delvis samt prop. 1986/87: 100 delvis)

UbU
1986/87: 26

ÅTTONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1986/87: 80 jämte bilaga 6 (utbildningsdepartementet) med undantag av avsnitten Kulturverksamhet och Massmedier m. m. Vidare behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1986/87: 100 bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under punkt I 3. Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. samt motioner som rör forskningsfrågor.

1. Vissa för forskning och forskarutbildning gemensamma frågor

Regeringen har i proposition 1986/87: 80

dels berett riksdagen tillfälle att ta del av vad statsministern anført om forsknings- och utvecklingsverksamhet.

dels föreslagit riksdagen att bemyndiga regeringen att bemyndiga forskningsråden och forskningsrådsnämnden att besluta om tilldelning av anslag för högst tre år.

dels föreslagit riksdagen att godkänna vad som föreslagits i propositionen om statens psykologisk-pedagogiska bibliotek och om delegationen för vetenskaplig och teknisk informationsförsörjning.

dels föreslagit riksdagen att bemyndiga regeringen att besluta om överföringar mellan fakultetsanslag i enlighet med vad som förordats i propositionen.

Motionerna

Motioner väckta under den allmänna motionstiden

1986/87: Ub536 av Karl Boo m. fl. (c) vari med hänvisning till vad som anförts i motion 1986/87: Kr412 yrkas att riksdagen beslutar begära att regeringen genomför en utredning om behovet av en idrottshögskola.

1986/87: Ub545 av Rune Rydén m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att blivande lärare i tekniska eller ekono-

miska ämnen med viss praktisk erfarenhet och blivande lärare med ämnesmässig lektorskompetens fr. o. m. läsåret 1988/89 – i likhet med vad som gäller för blivande ämneslärare vid folkhögskola – erhåller utbildningsarvode vid genomgång av praktisk-pedagogisk utbildning (delvis).

1986/87: Ub590 av Ingrid Sundberg (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om högskoleinstitutionernas möjlighet att erbjuda en samlad ämnesutbildning på tre terminer,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om vikten av att öka de högskolestuderandes motivation att påbörja och avsluta forskarutbildning,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att tillsättningen av högre statliga tjänster skall baseras på vetenskaplig kompetens.

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att för lektorstjänst i gymnasieskolan skall fordras forskarutbildning.

1986/87: Ub601 av Hans Rosengren (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om forskningsresurser till de regionala högskolorna och behovet av särskilda medel till de fackliga organisationerna för forskningsverksamhet (delvis).

1986/87: Ub604 av Inge Carlsson (s) och Christer Nilsson (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en högre utbildning för idrottsledare m. m.

1986/87: Ub609 av Ove Karlsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om behovet av regionala, fullt utvecklade högskolor med forskning och forskarutbildning.

1986/87: Ub622 av Bertil Fiskesjö (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en plan för en utökning av antalet tjänster vid universitet och högskolor i enlighet med vad som anförts i motionen.

1986/87: Ub624 av Rune Ångström m. fl. (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att den låter utreda förutsättningarna för inrättandet av en idrottshögskola.

1986/87: Ub636 av Margitta Edgren (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag i syfte att initiera en förändring enligt statskontorets rapport 1986: 27 så att delegationen för vetenskaplig och teknisk informationsförsörjning upphör som myndighet.

1986/87: Ub643 av Rune Rydén m. fl. (m, fp, c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en praktisk-pedagogisk utbildning gemensam för blivande gymnasielektorer samt lärare inom högskolan,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behörighet till tjänst som gymnasielektor.

1986/87: Ub657 av Jan Hyttring (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att doktorsavhandling skall kunna skrivas på finska språket i Sverige.

1986/87: Ub661 av Birger Hagård (m) och Göran Allmér (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om möjligheter att inrätta tjänst som adjungerad högskolelektor och adjungerad forskarassistent vid högskolan.

1986/87: Ub676 av Britta Bjelle (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en förstärkning av den inomvetenskapligt motiverade forskningen och om att förstärka högskolan i Luleå och universitetet i Umeå.

1986/87: Ub683 av Bengt Kindbom m. fl. (c) vari med hänvisning till vad som anförts i motion 1986/87: K437 yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utarbetande av etikregler m. m. för forskning och statistikproduktion.

Motioner väckta med anledning av proposition 1986/87: 80

1986/87: Ub1 av Olof Johansson m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts rörande sambandet mellan kvaliteten i forskningen och kvaliteten i utbildningsväsendet i sin helhet.

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts rörande det fria kunskapssökandet som grund för forskningspolitiken.

3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om tvärvetenskapligt arbetssätt.

4. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts rörande forskningens betydelse för den regionala utvecklingen.

5. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en plan för total övergång från utbildningsbidrag till doktorandtjänster.

6. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en skyndsam översyn och förslag rörande villkoren för utbildningsbidragen och doktorandtjänsterna i enlighet med vad som anförts i motionen.

8. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts rörande doktorsexamen som krav för vissa tjänster.

9. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära skyndsamt förslag till lokalförsörjningsprogram för högskoleväsendet enligt de riktlinjer som anges i motionen.

10. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts rörande kvinnlig representation i de högskoleorgan som bereder tjänstetillsättningar.

11. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts rörande utvecklingsprogram för laboratorieassistenter, ingenjörer och andra personalkategorier som aktivt deltar i forskningsverksamheten,

12. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en översyn av anslagssystemet till forskningen enligt de riktlinjer som anges i motionen,

14. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära utredning och förslag rörande donationer till fonder under forskningsrådets överinseende,

16. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts rörande professurer och forskningsprogram vid de mindre högskolorna,

17. att riksdagen beslutar att till D 28. Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål delanslag 1. Finansiering av högskolelektors m. fl. forskning anvisa 43 870 000 kr., varvid regeringen bemyndigas att reducera berörda fakultetsanslag med 33 870 000 kr. samt att fördelningen även i fortsättningen skall göras av regionstyrelserna (delvis),

18. att riksdagen hos regeringen begär förslag rörande befordringstjänster enligt de riktlinjer som anges i motionen,

19. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts rörande forskningsinformation.

1986/87: Ub2 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om forskningspolitikens inriktning,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om arbetsvillkoren för kvinnliga forskare,

6. att riksdagen beslutar att under bil. 6 utbildningsdepartementet anvisa 25 000 000 kr. per år under de tre kommande budgetåren för forskning vid de mindre högskolorna,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om sektorsforskning,

8. att riksdagen beslutar att under bil. 6 utbildningsdepartementet anvisa 15 000 000 kr. för en försöksverksamhet med vetenskapsbutiker.

1986/87: Ub5 av Carl Bildt m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ett positivt klimat för kunskap och kompetens,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående rapportering om s. k. ämnesanknutna bisysslor,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående doktorsexamen som behörighetsvillkor för vissa statliga tjänster,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående åtgärder för att avhjälpa den svaga rekryteringen till gymnasieskolans lektorstjänster,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående styrning av forskning,

6. att riksdagen beslutar att som en första etapp överföra ca 30 procent av medlen för sektoriell FoU till fakultetsanslag och forskningsråd i enlighet med vad som i motionen anförts,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående avvecklingen av sektorsforskningsorgan i samband med den i motionen föreslagna resursöverföringen,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående kvalitet och integritet i det statliga utredningsväsendet,

11. att riksdagen begär att regeringen skall besluta att försöksverksamhet med lokalt beslutsfattande i vad gäller omprövning, inrättande och tillsättning av professorer skall bedrivas vid matematisk-naturvetenskaplig och teknisk fakultet under sex år i enlighet med vad som i motionen anförts,

12. att riksdagen begär att regeringen skall besluta att företrädare för personalen och de studerande inte skall ha rätt att ingå i tjänsteförslagsnämnderna,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående ansvaret för högskolans byggnader,

16. att riksdagen beslutar att till den rörliga resursen under fakultetsanslagen för budgetåret 1987/88 anslå sammanlagt ytterligare 10 000 000 kr. utöver regeringens förslag samt att bemyndiga regeringen att fördela medlen mellan fakulteterna,

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående möjlighet att disputera som "privatist",

18. att riksdagen begär att regeringen skall besluta att reglerna för allmän och särskild behörighet för forskarutbildning ändras i enlighet med vad som i motionen anförts,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående bedömning av doktorsavhandling,

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående nya utbildningsbidrag efter läsåret 1990/91,

21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående att ett tak för högsta uttag av undervisning bör sättas för doktorandtjänster,

22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående positiv prövning av stiftelser med syfte att stödja högskolans forskning,

25. att riksdagen avslår regeringens förslag om att öronmärka en viss andel av den rörliga resursen till lärare vid högskoleenheter utan fasta forskningsresurser.

1986/87: Ub6 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en överföring av medel med 2 procent för vardera budgetåret 1988/89 och 1989/90 från anslagen till sektorsforskning till högskolans fakultetsanslag,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en försöksverksamhet fr. o. m. budgetåret 1988/89 med målstyrning vid ett antal högskolor innebärande rätt för högskolorna att själva ompröva och inrätta professurer samt att fördela resurser mellan grundutbildning och forskning och mellan tjänster, lokaler, inredning och utrustning.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en försöksverksamhet fr. o. m. budgetåret 1988/89 med att tilldela de tekniska fakulteterna en extra medelsresurs motsvarande 5 procent av resp. fakultetsanslag att fördelas av fakulteterna själva till sådan forskning som man finner angelägen.

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inrättandet av central medelsreserv om 10 milj. kr: fr. o. m. budgetåret 1988/89 att användas för att inrätta särskilda tjänster inom högskolan för personer som högskolorna inte har möjlighet att rekrytera inom ramen för ordinarie tjänst.

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en parlamentarisk utredning om forskningsetik.

1986/87: Ub9 av Jan-Erik Wikström (fp) och Lars Leijonborg (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en särskild översyn bör göras av de delar av informationsförsörjningen som inte kommer att täckas av det föreslagna biblioteksorganet.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den organisatoriska utformningen av det föreslagna biblioteksorganet och dess anknytning till universitets- och högskoleämbetet bör göras så, att organet blir representativt även för det stora antal bibliotek som ligger utanför universitets- och högskoleämbetets verksamhetsområde.

1986/87: Ub13 av Bertil Fiskesjö (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att den nuvarande ordningen för fördelning av medel till de mindre högskolorna ur den rörliga resursen för forskning skall bibehållas.

1986/87: Ub17 av Birthe Sörestedt m. fl. (s) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder för att öka antalet kvinnliga forskare.

1986/87: Ub24 av Bo Forslund m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen angetts om medel för doktorander med anknytning till de nya högskolorna.

1986/87: Ub25 av Hans Rosengren m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om resurser till och former för forskningsverksamhet vid regionala högskolor.

1986/87: Ub33 av Lennart Pettersson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande fördelningen av den rörliga resursen för forskning.

1986/87: Ub36 av Karin Israelsson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts rörande internordisk högskola för bildande konst i Umeå.

1986/87: Ub40 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp, m, c, vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar avslå propositionens förslag att statens psykologisk-pedagogiska bibliotek (SPPB) fr. o. m. den 1 juli 1988 knyts till universitetsbiblioteket i Stockholm.

1986/87: Ub42 av Björn Körlof m. fl. (m, fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om nödvändigheten av att ett tvärvetenskapligt institut för idrotten kommer till stånd.

1986/87: Ub44 av Iréne Vestlund m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om nödvändigheten av att ett tvärvetenskapligt institut för idrotten förlagt till högskolan Falun–Borlänge kommer till stånd.

1986/87: Ub53 av Göthe Knutson (m) och Gullan Lindblad (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att förslaget om rapportering rörande s. k. ämnesanknutna bisysslor skall avvisas.

1986/87: Ub60 av Kerstin Keen (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att professors titel skall kunna tilldelas väl kvalificerade universitetslektorer inom ramen för en ordning med befordringstjänster,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att man vid fördelningen av doktorandtjänster skall ha ambitionen att ge kvinnliga forskarstuderande en större andel av tjänsterna än vad deras faktiska antal motiverar,

3. att riksdagen hos regeringen begär att universitets- och högskoleämbetet får i uppdrag att följa tillsättningen av mellantjänster för att tillse att kvinnliga sökande får en bedömning som ger dem full rättvisa.

1986/87: Ub65 av Ing-Marie Hansson (s) och Arne Gadd (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om fördelningen av medel till högskolelektors och högskoleadjunkters forskning.

1986/87: Ub67 av Margareta Winberg (s) och Nils-Olof Gustafsson (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om fasta forskningsresurser även till de mindre högskolorna,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande de små högskolorna och ordningen med fördelning av den rörliga resursen för forskning.

1986/87: Ub68 av Marianne Andersson (c) och Gunilla André (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om kvinnlig representation i tjänsteförslagsnämnder, forskningsrådsnämnder, forskningsråd och andra organ.

1986/87: Ub70 av Stig Gustafsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående tjänstebenämningar vid den statliga högskolan.

1986/87: Ub81 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en idrottshögskola och om dess lokalisering till Falun–Borlänge,

9. att riksdagen hos regeringen begär en ändring i högskoleförordningen med innebörd att endast offentliga, vetenskapliga arbeten får beaktas för akademiska examina,

11. att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för en bättre samordning av utbyggnaden av datoriserade informationssystem i högskolorna,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts rörande utländska doktorander.

Utskottet

1 Inledning

År 1979 godkände riksdagen (prop. 1978/79: 119, UbU 1978/79: 44, rskr. 1978/79: 391) riktlinjer för den framtida forskningsplaneringen som bl. a. innebär att regeringen varje valperiod skall förelägga riksdagen en proposition som mera samlat presenterar regeringens forskningspolitik. Vid riksmötet 1981/82 framlades den första forskningspropositionen enligt dessa riktlinjer (prop. 1981/82: 106, UbU 1981/82: 37, rskr. 1981/82: 397; SoU 1981/82: 54, rskr. 1981/82: 398; JoU 1981/82: 40, rskr. 1981/82: 399; AU 1981/82: 17, rskr. 1981/82: 400). Våren 1984 överlämnades den andra forskningspropositionen till riksdagen (prop. 1983/84: 107, UbU 1983/84: 28, rskr. 1983/84: 401; propositionen remitterades till ytterligare nio utskott, jfr UbU 1983/84: 28 s. 15).

Till innevarande riksmöte har regeringen i proposition 1986/87: 80 om forskning givit riksdagen tillfälle att ta del av vad statsministern anført i sitt huvudanförande om forsknings- och utvecklingsverksamhet. I bilagor från tolv olika departement läggs vidare fram förslag beträffande frågor om forskning som avser resp. departements verksamhetsområde.

Huvudanförandet i proposition 1986/87: 80 samt bilaga 6 med undantag av avsnitten Kulturverksamhet och Massmedier m. m. har remitterats till utbildningsutskottet. Propositionens övriga bilagor har helt eller delvis remitterats till justitieukskottet (JuU 1986/87: 27), utrikesutskottet (UU 1986/87: 16), försvarsutskottet (FöU 1986/87: 9), socialutskottet (SoU 1986/87: 28), trafikutskottet (TU 1986/87: 27), kulturskottet (KrU 1986/87: 16), jordbruksutskottet (JoU 1986/87: 19), arbetsmarknadsutskottet (AU 1986/87: 16), socialförsäkringsutskottet (SfU 1986/87: 23), bostadsutskottet (BoU 1986/87: 19), näringsutskottet (NU 1986/87: 33) och finansutskottet (FiU 1986/87: 26).

I detta betänkande behandlar utbildningsutskottet proposition 1986/87: 80 i de delar den remitterats till utskottet samt proposition 1986/87: 100 bilaga 10 punkten I 3. Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. Utskottet behandlar nu också motioner om forskning som väckts dels under den allmänna motionstiden år 1987, dels med anledning av proposition 1986/87: 80.

Under förevarande punkt I tas upp vissa övergripande forskningsfrågor samt under punkterna 2–29 frågor som rör medelsanvisning under forskningsanslag inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde.

Utbildningsutskottet har från kulturutskottet inhämtat yttrande (KrU 1986/87: 4 y) över motionsyrkande om inkomstgaranti för f. d. innehavare av tidsbegränsad lärartjänst inom högre konstnärlig utbildning m. m. Från utrikesutskottet och försvarsutskottet har inhämtats yttrandena (UU 1986/87: 2 y, resp. FöU 1986/87: 3 y) över motionsyrkande om professur i säkerhetspolitisk forskning. Yttrandena är fogade som *bilagorna 1–3* till detta betänkande.

2 1987 års förslag

De samlade statliga anslagen till forsknings- och utvecklingsverksamhet (FoU) uppgår innevarande budgetår till 11,3 miljarder kronor. Enligt vad statsministern anför i sitt huvudanförande varken kan eller bör denna samlade investering utsättas för drastiska förändringar under en kort tidsperiod.

De förslag till reella förstärkningar som nu framläggs för kommande treårsperiod innebär en permanent nivåhöjning av forskningsanslagen med 500 milj. kr. utöver sedvanlig pris- och lönekomensation. Ökningen avses ske successivt under treårsperioden. För budgetåret 1987/88 föreslås reformer till en sammanlagd beräknad kostnad av 315 milj. kr., för budgetåret 1988/89 reformer motsvarande ytterligare 95 milj. kr. och för budgetåret 1989/90 reformer motsvarande ytterligare 90 milj. kr.

Förstärkningarna görs främst på universitets- och högskoleområdet, med tonvikt på rekryteringen av nya generationer forskare. Bl. a. föreslås inrättande av ca 700 nya doktorandtjänster och en tioprocentig höjning av beloppen för utbildningsbidrag. Vidare föreslås en förstärkning av högskolans basresurser, som bl. a. gör det möjligt att inrätta minst 226 nya forskarassistenttjänster. 67 nya professurer föreslås inrättade under treårsperioden. Slutligen föreslår regeringen i propositionen ökning av grundforskningsrådets resurser. Härutöver anges att dessa fr. o. m. budgetåret 1988/89 bör få komensation för löne- och prisstegringar i enlighet med vad som gäller för högskolan.

Utöver de här redovisade generella förstärkningarna för universitet och högskolor föreslås i propositionen särskilda insatser inom vissa programområden för forskning. Även dessa satsningar avses till stor del komma högskolan och forskningsråden till godo. De särskilda förstärkningarna omfattar främst s. k. kulturvetenskaper och konstnärlig verksamhet, forskning för en bättre miljö, bioteknik och informationsteknologi samt internationellt forskningssamarbete.

Som en utgångspunkt för reformförslagen redovisas den svenska forskningen som en del i den internationella forskningsprocessen. Statsministern framhåller att mycket av styrkan i ett litet lands forskning ligger i dess internationella samhörighet. Samverkan mellan forskare i olika delar av världen har varit avgörande för forskningens utveckling till i dag och kommer att vara det även i framtiden. Detta gäller också den tekniska utvecklingen och det industriella utnyttjandet av forskningsresultaten. Forskningspolitiken måste därför syfta till att förstärka de internationella banden.

Naturrens- och miljöproblemens globala karaktär är ytterligare ett viktigt skäl för internationell samverkan inom forskningen. Vidgad kunskap om vår jord är av grundläggande betydelse för hur framtiden kan komma att gestalta sig för kommande generationer. Hotet mot världens skogar och de bestående och illavarslande förändringarna i atmosfären och haven har lett till en växande insikt om problemens globala karaktär. Sverige har härvid, framhålls det, ett ansvar för att ställa sin forskningsresultat till förfogande.

Också i andra industrialiserade länder ökar FoU-utgifternas andel av bruttonationalprodukten. Det allt högre kunskapsinnehållet i produktionen återspeglas även däri att FoU-investeringarna utgör en växande del av de samlade investeringarna. Utvecklingen i USA och Japan redovisas i propositionen, liksom de ökade satsningarna i bl. a. Danmark, Norge och Finland.

Ett utökat nordiskt samarbete kan möjliggöra att vi gemensamt kan ligga väl framme internationellt inom flera tekniska specialiteter, framhåller statsministern. Det är därför naturligt att det nordiska ministerrådet ger hög prioritet åt samarbete inom forskning och högre utbildning, bl. a. för att öka rörligheten inom forskarutbildningen och bland högskolans forskare och lärare.

Vidare framhålls den betydelse det har för nivån på svensk forskning att Sverige kan delta i samarbete med forskningsinstitutioner och företag inom EG-området. Det är bakgrunden till ramavtalet om vetenskapligt och tekniskt samarbete mellan Sverige och EG (prop. 1985/86: 89, UU 1985/86: 17, rskr. 1985/86: 240).

Svenska forskare deltar sedan länge i annat europeiskt samarbete inom såväl grundforskning som tillämpad forskning. I propositionen nämns bl. a. CERN, det europeiska centrumet för kärn- och partikelfysik, och ESF, European Science Foundation, som särskilt stöder olika slag av direkta informella forskarkontakter. Enligt statsministerns mening bör de medel som nu föreslås bli tillförda fakulteterna som ytterligare basresursförstärkning också nyttjas för att underlätta yngre forskares medverkan i det internationella samarbetet.

En annan aspekt av svensk forskning sedd i ett internationellt perspektiv utgörs av sådan forskning som i sig har ett utrikespolitiskt och i synnerhet säkerhetspolitiskt intresse. Kvalificerad forskning är, framhålls det, en förutsättning för en fortsatt aktiv och slagkraftig svensk politik i internatio-

nella nedrustningsförhandlingar. Även forskningen om utvecklingsproblemen i utvecklingsländerna bör stärkas.

Regeringen begärde hösten 1985 att genom OECD få en utvärdering gjord av den svenska forsknings- och teknikpolitiken. OECD genomför löpande sådana länderanalyser inom ramen för sin kommitté för vetenskap och teknik. En rapport avlämnades av fyra utvärderare i maj 1986 och själva den s. k. examinationen ägde rum i juni 1986. Det allmänna intryck som rapporten förmedlar är positivt. Den svenska forskningspolitiken framstår i ett internationellt perspektiv som framgångsrik. Rapporten markerar också den samstämmighet som finns hos dem som är verksamma inom forskning och forskningspolitik om vilka problemen är. Statsministern framhåller att OECD:s utvärdering har varit till stor nytta i det arbete som föregått de förslag som regeringen lägger fram för den kommande treårsperioden. Bl. a. hänvisar han till att OECD-gruppen rekommenderar förbättringar av studiefinansieringen och lönesystemen inom högskolan och framhåller vikten av att sektoriella forskningsfinansiärer investerar i grundforskning. Utvärderarna rekommenderar även t. ex. förnyade diskussioner mellan parterna på arbetsmarknaden om användningen av förnyelsefonderna.

4 Forskning inom universitet och högskolor

I propositionen framhålls att det inom landet råder glädjande enighet om högskolans centrala roll för svensk forskning. Forskningen bedrivs i regel vid samma institutioner som också ger grundläggande högskoleutbildning. Därmed får nya generationer tillgång till vad som sker i olika ämnen, inte bara i Sverige utan även internationellt. Forskningen finns samlad i universitets- och högskoleorganisationen och de olika ämnena befinner sig lokalmässigt i närheten av varandra, vilket möjliggör mångvetenskapliga kontakter och tvärvetenskapligt samarbete.

Regeringens förslag till förstärkningar syftar framför allt till att säkra högskolans position som den dominerande bäraren av ny kunskap genom forskning. De sektoriella forskningsstödjande råden och myndigheterna uppmanas att i sitt stöd till forskningen främja högskolans långsiktiga förnyelse.

4.1 Betydelsen av forskning på eget programansvar

Enligt proposition 1986/87: 80 bör forskningspolitikens olika delar ta sikte på att vidmakthålla och långsiktigt stärka det vetenskapliga arbetet ämne för ämne inom högskolan. Forskningen bör i växande utsträckning bedrivas på eget programansvar. *Forskning på eget programansvar* innebär att forskarna ges hela ansvaret för hur problemen ställs och uppgifterna löses och redovisas. Forskning på eget programansvar kan avse både över högskolebudgeten och över forskningsråden finansierad forskning och sektoriellt och industriellt motiverad forskning som syftar till långsiktig kunskapsuppbyggnad inom ett visst område.

Huvuddelen av det svenska arbetet på eget programansvar bedrivs i dag

vid institutioner inom högskolan parallellt med grundläggande högskoleutbildning. Samma personer arbetar i stor utsträckning inom båda verksamhetsområdena. Den nya lärartjänstorganisationen för högskolan ger ökade möjligheter härtill.

Enligt propositionen är det viktigt att forskningen organiseras runt ett dominerande inslag av arbete på eget programansvar. Det höjer kvaliteten också på uppdragsforskningen. Den forskning inom ramen för högskolan, som finansieras av näringslivet, av kommunerna eller från andra huvudtitlar än utbildnings- och jordbruksdepartementens, bör i växande utsträckning ges karaktären av arbete på eget programansvar. En sådan omorientering bör enligt propositionen ske på bekostnad av kortsiktigt arbete på direkt uppdrag av företag, kommuner och myndigheter. Forskarutbildningen, forskarrekruteringen och arbetsvillkoren för arbetet på eget programansvar är enligt regeringens mening de delar av svensk forskning som särskilt bör främjas. Regeringens förslag till resursförstärkningar avser därför framför allt forskarutbildningen, forskarrekruteringen, forskningsmiljön inom högskolan (basresurser för utrustning, böcker, resor, deltagande i konferenser, inbjudan av gästföreläsare m. m.) samt forskningsråden. Insatser görs som nämnts härutöver inom vissa särskilda programområden.

Enligt motion 1986/87: Ub1 (c) är det viktigt att det inom forskarsamhället finns goda möjligheter till *ett fritt kunskapssökande*. Statsmakternas uppgift är att garantera att våra universitet i olika avseenden är en god miljö för ett sådant kunskapssökande (yrkande 2). En annan viktig uppgift för statsmakterna är enligt motionärerna att främja ett tvärvetenskapligt synsätt inom forskningen (yrkande 3). Motionärerna önskar att riksdagen som sin mening skall ge detta till känna för regeringen. I motion 1986/87: Ub2 (vpk) yrkande 1 framförs uppfattningen att det är en viktig forskningspolitisk uppgift att hävda forskningens integritet gentemot dem som har makten. Forskningen vid våra universitet och högskolor får vidare inte bli alltför marknadsorienterad. Forskningspolitiken måste ha en sådan inriktning att forskarnas integritet bevaras. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande:

I propositionen framhålls betydelsen av en omfattande och livskraftig grundforskning. Denna forskning måste stå fri från såväl politisk styrning som krav från marknaden. Den forskning som innebär ett oberoende sökande efter svar på grundläggande frågor kräver originalitet och skaparkraft. Vi måste ständigt, understryks det, höja den vetenskapliga kompetensen och skolningen för att ha en bas för egna vetenskapliga genombrott och för att kunna följa vad som sker vid den vetenskapliga frontlinjen internationellt. Att säkerställa och skapa förutsättningar för att det upprätthålls livaktiga och stabila forskningsmiljöer, med faktiska möjligheter att befinna sig vid frontlinjen, är något av en huvuduppgift för forskningspolitiken. Därvid är, framhålls det i propositionen, den mångsidiga specialiseringen vid universiteten och högskolorna av stort värde för en fruktbar dialog över ämnes- och fakultetsgränserna. Förmågan att inom högskolan skapa tvärvetenskapliga miljöer kommer att ha mycket stor betydelse i framtiden.

Med hänvisning till vad som sålunda anförts anser utskottet att riksdagen bör avslå motionerna 1986/87: Ub1 yrkandena 2 och 3 och 1986/87: Ub2 yrkande 1 och lämna utan erinran vad statsministern anför om forsknings- och utvecklingsverksamhet i denna del.

Enligt motion 1986/87: Ub622 (c) – som väcktes under den allmänna motionstiden 1987 – bör riksdagen begära en plan för en utökning av antalet tjänster vid universitet och högskolor.

Utskottet vill erinra om att förslagen i propositionen innebär en ökning av medlen till forskarassistenttjänster så att minst 226 nya tjänster kan inrättas. Förstärkningen av högskolans basresurser ger härutöver möjlighet till ytterligare ökade personalresurser. Vidare innebär tillkomsten av 67 nya professurer under treårsperioden också en förstärkning av högskolans grundläggande kapacitet.

Med hänvisning till att motionens syfte därmed får anses tillgodosett avstyrker utskottet motion 1986/87: Ub622.

Vidare avstyrker utskottet – med erinran om de resurstillskott som föreslås i propositionen – motion 1986/87: Ub5 (m) om ytterligare 10 milj. kr. till den rörliga resursen under fakultetsanslagen för budgetåret 1987/88 (yrkande 16).

Likaså avstyrker utskottet motion 1986/87: Ub6 (fp) om en central medelsreserv om 10 milj. kr. fr. o. m. budgetåret 1988/89 att användas för att inrätta särskilda tjänster för personer som högskolorna inte har möjlighet att rekrytera inom ramen för ordinarie tjänst (yrkande 4). Utskottet vill i sammanhanget peka på att det redan nu finns vissa instrument för att lösa akuta lönefrågor, nämligen marknadslönetillägg, kontraktsanställning, i vissa lönegrader personlig chefslön och för personal i chefslönesystemet personligt tillägg. Utskottet utgår från att UHÅ noga följer rekryteringssituationen inom högskolan och kommer med de förslag som utvecklingen kan föranleda.

Enligt motion 1986/87: Ub1 (c) yrkande 1 finns det *ett samband mellan kvalitet i utbildningsväsendet i dess helhet och kvalitet i forskningen*. Det är även för forskningens skull nödvändigt att slå vakt om ungdomsskolan och högskolans grundläggande högskoleutbildning. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Samma tema möter i motion 1986/87: Ub5 (m), enligt vilken "begåvningar inte plötsligt kan blomma" den dag då de studerande antas till forskarutbildning, om de inte stimulerats att utveckla sin förmåga långt tidigare (yrkande 1). Enligt motionärerna bör arbetet i skolan utvärderas bättre än för närvarande och särskilda förkunskapskrav uppställas beträffande gymnasielinjer där sådana krav är berättigade (t. ex. i matematik för naturvetenskaplig linje). Vidare bör systemet för tillträde till högskolan utformas så, att inte arbetslivserfarenhet och kvotgruppstillhörighet ger större favörer vid ansökan till högskolan än goda studieinsatser. Enligt motion 1986/87: Ub590 (m) yrkande 1, slutligen, är det angeläget att varje institution har möjlighet att erbjuda en samlad ämnesutbildning upp till 60 poäng.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

Vikten av kunskaper är ett centralt tema i skolavsnittet i 1987 års budgetproposition. Utskottet har vid beredningen av dessa frågor kunnat

konstatera att brister som iakttagits i fråga om skolans läroplaner föranleder åtgärder för att förbättra situationen.

Tillrådesutredningen har lagt fram förslag om nya regler för tillträde till högskolan (SOU 1985: 57). Regeringen kommer att förelägga riksdagen förslag i ärendet innevarande år.

Enligt vad utskottet erfarit avser universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) att i sin anslagsframställning för budgetåret 1988/89 inrikta sitt intresse på den grundläggande högskoleutbildningen. En långsiktigt gynnsam utveckling av forskningen förutsätter en god grundutbildning.

I proposition 1986/87: 80 sätts svensk forskning in i ett internationellt perspektiv. Därvid noteras att Sveriges andel av världens samlade forskning är liten. Vårt lands litenhet måste, sägs det, generellt kompenseras genom en högre kvalitet i allt vad vi företar oss liksom av en högre utbildningsnivå för befolkningen i dess helhet. Det är därför en viktig uppgift för riksdag och regering att säkerställa, att vi också under kommande decennier har tillgång till bästa möjliga forskning och utbildning på rimlig bredd inom de områden, som under överskådlig tid kommer att dominera utvecklingen internationellt.

Huvuddelen av grundforskningen bedrivs i dag vid institutioner inom högskolan parallellt med grundläggande högskoleutbildning och med samma personer i stor utsträckning engagerade inom båda verksamhetsområdena. Enighet råder om att den nära kontakten har stora fördelar både för forskningen och för utbildningen. Det är av stor betydelse för all högskoleutbildning, att den ges av lärare som har nära kontakt med forskning och att dessa kan förmedla kunskaper på grundval av hur de olika ämnena utvecklas internationellt. Förstärkningar inom forskning och forskarutbildning kommer därför att bidra till en kvalitetshöjning också av den grundläggande utbildningen. Högskoleutbildningen är och förblir den viktigaste kanalen för att föra ut forskningsresultat i praktisk tillämpning.

Utskottet delar den i motionerna uttryckta uppfattningen om sambandet mellan kvaliteten i forskningen och kvaliteten i grundutbildningen. Samtidigt finner utskottet att det också i propositionen ges uttryck för samma grundinställning, nämligen att det är nödvändigt att ha en helhetssyn på forskning och utbildning.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 1, 1986/87: Ub5 yrkande 1 och 1986/87: Ub590 yrkande 1.

4.2 Externfinansierarnas roll för forskningen vid högskolans institutioner

Det svenska forskningssystemet kan enligt propositionen i dag sägas bestå av tre samverkande parter. Den första parten är universitet och högskolor; där den grundläggande forskningen och all forskarutbildning bedrivs och där en betydande del av nya forskningsinitiativ tas. Den andra parten är industrin, där framför allt utvecklingsarbete med vetenskapliga metoder genomförs och där behovet av universitetens mångvetenskapliga kapacitet ständigt ökar. Den tredje parten är sektorsorganen. Huvudprincipen för den sektoriellt finansierade, områdesorienterade forskningen, som i huvudsak utförs inom högskolan, är att varje samhällssektor för sig stöder uppbyggnaden av vetenskaplig kompetens för sin verksamhet.

I statsministerns huvudansförande framhålls att det finns skäl för en samordning av forskningspolitiken som innebär att balansen mellan olika delar av forskningssystemet fortlöpande är föremål för analys och eventuella åtgärder.

Rollfördelningen mellan stat och näringsliv i vad gäller forskningen är att staten har huvudansvaret för anslag till forskarutbildning och grundläggande forskning, medan det är företagens huvudansvar att utveckla den marknadsnära FoU-verksamheten. Högskolan har därvid också en roll som en näringspolitisk nationell resurs, som måste värnas och utvecklas för att svensk industri skall kunna förbli tekniskt och ekonomiskt konkurrenskraftig på världsmarknaden.

Forskningen har även spelat en viktig roll för utvecklingen av vårt samhälle historiskt sett. Successivt har samhällets behov av – och ansvar för – kunskaps- och kompetenshöjningen ökat. I dag utgör resultaten från den sektoriellt finansierade forskningen en stor del av samhällets ökande kunskapsmassa. Även i den sektoriella forskningen måste, enligt regeringen, de vetenskapliga kvalitetskraven ställas högt, lika högt som i forskning stödd utifrån andra motiv och med annan finansiering.

En utgångspunkt för forskningspolitiken bör enligt propositionen vara att forskningen *inom* högskolan måste betonas.

Enligt den senaste verksamhetsberättelsen för högskolan – avseende budgetåret 1984/85 – uppgick den externfinansierade delen av forskningsverksamheten inom teknik, naturvetenskap, medicin och samhällsvetenskap i genomsnitt till mellan 50 och 55 procent av hela omslutningen. I de angivna procenttalen ingår medel från forskningsråd, sektorsorgan och andra finansierare. Den externfinansierade verksamheten inom högskolan har enligt propositionen nu fått en sådan omfattning att dess andel av den totala verksamheten knappast bör öka ytterligare. I fortsättningen bör högskolan, hävdar föredragande statsrådet, vara mer selektiv än hittills när det gäller att åta sig olika former av uppdrag för näringsliv och förvaltning. En noggrann prövning bör göras i varje enskilt fall och då framför allt i fråga om långsiktigheten i de utomstående finansierarnas satsningar. Med tanke på framtiden är det viktigt att de externa finansierarna tar ett växande ansvar för den långsiktiga uppbyggnaden av kunskap ämne för ämne. Från högskolans synpunkt är det nödvändigt att detta görs i sådana former att inte negativa konsekvenser uppstår för arbetet på eget programansvar genom att högskolan så småningom tvingas att överta ansvaret för personal inom uppdragsforskning utan att den tillförs motsvarande ekonomiska resurser.

Bland de förslag som läggs fram i propositionen finns exempel på ett sådant permanent ansvarstagande för praktiskt motiverad verksamhet. Det sker bl. a. genom att det till högskolan överförs medel för tjänster som professor i nationalekonomi, särskilt utvärderande arbetsmarknadsforskning, kommunal ekonomi samt invandringsforskning.

Rimlig hänsyn måste emellertid också enligt propositionen tas till sektorsorganens och näringslivets intresse av rörlighet i den av dem initierade och stödda forskningen. Allt stöd till långsiktig kunskapsuppbyggnad behöver inte vara permanent. Lämpliga former för tidsbegränsade insatser är

finansiering av doktorandtjänster, forskarassistenttjänster eller sådana högskolelektorstjänster, särskilt avsedda för långsiktig kunskapsuppbyggnad, som tillkom genom den nyligen genomförda lärartjänstreformen.

UHÄ bör enligt föredragande statsrådet noga följa utvecklingen av den externfinansierade verksamheten inom högskolan med avseende på inriktning, omfattning och former. Verksamhetsberättelserna bör innehålla redovisningar av detta. Skulle utvecklingen bli oförmånlig för högskolan skall UHÄ komma med förslag till åtgärder som kan erfordras.

I motion 1986/87: Ub2 (vpk) yrkande 7 framhålls att den sektoriellt finansierade forskningen under de senaste årtiondena kraftigt ökat i betydelse och inom många områden spelat en viktig och positiv roll. Å andra sidan finns det exempel på att en del sektorsforskning är mycket kortsiktig och inte alltid uppfyller vetenskapliga krav. En överföring av medel från sektorsforskningen till högskolan bör därför göras, liksom en översyn av floran av sektorsorgan. Motionärerna anser det lämpligt att den i motionen angivna problematiken blir föremål för genomlysning och redovisad i nästa forskningsproposition med de förslag som översynen föranleder.

Enligt motion 1986/87: Ub1 (c) yrkande 12 är en förenkling av det statliga anslagssystemet på forskningsområdet nödvändig, varvid de statliga resurserna bör koncentreras till högskolorna och forskningsråden, medan sektorsmyndigheternas resurser bör vara inriktade på utredningsverksamhet nära den tillämpade forskningen och på teknikutveckling. En översyn av det statliga anslagssystemet på forskningsområdet bör därför göras.

Enligt motion 1986/87: Ub6 (fp) yrkande 1 bör medel motsvarande 2 procent av anslagen till sektorsforskning för vardera budgetåren 1988/89 och 1989/90 föras över till högskolans fakultetsanslag. I samband med en sådan överföring bör enligt motion 1986/87: Ub676 (fp) forskningsresurserna vid universitetet i Umeå och högskolan i Luleå förstärkas.

I motion 1986/87: Ub5 (m) betonas vikten av att universitet och högskolor ges möjlighet att bedriva grundforskning oberoende av statlig eller annan styrning. Enligt motionärerna skall externfinansierad forskning kunna bedrivas men får aldrig bli av den omfattning att den inkräktar på den grundläggande forskningen (yrkande 5). Motionärerna föreslår vidare att – som en första etapp – ca 30 % av fackdepartementens medel för sektoriell FoU successivt förs över till berörda fakultetsanslag och forskningsråd samt till Riksbankens jubileumsfond, varav huvuddelen under den kommande treårsperioden. Regeringen bör få i uppdrag att göra dessa överföringar samt fördelningar på anslag (yrkande 6). I samband med resursöverföringen bör avveckling av vissa sektorsorgan övervägas (yrkande 7). Motionärerna anser att kvaliteten på den forskning som bl. a. skall utgöra beslutsunderlag för departement och myndigheter skulle vinna på att sektorsorganen bekostar forskningsverksamhet vid högskolans institutioner i stället för att utveckla egna forskningsorganisationer och hänvisar till UHÄ:s förslag att 30–35 % av en sektorsmyndighets FoU-resurser bör avsättas för långsiktig kunskapsuppbyggnad.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

Som utskottet tidigare har redovisat framhålls i propositionen vikten av att grundforskningen inom högskolan förstärks. Denna forskning måste.

understryks det, stå fri från såväl politisk styrning som krav från marknaden.

Enligt vad utskottet erfarit beräknas högskolans fakultetsanslag enligt förslagen i propositionen reellt, utöver pris- och löneomräkning, öka med minst 12 %. Med undantag för satsningen inom vissa programområden, som redovisas i följande avsnitt, är forskningsanslagen under andra huvudtitlar reellt minskade eller oförändrade. Genom denna tydliga tonvikt på insatser för en förstärkning av högskolan uppnås alltså en effekt i linje med den av vissa motionärer förordade överföringen. Denna understryks ytterligare därigenom att i propositionen framhålls vikten av ett långsiktigt stöd från sektorsorganen till högskolans basresurser. Således anges att sektorsorganen i högre utsträckning genom bl. a. finansiering av tjänster, inrättande av fleråriga ramprogram och avsättande av fria forskningsresurser direkt till högskoleinstitutionerna bör inrikta sin verksamhet mot investeringar av permanent natur vid högskolan. Samtidigt anmodas högskolan att noggrannare än hittills pröva externa uppdrag.

Vidare anges i propositionen att balansen mellan olika delar av forskningssystemet kommer att vara föremål för fortlöpande analys och eventuella åtgärder, och ett särskilt uppdrag ges till UHÄ att noga följa utvecklingen av den externfinansierade verksamheten inom högskolan.

När det gäller motionerna 1986/87: Ub5, 1986/87: Ub6 och 1986/87: Ub676 som kräver särskilda överföringar av medel från sektorsorganen under den närmaste treårsperioden, dvs. före nästa forskningsproposition, avstyrker utskottet motionsyrkandena med hänvisning till vad som anförts i det föregående, bl. a. att fakultetsanslagen nu ökar reellt med minst 12 % genom förslagen i propositionen. Med hänvisning till den översyn av anslagssystemet för hela högskoleområdet som pågår inom regeringskansliet och till vad utskottet i övrigt har anfört avstyrks likaledes motion 1986/87: Ub1 yrkande 12.

Utskottet har således inget att erinra mot vad som anförts i propositionen beträffande sektorsforskningen under den kommande planeringsperioden. Utskottet anser emellertid att det finns skäl att på längre sikt ytterligare stärka grundforskningens ställning i högskolan. Den sektorsfinansierade forskningen, som i huvudsak är tillämpningsinriktad, har vuxit sig allt starkare under de senaste femton åren. Enligt utskottets uppfattning bör regeringen – såsom anförts i motion 1986/87: Ub2 – inför den nästföljande planeringsperioden 1990/91–1992/93 se över sektorsorganens verksamhet och komma med förslag som innebär att viss del av anslagen till sektorsforskningen förs över till högskolans fakultetsanslag m. m. för den långsiktiga kunskapsuppbyggnaden i högskolan.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub2 yrkande 7 och med avslag på motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 12, 1986/87: Ub5 yrkandena 5, 6 och 7, 1986/87: Ub6 yrkande 1 och 1986/87: Ub676 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Yrkande 10 i motion 1986/87: Ub5 (m) om att forskare vid högskolan skall delta som sekreterare i statliga utredningar i större utsträckning än för närvarande bör inte föranleda något särskilt uttalande av riksdagen.

De projekt som finansieras via *forskningsrådsnämnden* och *forskningsrådet* inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde är normalt av längre varaktighet än ett budgetår. Både för den enskilde forskaren och för den högskoleenhet där projektet bedrivs är det angeläget att få besked för en längre period om och i vilken omfattning ett projekt kan räkna med stöd. Forskningsråden och forskningsrådsnämnden bör därför, anföras i propositionen, bemyndigas att fatta anslagsbeslut för högst tre år. En ökad långsiktighet i rådets anslagsbeslut ger i sin tur förutsättningar för mer långsiktig planering inom de berörda högskoleenheterna. Regeringen föreslår riksdagen att bemyndiga regeringen att bemyndiga forskningsråden och forskningsrådsnämnden att besluta om tilldelning av anslag för högst tre år.

Utskottet föreslår att regeringen får det begärda bemyndigandet.

I propositionen betonas värdet av det ökade samarbetet mellan högskola och näringsliv. I detta sammanhang tar föredragande statsrådet upp bl. a. frågan om *bisysslor* och *sekretess*. Gällande bestämmelser innebär att högskoleenheterna endast då särskilda skäl föreligger, t. ex. misstanke att en lärare missköter sitt ordinarie arbete på grund av för omfattande bisysslor, får begära redovisning av bisysslorna. Högskoleledningen kan därvid försättas i svåra situationer. Forskningsrådsnämnden har därför föreslagit att lärarna skall informera högskoleledningen om vilka ämnesbundna bisysslor av nämnvärd omfattning och varaktighet de innehar. En redovisning av dessa uppdrag skulle enligt nämnden minska problemen för högskoleledningarna, och riskerna för misstänkliggörande av enskilda lärare, institutioner eller företag skulle bli mindre. Föredragande statsrådet delar nämndens uppfattning och förordar att högskolelärarna fortsättningsvis skall informera resp. högskoleledning om ämnesanknutna bisysslor av nämnvärd omfattning och varaktighet. Uppgifterna blir därmed offentliga.

Forskningen inom högskolan skall i princip vara fri, öppen och därmed tillgänglig för samhället i stort. Samtidigt är det nödvändigt att i vissa fall även inom högskolans ram kunna utföra forskning där resultaten inte blir omedelbart offentliggjorda. Om detta inte vore möjligt skulle högskolan ofta inte kunna åtaga sig uppdragsforskning från näringslivet.

När det emellertid gäller den offentliga prövningen eller möjligheten till öppen vetenskaplig bedömning av examensarbeten är denna grundläggande för högskolans trovärdighet och anseende. Föredragande statsrådet understryker kraftigt att högskoleenheterna inte bör engagera sig i sådana uppdrag som innebär sekretessbeläggning av examensarbeten av skilda slag (bil. 6, s. 44–45).

I två motioner avvisas regeringens förslag beträffande högskolelärares skyldighet att rapportera bisysslor. I motion 1986/87: Ub5 (m) yrkande 2 anses regeringens förslag vara ett uttryck för bristande förtroende för högskolans lärare. Motionärerna anser att nu gällande bestämmelser är tillräckliga för att stävja missbruk och att ytterligare regler kommer att öka belastningen på högskolans administrativa resurser. I motion 1986/87: Ub53 (m) yrkande 2 påpekas att det är särskilt de mindre och medelstora högskolorna som är beroende av kontakter med näringslivet och för vilka de nu föreslagna reglerna kommer att innebära hinder.

Utskottet, som inte har något att erinra mot vad som anförts i propositionen om högskolelärares skyldighet att redovisa bisysslor, föreslår att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub5 yrkande 2 och 1986/87: Ub53 yrkande 2.

Enligt motion 1986/87: Ub81 (c) yrkande 9 bör riksdagen hos regeringen begära en ändring i högskoleförordningen med innebörd att endast offentliga, vetenskapliga arbeten får tillgodoräknas för akademiska examina.

Med hänvisning till vad föredragande statsrådet anført i frågan (bil. 6, s. 44–45) avstyrker utskottet yrkande 9 i motion 1986/87: Ub81 och föreslår att riksdagen avslår motionen.

Enligt motionerna 1986/87: Ub1 (c) yrkande 14 och 1986/87: Ub5 (m) yrkande 22 sker betydande delar av forskningen i vårt land med stöd av medel från företag och fonder, t. ex. Knut och Alice Wallenbergs stiftelse. Det finns, säger motionärerna, säkert ett betydande intresse inom näringslivet och bland enskilda att stödja forskning. Frågor om *stiftelser med syfte att stödja högskolans forskning* bör enligt motion 1986/87: Ub5 prövas i positiv anda. Frågan om beskattning av donationer till särskilt inrättade fonder under forskningsrådets inseeende bör enligt motion 1986/87: Ub1 bli föremål för en särskild utredning.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

Utskottet har inhämtat att frågan om stiftelsers civilrättsliga ställning är under övervägande inom regeringskansliet. Vidare vill utskottet hänvisa till att frågan om ideella föreningar och stiftelser har behandlats bl. a. av riksdagens skatteutskott vid flera tillfällen, senast i betänkande SkU 1986/87: 39. Skatteutskottet anför att det är angeläget att skattefrågorna för föreningar och stiftelser utan ytterligare dröjsmål tas upp till en gemensam bedömning.

Privata donationer till forskningsändamål har en lång tradition i vårt land, och genom åren har från dessa ett betydande stöd utgått till forskning och forskningsutrustning. Sålunda har Knut och Alice Wallenbergs stiftelse, som inrättades år 1917, enbart under år 1986 beviljat bidrag till ett sammanlagt belopp av 148 milj. kr. På senare år har ett antal nya stiftelser tillkommit med avsevärda sammanlagda kapitalresurser. Genom stiftelserna erhåller svensk forskning ett värdefullt resurstillskott. Det är angeläget att deras resurser på ett effektivt sätt kan komma forskningen till godo.

Utskottet utgår från att förslag om stiftelser och ideella föreningar kommer att lämnas inom kort och att utskottets synpunkt kommer att beaktas i det fortsatta arbetet. Med detta avstyrker utskottet motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 14 och 1986/87: Ub5 yrkande 22.

5 Vissa programområden m. m.

Statsministern framhåller att riksdagen tidigare vid två tillfällen, med anledning av propositionerna 1981/82: 106 och 1983/84: 107, tagit ställning till förslag om prioritering av vissa forskningsområden. Det finns nu anledning att bygga vidare på dessa prioriteringar. I proposition 1986/87: 80 föreslås särskilda förstärkningar inom ett litet antal viktiga programområden. Här följer en översikt av dessa.

I en värld som kännetecknas av allt snabbare förändringar och allt djupare beroende länderna emellan spelar *kulturvetenskaperna* en betydelsefull roll. Att bevara och hålla levande det historiska perspektivet blir allt viktigare. Humanistisk forskning knyter an till allmänmänniska förhållanden och skapar därmed en öppenhet också för andras synsätt. Genom att vi tillhör ett litet språkområde tvingas vi att aktivt tillägna oss andra språk och förstå andra kulturer. Samtidigt ställer välfärdssamhällets utveckling svåra och intressanta frågor. De förslag som framläggs i propositionen innebär betydande tillskott till de kulturvetenskapliga institutionernas resurser och verksamhetsmedel.

De konstnärliga utbildningarna bidrar till att utveckla den mänskliga skapande förmågan. Det nyskapande tänkandet, intuitionen, analysen och den metodiska prövningen av olika alternativ karakteriserar både det vetenskapliga och det konstnärliga arbetet. Det *konstnärliga utvecklingsarbetet* tillhör de områden som föreslås få särskilda förstärkningar.

Försurade sjöar, förorenade hav och en härjande skogsdöd är en del av den allvarliga bakgrunden till att *miljörelaterad forskning* föreslås intensifieras. Forskning kring naturresurser och miljö måste få en fastare ställning vid universiteten, anför statsministern. Behovet av ny kunskap om olika miljöfaktorer är stort. Samtidigt är det angeläget att hänsynen till miljön blir ett naturligt inslag i all FoU-verksamhet. Förslagen om förstärkningar avser forskning om såväl den yttre miljön som arbetsmiljön liksom miljöteknik och ny energiteknik.

Förslag läggs vidare fram om forskningsdelen av ett nationellt program för *informationsteknologin och dess användning*. Den strategiska insatsen från forskningssynpunkt har bedömts vara att ange ett långsiktigt åtagande från statens sida att stärka basen för informationsteknologins utveckling, dvs. den grundläggande forskningen vid högskolan. Detta gäller såväl datavetenskaplig forskning och informationsteknologi som bl. a. humanistisk forskning inom området för informationsteknologins användning.

Under de senaste decennierna har *biotekniken* kommit att bli alltmer uppmärksammas, och betydande satsningar har gjorts i de flesta industriländer. Biotekniken – det tekniska utnyttjandet av mikroorganismer och cell- och vävnadskulturer – bedöms ha en bredd och potential som kan revolutionera morgondagens industri och samhälle. Från såväl forskare som industrirepresentanter har framförts den uppfattningen att vad som nu framför allt krävs i Sverige är en betydande insats inom grundläggande forskning inom cell- och molekylärbiologi. De väsentliga ökningarna bör enligt propositionen koncentreras till de orter där det i dag finns internationellt framstående kompetens, i nära samverkan mellan olika forskargrupper.

Ett verksamhetsområde av särskilt intresse med hänsyn till Sveriges läge i den subarktiska regionen är *polarforskningen*. I Arktis kan denna bygga på en lång tradition vid svenska forskningsinstitutioner inom naturvetenskaper och medicin, samhällsvetenskaper och humaniora. Insatser i Antarktis kompletterar förståelsen av de processer som styr klimatet och miljöutvecklingen både i den nordliga delen av världen och globalt. Förslag läggs nu fram om uppbyggnaden av ett FoU-program i Antarktis.

där forskning med inriktning mot miljön och miljöövervakning utgör tyngdpunkter. Då detta program genomförs avser regeringen begära fullvärdig, s. k. konsultativ, status i Antarktiskfördraget.

Statsministern redovisade inledningsvis betydelsen av *internationellt samarbete* för utvecklingen av svensk FoU. Genom de föreslagna generella förstärkningarna inom högskolan och genom nya möjligheter för styrelsen för teknisk utveckling och Industrifonden att gå in med stöd till svenskt deltagande i internationell samverkan ökar Sveriges möjligheter till fortsatt kompetenshöjande satsningar.

Utskottet anser att riksdagen bör lämna utan erinran vad statsministern i denna del anfört om forsknings- och utvecklingsverksamhet.

6 Fakultetsprogram

UHÄ har utrett frågan om fakultetsprogram. UHÄ anser att det finns motiv för fakultetsprogram på både lokal och nationell nivå. En avvägning mellan de lokala programmen inom ett fakultetsområde skulle på sikt kunna ge ett nationellt fakultetsprogram. Enligt ämbetets bedömning innebär förslaget en måttfull förskjutning i riktning mot mera av målstyrning. UHÄ föreslår en försöksverksamhet inom två fakultetsområden där regering och riksdag skulle fatta beslut om resurser för forskning och forskarutbildning på grundval av fakultetsprogram. Förslaget innebär att de tekniska och matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna lokalt får ta över ansvaret för inrättande av nya professurer och omprövningar av befintliga tjänster. Dessa båda fakulteter har de mest utvecklade programmen. Tillämpad fullt ut skulle ordningen innebära att anslagsframställning nästa gång skulle lämnas först år 1989.

När det gäller fakultetsprogrammets utformning och innehåll delar föredragande statsrådet rent principiellt UHÄ:s uppfattning men kommer till en annan praktisk slutsats i vad avser den roll som regering och riksdag bör spela och den användning som regering och riksdag kan ha av särskilt utformade fakultetsprogram. Han redovisar bl. a. följande.

Forskning och forskarutbildning inom ramen för våra fakulteter tar i dag i anspråk stora resurser. Forskningen har också en allmänt erkänd betydelse för utvecklingen och utvecklingsmöjligheterna inom i stort sett alla samhällssektorer. Mot denna bakgrund är det nödvändigt att politiskt ansvariga organ beslutar om verksamhetens huvudsakliga inriktning. Inom utbildningsdepartementets område sker detta genom att de anslag som anvisas till högskolan ges i termer av de olika fakultetsområdena. Det är således på riksdagen det ankommer att göra den övergripande resursavvägningen mellan forskning inom teknik, medicin, naturvetenskap, samhällsvetenskap, humaniora m. m. På motsvarande sätt ansvarar riksdagen för en övergripande avvägning av forskningsresurserna till olika områden genom den medelsanvisning som görs till forskningsråden för resp. humaniora-samhällsvetenskap, medicin och naturvetenskap. Riksdagen anger också vad som skall ingå i en mer permanent basorganisation för forskning genom att ta ställning till inrättande av ordinarie professurer.

Den rollfördelning som i dag finns mellan statsmakten – regering och

riksdag —, centrala och lokala myndigheter och forskarna själva har vuxit fram under lång tid. Den utgår från regeringens och riksdagens politiska ansvar, svenska myndigheters hävdvunna självständighet samt inte minst de krav som principen om forskningens frihet ställer. Denna rollfördelning ger enligt föredragande statsrådets mening ett väl balanserat inflytande över olika slag av forskningsfrågor för de från skilda synpunkter berörda. Statsrådet är mot den bakgrunden inte beredd att tillstyrka den av UHÄ föreslagna försöksverksamheten vid matematisk-naturvetenskaplig och teknisk fakultet med lokal beslutanderätt i fråga om inrättande av nya professurer och prövning av ämnesinnehållet för befintliga tjänster. Den betydelse dessa beslut har för utformningen av högskolans basorganisation för forskning gör att dessa även fortsättningsvis bör fattas av regering och riksdag.

I två motioner framförs yrkanden som i vissa delar överensstämmer med vad UHÄ föreslagit beträffande fakultetsprogram. I motion 1986/87: Ub5 (m) yrkande 11 hemställs att riksdagen begär att regeringen skall besluta om en försöksverksamhet med fakultetsprogram under sex år med lokalt beslutsfattande i enlighet med vissa i motionen angivna riktlinjer. I motion 1986/87: Ub6 (fp) yrkande 2 begärs en försöksverksamhet med fakultetsprogram fr. o. m. budgetåret 1988/89 i huvudsak i enlighet med UHÄ:s förslag. Därutöver föreslår motionärerna att varje högskoleenhet utifrån en totalram själv får fördela resurser mellan grundutbildning, forskning, lokaler, inredning och utrustning. Detta förslag följs upp i yrkande 3, där man begär en försöksverksamhet som innebär att teknisk fakultet vid varje högskoleenhet tillförs en extra resurs motsvarande 5% av resp. fakultetsanslag att fördelas av fakulteterna själva.

Utskottet har inte något att erinra mot vad som anförts i propositionen. Utskottet är således inte berett att tillstyrka en försöksverksamhet av den art som yrkas i motionerna men vill tillägga följande. Fakultetsprogrammen ger en god bild av en omfattande och mångskiftande verksamhet. Enligt vad UHÄ redovisat i sina överväganden och förslag inför forskningspropositionen har arbetet med fakultetsprogram i sig fått många positiva effekter på fältet. Det har ökat kontakterna mellan forskare och stimulerat till diskussioner om den egna forskningen och dess profilering. UHÄ anser sig också ha fått ett säkrare underlag för sina bedömningar i anslagsframställningen för budgetåret 1987/88. Utskottet vill inte utesluta att fakultetsprogram även fortsättningsvis kan komma att utgöra ett värdefullt beslutsunderlag för såväl UHÄ som de lokala organen. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1986/87: Ub5 yrkande 11 och 1986/87: Ub6 yrkande 2.

Utskottet vill med anledning av yrkande 3 i motion 1986/87: Ub6 erinra om vad som sägs i budgetpropositionen 1986/87: 100 om en fortsatt decentralisering av ansvaret för högskolans verksamhet. För närvarande pågår inom regeringskansliet ett arbete med att se över högskolans anslags- och styrsystem som förutom sektors- och fakultetsanslag även kommer att innefatta lokalkostnader och resurser för inredning och utrustning. Arbetet syftar till att åstadkomma en friare resursanvändning inom högskolan i enlighet med vad som yrkas i motionen. Utskottet föreslår med hänvisning till vad som anförts att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub6 yrkande 3.

Att rekrytera och utbilda nya forskare är en central uppgift för högskolan. Ett ständigt tillflöde av personer som genomgår och genomgått forskarutbildning behövs för att vetenskapssamhället skall bibehålla sin vitalitet och utvecklas och stimuleras i sitt sökande efter ny kunskap. Av lika stor betydelse är det att samhället i övrigt – företag, organisationer och myndigheter m. fl. – i stor utsträckning får tillgång till och utnyttjar personal med forskarutbildning.

Enligt motion 1986/87: Ub5 (m) yrkande 18 kräver forskarutbildning inte bara ämnesfördjupning utan även kunskapsbredd och utblick över besläktade ämnen. Inom det förutvarande filosofiska fakultetsområdet bör *förkunskapskraven för antagning till forskarutbildning* därför utgöras av en fullständig grundexamen om minst 120 poäng med minst 60 poäng i det aktuella forskarutbildningsämnet. För de utbildningslinjer som inte omfattar 120 poäng bör motsvarande nivå uppnås genom överbryggande kurser. Förkunskapskraven för forskarutbildning bör enligt motionärerna ändras i enlighet härmed.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet anföra följande.

Enligt 8 kap. 19 § högskoleförordningen har studerande som på ett tillfredsställande sätt har gått igenom allmän, lokal eller individuell utbildningslinje inom grundläggande högskoleutbildning om minst 80 poäng allmän behörighet att antas till forskarutbildning. Föreskrifter med villkor för särskild behörighet meddelas enligt 8 kap. 20 § nämnda förordning i studieplan för forskarutbildning enligt riktlinjer av UHÄ eller styrelsen för Sveriges lantbruksuniversitet. Som regel krävs i dag 60 poäng (motsvarande) i ett för forskarutbildningsämnet relevant område inom grundutbildningen. För den som inte uppnår särskild behörighet inom ramen för linjens poängtal finns s. k. överbryggande kurser.

I riktlinjer för lokala föreskrifter om särskild behörighet och urval i fråga om tillträde till forskarutbildning har UHÄ angett att, när vederbörande högskolemyndighet prövar om behörighet kan ges på grundval av ett antal enstaka kurser, kurser om 120 poäng torde bli en naturlig riktpunkt för utbildningens omfattning med hänsyn till kraven på en rimlig bredd och en tillräcklig fördjupning inom ämnesområdet. Dessa 120 poäng förutsätts inrymma även de poängtal som motsvarar kraven för den särskilda behörigheten.

Utskottet, som i och för sig kan instämma i att en linjeutbildning om 80 poäng är i kortaste laget, vill dock crinra om att den som vill forskarutbilda sig i ett ämne, som inte alls har ingått i vederbörandes grundutbildning, givetvis har att uppfylla minst samma krav på fördjupningsstudier som andra studerande, dvs. studier om minst 60 poäng i ämnet i fråga. Utskottet finner inte nu skäl föreligga att aktualisera en ändring av högskoleförordningens bestämmelser i denna del. Motion 1986/87: Ub5 yrkande 18 avstyrks.

Genom beslut av regering och riksdag våren 1982 gjordes vissa förändringar i *studiefinansieringen inom forskarutbildningen*. Vid sidan om systemet med utbildningsbidrag inrättades bl. a. en ny tjänstetyp – doktorandtjänst.

Enligt proposition 1986/87: 80 uppgår nu antalet hela utbildningsbidrag till 3 200 och doktorandtjänsterna till 500. Arvodestjänster som assistent uppskattas till 1 500. Till detta kommer ca 1 600 forskningsassistenter som bedriver forskarstudier. I propositionen hänvisas bl. a. till ändringen i högskoleförordningen där det föreskrivs att forskningsassistenter som är doktorander så långt möjligt skall förordnas på doktorandtjänst. Vidare erinras om att sektoriella forskningsresurser kan användas för att inrätta doktorandtjänster. Regeringen vill att doktorandtjänster skall vara den naturliga formen för studiefinansieringen och att utbildningsbidragen successivt skall omvandlas till doktorandtjänster. Ytterligare 57 milj. kr. föreslås under treårsperioden för att omvandla ca 700 utbildningsbidrag till doktorandtjänster.

I motion 1986/87: Ub1 (c) yrkande 6 delvis anförs att utbildningsbidragen bör ses över med utgångspunkt i att de bör rymma fler sociala förmåner än för närvarande. Enligt motion 1986/87: Ub1 (c) yrkande 5 bör riksdagen hos regeringen begära en plan för en total omvandling av utbildningsbidragen till doktorandtjänster under en period av 5–10 år. I motion 1986/87: Ub5 (m) yrkande 20 begärs att nya utbildningsbidrag inte skall utdelas efter läsåret 1990/91. Enligt motionärerna är det bättre med ett något färre antal doktorander som har ett fullgott studiestöd och som kan genomföra forskarutbildningen på ett effektivt sätt, än ett system med utbildningsbidrag där doktoranderna av ekonomiska och andra skäl har svårt att helt och fullt ägna sig åt forskarutbildning. Enligt motion 1986/87: Ub590 (m) yrkande 3 bör åtgärder vidtas för att öka de högskolestuderandes motivation att påbörja och avsluta forskarutbildningen.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

Enligt proposition 1986/87: 80 kommer utbildningsbidraget att inom kort höjas med 10 % till 7 406 kr./månad. Föredragande statsrådet har vid sin beräkning av anslagen till fakulteterna m. m. beaktat detta. Huruvida de sociala förmåner som är förknippade med utbildningsbidrag kan utvecklas är, säger statsrådet, en fråga som får övervägas närmare inom regeringskansliet.

Genom regeringens förslag i förevarande proposition omvandlas ca 700 utbildningsbidrag till doktorandtjänster till en kostnad av 57 milj. kr. Detta jämte föreslagen uppräknig av utbildningsbidragen med 10 % till 7 406 kr. per månad – allt till en sammanlagd kostnad av 70 milj. kr. – utgör en stor satsning på forskarutbildning. Utskottet anser att den resursavvägning som skett i propositionen mellan å ena sidan forskarutbildningens behov och å andra sidan övriga forskningsbehov är rimlig.

Med hänvisning till vad som redovisats föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub1 yrkandena 5 samt 6 delvis, 1986/87: Ub5 yrkande 20 och 1986/87: Ub590 yrkande 3.

Enligt motion 1986/87: Ub5 (m) yrkande 17 bör det finnas möjlighet att avlägga doktorsexamen utan att ha del i resurserna för handledning (privatist).

Doktorsexamen får enligt 8 kap. 26 § högskoleförordningen avläggas av den som har genomgått forskarutbildning men också av den som ej har

genomgått forskarutbildning om vederbörande är behörig att antas för forskarutbildning. Med hänvisning härtill bör riksdagen avslå motion 1986/87: Ub5 yrkande 17.

För att bättre kunna upprätthålla kvaliteten på doktorsavhandlingarna bör enligt motion 1986/87: Ub5 (m) yrkande 19 reglerna för *betygsättningen* (underkänd, godkänd) ändras. Motionärerna föreslår att avhandlingen betygsätts som underkänd, godkänd eller väl godkänd. Fakultetsopponent och betygsnämndens ledamöter skall ha rätt att i ett protokoll anmäla avvikande mening samt skälen för sina ställningstaganden.

Nuvarande betygssystem är föranlett av tidigare erfarenhet att ett graderat betygssystem lätt resulterar i en förlängning av doktorandernas utbildningstider. En mer nyanserad bedömning av doktorsavhandlingar får ske i samband med tjänstetillsättningar. Med det anförda avstyrks motionsyrkandet.

I doktorandtjänst kan ingå tjänstgöring med högst två femtedelar av full arbetstid. I motionerna 1986/87: Ub1 (c) yrkande 6 delvis och 1986/87: Ub5 (m) yrkande 21 föreslås att "ett tak" skall sättas för ett högsta *uttag av undervisning* när doktorand fullgör sin tjänstgöring i form av undervisning.

Årsarbetstiden för innehavare av doktorandtjänst skall enligt avtal omfatta netto 1 757 timmar. Två femtedelar av full arbetstid motsvarar ca 700 timmar. Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena peka på att de undervisningsuppgifter som kan komma i fråga för berörda doktorander kan bli mycket varierande. I somliga fall kan det röra sig om "enklare" läraruppgifter, t. ex. i anslutning till undervisningsmoment som har karaktär av repetition, eller uppgifter att handleda vid laborationer o. d., vilka inte kräver så mycket förberedelsearbete. I andra fall åter kan tjänstgöringen avse kvalificerad undervisning för vilken krävs mycket tid i förberedelse. Som utskottet ser det kan det vara svårt att centralt ange hur mycket undervisning som innehavare av doktorandtjänst högst får meddela. När det däremot gäller syftet med motionen, nämligen att doktorandernas tjänstgöring inte skall inkräkta på den del av doktorandtjänsten som är avsedd för egen utbildning, delar utskottet motionärernas uppfattning. Av propositionen, bil. 6 s. 28, framgår att UHÄ skall få i uppdrag att följa utvecklingen på detta område och samla in uppgifter om arten och omfattningen av de arbetsuppgifter som kommit att åläggas de forskarstuderande inom ramen för en doktorandtjänst.

Med hänvisning till vad som redovisats föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 6 delvis och 1986/87: Ub5 yrkande 21.

Enligt motion 1986/87: Ub24 (s) bör *en viss andel av doktorandtjänsterna* (7 %) reserveras för de mindre högskolorna. Motionärerna anser att medlen för dessa tjänster bör förvaltas särskilt av UHÄ.

Utskottet utgår ifrån att utbildningen vid de mindre högskoleenheterna är av samma kvalitet som vid universiteten. De som börjar forskarstudier efter grundutbildning vid en mindre högskoleenhet får förutsättas ha samma möjligheter att konkurrera om studiefinansieringsmöjligheterna som

övriga forskarstuderande. Antagning till forskarutbildning kan bara ske vid högskoleenheter med fasta forskningsresurser. Doktorandtjänster som inrättas vid t. ex. ett universitet kan dock placeras vid andra myndigheter, t. ex. en mindre högskoleenhet.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 1986/87: Ub24.

Enligt motion 1986/87: Ub81 (c) yrkande 12 bör *utländsk studerande* kunna inneha doktorandtjänst vid universitet i Sverige.

Gäststuderande innehar normalt s. k. gäststipendier vid forskarutbildning i Sverige. För gäststudier meddelas uppehållstillstånd enligt invandrarverkets beslut. Enligt centrala studiestödsnämnden (CSNFS 1982: 2) bör däremot huvudprincipen för erhållande av svenskt studiestöd vara att sådant endast bör utgå till den som är inlemmad i det svenska samhället. Frågor om doktorandtjänst för utländsk studerande får prövas mot den bakgrunden.

Med det anförda avstyrks motion 1986/87: Ub81 yrkande 12.

I motion 1986/87: Ub657 (c) begärs rätt att framlägga *doktorsavhandling på finska*.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet anföra följande.

Enligt bestämmelserna i 8 kap. 30 § högskoleförordningen (1977: 263) skall en doktorsavhandling skrivas på svenska, danska, norska, engelska, franska eller tyska. I fråga om ett språkvetenskapligt ämne får fakultets- eller sektionenämnd medge att doktorsavhandling skrivs på ett annat språk. Det finns många exempel på beslut av fakultets- eller sektionenämnder som innebär medgivande att skriva på annat språk än de förut nämnda i fråga om språkvetenskapliga avhandlingar. Man har t. ex. medgivit att sådan avhandling fått skrivas på spanska, ryska eller finska. Det finns alltså redan nu möjlighet att skriva en språkvetenskaplig avhandling på finska.

När det gäller avhandlingar i andra ämnen än de språkvetenskapliga finns det starka skäl som talar emot att tillåta andra språk än de först nämnda. Det är ju meningen att en akademisk avhandling skall kunna diskuteras och bedömas av vetenskapssamhället, dvs. av både svensk och internationell expertis. Om avhandlingen är skriven på ett i Sverige mycket litet och ovanligt språk, blir bedömningen begränsad till en mycket liten grupp av forskare.

Enligt vad utskottet erfarit har UHÄ nyligen undersökt om bestämmelserna om avhandlingsspråk bör ändras men – efter allmän högskoleremiss – stannat för att föreslå oförändrade regler.

Med hänvisning till vad som anförts föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub657.

I propositionen redovisas uppgifter från delegationen (A 1983: 01) för jämställdhetsforskning (Jämfo) som visar att det fortfarande är långt till *jämställdhet mellan kvinnor och män inom forskning och forskarutbildning*.

Jämfo har påpekat att medan kvinnorna är i majoritet bland de studerande i den grundläggande högskoleutbildningen är endast omkring 30 % av antalet studerande i forskarutbildningen kvinnor. Under senare år har kvinnor svarat för ca 20 % av antalet avlagda doktorsexamina.

I vad gäller andelen kvinnor med lärartjänst varierar denna mellan de olika fakulteterna. Den högsta andelen kvinnor finns inom humanistisk fakultet, där 14 % av professurerna, 22 % av docenttjänsterna och 36 % av forskarassistenttjänsterna innehas av kvinnor. Motsvarande siffror är för teknisk fakultet 2, 3 resp. 5 %.

Enligt föredragande statsrådet är det av strategisk betydelse för jämställdhetsarbetet inom högskolan att vikariat, tjänster och utbildningsbidrag utlyses korrekt. Ansökningar bör behandlas i sådana former att kvinnliga och manliga sökande kan göra sig gällande på lika villkor. En i och för sig vällovlig strävan till smidighet och informellt förfarande får inte tillåtas leda till underlåtenhet att utlysa vikariat och att med tillbörlig omsorg bedöma föreliggande meriter. UHÄ har nu, anför statsrådet, på regeringens uppdrag meddelat föreskrifter för tillsättning av vikariat inom lärtjänstorganisationen.

Yrkanden om åtgärder i syfte att öka antalet kvinnliga forskare framställs i fem motioner.

Enligt motionerna 1986/87: Ub1 (c) yrkande 10 och 1986/87: Ub68 (c) yrkande 2 är det viktigt att kvinnors synpunkter och erfarenheter tas till vara i den procedur genom vilken vetenskapliga tjänster tillsätts. I tjänsteförslagsnämnder och andra organ som bereder tjänstetillsättningar bör det alltid finnas kvinnlig representation. En föreskrift härom bör tas in i högskoleförordningen. I den sistnämnda motionen tilläggs att andelen kvinnor i forskningsrådsnämnden och forskningsråden bör öka.

Också i motion 1986/87: Ub17 (s) yrkande 1 betonas att kvinnor behövs som ledamöter i tjänsteförslagsnämnder, forskningsråd, betygsnämnder m. fl. organ, som opponenter för kvinnors avhandlingar och som handledare för kvinnliga doktorander. Därigenom kan skapas bättre förståelse för kvinnors forskningsinsatser och arbetsförhållanden.

Ett villkor för en ökad rekrytering av kvinnliga forskare är att arbetssituationen för dessa förbättras, anför i motion 1986/87: Ub2 (vpk) yrkande 4. Det råder stor brist på handledare för kvinnliga doktorander, menar motionärerna, och det finns få som har insikt i kvinnliga forskares speciella situation. Bl. a. därför är det viktigt att ta hänsyn till könsfördelningen vid tillsättandet av forskarassistenttjänster och doktorandtjänster.

I motion 1986/87: Ub60 (fp) hemställs att riksdagen uttalar sig för att man vid fördelningen av doktorandtjänster skall ha ambitionen att ge kvinnliga forskarstudierande en större andel av tjänsterna än vad deras faktiska antal motiverar (yrkande 2). Vidare begärs att UHÄ ges i uppdrag att följa tillsättningen av mellantjänster för att tillse att kvinnliga sökande får en bedömning som ger dem full rättvisa (yrkande 3).

Utskottet behandlar först frågan om kvinnlig representation i tjänsteförslagsnämnder m. fl. organ, varvid utskottet vill erinra om följande. Regeringen har fr. o. m. den 1 januari 1987 skärpt bestämmelserna i förordningen (1984: 803, ändrad 1986: 1395) om jämställdhet i statlig verksamhet. Bl. a. gäller numera att när myndighet under regeringen skall ge någon ett uppdrag, skall den se till att det finns personer av båda könen att välja mellan, om det kan ske inom ramen för sakliga urvalsgrunder (3 §).

Generella föreskrifter om en i huvudsak jämn könsfördelning i statliga

anställningar och uppdrag finns således redan. När det gäller förordnande av ledamöter i styrelser och nämnder vill utskottet hänvisa till att ett uppdrag åt en särskild utredare (A 1985: 03) att föreslå åtgärder för att öka kvinnorepresentationen i statliga organ beräknas komma att slutredovisas inom kort. Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 10, 1986/87: Ub17 yrkande 1 delvis och 1986/87: Ub68 yrkande 2 avslås av riksdagen.

Vad därefter angår arbetsvillkoren för kvinnliga forskare, speciellt tillgången på handledare, vill utskottet erinra om att denna angelägna fråga uppmärksammades i 1984 års forskningsproposition. Föredragande statsrådet uttalade då, att utbildningen av handledare borde stimuleras och att det var väsentligt att handledarna även informerades om jämställdhetsfrågorna. Enligt vad utskottet nu erfarit anordnas särskild utbildning av handledare lokalt vid flera högskolor. En plan för handledarutbildning i jämställdhetsfrågor har utformats av Jämfo. Rekrytering av handledare ankommer på institutionerna att ombesörja. Motionerna 1986/87: Ub 2 yrkande 4 och 1986/87: Ub17 yrkande 1 delvis avstyrks därmed av utskottet.

I fråga om yrkandena i motion 1986/87: Ub60, slutligen, anser utskottet att riksdagen inte bör uttala sig för en könskvotering. Ansökningar om t.ex. doktorandtjänster bör – med lagen (1979:1118) om jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet samt jämställdhetsförordningen som grund – behandlas i sådana former att kvinnliga och manliga sökande kan göra sig gällande på lika villkor. När det gäller tillsättning av s. k. mellantjänster är UHÅ besvärmyndighet vid överklagande av beslut. Utskottet är medvetet om att givna föreskrifter inte alltid i åsyftad grad förs ut i praktisk tillämpning. Emellertid noterar utskottet att chefen för arbetsmarknadsdepartementet i propositionen (bil. 8 s. 16) uttalar att hon för egen del avser att via Jämfo särskilt noga följa bl. a. utvecklingen av andelen kvinnliga forskare och de kvinnliga forskarnas villkor. Därmed anser utskottet att motion 1986/87: Ub60 yrkandena 2 och 3 bör avslås av riksdagen.

I proposition 1978/79: 119 om vissa frågor rörande forskning och forskarutbildning m. m. föreslogs bl. a. att ett system med *etappavgångar ur forskarutbildningen* skulle utvecklas. Dessa etappavgångar skulle utformas så att de passade både forskarutbildningen och arbetsmarknaden. De måste således dels utgöra naturliga, avslutade moment inom forskarutbildningen, dels ge en utbildning som svarar mot ett arbetsmarknadsbehov. Riksdagen godkände de i propositionen förordade riktlinjerna (UbU 1978/79: 44, rskr. 1978/79: 391).

UHÅ har meddelat bestämmelser om etappavgångar (licentiatexamen om 80 poäng) inom alla fakulteter. Antalet licentiatamina ökar nu inom alla områden. Vid antagningen till forskarutbildningen är i allmänhet utgångspunkten både för institutionen och för den forskarstuderande att målet är en doktorexamen. Föredragande statsrådet anser att de ursprungliga kriterierna, arbetsmarknadsbehov och ett naturligt avslutat moment av forskarutbildningen, fortfarande skall vara grunden för etappavgång.

8 Forskarutbildningens meritvärde m. m.

Uppställandet av doktorsexamen som behörighetsvillkor för vissa tjänster samt forskarutbildningens meritvärde för andra slag av tjänster har stor betydelse för rekryteringen av unga forskare. Forskarutbildningen styrs av möjligheterna till sysselsättning efter fullgjord utbildning. UHÄ har redovisat yrkesverksamheten för 17 100 forskarutbildade personer i Sverige. Ungefär 70 % är verksamma inom den offentliga sektorn, vanligen som lärare eller läkare. Nästan en tredjedel av det totala antalet har tjänster som högskolelärare och drygt 10 % tjänster som lektor i gymnasiet.

Examinerade doktorer har – med vissa undantag – inte svårt att få goda anställningar efter sina examina. Undantagen utgörs i regel av doktorer från de humanistiska, juridiska och teologiska fakulteterna. De som examinerats från dessa fakulteter kan ha svårt att få en anställning som motsvarar deras kompetens.

Enligt motionerna 1986/87: Ub1 (c) yrkande 8 och 1986/87: Ub5 (m) yrkande 3 är det angeläget att till förnyad prövning ta upp frågan om doktorsexamen som behörighetskrav för vissa tjänster. Samma önskemål framförs i motion 1986/87: Ub590 (m) yrkande 4. Inom den statliga länsförvaltningens utvecklingsinriktade delar liksom inom utvecklingsfonderna bör anges de tjänster som kräver vetenskaplig meritering. Antalet lektorstjänster inom gymnasieskolan, för vilka krävs doktorsexamen, bör utökas. Doktorsexamen bör också i ökad utsträckning bli kompetenskrav för tjänster inom museiväsendet och inom de s. k. lärda verken. Regeringen bör uppdra åt berörda myndigheter att göra en inventering av för vilka tjänster doktorsexamen bör vara behörighetsvillkor. I samband med 1988 års budgetproposition bör regeringen redovisa vilka förändringar som på grundval av denna genomgång har gjorts.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

Fullgjord forskarutbildning tillgodoräknas numera som högst fyra års tjänstetid vid tillsättning av statliga eller statligt reglerade tjänster (jfr 7 b § anställningsförordningen [1965:601], Regeringens förordningsmotiv 1985: 3 s. 12: befodringsgrunden förtjänst, statens arbetsgivarverks cirkulär 1985 A 19).

Tillsättning av statlig och statligt reglerad tjänst skall ske på grundval främst av skickligheten för arbetsuppgifterna för tjänsten, om det inte finns särskilda skäl för något annat (jfr 7 a § anställningsförordningen). Enligt motiven till bestämmelsen bör all relevant erfarenhet värderas inom ramen för skickligheten. När det gäller värdet från skicklighetssynpunkt av vetenskaplig utbildning för sådan tjänst där vetenskaplig kompetens inte är ett behörighetsvillkor har riksdagen ställt sig bakom konstaterandet att den träning i metodiskt tänkande, det analytiska arbetssätt och den kritiska skolning som en forskarutbildad fått del av är värdefull för de flesta arbetsuppgifter av kvalificerad art inom statlig eller statligt reglerad verksamhet (UbU 1983/84: 28, s. 29, rskr. 1983/84: 401). Fullgjord forskarut-

bildning skall ha betydelse i fråga om tillsättningskriteriet skicklighet. Det är en sammanvägning av olika faktorer, däribland forskningserfarenhet, som skall utgöra grund för bedömningen av den sökandes skicklighet (jfr statens arbetsgivarverks cirkulär 1986 A 18).

Värdet av fullgjord forskarutbildning bestäms självfallet främst av om det för viss tjänst har uppställts behörighetsvillkor som innebär att forskarutbildning krävs. Fullgjord forskarutbildning, dvs. doktorsexamen, är behörighetsvillkor för bl. a. flertalet tjänster som högskolelärare och för tjänst som lektor i gymnasiet främst i humanistiska, samhällsvetenskapliga och matematisk-naturvetenskapliga ämnen.

Av propositionen framgår att det i regel är doktorer från den humanistiska och vissa andra fakulteter som kan ha svårt att få en anställning som motsvarar deras kompetens. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att t. ex. både museer och arkiv har flerdubbla uppgifter för vilka forskningserfarenhet är av betydelse: att bevara och bearbeta egna samlingar, att utgöra en resurs för forskningen vid andra institutioner, att själva initiera och driva forskning, att levandegöra sina samlingar genom kunskapsförmedlande och opinionsbildande insatser. Museer och arkiv är båda viktiga arbetsplatser för forskarutbildade humanister och forskarutbildade från andra fakulteter. Det är självfallet fullt möjligt för huvudmän för dessa och andra samhällsinstitutioner att vid ledigkungörandet av tjänst – när vetenskaplig kompetens inte är ett behörighetsvillkor – ange att erfarenhet av forskning är en särskild merit. Av propositionen framgår vidare att UHÄ och berörda högskoleenheter bör ge tänkbara arbetsgivare ökad information om vad forskarutbildning innebär och om de forskarutbildades kompetens.

Med det anförda förslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 8, 1986/87: Ub5 yrkande 3 och 1986/87: Ub590 yrkande 4.

Enligt motionerna 1986/87: Ub590 (m) yrkande 5 och 1986/87: Ub643 (m) yrkande 8 har diskuterats om den nya licentiatexamen (en "etapp" på halva vägen i forskarutbildningen) skulle ge behörighet till lektorstjänst i gymnasieskolan på samma sätt som den äldre licentiatexamen. Den nya licentiatexamen är emellertid inte, säger motionärerna, jämförbar med den äldre licentiatexamen, i vilken det för lektorsbehörighet krävdes minst AB, dvs. två betyg. Studietiden var 3–4 år, och den jämställdes meritmässigt med den nya doktorsexamen. Det bör enligt motionärerna göras klart att den nya licentiatexamen inte skall jämföras med den gamla eller med doktorsexamen i fråga om behörighet till tjänster. Eljest kan en stor orättvisa drabba de doktorander som strävar vidare mot doktorsexamen. Riksdagen bör göra ett uttalande i frågan.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena erinra om att riksdagen år 1985 beslöt om möjlighet till överstatförande av gymnasielektorstjänster för att underlätta rekryteringen av högskolelektorer. Beslutet markerar att kravet på doktorsexamen gäller båda typerna av lektorstjänster (prop. 1984/85: 100 bil. 10 s. 197–199, UbU 1984/85: 18, rskr. 1984/85: 272). Utskottet utgår från att UHÄ och skolöverstyrelsen (SÖ) informerar om vad som gäller i denna fråga. Utskottet vill till detta lägga att gymnasielektorerna genom sitt ämneskunnande och vetenskapliga synsätt har betydelse och betyder mycket för att hos elever i gymnasieskolan väcka intresse för

fortsatta studier. Det finns anledning att slå vakt om denna ämnesmässiga kompetens för gymnasieskolans del. Även i detta sammanhang vill utskottet peka på att rekryteringen till forskarutbildningen främjas av att det finns tjänster på arbetsmarknaden för vilka krävs fullgjord forskarutbildning (doktorsexamen).

Med hänsyn till vad som redovisats anser utskottet att motionsyrkandena är tillgodosedda. De bör därför avslås.

Den främsta anledningen till att det finns så få forskarutbildade behöriga till gymnasielektorstjänst är enligt motionerna 1986/87: Ub5 (m) yrkande 4 och 1986/87: Ub545 (m) delvis att det inte anordnas någon praktisk-pedagogisk utbildning som passar för personer som tidigare genomfört omfattande ämnesstudier m. m. Dessa lider nämligen ett stort ekonomiskt avbräck vid genomgång av nuvarande slag av praktisk-pedagogisk utbildning utan andra finansieringsmöjligheter än sedvanliga studiemedel. Ett annat skäl till svårigheten att besätta lektorstjänster i gymnasieskolan är enligt motionärerna det ringa ekonomiska utbyte som en lektorstjänst ger jämfört med andra lärartjänster eller andra alternativa tjänster. I motion 1986/87: Ub643 (m, fp, c) yrkande 7 behandlas även frågan om praktisk-pedagogisk utbildning för högskolelärare. Motionärerna konstaterar att många av dem vid högskolan som avlägger doktorsexamen har betydligt mindre undervisningserfarenhet än samma lärargrupp tidigare hade. Detta beror framför allt på att heltidstjänsterna som assistent numera har försvunnit. De innehöll i många fall en relativt stor undervisningsdel. Det finns därför enligt motionärerna anledning att nu ta upp behovet av en adekvat ämnesmetodisk utbildning för blivande eller nyblivna högskolelärare. En sådan utbildning skulle kunna omfatta 10–20 poäng och koncentreras på ämnesmetodiska frågor på gymnasie- och högskolenivå. Den bör därmed kunna utgöra första steget i en praktisk-pedagogisk utbildning till gymnasielektor. För ett sådant närmande av de två lärarkategorierna till varandra talar också det förhållandet att gymnasielektorerna alltmer torde komma att utgöra en personalresurs även inom högre utbildning, i synnerhet i fråga om decentraliserad sådan. Det förhållandet att planeringsramarna för ämneslärarlinjerna och den praktisk-pedagogiska utbildningen nu är förhållandevis låga på de olika högskolorna talar enligt motionärerna också för att man utnyttjar den lediga utbildningskapacitet som faktiskt finns för ämnesmetodisk utbildning av blivande eller nyblivna högskolelärare.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

Antalet lektorstjänster i gymnasieskolan är 2916. Enligt uppgift från SÖ var år 1986 ungefär en tredjedel av tjänsterna vakanta eller ej fördelade på kommuner. Medelåldern hos dem som innehade lektorstjänst var 53 år. Ungefär en fjärdedel av tjänsteinnehavarna var 60 år eller mer. Enligt uppgift från UHÄ genomgick under läsåren 1984/85 och 1985/86 fyra resp. fem personer med ämnestoretisk behörighet för lektorstjänst praktisk-pedagogisk utbildning. Det är mot denna bakgrund ytterst angeläget att man snarast finner former för en fungerande praktisk-pedagogisk utbildning för dem som har avlagt doktorsexamen, antingen när de tjänstgör som högskolelärare/gymnasielärare eller såsom deltidstjänstgörande lärare i högskolan/gymnasieskolan. UHÄ har i Rapport 1986: 32 (s. 121) aviserat en praktisk-pedagogisk utbildning på 10–20 poäng med tyngdpunkten lagd

på ämnesdidaktiska och pedagogiska frågor avseende undervisning på gymnasie- och högskolenivå. Utskottet anser att det är viktigt att man skyndsamt utvecklar denna eller annan lämplig utbildningsmodell så att man därmed kan finna en lösning på den här behandlade utbildningsfrågan.

Vad utskottet anfört om nya former för en ämnesmetodisk utbildning m. m. för personer med ämnesteoretisk behörighet till lektorstjänst bör riksdagen med anledning av motionerna 1986/87: Ub5 yrkande 4, 1986/87: Ub545 delvis och 1986/87: Ub643 yrkande 7 som sin mening ge regeringen till känna.

9 Samspelet mellan universiteten m. m. och de mindre högskoleenheterna

I sitt huvudanförande framhåller statsministern att det är angeläget att skapa så starka forskningsmiljöer att de kan konkurrera med de bästa internationella centra. De förslag som läggs fram i propositionen syftar därför i första hand till att stabilisera och stärka den grund för svensk forskning som universitet och högskolor med fasta forskningsresurser utgör. Av detta skäl bör även fortsättningsvis dessa resurser koncentreras till de elva högskoleenheter på sju orter där de för närvarande finns. Samtidigt betonas de mindre högskolornas viktiga roll i strävandena att öka den regionala rättvisan. Som en del av samma högskolesystem som universiteten och högskolorna med fasta forskningsresurser kan de mindre högskolorna fungera som en länk till högskolans forskningsverksamhet och vara en praktiskt betydelsefull kanal för teknik- och kunskapspridning. Det är därför angeläget att öka också de mindre högskolornas resurser för forskningsanknuten verksamhet.

Förslag lämnas i propositionen om resurser för de mindre högskolornas lektors forskning och för dessa högskolors kontaktverksamhet m. m. Utskottet behandlar dessa resursfrågor i det följande men börjar med att ta upp motionsyrkanden om spridning av de fasta forskningsresurserna.

Det är enligt motion 1986/87: Ub1 (c) angeläget att forskningsresurserna i landet fördelas med beaktande av regionalpolitiska aspekter (yrkande 4). Den forskningsverksamhet som finns vid de mindre högskolorna bör tas till vara. Forskningen vid dessa högskolor bör emellertid inte byggas upp på samma sätt som vid universiteten. Det är angeläget att de mindre högskolorna får en fast och stabil resurstilldelning. När kompetensuppbyggnaden nått en viss utvecklingsgrad bör även tjänster som professor kunna inrättas, i första hand vid högskolorna i Örebro, Växjö och Karlstad. De mindre högskolorna bör få i uppdrag att utarbeta förslag till egna forskningsprofiler. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i motionen i dessa frågor (yrkande 16).

Den regionalpolitiska betydelsen av de mindre högskolornas forskning betonas även i motion 1986/87: Ub2 (vpk). Enligt motionen bör dessa högskolor inte bli beroende av forskningsbidrag från uppdragsgivare utanför högskolan. De får inte heller bli enbart ett slags regionala yrkeshögskolor. Därför föreslås (yrkande 6) att riksdagen under ett särskilt anslag för forskning vid de mindre högskolorna skall anvisa 25 milj. kr. per år under en treårsperiod. Medlen från anslaget bör fördelas av forsknings-

rådsnämnden (FRN) eller annan lämplig myndighet som regeringen bestämmer.

UbU 1986/87: 26

I ytterligare tre motioner, nämligen 1986/87: Ub25 (s), 1986/87: Ub67 (s) yrkande 1 och 1986/87: Ub601 (s) delvis, behandlas frågan om möjligheten för de mindre högskolorna att få fasta resurser för forskning. Enligt den förstnämnda motionen bör en utredning göras om hur dessa högskolor skall förses med en statligt finansierad basorganisation. I motion 1986/87: Ub609 (s) anförs att fasta forskningsresurser bör tillföras de högskolor som ingår i samarbetsprojektet Bergslagens tekniska högskola.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

Vid högskolereformen i mitten av 1970-talet var en av de grundläggande principerna en helhetssyn på utbildningen ovanför den gymnasiala nivån, vilken kom till uttryck bl. a. i att all högskoleutbildning skulle ha ett samband med forskning (prop. 1975:9. UbU 1975:17, rskr. 1975:179). Detta motiverades inte endast av utbildningens behov av forskningsanknytning utan även av att det ansågs angeläget att förnya och bredda forskningens och forskarutbildningens inriktning. Det betonades emellertid samtidigt att det är praktiskt omöjligt att över hela fältet basera kontakten mellan grundläggande utbildning och forskning/forskarutbildning på en direkt institutionell gemenskap. Att förse varje enhet för grundläggande högskoleutbildning på ett trettiotal orter i landet med egna permanenta resurser för forskning och forskarutbildning skulle från den vetenskapliga verksamhetens synpunkt innebära en olycklig splittring av resurserna. Mot denna bakgrund förordades att fasta forskningsresurser alljämt skulle koncentreras till de sju orter där sådana resurser redan fanns. Genom att öppna möjligheter för lärare vid högskoleenheter utan fasta forskningsresurser att delta i forskning skulle samspelet mellan grundläggande högskoleutbildning och forskning stärkas.

Utskottet anser att de riktlinjer som i samband med högskolereformen drogs upp för lokaliseringen av fasta resurser för forskning och forskarutbildning fortfarande bör gälla, bl. a. mot bakgrund av att forskningsorganisationen vid en högskoleenhet bör ha en viss storlek för att fungera väl och kunna uppnå de resultat som förväntas av den (jfr prop. s. 28–29 och bil. 6 s. 33–35). Lokalisering av fasta resurser för forskning och forskarutbildning till ytterligare högskoleenheter skulle därför innebära mycket stora resurskrav, och sådana ryms inte inom de resurstillskott som i dag är möjliga att ge högskoleforskningen. En sådan ny lokalisering skulle därför medföra att resurser måste omfördelas från de högskoleenheter som i dag har fasta forskningsresurser, vilket negativt skulle påverka styrkan och kvaliteten i verksamheten där. Utskottet vill stryka under att detta inte innebär att forskning enbart måste utföras vid de stora enheterna som har fasta forskningsresurser. Under de år som gått sedan högskolereformen genomfördes har värdefull forskning inom många områden utförts vid de medelstora och mindre högskolorna. Detta har skett bl. a. genom att särskilda medel anvisats för dessa högskolors lektors forskning och genom att forsknings- och utvecklingsverksamhet har förlagts dit.

Utskottet anser således att det i dag inte finns tillräckliga resurser för att kunna lokalisera fasta resurser för forskning och forskarutbildning till

ytterligare högskoleenheter. De vägar som med framgång prövas vid de medelstora och mindre högskoleenheterna i dag får i stället vidareutvecklas. Utskottet behandlar i det följande frågan om en resursförstärkning beträffande kontaktverksamheten vid dessa högskolor.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub1 yrkandena 4 och 16, 1986/87: Ub2 yrkande 6 delvis, 1986/87: Ub25, 1986/87: Ub67 yrkande 1, 1986/87: Ub601 delvis och 1986/87: Ub609.

Utskottet kan inte tillstyrka att riksdagen anvisar 25 milj. kr. per år under en treårsperiod till forskning vid de mindre högskolorna. Riksdagen bör därför avslå motion 1986/87: Ub2 yrkande 6 delvis.

Föredragande statsrådet föreslår, som utskottet nämnt i det föregående, två typer av stöd till de mindre högskolorna. Den ena typen av stöd är direkt finansiering av tidsbegränsade forskningsinsatser av vetenskapligt kvalificerade lärare som arbetar på eget programansvar. Medel för dessa lärares forskning har hittills anvisats under anslaget Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål och fördelats av regionstyrelserna. Innevarande budgetår är beloppet totalt 33 870 000 kr. I proposition 1986/87: 80 beräknas motsvarande medel för budgetåret 1987/88 under fakultetsanslagen och avses således fördelas av fakultetsnämnderna.

Föredragande statsrådet anför att fakultetsnämnderna vid fördelningen av medel för forskning har ansvar inte bara för den egna högskoleenheten utan också för högskolelärarna vid angränsande mindre högskolor. I princip bör enligt statsrådet alla ansökningar om forskningsresurser vägas mot varandra på lika villkor. Under en övergångsperiod är det dock lämpligt att fakultetsnämnderna vid fördelningen av de rörliga resurserna inte skall få avsätta mindre än genomsnittet av de tre senaste årens tilldelning till var och en av de mindre högskoleenheterna. Efter en tid bör fakultetsnämnderna ha blivit så förtrogna med högskolelärarna vid de mindre högskoleenheterna och deras behov att någon särskild avsättning av medel för dem inte blir nödvändig.

Enligt motionerna 1986/87: Ub1 (c) yrkande 17 och 1986/87: Ub13 (c) bör medlen till högskolelektors forskning vid mindre högskolor även budgetåret 1987/88 anvisas under anslaget Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål och fördelas av regionstyrelserna. Vidare bör medlen enligt motion 1986/87: Ub1 yrkande 17 nästa budgetår räknas upp med 10 milj. kr. till totalt 43 870 000 kr.

I motionerna 1986/87: Ub33 (s), 1986/87: Ub65 (s) och 1986/87: Ub67 (s) yrkande 2 hävdas att den föreslagna ordningen inte kommer att fungera väl då resurserna skall fördelas på grundval av de tre senaste årens tilldelning. De anser att resurstilldelningen inte bör låsas på det föreslagna sättet till viss högskola och viss fakultet. Enligt motionerna bör medlen även fortsättningsvis anvisas under anslaget Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål och fördelas på samma sätt som i dag eller genom något centralt organ.

I motion 1986/87: Ub5 (m) yrkande 25 tillstyrks att medel till de mindre högskolornas lärares forskning anvisas under fakultetsanslagen och fördelas av fakultetsnämnderna. Däremot kan motionärerna inte acceptera att

medlen skall fördelas med utgångspunkt i tilldelningen under den senaste treårsperioden. De anser att en sådan ordning skulle kunna ge intryck av att dessa högskolelärare inte klarar att på egen hand hävda sig gentemot övriga forskare som konkurrerar om medlen inom den rörliga resursen. Alla ansökningar om forskningsmedel bör enligt motionen behandlas på lika villkor redan från början och således inte öronmärkas under en övergångsperiod.

Utskottet tillstyrker den föreslagna ordningen att medel för de mindre högskolornas lärares forskning inte längre anvisas under ett särskilt anslag. Genom att dessa lärare tilldelas medel från samma resurs som forskarna vid universiteten och högskolorna med fasta forskningsresurser markeras att alla högskoleenheter är en del av samma högskolesystem. Fakultetsnämnderna har enligt högskolelagen ett ansvar också för högskolelärarna vid de mindre högskolorna. Utskottet har således inget att invända mot att medel beräknas för de mindre högskolornas lärares forskning under fakultetsanslagen. Utskottet föreslår därför att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 17 delvis, 1986/87: Ub13, 1986/87: Ub33, 1986/87: Ub65 och 1986/87: Ub67 yrkande 2. Utskottet återkommer i det följande under punkt 15 i detta betänkande till frågan om medeltilldelningen under anslaget Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål.

Utskottet anser i likhet med föredragande statsrådet att alla ansökningar om medel från den rörliga resursen under fakultetsanslagen skall vägas mot varandra på lika villkor. Utskottet kan dock godta att det under en övergångsperiod görs särskilda avsättningar av medel för forskare från de mindre högskolorna på de grunder som anges i propositionen. Utskottet förutsätter att regeringen noga följer tillämpningen av denna ordning och att den inte får innebära sådan låsning att nya inriktningar och bedömningar omöjliggörs. Utskottet avstyrker därmed motion 1986/87: Ub5 yrkande 25.

Den andra typen av stöd till forskning vid de mindre högskolorna är åtgärder som bl. a. syftar till att öka lärarnas möjligheter att åta sig uppdrag från företag, kommuner och myndigheter i det närliggande samhället. Under anslaget Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål föreslås en kraftig förstärkning av medlen till högskolans kontaktorganisation m. m. Medlen skall användas till den fortsatta verksamheten med kontaktsekreterare, m. m. Dessa frågor behandlar utskottet under punkt 15 i detta betänkande.

10 Befordringstitlar m. m.

UHÄ har på regeringens uppdrag utrett frågan om befordringstitlar. UHÄ föreslår att högskoleadjunkt och högskolelektor skall kunna få den personliga titeln högskolelektor resp. professor utan att detta motsvaras av någon förändring av vare sig lön eller arbetsuppgifter. Endast titeln skulle förändras. Grunderna för detta skulle vara visad särskild vetenskaplig eller pedagogisk skicklighet eller annan väsentlig insats inom verksamhetsområdet. UHÄ redovisar för egen del tveksamhet inför ett system med befordrings-

titlar. Inhämtade yttranden från högskolorna visade sig vara mycket blandade.

Föredragande statsrådet anser att systemet med befordringstitlar på sikt kan leda till en nedvärdering inte bara av professorstiteln utan också av högskolelektorstiteln. Risk finns för ett omfattande administrativt merarbete eller en godtycklig behandling av dessa frågor. Föredragande statsrådet stryker under det angelägna i att de skickliga och erfarna lärarna stimuleras och uppmuntras men anser inte att tilldelningen av titlar utan förbindelse med ändringar i tjänsteställning, arbetsinnehåll i tjänsten eller lön ger önskad effekt. Nackdelarna är betydligt större än fördelarna. Det system med lönefält som nu gäller för högskolans lärare kan och bör utnyttjas bl. a. för att belöna goda pedagoger. Det hör enligt föredragande statsrådet till de lokala högskolemyndigheternas ansvar att finna vägar och medel att stimulera skickliga lärare och visa dem erkänsla och uppskattning.

I två motioner, nämligen 1986/87: Ub1 (c) yrkande 18 och 1986/87: Ub70 (s) begärs godkännande av det förslag som UHÅ fört fram och som innebär att högskoleadjunkt resp. högskolelektor skall kunna få den personliga titeln högskolelektor resp. professor utan förändring av lön eller arbetsuppgifter. I motion 1986/87: Ub60 (fp) yrkande 1 begärs endast titelförändring för högskolelektor till professor.

Utskottet har inget att erinra mot vad föredragande statsrådet anfört i propositionen beträffande befordringstitlar. Utskottet anser i likhet med föredragande statsrådet att det är viktigt att stimulera och uppmuntra pedagogiskt skickliga och erfarna lärare med utnyttjande av bl. a. systemet med lönefält. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 18, 1986/87: Ub60 yrkande 1 och 1986/87: Ub70.

I motion 1986/87: Ub661 (m) hemställs om att riksdagen hos regeringen begär förslag om möjligheter att inrätta tjänst som adjungerad högskolelektor och adjungerad forskarassistent vid högskolan. Den samverkansform som etablerats i och med tillkomsten av adjungerade professorer bör enligt motionärerna utsträckas till att gälla även högskolelektorer och forskarassistenter.

Utskottet har vid två tidigare tillfällen behandlat liknande motionsyrkanden, nämligen vid riksmötet 1981/82 (UbU 1981/82: 37, s. 40–41) och riksmötet 1986/87 (UbU 1986/87: 4, s. 13). Vid båda tillfällena avslög riksdagen efter förslag från utskottet motionsyrkandena. Utskottet hänvisade till de möjligheter som universitet och högskolor har att anlita utomstående som extra lärare. Från universitet och högskolor har inte framförts några krav på förändringar av den nya organisationen i enlighet med motionsyrkanden. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub661.

11 Forskningsetik

Forskningsrådsnämnden överlämnade hösten 1986 rapporten Etik i forskningsprocessen. Rapporten innehåller en redogörelse för föreskrifter och regler som för närvarande finns samt för institutioner och organisationer som på olika sätt behandlar forskningsetiska frågor. Enligt nämnden skall

för insamling av personuppgifter för forskningsändamål normalt krävas att sådan information lämnas att berörda personer kan ta ställning till om de vill medverka i ett forskningsprojekt eller inte.

Nämnden betonar att forskning inte bör jämföras med myndighetsutövning. Vissa regler som gäller för annan statlig verksamhet bör därför inte gälla forskning. Detta berör bl. a. tillämpningen av offentlighetsprincipen. Enligt forskningsrådsnämnden fungerar det bedömningssystem som byggts upp inom det medicinska området väl. Nämnden föreslår vissa marginella förändringar i fråga om de medicinska kommittéernas sammansättning och granskningsområde. Nämnden föreslår ett motsvarande system för etikgranskning av forskningsprojekt inom det humanistisk-samhällsvetenskapliga området.

Enligt föredragande statsrådet berör forskningsrådsnämndens förslag en rad synnerligen viktiga och komplicerade frågor. En av de frågor som aktualiseras i rapporten är den om forskningen skall undantas från de generella regler som gäller för den statliga verksamheten och hur undantagsreglerna i så fall skall utformas. Enligt statsrådets mening är det inte lämpligt att ta ställning till den organisatoriska utformningen av forskningsetisk prövning innan rättsliga och andra förutsättningar är närmare klarlagda. Frågan bör därför bli föremål för fortsatta överväganden. Statsrådet avser att senare återkomma till regeringen med förslag att tillkalla en särskild utredningsman.

Den aviserade utredningen om forskningsetik bör enligt motion 1986/87: Ub6 (fp) yrkande 7 få en parlamentarisk sammansättning, vilket riksdagen som sin mening bör ge regeringen till känna.

Utskottet har inhämtat att flertalet av de instanser som yttrat sig över forskningsrådsnämndens rapport har ansett att fortsatta överväganden behövs i fråga om de juridiska förutsättningarna för etisk bedömning. Eftersom det kommande utredningsarbetet främst skall gälla olika rättsliga aspekter och bör bedrivas skyndsamt, delar utskottet statsrådets uppfattning att uppdraget bör ges åt en sakkunnig enmansutredare. Riksdagen bör således avslå motion 1986/87: Ub6 yrkande 7.

I en under den allmänna motionstiden väckt motion 1986/87: Ub683 (c) begärs att etikregler skall utarbetas för sådan forsknings- och statistikproduktion som baseras på insamlade personuppgifter. Motionärerna tar upp frågor som frivilligt deltagande och samtycke från berörda personer, offentlighetsprincipens tillämpning och prövning genom etikkommittéer.

Utskottet hänvisar till att nämnda frågor kommer att bli föremål för fortsatta överväganden, såsom redovisas i propositionen. Motion 1986/87: Ub683 avstyrks därmed av utskottet.

12 Litteraturförsörjning

I propositionen anförs att det i den utredning som låg till grund för beslutet om *statens psykologisk-pedagogiska biblioteks* (SPPB) nuvarande organisation pekades på de positiva effekter som skulle kunna uppnås om biblioteket samordnas med universitetsbiblioteket i Stockholm. Något beslut om sådan samordning fattades dock inte vid detta tillfälle (prop. 1979/80: 104).

Föredragande statsrådet finner det nu lämpligt att SPPB knyts till universitetsbiblioteket i Stockholm. Förändringen bör träda i kraft den 1 juli 1988. Regeringen föreslår riksdagen att godkänna vad som i propositionen har föreslagits om statens psykologisk-pedagogiska bibliotek.

I motion 1986/87: Ub40 (fp, m, c, vpk) yrkas avslag på regeringens förslag. Statsmäkterna har under en lång följd av år byggt upp ett centralt vetenskapligt bibliotek för informationförsörjningen inom främst psykologi och pedagogik. Förslaget i propositionen ser enligt motionärerna vid en första anblick ganska harmlöst ut när det påstås att det inte handlar om att ändra i SPPB:s uppgifter och verksamhet utan att det hela är att betrakta som en organisatorisk fråga och att vissa samordningsvinster kan nås. Motionärerna anser emellertid att frågan inte är så enkel. Det handlar enligt dem i stället om att göra ett nationellt bibliotek till ett lokalt filialbibliotek. I dag är SPPB ett nationellt bibliotek som betjänar forskare vid landets alla universitet och högskolor, folkbildare, pedagoger, psykologer, psykiatriker och lärare över hela landet. SPPB:s självständighet har betytt mycket för den positiva utveckling biblioteket haft under 1960-, 1970- och 1980-talen. Man har kunnat koncentrera sig på sin huvuduppgift, det landsomfattande informationsförsörjningsansvaret, och sluppit att hela tiden kämpa med andra intressenter om de knappa lokala resurserna. SPPB har på ett för svenska förhållanden unikt sätt kunnat prioritera de uppgifter universitetsbiblioteken normalt inte hinner utföra. Universitetsbiblioteken är främst till för användarna vid det egna universitetet och är i mindre utsträckning avsedda att betjäna samhällets behov utanför universitetet. Enligt motionärerna innebär regeringens förslag i praktiken att universitetet i Stockholm tillförs en väsentlig resurs och att landets övriga högskolor fräntas en viktig tillgång. De största förlorarna är den sammantagna beteendevetenskapliga forskningen och folkbildarna, lärarna, psykologerna och pedagogerna utanför universitetsväsendet och forskarna utanför stockholmsområdet.

Utskottet, som finner att denna organisatoriska fråga bör bedömas främst med hänsyn tagen till låntagarnas behov och inte på administrativa grunder, föreslår att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub40 avslår propositionen i denna del.

Enligt föredragande statsrådets mening har utvecklingen på informationsförsörjningsområdet gjort det lämpligt att i betydande omfattning övergå till en decentraliserad organisation, där varje berörd sektor tar ett eget ansvar för sådana frågor. Detta gäller även näringslivet. Ansvar för näringslivets informationsförsörjning bör följaktligen inte ligga på statliga myndigheter utan på företag och organ inom näringslivet. Inom högskoleområdet arbetar UHÄ redan med informationsförsörjningsfrågor, bl. a. som följd av det uppdrag angående datastrategi för högskolan som givits av regeringen. *Delegationen för vetenskaplig och teknisk informationsförsörjning* (DFI) bör därför enligt propositionen läggas ned den 30 juni 1988.

Även fortsättningsvis behövs dock ett samordningsorgan för frågor som berör forskningsbiblioteken. Statsrådet förordar att ett sådant organ inrättas från den 1 juli 1988 med uppgift att främst planera och samordna

verksamheten vid de bibliotek som ger service till utbildning, forskning och utveckling. Det nya organet bör bl. a. svara för genomförandet av ett system med ansvarsbibliotek.

Eftersom nämnda uppgifter har ett nära samband med UHÄ:s verksamhetsområde är det enligt statsrådets mening naturligt att det nya organet på lämpligt sätt knyts till UHÄ. Den närmare organisatoriska utformningen av biblioteksorganet och formen för anknötning till UHÄ bör utredas vidare.

Regeringen föreslår riksdagen att godkänna vad som i propositionen har föreslagits om delegationen för vetenskaplig och teknisk informationsförsörjning.

I motion 1986/87: Ub9 (fp) yrkande 1 begärs en särskild översyn av de delar av informationsförsörjningen som inte kommer att täckas av det föreslagna nya biblioteksorganet. Motionärerna menar att även en decentraliserad organisation med sektorsansvar kräver en samordning, om inte helhetsgreppet skall försvinna. Vidare hemställs i motionens yrkande 2 att biblioteksorganet bör få en sådan organisatorisk utformning och form för anknötning till UHÄ att det blir representativt även för det stora antal bibliotek som ligger utanför UHÄ:s verksamhetsområde. I motion 1986/87: Ub636 (fp), väckt under den allmänna motionstiden, begärs förslag om att DFI skall upphöra som myndighet.

Utskottet har erfarit att regeringen den 19 mars 1987 – under förutsättning av riksdagens godkännande av regeringsförslaget – beslutat om direktiv för en organisationskommitté. Enligt direktiven skall kommittén bl. a. pröva frågor kring utvecklingen av DFI:s verksamhet och om det föreslagna biblioteksorganets organisatoriska form och ställning. Riksdagen bör enligt utskottets mening inte föregripa den fortsatta behandlingen genom särskilt uttalande utan avslå motion 1986/87: Ub9.

Yrkandet i motion 1986/87: Ub636 om förslag till nedläggning av DFI är tillgodosett och bör alltså inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet, som inget har att erinra mot regeringens förslag om DFI, föreslår riksdagen att godkänna detsamma.

13 En särskild högskoleenhet för fysisk fostran och idrott

Den 1 juli 1966 omvandlades dåvarande gymnastiska centralinstitutet till gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm. Befintliga resurser för forskning i form av högre tjänster i fysiologi knöts till den nya högskolan. Innehavarna av dessa tjänster skulle svara för forskning m. m. på det fysiologiska ämnesområdet, medverka i den grundläggande högskoleutbildningen och svara för forskningsanknytningen av gymnastik- och idrottsläroarbildningen. Härtill kom att institutionen för fysiologi vid högskolan svarade för informations- och kunskapsspridning inom det humanbiologiska ämnesområdet och därmed var av riksintresse för bl. a. idrottsrörelsen och övriga av fysisk fostran intresserade i landet. Dessa forskares arbetsplats var knuten till gymnastik- och idrottshögskolans lokaler i Stockholm för att ge bästa möjliga villkor för dels överföring av praktisk erfarenhet från gymnastik, idrott och annan träning till forskarna, dels

överföring av ny vetenskaplig kunskap till lärare, studerande m. fl. vid gymnastik- och idrottshögskolan.

Vid högskolereformen den 1 juli 1977 inrättades högskolan för lärarutbildning i Stockholm (HLS). Gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm blev en del av HLS (institutionen för gymnastik- och idrottslärarutbildning). Enligt förarbetena till högskolereformen (SOU 1973: 2, s. 499) borde den forskning som var knuten till lärarhögskolan i Stockholm resp. gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm inordnas i ansvarsområdet för den nya fakultetsorganisationen, dvs. den samhällsvetenskapliga fakulteten vid universitetet i Stockholm resp. den medicinska fakulteten vid karolinska institutet (KI). Så skedde också den 1 juli 1977 men på helt olika sätt för institutionerna för pedagogik resp. fysiologi. Under anslaget Samhällsvetenskapliga fakulteterna uppfördes en särskild anslagspost, Högskolan för lärarutbildning i Stockholm, som rymde och fortfarande rymmer bl. a. medlen för tjänsterna som professor i pedagogik m. m. HLS har därmed ett inflytande på utnyttjandet av denna tjänsteresurs. En motsvarande anordning kom däremot inte till stånd beträffande de tre tjänsterna som professor i fysiologi vid gymnastik- och idrottshögskolan. Styrelsen för HLS har beträffande dessa tjänster inget inflytande. För budgetåret 1985/86 utgick enligt KI:s interna budget 2 195 000 kr. till institutionen för fysiologi III (institutionen svarar mot förutvarande gymnastik- och idrottshögskolan).

Riksdagen uttalade under föregående riksmöte (UbU 1985/86: 24, rskr. 1985/86: 299) att professurerna i kroppsövningarnas fysiologi (med ändrad benämning fysiologi, särskilt arbetsfysiologi), tillämpad fysiologi och fysiologi, särskilt kroppsövningarnas fysiologi, vid KI fortsättningsvis bör vara knutna till forskning och utbildning som avser fysisk fostran och idrott.

Frågor om forskning och utbildning som avser fysisk fostran och idrott tas upp i proposition 1986/87: 80. Av propositionen framgår att det i skrivelse från prefekten vid institutionen för gymnastik- och idrottslärarutbildning vid HLS har föreslagits kompletterande bestämmelser om precisering av organisationen kring de tre högre tjänsterna i fysiologi bl. a. beträffande tjänsteställning, prövning av ämnesinnehåll, institutionstillhörighet och lokaler. Föredragande statsrådet anför i frågan bl. a. följande:

Behovet är stort av forskning om olika idrottsmedicinska frågor. Resurserna för detta slag av forskning består i första hand av de aktuella tjänsterna vid KI. En professur i idrottsmedicin, bekostad med donationsmedel, finns dessutom vid institutet. Jag avser att återkomma till regeringen med förslag att ge UHÄ i uppdrag att utreda bl. a. hur organisationen av verksamheten bör utformas för att resurserna skall kunna hållas samman och på bästa sätt kunna tillgodose idrottens och idrottslärarutbildningens behov.

Frågan om en självständig högskoleenhet m. m. för idrott har tagits upp i sex motioner. Motionerna 1986/87: Ub536 (c) och 1986/87: Ub624 (fp) har båda som utgångspunkt att 1985 års riksidrottsmöte uttalat ett behov av en idrottshögskola och att riksidrottsstyrelsen fick riksidrottsmötets uppdrag att verka för en sådan. Motionärerna föreslår mot denna bakgrund att

förutsättningarna för inrättandet av en idrottshögskola utreds. Sveriges riksidrottsförbund har i skrivelse till utbildningsutskottet hemställt att åtgärder vidtas för att institutionen för idrottslärarutbildning vid HLS skall få ställning som självständig högskoleenhet för fysisk fostran och idrott. I motion 1986/87: 604 (s) föreslås att utbildning av idrottsledare m. m. förläggas till Linköping. I motionerna 1986/87: Ub42 (m, fp), 1986/87: Ub44 (s) och 1986/87: Ub81 (c) yrkande 6 önskas att ett tvärvetenskapligt institut för idrotten (idrottshögskola) blir förlagt till högskolan i Falun–Borlänge.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

HLS har till främsta uppgift att stödja den praktisk-pedagogiska utbildningen i olika lärarutbildningar. Förutvarande gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm är sedan tio år tillbaka en institution inom HLS. Utskottet har förståelse för att det kan vara svårt att inom en institution för lärarutbildning bereda erforderligt utrymme åt utveckling och forskning i vad gäller idrottens många och olikartade basämnen och den informations- och kunskapsspridning som är av intresse för bl. a. idrottsrörelsen. Frågan om en självständig högskoleenhet för fysisk fostran och idrott bör därför skyndsamt prövas av regeringen. Utskottet föreslår att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87: Ub42, 1986/87: Ub44, 1986/87: Ub81 yrkande 6, 1986/87: Ub536, 1986/87: Ub604 och 1986/87: Ub624 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om utbildning och forskning som avser fysisk fostran och idrott.

14 Övriga frågor

Frågor rörande *lokaler för högskoleväsendet* tas upp i två motioner.

I motion 1986/87: Ub1 (c) yrkande 9 hemställs – med hänvisning till de nya tjänster som föreslås i propositionen – att riksdagen skall hos regeringen begära skyndsamt förslag till lokalförsörjningsprogram för högskoleväsendet.

Utskottet vill påminna om att varje högskoleenhet årligen i samband med sin anslagsframställning redovisar en prioritering av sina lokalbehov. Med bl. a. detta som underlag upprättar byggnadsstyrelsen och UHÅ gemensamt varje år en prioriteringslista över dels de större ny- eller ombyggnadsprojekt som behöver genomföras de närmaste åren, dels mindre byggnadsprojekt, s. k. diverse objekt. Enligt vad utskottet erfarit kommer UHÅ att generellt ta upp de lokalbehov som tjänstestillskottet kan föra med sig i anslagsframställningen för budgetåret 1988/89. Syftet med motionen blir därmed tillgodosett. Utskottet avstyrker med det anförda motion 1986/87: Ub1 yrkande 9.

Ansvar för högskolans byggnader bör enligt motion 1986/87: Ub5 (m) kunna föras över från byggnadsstyrelsen till de lokala högskolorna. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna (yrkande 15).

Frågor om ökat lokalt ansvar för lokaler och utrustning vid högskolorna redovisas i årets budgetproposition (bil. 10, s. 214–216). Föredragande statsrådet anför att det enligt hans mening är nödvändigt att behandla högskolans lokalförsörjning inom ramen för ett fortlöpande översynsarbete. Ett viktigt delmål för översynen bör vara att lokalkostnader och resur-

ser för inredning och utrustning skall kunna hanteras som en integrerad del av högskolans budget och att högskoleenheterna i ökad utsträckning skall kunna ta programmässigt och ekonomiskt ansvar. Det bör därför finnas en utbytbart mellan lokaler och andra resurser som står till högskolans disposition. Enligt statsrådets mening föreligger nu ett tillräckligt underlag för att inleda en förändring i riktning mot ett ökat lokalt inflytande i lokalförsörjningsfrågor. Ett genomförande förutsätter dock ett betydande arbete för att utveckla ett nytt planerings- och budgetsysteem för högskolans lokaler, inredning och utrustning. Statsrådet avser att inom kort föreslå regeringen ett sådant arbete. Resultaten kommer fortlöpande att redovisas för riksdagen.

Utskottet finner inte skäl att tillstyrka bifall till motion 1986/87: Ub5 yrkande 15 mot bakgrunden av vad som redovisats. Resultatet av översynsarbetet bör avvaktas. Riksdagen bör således avslå motionsyrkandet.

Enligt motion 1986/87: Ub81 (c) yrkande 11 bör riksdagen hos regeringen begära att UHÄ får i uppdrag att aktivt verka för en bättre *samordning av högskolornas datoriserade informationssystem*.

Utskottet vill erinra om att UHÄ med skrivelse den 1 oktober 1986 till regeringen överlämnat en rapport benämnd Långsiktiga planer för datoranvändningen i högskolan och för den administrativa utvecklingen i högskolan. I rapporten föreslås bl. a. riktlinjer för det fortsatta arbetet med datorkommunikation på det nationella planet. Enligt vad utskottet erfarit kommer UHÄ:s förslag att behandlas i 1988 års budgetproposition. Med hänvisning härtill avstyrks yrkande 11 i motion 1986/87: Ub81 av utskottet.

Enligt motion 1986/87: Ub36 (c) bör en internordisk *högskola för bildande konst* upprättas i Umeå. Motionären menar att det är viktigt att genom sådan högskola öka samarbetet mellan arkitekter, samhällsplanerare och konstnärer. Konstnärer har, säger motionären, ett brett kunnande och angriper problem annorlunda än t. ex. en arkitekt som är utbildad inom områdena färg, form, ekonomi och teknik.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet erinra om att riksdagen vid föregående riksmöte beslöt att linjen för fri konst samt designlinjen skulle förläggas även till universitetet i Umeå från budgetåret 1987/88 resp. 1988/89. Samverkan förutsätts därvid ske i fråga om utrustning m. m. med den bildlärarlinje som redan finns i Umeå (UbU 1985/86: 25, rskr. 1985/86: 300). I vad gäller utbildning av arkitekter har riksdagen beslutat om en minskning av antalet utbildningsplatser på arkitektlinjen (UbU 1980/81: 12, rskr. 1980/81: 120). Det är enligt utskottets mening inte aktuellt att starta arkitektutbildning på en fjärde högskoleort. Med det anförda avstyrks motion 1986/87: Ub36.

Enligt motion 1986/87: Ub5 (m) yrkande 12 bör bl. a. *tjänsteförslagsnämndernas sammansättning* förändras. Företrädare för personalen och de studerande har rätt att ingå i sådana nämnder. Personalens och studenternas synpunkter bör enligt motionärernas mening kunna inhämtas på annat sätt än genom rösträtt i tjänsteförslagsnämnderna. Personalen har exempelvis medbestämmandelagen att tillgå. Motionärerna anser därför att högskoleförordningen bör ändras på denna punkt.

Utskottet är inte berett att föreslå en ändring av tjänsteförslagsnämndernas sammansättning. Motion 1986/87: Ub5 yrkande 12 avstyrks.

Frågan om *forskningsinformation* tas upp i motion 1986/87: Ub1 (c) yrkande 19. Motionärerna anser att medverkan i sådan verksamhet bör ge ett särskilt meritvärde vid tjänstetillsättningar. UHÄ bör få i uppdrag att utreda denna fråga.

Utskottet erinrar om att värdet och behovet av forskningsinformation betonas på flera ställen i proposition 1986/87: 80. Föredragande statsrådet pekar bl. a. på det framgångsrika arbete som forskningsrådsnämnden bedriver och föreslår att ytterligare medel ställs till nämndens förfogande. Utskottet vill vidare peka på vad som sägs om befordringsgrund för tillsättning av lärare i 19 kap. 30 § högskoleförordningen, nämligen att vikt skall fästas vid förmåga att informera om forskning och utvecklingsarbete. Utskottet anser således att syftet med yrkandet är tillgodosett och att det inte bör föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida. Med detta avstyrker utskottet yrkande 19 i motion 1986/87: Ub1.

I motion 1986/87: Ub2 (vpk) yrkande 8 begärs 15 milj. kr. för en *försöksverksamhet med s. k. vetenskapsbutiker*. Syftet är att ge finansiellt svaga grupper som t. ex. fackföreningar, miljögrupper, kvinnogrupper och fredsorganisationer möjlighet att få forskning utförd inom högskolan. Som exempel på områden där forskningsbehoven är stora nämns arbetsmiljö, arbetarskydd, sysselsättning och arbetsmiljö, boende, transporter och miljöfrågor samt frågor om jämställdhet. Motionärerna hänvisar till den verksamhet med vetenskapsbutiker som bedrivs vid universiteten i Holland, Belgien, Frankrike och Västtyskland.

Utskottet erinrar om att på flera av de områden som nämns i motionen bedrivs högskoleforskning finansierad av sektorsorgan. Sektorsorganens uppgift är att tillgodose vissa av samhällets forskningsbehov. Inom t. ex. arbetsmiljöområdet har arbetsmiljöfonden satsat stora resurser på forskning.

Till verksamheten inom högskolan hör att sprida kännedom om forskning och utvecklingsarbete. En väl utbyggd organisation av kontaktsekreterare har ökat möjligheterna för grupper och enskilda att ta del av forskningsresultat. Utskottet finner att motion 1986/87: Ub2 yrkande 8 inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vikten av *utvecklingsprogram för vissa personalkategorier* som aktivt deltar i forskningsverksamheten betonas i motion 1986/87: Ub1 (c) yrkande 11. Det bör enligt motionärerna åligga berörda fakulteter att utforma sådana program för bl. a. laboratorieassistenter och ingenjörer.

Utskottet noterar att utbildningsministern i proposition 1986/87: 127 om fortsatt decentralisering inom högskolan berör den i motionen aktualiserade frågan (s. 15). I sin redovisning av den fortsatta utvecklingen av högskolans anslags- och styrsystem anför statsrådet att strävan bör vara att långsiktigt och kontinuerligt stärka även den tekniska och administrativa personalens yrkeskunnande. Forskning och högre utbildning blir med åren alltmer sofistikerade som verksamheter betraktade. Det kräver enligt

statsrådet ett växande personellt stöd av skilda slag. Statsrådet avser att återkomma till högskolans anslags- och styrsystem i budgetpropositionen 1988.

UbU 1986/87: 26

Enligt vad utskottet inhämtat ankommer det redan i dag lokalt på fakulteterna att av sina ordinarie anslag avdela medel för personalutveckling. Mot bakgrunden av vad som anförts föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub1 yrkande 11.

I bilaga 6 (s. 57) till propositionen hemställer utbildningsministern att regeringen föreslår riksdagen att bemyndiga regeringen att besluta om överföringar mellan fakultetsanslag i enlighet med vad han förordat (s. 17).

Då riksdagen på regeringens begäran redan lämnat *ett bemyndigande* om överföringar mellan anslag för högskolan i anslutning till behandlingen av årets budgetproposition (UbU 1986/87: 15 s. 2, rskr. 1986/87: 155) finner utskottet att riksdagen inte bör lämna det i proposition 1986/87: 80 begärda bemyndigandet.

15 Hemställan

Åberopande det anförda hemställer utskottet

1. beträffande *ett fritt kunskapssökande som grund för forskningspolitiken*

att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87: Ub1 yrkandena 2 och 3 och 1986/87: Ub2 yrkande 1 lämnar utan erinran vad statsministern anför,

2. beträffande *en plan för utökning av antalet tjänster*

att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub622,

3. beträffande *vissa extra medel till fakulteterna för budgetåret 1987/88*

att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub5 yrkande 16.

4. beträffande *extra medel för budgetåret 1988/89 för inrättande av särskilda tjänster inom högskolan*

att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub6 yrkande 4.

5. beträffande *kvalitet i utbildningsväsendet i dess helhet*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 1, 1986/87: Ub5 yrkande 1 och 1986/87: Ub590 yrkande 1.

6. beträffande *överföring av vissa sektorsmedel till högskoleanslag m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub2 yrkande 7 samt med avslag på motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 12, 1986/87: Ub5 yrkandena 5, 6 och 7, 1986/87: Ub6 yrkande 1 och 1986/87: Ub676 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

7. beträffande *sekreterare i statliga utredningar*

att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub5 yrkande 10,

8. beträffande *ett bemyndigande avseende forskningsråden m. m.*

att riksdagen bemyndigar regeringen att bemyndiga forskningsråden och forskningsrådsnämnden att besluta om tilldelning av anslag för högst tre år,

9. beträffande *högskolelärares skyldighet att redovisa bisysslor*
att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87: Ub5 yrkande 2 och
1986/87: Ub53 yrkande 2 godkänner vad som har anförts i proposi-
tion 1986/87: 80.

10. beträffande *sekretessbeläggning av examensarbeten*
att riksdagen med avslag på motion 1986/87: Ub81 yrkande 9 god-
känner vad som har anförts i proposition 1986/87: 80.

11. beträffande *stiftelser för stöd till forskning*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 14 och 1986/
87: Ub5 yrkande 22.

12. beträffande *vissa programområden m. m.*
att riksdagen lämnar utan erinran vad statsministern anført.

13. beträffande *fakultetsprogram som planeringsinstrument m. m.*
att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87: Ub5 yrkande 11
och 1986/87: Ub6 yrkande 2 godkänner vad som anförts i proposition
1986/87: 80.

14. beträffande *försöksverksamhet med fri resursanvändning
inom teknisk fakultet*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub6 yrkande 3.

15. beträffande *allmän och särskild behörighet till forskarutbild-
ning*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub5 yrkande 18.

16. beträffande *studiefinansieringen inom forskarutbildningen*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub1 yrkandena 5 samt 6
delvis, 1986/87: Ub5 yrkande 20 och 1986/87: Ub590 yrkande 3.

17. beträffande *doktorsexamen som privatist*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub5 yrkande 17.

18. beträffande *betygsättning av doktorsavhandlingar*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub5 yrkande 19.

19. beträffande *doktorands undervisningsuppgifter*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 6 delvis och
1986/87: Ub5 yrkande 21.

20. beträffande *viss andel av doktorandtjänsterna för de mindre
högskolorna*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub24.

21. beträffande *utländsk studerande*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub81 yrkande 12.

22. beträffande *doktorsavhandling på finska*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub657.

23. beträffande *kvinnlig representation i tjänsteförslagsnämnder
m. fl. organ*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 10, 1986/
87: Ub17 yrkande 1 delvis och 1986/87: Ub68 yrkande 2.

24. beträffande *arbetsvillkor för kvinnliga forskare*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub2 yrkande 4 och 1986/
87: Ub17 yrkande 1 delvis.

25. beträffande *tillsättning av doktorandtjänster m. m. med
kvinnliga sökande*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub60 yrkandena 2 och 3.

26. beträffande *uppställande av doktorexamen som behörighetsvillkor för vissa tjänster*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 8, 1986/87: Ub5 yrkande 3 och 1986/87: Ub590 yrkande 4,

27. beträffande *värdet av viss examen*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub590 yrkande 5 och 1986/87: Ub643 yrkande 8,

28. beträffande *nya former för en ämnesmetodisk utbildning m. m. för personer med ämnesteoritisk behörighet till lektorstjänst*,
att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87: Ub5 yrkande 4, 1986/87: Ub545 delvis och 1986/87: Ub643 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

29. beträffande *uttalande om spridning av de fasta forskningsresurserna, m. m.*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub1 yrkandena 4 och 16, 1986/87: Ub2 yrkande 6 delvis, 1986/87: Ub25, 1986/87: Ub67 yrkande 1, 1986/87: Ub601 delvis och 1986/87: Ub609,

30. beträffande *särskild medelstilldelning för forskning vid de mindre högskoleenheterna*

att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub2 yrkande 6 delvis.

31. beträffande *fördelning av medel från den rörliga resursen under fakultetsanslagen till lärare vid de mindre högskoleenheterna*
att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 17 delvis, 1986/87: Ub5 yrkande 25, 1986/87: Ub13, 1986/87: Ub33, 1986/87: Ub65 och 1986/87: Ub67 yrkande 2 godkänner vad som förordats i proposition 1986/87: 80,

32. beträffande *befordringstitlar*

att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 18, 1986/87: Ub60 yrkande 1 och 1986/87: Ub70 godkänner vad som anförs i proposition 1986/87: 80,

33. beträffande *adjungerade högskolelektorer och forskarassistenter*

att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub661,

34. beträffande *en parlamentarisk utredning om forskningsetik*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub6 yrkande 7,

35. beträffande *etikregler för forskning m. m.*

att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub683,

36. beträffande *statens psykologisk-pedagogiska bibliotek*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub40 avslår vad som föreslagits i proposition 1986/87: 80,

37. beträffande *delegationen för vetenskaplig och teknisk informationsförsörjning*

att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87: Ub9 och 1986/87: Ub636 godkänner vad som föreslagits i propositionen,

38. beträffande *utbildning och forskning som avser fysisk fostran och idrott*

att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87: Ub42, 1986/87: Ub44, 1986/87: Ub81 yrkande 6, 1986/87: Ub536, 1986/87: Ub604

och 1986/87: Ub624 som sin mening ger regeringen till känna vad UBU 1986/87: 26 utskottet anfört,

39. beträffande *lokalförsörjningsprogram för högskolan* att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub1 yrkande 9,

40. beträffande *ansvaret för högskolans byggnader* att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub5 yrkande 15,

41. beträffande *samordning av högskolornas datoriserade informationssystem*

att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub81 yrkande 11,

42. beträffande *högskola för bildande konst* att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub36,

43. beträffande *tjänsteförslagsnämndernas sammansättning* att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub5 yrkande 12,

44. beträffande *forskningsinformation* att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub1 yrkande 19,

45. beträffande *försöksverksamhet med vetenskapsbutiker* att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub2 yrkande 8,

46. beträffande *utvecklingsprogram för vissa personalkategorier* att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub1 yrkande 11,

47. beträffande *visst bemyndigande* att riksdagen med anledning av proposition 1986/87: 80 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

48. beträffande *forsknings- och utvecklingsverksamhet i övrigt* att riksdagen lämnar utan erinran vad statsministern anfört.

2. Forskningsanknytning av grundläggande högskoleutbildning samt konstnärligt utvecklingsarbete

Regeringen har under punkt D 15 (s. 58–64) föreslagit riksdagen

1. att bemyndiga regeringen att inrätta tjänster som professor i enlighet med vad som förordats i propositionen,

2. att godkänna de riktlinjer för resursförstärkningar avseende budgetåren 1988/89 och 1989/90 som angetts i propositionen,

3. att till Forskningsanknytning av grundläggande högskoleutbildning samt konstnärligt utvecklingsarbete för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 21 396 000 kr.

Motionerna

Motioner väckta under allmänna motionstiden

1986/87: Ub662 av Sonja Rembo (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om de konstnärliga utbildningarna vid universitetet i Göteborg.

1986/87: Ub823 av Siw Persson m. fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

UbU 1986/87: 26

15. att riksdagen hos regeringen begär att de av universitets- och högskoleämbetet föreslagna professurerna i scenisk framställning resp. komposition vid universitetet i Lund inrättas.

Motioner väckta med anledning av proposition 1986/87: 80

1986/87: Ub7 av Maja Bäckström m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att inom ramen för föreslaget anslag inrätta tjänsten som professor i regi vid Dramatiska Institutet fr. o. m. den 1 juli 1988.

1986/87: Ub16 av Ingela Mårtensson (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av forskning i ämnet bildkunskap.

1986/87: Ub21 av Ylva Annerstedt m. fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om lönegaranti åt tidigare innehavare av tidsbegränsad anställning som lärare.

1986/87: Ub23 av Bo Forslund m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av uppräknig av anslaget för forskningsanknytning.

1986/87: Ub48 av Bo Hammar (vpk) och Björn Samuelson (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inrättandet av en professur i regi vid Dramatiska Institutet fr. o. m. den 1 juli 1988.

1986/87: Ub61 av Kerstin Keen (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar benämna professuren för konstnärligt utvecklingsarbete Ingmar Bergmans professur och professuren för utländsk kvinnlig gästforskare Kerstin Hesselgrens professur (delvis).

1986/87: Ub62 av Margareta Fogelberg m. fl. (fp, m, c, vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om designlinjernas behov av ledningsresurser för forskning och utveckling vid sidan av den organisation för konstnärligt utvecklingsarbete som propositionen föreslår för den konstnärliga utbildningen i sin helhet.

1986/87: Ub74 av Elisabeth Fleetwood m. fl. (m, fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att inrätta en professur i regi vid Dramatiska Institutet fr. o. m. den 1 juli 1988.

1986/87: Ub81 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om tidigareläggning av professur vid Dramatiska Institutet.

Under detta anslag begärs medel för dels olika åtgärder för forskningsanknytning av grundläggande högskolcutbildning (14 538 000 kr.), dels konstnärligt utvecklingsarbete (6 858 000 kr.).

Regeringen begär riksdagens bemyndigande att inrätta totalt 13 *professorer* på det konstnärliga området under budgetåren 1987/88–1989/90. Vid universitetet i Göteborg föreslås professorer i skulptur resp. textilkonst (den 1 juli 1987) och i scenisk gestaltning (den 1 juli 1989). Vid universitetet i Lund föreslås professorer i komposition (den 1 juli 1987) och i scenisk gestaltning (den 1 juli 1989). Med den sistnämnda professuren tillgodoses motion 1986/87: Ub823 (fp) yrkande 15. Motionsyrkandet bör med hänvisning härtill avslås av riksdagen. Vid universitetet i Umeå föreslås tre professorer i grafik, målning resp. skulptur (den 1 juli 1987) och vid konstfackskolan i Stockholm två professorer i metallhantverk samt textil konst och formgivning (den 1 juli 1989). Vid musikhögskolan i Stockholm och teaterhögskolan i Stockholm föreslås professorer i musikpedagogik resp. scenisk gestaltning (den 1 juli 1988).

Vid dramatiska institutet (DI) föreslås en professur i regi bli inrättad den 1 juli 1989. Ett inrättande redan den 1 juli 1988 har föreslagits i fyra motioner, nämligen i 1986/87: Ub7 (s), 1986/87: Ub48, (vpk), 1986/87: Ub74 (m, fp) och 1986/87: Ub81 (c) yrkande 1. Ett tidigareläggande motiveras bl. a. med att DI till läsåret 1988/89 planerar att påbörja ett forskningsprojekt som rör jämförelse mellan scenteater och TV-drama. Vid samma tid avser man också att starta en påbyggnadsutbildning för regissörer.

Utskottet har inhämtat att DI självt genom vissa omfördelningar av medel kan finansiera den aktuella professuren under budgetåret 1988/89, dvs. ett år tidigare än enligt regeringens förslag. När sålunda den kompetensförstärkning föredragande statsrådet finner angelägen kan fås ett år tidigare utan extra kostnader för staten, föreslår utskottet att professuren i regi får inrättas redan den 1 juli 1988. Detta bör riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: Ub7, 1986/87: Ub48, 1986/87: Ub74 och 1986/87: Ub81 yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna.

Härutöver föreslås i propositionen en gästprofessur inom området konstnärligt utvecklingsarbete. I motion 1986/87: Ub61 (fp) delvis föreslås att denna professur får benämningen "Ingmar Bergmans professur". Motionären hänvisar till hur välkänd Ingmar Bergman är utomlands och till att dennes konstnärliga arbete griper över olika konstformer.

Utskottet vill erinra om att professorer benämnda efter ännu levande personer hittills endast förekommit i samband med donationer, något som inte är aktuellt i detta fall. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 1986/87: Ub61 delvis.

När det gäller fördelningen av de 13 nya professurerna på orter pläderas i motion 1986/87: Ub662 (m) för att universitetet i Göteborg skall tillgodoseas i förhållande till regionens befolkningstäthet. Motionen väcktes under den allmänna motionstiden, dvs. innan forskningspropositionen hade lagts fram.

Utskottet erinrar om att befolkningstäthet eller t. ex. antal studerande hittills aldrig tagits som grund för inrättande av professurer. Utskottet utgår från att de förslag om ämnen och orter som nu lagts fram baserats på sakliga grunder och aktuella forskningsbehov och avstyrker med detta motion 1986/87: Ub662.

Med undantag för vad utskottet nyss uttalat om tidpunkt för inrättande av professuren i regi har utskottet inget att erinra mot vad föredraganden förordat om inrättande av professurer.

Som en allmän förstärkning av resurserna för konstnärligt utvecklingsarbete föreslås i propositionen ytterligare 2 milj. kr.

I motion 1986/87: Ub62 (fp, m, c, vpk) anförs att det behövs *särskilda resurser för ledning av forskning och utveckling på designlinjen* i Göteborg. Sådana bör enligt motionärerna anvisas utöver den organisation för konstnärligt utvecklingsarbete som föreslås i propositionen för den konstnärliga utbildningen i dess helhet. Motionärerna pekar på att de tre nya professurerna i Göteborg alla gäller vad de i detta sammanhang kallar det "fria" området, där utövarna är "oberoende konstnärer", som endast svarar inför sig själva beträffande sina verk. Resurser behövs enligt motionärerna också på det "bundna" området, där utövarna är "uppdragstagarer", t. ex. inom inredningsarkitektur och informationsdesign.

Utskottet har härvidlag inhämtat att inga förslag härom föreligger från vare sig UHÅ eller universitetet i Göteborg. De konstnärliga utbildningarna ingår i universitetet i Göteborg, som genom egna beslut har att göra sina prioriteringar inom den vidgade resursram som nu föreslås. Med detta avstyrks motion 1986/87: Ub62.

I motion 1986/87: Ub23 (s) föreslås en *uppräknning av medlen för forskningsanknytning av grundläggande högskoleutbildning*. Ökade medel behövs enligt motionärerna för sådana utbildningsprogram som inte direkt anknyter till de traditionella vetenskapliga disciplinerna.

Utskottet behandlade under förra riksmötet ett likartat motionsyrkande (mot. 1985/86: Ub707, UbU 1985/86: 31 s. 11) och avstyrkte det då med hänvisning till de avvägningar i ett större sammanhang som var att vänta i den aviserade forskningspropositionen. Utskottet kan nu konstatera att även med den markerade prioriteringen av det konstnärliga utvecklingsarbetet får anslagsposten forskningsanknytning en ökning med 1 milj. kr., vilket innebär mer än en uppräknning för inflationen. Riksdagen bör avslå motion 1986/87: Ub23.

I motsats till förhållandena på andra områden är vissa professorer på det konstnärliga området förordnade på begränsad tid, högst tio år. För att innehavare av sådana professurer skall få en viss ekonomisk trygghet även efter det att deras förordnanden löpt ut har de sedan år 1984 fått *inkomstgarantier* av samma slag som konstnärer med en verksamhet av hög kvalitet och av stor betydelse för svenskt kulturliv. Med detta har enligt motion 1986/87: Ub21 (fp) yrkande i två helt olika kategorier kommit att konkurrera om samma medel. Detta anses vara till nackdel för de fritt verkande konstnärerna. I den nämnda motionen föreslås att riksdagen

uttalar att medel för att ge lönegarantier åt tidigare innehavare av tidsbegränsad anställning som lärare vid högre konstnärlig utbildning i fortsättningen skall anvisas ur anslagen till högre utbildning och forskning.

Kulturutskottet har yttrat sig i ärendet. Yttrandet (KrU 1986/87: 4 y) är fogat som *bilaga 1* till detta betänkande.

Den som numera förordnas som ordinarie professor inom det konstnärliga området på ett tidsbegränsat förordnande på högst fem år kan få ett avgångsvederlag om upp till tre årslöner för att lättare kunna återgå till egen konstnärlig verksamhet (prop. 1984/85: 57, UbU 1984/85: 9, rskr. 1984/85: 115). Utskottet har erfarit att de sju garantirum som hittills inrättats för professorer inom högre konstnärlig utbildning finansieras inom ramen för de medel som beräknas för högre utbildning och forskning.

Med detta konstaterande finner utskottet att yrkande 1 i motion 1986/87: Ub21 är tillgodosett, varför det bör avslås av riksdagen.

I motion 1986/87: Ub16 (fp) talas för behovet av *forskning i ämnet bildkunskap*. Ämnet bild bör enligt motionären ses som ett övergripande kommunikationsämne av samma slag som ämnet svenska. Skolans lärare behöver kunskaper i bild, och för att få genomslag för en sådan grundsyn i skolan behöver en bildpedagogisk teori byggas upp.

Utskottet vill här erinra om att medel för sådan grundforskning kan sökas hos humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet, medan medel för pedagogiskt utvecklingsarbete på området fördelas av skolöverstyrelsen. Med detta avstyrks motion 1986/87: Ub16.

Regeringen begär riksdagens godkännande av dess *riktlinjer för resursförstärkningar för budgetåren 1988/89 och 1989/90*. Dessa innebär att medlen för konstnärligt utvecklingsarbete bör ökas med 1,5 milj. kr. budgetåret 1989/90, bl. a. för behovet av basresurser i anslutning till det stora antalet föreslagna nya professurer. Utskottet har inget att erinra mot de riktlinjer som angivits i propositionen.

Utskottet har inte heller något att erinra mot regeringens förslag beträffande *anslagsbeloppet* för budgetåret 1987/88. Riksdagen bör här anvisa 21 396 000 kr.

Utskottet hemställer

1. beträffande *inrättande av tjänster som professor* att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: Ub7, 1986/87: Ub48, 1986/87: Ub74 och 1986/87: Ub81 yrkande 1 och med avslag på motionerna 1986/87: Ub61 delvis, 1986/87: Ub662 och 1986/87: Ub823 yrkande 15 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört om en tjänst som professor i regi och bemyndigar regeringen att inrätta tjänsten den 1 juli 1988 samt i övrigt bemyndigar regeringen att inrätta professurer i enlighet med vad som förordats i proposition 1986/87: 80.
2. beträffande *särskilda ledningsresurser för designlinjen* att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub62.
3. beträffande *uppräknig av medlen för forskningsanknytning* att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub23.

4. beträffande *inkomstgarantier*

att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub21 yrkande 1,

5. beträffande *forskning i ämnet bildkunskap*

att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub16,

6. beträffande *riktlinjer för resursförstärkningar för budgetåren 1988/89 och 1989/90*

att riksdagen godkänner vad som har förordats i proposition 1986/87: 80.

7. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till proposition 1986/87: 80 till *Forskningsanknytning av grundläggande högskoleutbildning samt konstnärligt utvecklingsarbete* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 21 396 000 kr.

3. Humanistiska fakulteterna

Regeringen har under punkt D 16 (s. 65–70) föreslagit riksdagen

1. att bemyndiga regeringen att inrätta tjänster som professor i enlighet med vad som förordats i propositionen,

2. att godkänna de riktlinjer för resursförstärkningar avseende budgetåren 1988/89 och 1989/90 som angetts i propositionen,

3. att till Humanistiska fakulteterna för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 225 555 000 kr.

Motionerna

Motion väckt under allmänna motionstiden

1986/87: Ub613 av Rune Rydén (m) och Bertil Fiskesjö (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en professur i kinesiska snarast bör inrättas vid universitetet i Lund.

Motioner väckta med anledning av proposition 1986/87: 80

1986/87: Ub14 av Maja Bäckström (s) och Ing-Marie Hansson (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att en organisation för dansvetenskap skapas vid universitetet i Stockholm.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att vid tillskapandet av en organisation för dansvetenskap vid universitetet i Stockholm hänsyn tas till den svenska folkdansens behov av vetenskaplig forskning.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av särskilda medel för vidareutbildning av amatörforskare på folkdansområdet.

1986/87: Ub15 av Marianne Carlström m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen

som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att inrätta en professur i arbetarkultur placerad inom ämnet etnologi vid universitetet i Göteborg.

1986/87: Ub34 av Lennart Pettersson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inrättandet av ett centrum för arbetets historia vid universitetet i Lund.

1986/87: Ub46 av Viola Claesson (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att ett centrum för biblioteksforskning inrättas med uppgift att bl. a. tillgodose bibliotekarieutbildningens behov av forskningskontakt,

2. att riksdagen beslutar att ett forskningscentrum enligt punkt 1 förläggs till Borås,

3. att riksdagen under anslaget D 16. Humanistiska fakulteterna för budgetåret 1988/89 anvisar 800 000 kr. till biblioteksforskning.

1986/87: Ub50 av Björn Samuelson m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en professur i svenska dialekter.

1986/87: Ub59 av Ingela Mårtensson m. fl. (fp, c, vpk) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en organisation för dansvetenskap bör skapas vid universitetet i Stockholm senast budgetåret 1988/89,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att vid tillskapandet av en organisation för dansvetenskap vid universitetet i Stockholm hänsyn bör tas till den svenska folkdansens behov av vetenskaplig forskning,

3. att riksdagen anvisar 200 000 kr. för vidareutbildning av amatörforskare på folkdansområdet och att fördelas som stipendier bland dessa.

1986/87: Ub78 av Kerstin Keen (fp) och Lars Sundin (fp) vari yrkas att riksdagen nu beslutar inrätta ett centrum för biblioteksforskning vid Göteborgs universitet.

Utskottet

Regeringen hemställer om bemyndigande att under treårsperioden 1987/88–1989/90 inrätta totalt åtta *professurer*. Från den 1 juli 1987 föreslås vid universitetet i Stockholm en professur i laborativ arkeologi, vid universitetet i Uppsala en professur i datorlingvistik och en i iranistik, vid universitetet i Umeå en professur i tyska och vid universitetet i Lund en professur i bok- och bibliotekshistoria och en i kinesiska. Med inrättande av den sistnämnda professuren tillgodoses motion 1986/87: Ub613 (m, c), vilken därmed bör avslås av riksdagen. Från den 1 juli 1989 föreslås en professur i idé- och lärdoms historia vid universitetet i Lund och en i litteraturvetenskap vid universitetet i Göteborg.

Två motioner har väckts om professurer i andra ämnen.

En professur i *svenska dialekter* föreslås i motion 1986/87: Ub50 (vpk).

Motionärerna pekar på den fara som ligger i att människor i en tid av förändringar ger upp sitt eget språk. En människa med tillgång till sitt språk, sin dialekt, får också tillgång till sin historia. Ett sätt att bevara de svenska dialekterna som grundstenar för egen identitet och historieinsikt är att bedriva forskning om dem. Som kärna i en sådan forskningsorganisation vill motionärerna se en professur.

Utskottet konstaterar att det redan i dag finns utrymme för forskning om dialekter i och med att dessa utgör en av inriktningarna inom ämnet nordiska språk med fyra ordinarie professorer. Utskottet har också inhämtat att humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet givit särskilt stöd till forskning om t. ex. stads- och barndialekter. Med det nu sagda finner utskottet att motionärernas önskemål är tillgodosett, varför motion 1986/87: Ub50 avstyrks.

Enligt motion 1986/87: Ub15 (s) bör en professur i *arbetarkultur inom ämnet etnologi* inrättas vid universitetet i Göteborg.

Förslag om samma tjänst har väckts under de två senaste riksmötena (mot. 1984/85: Ub1313 resp. 1985/86: Ub711). Det motiverades då – som nu – med den i jämförelse med kunskapen om bonde- och borgarklassernas kulturer obetydliga insikten om arbetarklassens kulturformer. Ett inrättande av tjänsten vid universitetet i Göteborg skulle enligt motionärerna ha särskilt goda förutsättningar med hänvisning bl. a. till den unika profil som forskningen om arbetarkulturen där har vid den etnologiska institutionen.

Utskottet konstaterar att det i högskoleorganisationen finns totalt fyra ordinarie professorer i etnologi med särskild inriktning på Europa eller Nordeuropa, varav en i Göteborg. Utskottet har vidare inhämtat att det bedrivs forskning kring olika aspekter av arbetarkulturen också inom ämnen vid andra institutioner såsom i historia och sociologi samt litteratur-, musik- och konstvetenskaperna. Forskare som inom dessa skilda discipliner vill specialstudera arbetarkulturen kan också söka särskilda projektbidrag från bl. a. humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet.

Med det nu anförda avstyrker utskottet motion 1986/87: Ub15.

Utskottet har inget att erinra mot de förslag om professorer som regeringen framlagt och föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta dem enligt vad som föreslagits.

Ett med den senast nämnda professuren närbesläktat område behandlas i motion 1986/87: Ub34 (s) om inrättande av ett *centrum för arbetets historia* vid universitetet i Lund. Vid dess historiska institution har den arbetshistoriska forskningen enligt motionären blivit den dominerande bland de yngre forskarna. Sedan hösten 1985 finns vid universitetet ett arbetshistoriskt seminarium. Detta skall vara ett forum för kontakter mellan forskare och studenter på området och företrädare för bl. a. de fackliga organisationerna. Motionären erinrar om att forskningspropositionen uppmärksammar samarbete mellan universitet och löntagarorganisationer, bl. a. just i Skåne. Han vill nu se det nyligen inrättade seminariet utvecklas till ett centrum för arbetets historia med fasta resurser för verksamheten.

Utskottet behandlade vid förra riksmötet ett likartat önskemål (mot.

1985/86: Ub586, UbU 1985/86: 32). Utskottet konstaterade då att det i dag finns en rad olika inrättningar av centrumkaraktär vid universiteten. Dessa har då själva beslutat att inrätta dessa centra enligt den ordning som gäller för universitetens egna beslut om indelning i arbetsenheter m. m. Beslut om ett sådant centrum som föreslås i motionen kan således fattas av universitetet i Lund inom ramen för dess egna resurser. Riksdagen avslag på utskottets förslag motionen.

Mot bakgrund av det som anförts är utskottet inte heller i år berett att föreslå riksdagen att göra något uttalande av det slag som begärs i motion 1986/87: Ub34 och avstyrker därmed motionen.

Riksdagen föreslås uttala sig för ytterligare en *centrumbildning*, nämligen för *biblioteksforskning*, i motionerna 1986/87: Ub46 (vpk) yrkandena 1 och 2 samt 1986/87: Ub78 (fp). Motionerna har väckts med anledning av vad föredragande statsrådet anför i forskningspropositionen om ett förslag från universitets- och högskoleämbetet (UHÄ).

UHÄ har föreslagit att särskilda medel anvisas till ett centrum för biblioteksforskning. Föredragande statsrådet hänvisar till att förslag kommer att utarbetas rörande den fortsatta organisationen för de FoU-insatser som finansieras via delegationen för vetenskaplig och teknisk informationsförsörjning (DFI). Han är inte beredd att ta ställning till ett eventuellt centrum för biblioteksforskning innan detta förslag föreligger.

I motion 1986/87: Ub46 (vpk) yrkande 1 föreslås att riksdagen beslutar om ett centrum för biblioteksforskning med uppgift att bl. a. tillgodose bibliotekarietutbildningens behov av forskningskontakt. Yrkandet motiveras med att bibliotekens verksamhet är stadd i en snabb och genomgripande förändring. De frågeställningar och problem som följer av denna behovet få sin lösning genom grundvetenskaplig och tillämpad forskning.

Enligt yrkande 2 i den nu nämnda motionen bör ett sådant centrum förläggas till Borås. Denna lokalisering framhålls av motionärerna som både naturlig – genom anknytningen till högskolan på samma ort – och nödvändig för att bryta vad de ser som denna högskolas isolering i förhållande till de stora förändringar som äger rum på biblioteks- och informationsområdet.

I motion 1986/87: Ub78 (fp) föreslås likaså att ett beslut inte skall uppskjutas om inrättande av ett centrum för biblioteksforskning. Ett sådant bör enligt motionären inrättas vid universitetet i Göteborg, vilket UHÄ föreslagit i sin anslagsframställning.

Utskottet konstaterar, med hänvisning till vad som nyss anfördes om en eventuell centrumbildning för arbetets historia i Lund, att indelning i arbetsenheter, institutioner osv. beslutas av resp. universitet och högskola. Det står sålunda t. ex. universitetet i Göteborg fritt att inom ramen för de egna resurserna inrätta ett centrum för biblioteksforskning av det slag som åsyftas i motion 1986/87: Ub78.

Med det nu anförda avstyrks motionerna 1986/87: Ub46 yrkandena 1 och 2 samt 1986/87: Ub78.

En centrumliknande *organisation för dansvetenskap* föreslås i två inbördes likartade motioner, nämligen 1986/87: Ub14 (s) och 1986/87: Ub59 (fp).

c, vpk). I yrkande 1 i båda motionerna pläderas för att en organisation för dansvetenskap skall inrättas vid universitetet i Stockholm senast budgetåret 1988/89. Ett förslag om en sådan organisation har framförts i en utredning av UHÄ. I yrkande 2 i båda motionerna framhålls behovet av att inom en dansvetenskaplig organisation tillgodose forskning om svensk folkdans. Motionärerna motiverar detta med att folkdansen har lägst status inom dansområdet. I motionerna 1986/87: Ub14 yrkande 3 och 1986/87: Ub59 yrkande 3 delvis uppmärksammas behovet av särskilda medel för vidareutbildning av "amatörforskare" på folkdansområdet.

Utskottet har vid de två senaste riksmötena behandlat motioner med förslag om ett centrum för dansforskning. Utskottet avstyrkte därvid yrkandena med hänvisning till universitetens och högskolornas åligganden att under de närmaste budgetåren åstadkomma förnyelse genom omfördelningar av befintliga resurser (UbU 1984/85: 33, UbU 1985/86: 3 och UbU 1985/86: 32).

Utskottet konstaterar nu att föredragande statsrådet återkommer till frågan i forskningspropositionen (bil. 6, s. 68). Han betecknar dansen som den konstart som har den svagaste förankringen i teoretisk forskning. Mot den bakgrunden och med hänsyn till dels dansens betydelse som konstart, dels dess allmänskulturella funktion finner han det angeläget att dansvetenskapen bereds tillfälle att utvecklas vid universitetet i Stockholm och utgår från att universitetet inom ramen för de resurser som det nu föreslås få kommer att stödja dansvetenskapen.

Mot bakgrund av UHÄ:s utredning och vad föredragande statsrådet har anfört i forskningspropositionen förutsätter utskottet att motionärernas önskemål kommer att bli i stort tillgodosett. Riksdagen bör avslå motionerna 1986/87: Ub14 yrkandena 1 och 2 samt 1986/87: Ub59 yrkandena 1 och 2.

I vad gäller yrkandena om särskilda medel för vidareutbildning av "amatörforskare" på folkdansområdet vill utskottet, liksom förra året, erinra om att medel under detta anslag för forskarutbildning avser utbildning av forskarstuderande, vilka har antagits till sådan utbildning enligt gällande bestämmelser.

Utskottet avstyrker därför även motionerna 1986/87: Ub14 yrkande 3 och 1986/87: Ub59 yrkande 3 delvis.

Vad regeringen i sin andra hemställan anfört om *riktlinjer för resursförstärkningar för budgetåren 1988/89 och 1989/90* har utskottet inga erinringar mot. Riksdagen bör godkänna de riktlinjer som angivits.

När det gäller *anslagsbeloppet* för budgetåret 1987/88 föreslår regeringen att riksdagen anvisar 225 555 000 kr.

I motion 1986/87: Ub46 (vpk) yrkande 3 delvis föreslås att 800 000 kr. ansås som särskilda medel för biblioteksforskning.

Yrkandet anknyter till det förslag i samma motion om ett centrum för sådan forskning i Borås som utskottet nyss behandlat och avstyrkt. I konsekvens härmed avstyrks nu även yrkande 3 delvis i motion 1986/87: Ub46.

I motion 1986/87: Ub59 (fp, c, vpk) yrkande 3 delvis föreslås att 200 000

kr. anvisas som särskilda medel för vidareutbildning av amatörforskare på folkdansområdet. UbU 1986/87: 26

Detta yrkande ansluter till de motioner om en särskild organisation för dansvetenskaplig forskning som utskottet nyss har behandlat och funnit vara på väg att bli tillgodosedda. Utskottet anförde dock därvid att särskilda medel för vad motionärerna kallar amatörforskare enligt de regler som gäller för detta anslag inte kan bli aktuella. Som en följd härav bör riksdagen avslå motion 1986/87: Ub59 yrkande 3 delvis.

Utskottet har inte något att erinra mot regeringens förslag till anslagsbelopp för budgetåret 1987/88. Riksdagen bör här anvisa 225 555 000 kr.

Med hänvisning till vad som nu anförts hemställer utskottet

1. beträffande *inrättande av tjänster som professor*
att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87: Ub15, 1986/87: Ub50 och 1986/87: Ub613 bemyndigar regeringen att inrätta sådana tjänster i enlighet med vad som förordats i proposition 1986/87: 80,
2. beträffande *ett centrum för arbetets historia*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub34,
3. beträffande *ett centrum för biblioteksforskning*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub46 yrkandena 1 och 2 samt 1986/87: Ub78,
4. beträffande *ett centrum för dansforskning*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub14 samt 1986/87: Ub59 yrkandena 1 och 2 samt 3 delvis.
5. beträffande *riktlinjer för resursförstärkningar för budgetåren 1988/89 och 1989/90*
att riksdagen godkänner vad som har angivits i proposition 1986/87: 80,
6. beträffande *särskilda medel för biblioteksforskning*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub46 yrkande 3 delvis,
7. beträffande *särskilda medel för vidareutbildning av amatörforskare på folkdansområdet*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub59 yrkande 3 delvis,
8. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen med bifall till proposition 1986/87: 80 och med avslag på motionerna 1986/87: Ub46 yrkande 3 delvis och 1986/87: Ub59 yrkande 3 delvis till *Humanistiska fakulteterna* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 225 555 000 kr.

4. Teologiska fakulteterna

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 17 (s. 70–73) och hemställer

1. beträffande *inrättande av tjänster som professor*
att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta sådana tjänster i enlighet med vad som förordats i proposition 1986/87: 80,

2. beträffande *riktlinjer för resursförstärkningar för budgetåren 1988/89 och 1989/90* UBU 1986/87: 26

att riksdagen godkänner vad som har anförts i proposition 1986/87: 80.

3. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till proposition 1986/87: 80 till *Teologiska fakulteterna* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 18 912 000 kr.

5. Juridiska fakulteterna

Regeringen har under punkt D 18 (s. 73–75) föreslagit riksdagen

1. att bemyndiga regeringen att inrätta en tjänst som professor i enlighet med vad som förordats i propositionen.
2. att godkänna de riktlinjer för resursförstärkningar avseende budgetåren 1988/89 och 1989/90 som angetts i propositionen.
3. att till Juridiska fakulteterna för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 21 154 000 kr.

Motionerna

Motion väckt under allmänna motionstiden

1986/87: Ub533 av Hans Göran Franck m. fl. (s) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inrättandet av en professur i ämnet mänskliga rättigheter, i första hand vid universitetet i Stockholm.

Motioner väckta med anledning av proposition 1986/87: 80

1986/87: Ub22 av Jan-Erik Wikström (fp) och Rune Ångström (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att inrätta en professur i folkrätt vid universitetet i Stockholm fr. o. m. 1988/89.

1986/87: Ub27 av Görel Böhlin (m) och Rune Rydén (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en professur i ämnet socialrätt med inriktning på socialrättsvetenskap och socialrättslig forskning bör inrättas.

1986/87: Ub81 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en ny professur i folkrätt.

Utskottet

Regeringen hemställer om bemyndigande att inrätta en *professur* i företagsrätt vid universitetet i Uppsala från den 1 juli 1988. Riksdagen bör ge regeringen det begärda bemyndigandet.

I motionerna 1986/87: Ub22 (fp) och 1986/87: Ub81 (c) yrkande 2 föreslås en professur bli inrättad i *folkrätt* utöver den som nu finns vid universitetet i Uppsala. I båda motionerna framhålls Sveriges traditioner när det gäller att slå vakt om och stärka folkrätten. En vidareutveckling av kompetensen på området bör enligt den första motionen ske genom att en professur inrättas vid universitetet i Stockholm fr. o. m. den 1 juli 1988. Enligt den senare motionen bör universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) få i uppdrag att utreda frågan.

En professur inom det närbesläktade ämnesområdet *mänskliga rättigheter* föreslås i motion 1986/87: Ub533 (s) yrkande 2. Forskningen på detta område bör enligt motionären ges högre prioritet än nu. Detta skulle också vara väl i linje med de rekommendationer av UNESCO, som Sverige har biträtt i olika sammanhang. En motion med likartat innehåll avstyrktes av utskottet vid föregående riksmöte (mot. 1985/86: Ub704, UbU 1985/86: 32 s. 9).

Utskottet vill erinra om att det finns resurser för forskning om mänskliga rättigheter vid Raoul Wallenberg-institutet vid universitetet i Lund. Forskning om eller med anknytning till både folkrätt och mänskliga rättigheter bedrivs också inom flera olika ämnen som t. ex. statsvetenskap, filosofi, historia och internationell rätt.

Utskottet finner det inte påkallat att riksdagen gör något särskilt uttalande med anledning av motionerna 1986/87: Ub22, 1986/87: Ub81 yrkande 2 och 1986/87: Ub533 yrkande 2, varför de avstyrks.

I motion 1986/87: Ub27 (m) hemställs om en professur i *socialrätt med inriktning på socialrättsvetenskap och socialrättslig forskning*. Också en professur av detta slag behandlades av utskottet vid föregående riksmöte (mot. 1985/86: Ub723, UbU 1985/86: 32 s. 9). Förslaget motiverades med behovet av forskning om det sociala reformarbetets effekter för enskilda och för samhället samt med att sociologiska metoder behöver kompletteras med juridiska. Därför borde enligt motionärerna ett inrättande av den nämnda professuren övervägas i planeringsarbetet inför nästa forskningsproposition.

Prioriteringarna inför denna på olika nivåer föreligger nu, och utskottet konstaterar att inga förslag har framförts om någon ytterligare professur i socialrätt utöver den som redan finns vid universitetet i Lund. Riksdagen bör avslå motion 1986/87: Ub27.

I sin andra hemställan under anslaget begär regeringen riksdagens godkännande av propositionens *riktlinjer för resursförstärkning för budgetåren 1988/89 och 1989/90*. Riksdagen bör godkänna vad regeringen förordat.

Utskottet har inte heller något att erinra mot regeringens förslag beträffande *anslagsbeloppet* för budgetåret 1987/88. Riksdagen bör här anvisa 21 154 000 kr.

Utskottet hemställer

1. beträffande *inrättande av en tjänst som professor* att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en sådan tjänst i enlighet med vad som förordats i proposition 1986/87: 80,

2. beträffande *inrättande av tjänster som professor i folkrätt och i mänskliga rättigheter*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub22, 1986/87: Ub81 yrkande 2 och 1986/87: Ub533 yrkande 2,

3. beträffande *inrättande av en tjänst som professor i socialrätt med inriktning på socialrättsvetenskap och socialrättslig forskning* att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub27,

4. beträffande *riktlinjer för resursförstärkningar för budgetåren 1988/89 och 1989/90*

att riksdagen godkänner vad som har förordats i proposition 1986/87: 80,

5. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till proposition 1986/87: 80 till *Juridiska fakulteterna* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 21 154 000 kr.

6. Samhällsvetenskapliga fakulteterna

Regeringen har under punkt D 19 (s. 75–81) föreslagit riksdagen

1. att bemyndiga regeringen att inrätta tjänster som professor i enlighet med vad som förordats i propositionen,

2. att godkänna de riktlinjer för resursförstärkning avseende budgetåren 1988/89 och 1989/90 som angetts i propositionen,

3. att till Samhällsvetenskapliga fakulteterna för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 264 119 000 kr.

Motionerna

Motioner väckta under den allmänna motionstiden

1986/87: Ub506 av Ulla Orring (fp) och Rune Ångström (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande startandet av freds- och konfliktforskning vid universitetet i Umeå.

1986/87: Ub513 av Maja Bäckström (s) och Anders Nilsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av forskning inom området fritid, rekreation och turism.

1986/87: Ub552 av Kersti Johansson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inrättandet av en professur med inriktning på kommunal och regional ekonomi.

1986/87: Ub593 av Karl Boo (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en professur i turism inrättas.

1986/87: Ub664 av Börje Hörnlund m. fl. (c, s, m, fp, vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om tilldelning av kvalificerade tjänster i företagsekonomi för att påbörja utbyggnad av en handelshögskola i Umeå.

1986/87: Ub828 av Birgitta Rydle m. fl. (m) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

50. att riksdagen beslutar att till D 19. Samhällsvetenskapliga fakulteterna tillföra anslaget 5 000 000 kr. från anslaget B 7. Forskning och centralt utvecklingsarbete inom skolväsendet.

Motioner väckta med anledning av proposition 1986/87: 80

1986/87: Ub2 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

5. att riksdagen beslutar att under bil. 6 Utbildningsdepartementet anvisa 2 000 000 kr. för kvinnoforskning.

1986/87: Ub3 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökad forskning om lönenivå och lönesystem och dess inverkan på livsbetingelser och livslängd för arbetarna.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökad forskning om klassarbetets effekter på fackföreningsrörelsens möjligheter att hävda sina medlemmars intressen.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökad forskning kring möjligheterna till förbättringar av arbetsmiljön i tider av stor arbetslöshet och ekonomisk stagnation.

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökad forskning om den nödvändiga framtida arbetstiden i relation till industriproduktionens och den offentliga sektorns utveckling.

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökad forskning om klassarbetsideologins långsiktiga effekter på arbetarklassens klassmedvetenhet.

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att ett fackligt forskningsinstitut inrättas.

7. att riksdagen hos regeringen hemställer om ett förslag vari forskarens tillträde till arbetsplatser garanteras i enlighet med vad som anförs i motionen.

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökad forskning om maktkoncentrationens och monopoliseringens effekter i vad gäller sysselsättningssituationen, den industriella strukturen och den inhemska marknaden.

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökad forskning om multinationaliseringens hämmande effekter på den politiska beslutsprocessen i Sverige. effekter i vad gäller sysselsättningen, effekter på fackets roll, verksamhet och framtida utveckling.

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i

motionen anförts om ökad forskning om invandrarnas situation på arbetsmarknaden i enlighet med vad som anförts i motionen.

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökad forskning för att kartlägga det dialektiska sambandet av ömsesidighet och påverkan som finns mellan produktionens utformning och utveckling å ena sidan och de dominerande värderingar eller samhällets ideologiska överbyggnad å den andra, i enlighet med vad som anförts i motionen.

1986/87: Ub4 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till forskning inom fritids-, rekreations- och turismområdet.

1986/87: Ub5 av Carl Bildt m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

23. att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en professur i säkerhetspolitisk forskning vid universitetet i Stockholm i enlighet med vad som i motionen anförts.

1986/87: Ub6 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

5. att riksdagen till Fora för kvinnoforskning för budgetåret 1987/88 anslår 1 000 000 kr. utöver vad regeringen har föreslagit.

1986/87: Ub18 av Per-Ola Eriksson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar om inrättandet av en professur i entreprenörskap.

1986/87: Ub28 av Görel Bohlin (m) och Rune Rydén (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att socialförsäkringskunskap skall ges en avgränsning och inriktning på forskning och utveckling vid universitet och högskolor så som i motionen anförts.

1986/87: Ub35 av Karin Israelsson m. fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om tvärvetenskapliga insatser inom den sociala forskningen.

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om inriktningen av den sociala forskningen för att stärka individens självkänsla.

1986/87: Ub41 av Karl-Göran Biörsmark (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående en professur i skoladministration.

1986/87: Ub47 av Bo Hammar (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en professur i masskommunikation bör inrättas vid centrum för masskommunikation vid universitetet i Stockholm.

1986/87: Ub49 av Paul Lestander m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar att under bil. 6 Utbildningsdepartementet anvisa 10 000 000 kr. under perioden 1987–1990 för regionalvetenskaplig forskning, CERUM, i Umeå.

1986/87: Ub51 av Björn Samuelson (vpk) och Bo Hammar (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om skapandet av ett permanent fredsforum.

1986/87: Ub68 av Marianne Andersson (c) och Gunilla André (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen beslutar att anvisa ett i förhållande till propositionen med 1 100 000 kr. förhöjt belopp till Forum/Centrum för kvinnoforskning och kvinnliga forskare varav 600 000 kr. tas från den föreslagna kvinnliga gästprofessuren.

1986/87: Ub73 av Elisabeth Fleetwood (m) vari yrkas att riksdagen beslutar att en professur i perception och psykofysik skall inrättas vid universitetet i Stockholm för professor Gunnar Borg.

1986/87: Ub75 av Alf Wennerfors (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att frågan om forskningsinsatser beträffande de ostasiatiska ländernas ekonomiska och tekniska utveckling skall utredas.

1986/87: Ub81 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en arbetsvetenskaplig professur med inriktning på arbetsvärdering och attityder av betydelse för framför allt kvinnors ställning på arbetsmarknaden.

Utskottet

I propositionen begär regeringen bemyndigande av riksdagen att inrätta inalles 10 *professurer* under den närmaste treårsperioden. Vid universitetet i Lund föreslås en professur i ekonomisk historia, särskilt modern ekonomisk och social historia (den 1 juli 1987). Vid universitetet i Stockholm föreslås en professur i invandringsforskning (den 1 juli 1987), en i journalistik och en i socialantropologi, särskilt utvecklingsforskning (båda den 1 juli 1988). Vid universitetet i Uppsala föreslås en professur i kommunal ekonomi (den 1 juli 1987) och en i öststatsforskning (den 1 juli 1988). Med professuren i kommunal ekonomi tillgodoses den tidigare under den allmänna motionstiden väckta motionen 1986/87: Ub552 (c), vilken därmed bör avslås av riksdagen. Vid universitetet i Umeå föreslås tre professorer – en i företagsekonomi (den 1 juli 1987), en i nationalekonomi, särskilt utvärderande arbetsmarknadsforskning (den 1 juli 1988) och en i psykologi, särskilt utvecklingspsykologi (den 1 juli 1989). I nationalekonomi, särskilt utvärderande arbetsmarknadsforskning, föreslås ytterligare en professur från den 1 juli 1989. Föredragande statsrådet avser att återkomma i annat sammanhang till frågan om placering av denna tjänst.

I motion 1986/87: Ub73 (m) föreslås att en ordinarie tjänst som professor i perception och psykofysik skall inrättas vid universitetet i Stockholm med professor Gunnar Borg som förste innehavare. Utskottet, som inhämtat att den föreslagna tjänsten kan motiveras på vetenskaplig grund, föreslår med

bifall till motion 1986/87: Ub73 att tjänsten inrättas från den 1 juli 1987. Riksdagen bör ge regeringen detta som sin mening till kända samt bemyndiga regeringen att inrätta tjänsten. Riksdagen bör vidare bemyndiga regeringen att inrätta tjänster som professor i enlighet med de i proposition 1986/87: 80 redovisade förslagen.

Ett antal motioner har väckts om professurer i andra ämnen.

I motion 1986/87: Ub664 (c, s, m, fp, vpk) hemställs om en tilldelning av högre tjänster i företagsekonomi vid universitetet i Umeå för utbyggnad av en handelshögskola där. Motionärerna anför som skäl en ökad koncentration av kunskapsintensiva företag till storstäderna och risken för regional obalans. För en utveckling av Norrland behövs en förnyelse av dess näringsliv. En drivkraft för en sådan skulle kunna vara en handelshögskola i Umeå med fler högre tjänster på det ekonomiska området än för närvarande.

Utskottet erinrar om att till den professur i företagsekonomi som redan finns i Umeå kommer i enlighet med vad som nyss förordats ytterligare en sådan tjänst den 1 juli 1987. Inom den allmänna resursförstärkning som föreslås i forskningspropositionen för bl. a. universitetet i Umeå har universitetet möjlighet att inrätta de tjänster som behövs. Utskottet, som finner att motionärernas syfte i stort är tillgodosett, föreslår att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub664.

I motion 1986/87: Ub18 (c) föreslår motionären att riksdagen skall besluta om inrättande av en *professur i entreprenörskap*. Han hänvisar till att de små och medelstora företagens betydelse uppmärksammas alltmer under senare år. Näringslivet söker sig nya vägar, vilket ställer större krav på forskning och utveckling av entreprenörskap och organisatorisk kreativitet. I t. ex. USA och, på närmare håll, Finland, finns professurer på området. En sådan skulle enligt motionären med fördel kunna ha sitt tjänsteställe vid en regional högskola.

Som utskottet ser det hör forskning om entreprenörskap i första hand hemma inom ämnet företagsekonomi, som i dag har tio ordinarie professurer. Med det anförda anser utskottet att riksdagen bör avslå motion 1986/87: Ub18.

En *professur i masskommunikation* föreslås i motion 1986/87: Ub47 (vpk). Motionärerna anknyter till regeringsförslaget om en professur i journalistik vid universitetet i Stockholm. De vill se en samverkan mellan denna och den professur i det övergripande ämnet masskommunikation som de själva föreslår. Forskning på området bedrivs i dag vid en centrumbildning i Stockholm. Motionärerna vill skapa en fast organisation för denna typ av forskning.

Utskottet vill här erinra om att en professur i massmedieforskning redan finns inrättad vid universitetet i Göteborg. Särskilda medel anslås också från humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet för ledning av det centrum för masskommunikationsforskning i Stockholm som motionärerna nämner. Utskottet konstaterar vidare att universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) inte prioriterat någon ytterligare tjänst av detta slag.

Utskottet föreslår mot den bakgrunden att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub47. UbU 1986/87: 26

En *professur i arbetsvetenskap* förordas i motion 1986/87: Ub81 (c) yrkande 8. En tjänst av detta slag borde enligt motionärerna få en inriktning på arbetsvärdering och attityder på arbetsmarknaden som påverkar främst kvinnornas karriärmöjligheter. I forskningsuppgifterna skulle också kunna ingå frågor om bl. a. vilka attityder som påverkar invandrades möjligheter på arbetsmarknaden.

Utskottet erinrar om regeringens förslag om två professorer i national-ekonomi, särskilt utvärderande arbetsmarknadsforskning. Benämningen på dessa professorer har, enligt vad utskottet har inhämtat, gjorts avsiktligt bred, eftersom detta dels garanterar att tjänsterna kan besättas med kvalificerade forskare, dels kan ge en bredd åt forskningen. De av motionärerna önskade forskningsinriktningarna kan, som utskottet ser det, inrymmas som forskningsprojekt/inriktningar vid de berörda institutionerna. Frågor om forskningsinriktning måste emellertid ytterst få avgöras av forskarna själva.

Med hänvisning till vad som anförts föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub81 yrkande 8.

I motion 1986/87: Ub41 (fp) föreslås inrättande av en *professur i skoladministration*. Motionären anför att någon akademisk grundutbildning med forskningsanknytning på skoladministrationens område inte finns i Sverige men väl i många andra länder och främst i USA. Med det samlade program för skollärofortbildning som beslutats och nu skall starta har enligt motionären ett stort steg tagits, men komplettering och stöd behövs i form av forskning, ledd av en professor.

Utskottet konstaterar att skoladministration mer är att ses som ett område än som en avgränsad disciplin. Möjligheter att bedriva den föreslagna forskningen synes inte heller saknas, om en sådan prioritering görs inom ramarna för ämnet pedagogik. Det finns i riket 18 ordinarie professorer i ämnet. Utskottet vill i sammanhanget också erinra om att det mesta av den uppföljning som motionären önskar är en reguljär huvuduppgift för den statliga skoladministrationen.

Med vad utskottet nu anført synes motionärens syfte vara i stort tillgodosett. Motion 1986/87: Ub41 avstyrks.

Temat fritid-rekreation-turism tas upp i tre motioner.

I motion 1986/87: Ub593 (c) yrkande 2 föreslås särskilda forskningsresurser i form av en *tjänst som professor i turism*. En sådan bör enligt motionären inrättas vid högskolan i Falun-Borlänge. Den turismlinje som funnits där sedan läsåret 1978/79 har i den senaste budgetpropositionen föreslagits bli en allmän linje (UbU 1986/87: 17, rskr. 1986/87: 156).

Utskottet konstaterar att ingen prioritering gjorts av UHÄ till förmån för en professur av det slag motionären förordar. Utskottet avstyrker motion 1986/87: Ub593 yrkande 2.

I de två inbördes delvis likartade motionerna 1986/87: Ub4 (vpk) och 1986/87: Ub513 (s) pläderas för behovet av *forskning inom området fritid, re-*

skapelse och turism. Som intressanta forskningsområden redovisas frågor om vad som driver fram olika satsningar på fritid, rekreation och turism, vad dessa satsningar innebär och vilka deras effekter blir för samhället och för de enskilda människorna. En med särskilda medel stödd forskningsorganisation skulle enligt motionärerna inte nödvändigtvis behöva vara en självständig institution. Den skulle kunna vara en avdelning inom en redan befintlig institution.

Utskottet vill för sin del först erinra om att forskning med betydelse för fritids-, rekreations- och turismområdet redan bedrivs inom ett antal olika discipliner. Varje forskare har möjlighet att söka medel från det forskningsråd som kan vara aktuellt. När det gäller ren sektorsforskning ankommer det närmast på sektorsorganen att stödja sådan. När det gäller tvärvetenskapligt samarbete av det slag som förordas i den senare av motionerna är det enligt utskottet naturligt att forskarna själva utifrån sina behov får organisera ett sådant, så som skett i Forum för fritidsforskning. Detta är inte ett samarbete som behöver eller ens bör formaliseras genom centrala beslut. Centrumbildningar initieras vanligen på lokal nivå. Forskningsmedel kanaliseras också via lokala beslut och i enlighet med lokala prioriteringar. Med hänvisning till vad utskottet nu har anfört bör riksdagen avslå motionerna 1986/87: Ub4 och 1986/87: Ub513.

Säkerhetspolitik samt freds- och konfliktforskning behandlas i tre motioner.

En *professur i säkerhetspolitik* föreslås i motion 1986/87: Ub5 (m) yrkande 23. Motionärerna anför att landet i dag har tolv professorer i statsvetenskap och att tre av dessa gäller fredsforskning. Bara två professorer bedriver forskning inom området internationell politik, och ingen professur är enbart inriktad på säkerhetspolitisk forskning. Sveriges alliansfria säkerhetspolitik ställer enligt motionärerna särskilda krav på att ställningstaganden kan göras utifrån forskningsmaterial som tagits fram inom landet.

Utrikesutskottet och försvarsutskottet har beretts tillfälle att yttra sig över förslaget. Yttrandena är fogade som bilagorna 2 och 3 till detta betänkande.

Utrikesutskottet delar motionärernas åsikt att det i Sverige finns behov av säkerhetspolitisk forskning som grund för självständiga säkerhetspolitiska ställningstaganden i aktuella frågor. För närvarande fyller försvarets forskningsanstalt, försvarsdepartementet och utrikesdepartementet på olika sätt väsentligen denna funktion. Även utrikespolitiska institutet kan bidra till en ökad kompetens på detta område. Utrikesutskottet anser att en förstärkning av utbildning och forskning inom det säkerhetspolitiska området är önskvärd men anser inte att inrättandet av en professur inom högskolan är det bästa sättet att tillgodose statsmakternas behov av målinriktad uppdragsforskning. Enligt utrikesutskottet bör motion 1986/87: Ub5 yrkande 23 avstyrkas. Försvarsutskottet anser att det är angeläget att säkerhetspolitiska frågor tas upp inom ramen för utbildningen och forskningen inom högskolan men anser sig inte ha tillräckligt underlag för att förorda i vilken form en utökad forskning om säkerhetspolitiken bör främjas.

Utbildningsutskottet, som hänvisar till vad utrikes- och försvarsutskottet anfört i sina yttranden över motionen i denna del, anser att riksdagen bör avslå motion 1986/87: Ub5 yrkande 23.

I motion 1986/87: Ub506 (fp) förordas att Norrland bereds möjlighet till en egen kunskapsuppbyggnad och egen kompetens inom *freds- och konfliktforskning vid universitetet i Umeå*. Detta lärosäte bör enligt motionärerna få vara med i och bidra till utvecklingen av ny kunskap på området. Motionärerna önskar en utredning av frågan.

Utskottet erinrar först om att likartade motionsyrkanden har framförts vid de två senaste riksmötena. Senast (mot. 1985/86: Ub716) gällde det universitetet i Lund, som de då aktuella motionärerna fann vara eftersatt i fråga om resurser på detta forskningsområde. Utskottet var därvid (UbU 1985/86: 32 s. 11 f.) inte berett att föreslå riksdagen att besluta om ytterligare särskilda medel för en utbyggnad av basorganisationen för denna forskning.

Det finns i dag två professurer i freds- och konfliktforskning, en vid universitetet i Uppsala (Dag Hammarskjölds professur) och en vid universitetet i Göteborg. Dag Hammarskjölds professur har som ämnesinnehåll bl. a. konfliktteori och krigsorsaksproblematik. Dessutom bedrivs sådan forskning även vid universitetet i Lund och vid fredsforskningsinstitutet (SIPRI) samt vid utrikespolitiska institutet.

För att utveckla och bibehålla en kvalitativt högtstående forskning och en god forskningsmiljö inom det nu aktuella området synes det utskottet lämpligt att forskningsresurserna inte sprids ytterligare. Utskottet avstyrker därför motion 1986/87: Ub506.

I motion 1986/87: Ub51 (vpk) föreslås att *ett permanent fredsforum* skapas, förslagsvis vid fredsmonumentet vid den värmländska gränsen mot Norge. Enligt motionärerna behövs en bas för att föra ut information om fredsforskning och samtidigt en mötesplats där kurser kan hållas, åsikter brytas och viss forskning bedrivs.

Utskottet ser i detta ett okonventionellt förslag om bidrag till fredsarbetet och fredsforskningen. Samtidigt ser utskottet samma risk som nyss redovisats för splittring av de nuvarande resurserna för verksamhet på området, varför utskottet avstyrker motion 1986/87: Ub51.

I ett antal motioner väcks förslag om särskild inriktning av forskningen på olika områden.

Sålunda föreslås i motion 1986/87: Ub28 (m) att *forskning och utvecklingsarbete inom ämnet socialförsäkringskunskap* skall bedrivs med anknytning till juridik. Så är enligt motionärerna inte fallet i dag.

Utskottet hänvisar här till vad som i det föregående anförts om forskning på eget programansvar och forskarnas företräde att själva bestämma om inriktningen av sin forskning. Motion 1986/87: Ub28 avstyrks.

I motion 1986/87: Ub35 (c) pläderas för tvärvetenskapliga insatser m. m. inom *den sociala forskningen*. En samlad, bred kunskap om komplexa frågor som rör skilda sidor av samhällsutvecklingen är enligt motionärerna en avgörande förutsättning för arbetet på att skapa en god livssituation för alla människor.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att forskningsområdet är angeläget. Själva metoderna att angripa materialet måste dock forskarna få välja själva, liksom även inriktningen och uppläggningsav forskningsarbetet. Med detta avstyrker utskottet motion 1986/87: Ub35.

I motion 1986/87: Ub3 (vpk) lämnas i elva yrkanden förslag om hur *arbetsmarknadsforskning* bör bedrivas.

I motionen pekas på flera eftersatta forskningsområden. Motionärerna framhåller problemställningar som de menar antingen inte hittills har beaktats eller har studerats ur ett ensidigt "arbetsköparperspektiv" (yrkandena 1-5 och 8-11).

Specificerade önskemål om prioritering av vissa forskningsområden gäller bl. a. forskning om lönesystemet, fackföreningsrörelsen, arbetsmiljön, arbetslöshet, industriproduktionens och den offentliga sektorns utveckling, maktkoncentrationen och multinationella företags inflytande, den politiska beslutsprocessen och invandrarnas situation.

Dessa yrkanden behandlades av utskottet redan vid förra riksmötet (mot. 1985/86: Ub702, UbU 1985/86: 31 s. 4). Utskottet anförde då bl. a. som utgångspunkt att riksdagen styr inriktningen av forskning, t. ex. genom bemyndiganden att inrätta professurer. Riksdagen gör emellertid inte uttalanden av den detaljeringsgrad som då yrkades i motionen och nu sålunda upprepas. Forskning om förhållandena på arbetsmarknaden och om den politiska beslutsprocessen stöds med medel under anslagen till fakulteterna och forskningsråden under utbildningsdepartementets område samt till sektorsforskning inom socialdepartementets och arbetsmarknadsdepartementets områden. Betydande belopp till samhällsvetenskaplig forskning utgår även från Riksbankens jubileumsfond. Utskottet ansåg inte att riksdagen borde göra uttalanden av den art som yrkas i motionen. Riksdagen avtog motionen (rskr. 1985/86: 339).

Utskottet kan nu härutöver konstatera att den arbetsmarknadspolitiska forskningen ytterligare stärks genom de förslag som utskottet nyss tillstyrkt om två professurer som skall inrättas, den ena den 1 juli 1988 i Umeå, den andra den 1 juli 1989 vid ännu inte fastställt lärosäte.

I yrkande 6 förslår motionärerna att ett fackligt forskningsinstitut inrättas.

Som utskottet tidigare under detta anslag haft anledning att konstatera är en allmänt omfattad grundprincip i svensk forskningspolitik att så långt möjligt inte splittra landets forskningsresurser genom uppbyggnad av särskilda forskningsinstitut. Inget hindrar självklart olika fackförbund att ge forskare projektmedel för forskningsprojekt, som bedöms angelägna för förbunden.

I yrkande 7 föreslås en lag som garanterar forskare tillträde till arbetsplatser oavsett vad arbetsgivaren anser i det enskilda fallet. Ett sådant yrkande har tidigare avslagits av riksdagen (mot. 1979/80: 1321, UbU 1979/80: 20).

Med hänvisning till vad som har anförts bör riksdagen avslå motion 1986/87: Ub3.

Riksdagen bör enligt motion 1986/87: Ub75 (m) uttala sig för att frågan om forskning beträffande de ostasiatiska ländernas ekonomiska och tekniska utveckling skall utredas. De vetenskapliga framsteg som görs i dessa länder, särskilt i Japan, är iögonfallande, påpekar motionären. Inom svenska universitet och högskolor ägnas dock utvecklingen i länderna i Östasien enligt motionären ett begränsat intresse. Detta anses otillfredsställande med tanke på betydelsen av ostasienskunskaper såväl för svensk forskning som för det svenska näringslivets konkurrenskraft på den internationella marknaden.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet anföra följande.

Forskning med den inriktning som anges i motionen bedrivs i dag speciellt vid universitetet i Stockholm. Bl. a. finns vid universitetet sedan år 1983 den s. k. östasienlinjen, en lokal utbildningslinje med inriktning på språk, samhälle och kultur i Japan, Kina och Korea. Vidare har universitetet vid sidan av ett antal institutioner som har beröring med området inrättat ett särskilt Centrum för StillahavsAsienstudier (Center for Pacific Asia Studies). Centrumet, som tillkom år 1984, har som främsta syfte att bidra till den svenska kompetensuppbyggnaden på området. Centrumet strävar även efter att sprida en allsidig och balanserad information om utvecklingen i Öst- och Sydöstasien. Universitetet i Stockholms orientering mot Östasien underbyggs av de avtal om forskarutbyte som ingåtts med universitet och forskningsinstitut i Japan, Kina och Singapore. Kurser med inriktning på Östasien förekommer även vid andra universitet och högskolor.

Utskottet anser att den uppbyggnad av forskningsresurser för ostasiatiska studier som pågår är angelägen. Emellertid är utskottet inte nu berett att förorda en utredning om behovet av forskning på detta område utan föreslår att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub75.

I en särskild hemställan under anslaget begär regeringen riksdagens godkännande av de riktlinjer för resursförstärkningar för budgetåren 1988/89–1989/90 som anges i propositionen. Utskottet har inget att erinra härvidlag och föreslår att riksdagen godkänner vad som förordats i propositionen.

Utskottet övergår nu till regeringens förslag i fråga om medelsanvisning under anslaget för budgetåret 1987/88.

Under detta anslag föreslår regeringen ett belopp av 264 119 000 kr. Fem motioner finns om ökning av detta belopp.

I tre av dessa äskas ökade medel för jämställdhetsforskning, nämligen i motionerna 1986/87: Ub2 (vpk) yrkande 5 delvis (+ 1 500 000 kr.), 1986/87: Ub6 (fp) yrkande 5 delvis (+ 1 000 000 kr.) och 1986/87: Ub68 (c) yrkande 1 delvis (+ 1 100 000 kr.). Ökningen enligt den sist nämnda motionen (+ 1 100 000 kr.) föreslås delvis finansierad genom att en av regeringen föreslagna gästprofessur inte inrättas (– 600 000 kr., se vidare punkt 16, anslaget D 30). De föreslagna medelsökningarna föreslås till stöd för Fora för kvinnliga forskare och Kvinnovetenskaplig tidskrift. Förslagen motiveras genomgående med att Forumverksamheten får för små tillskott av medel (+ 500 000 kr.).

Utskottet konstaterar att innevarande budgetår utgår 1 330 000 kr. till

Forumverksamheten. Den medelsökning om 500 000 kr. som regeringen föreslår uppgår till inemot 40 %. Vidare har medel enligt beslut med anledning av den förra forskningspropositionen (prop. 1983/84: 107; UbU 1983/84: 28, rskr. 1983/84: 401) anvisats för fem forskartjänster i jämställdhetsforskning på olika områden med placering vid humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR). Under anslaget D 30. Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet föreslås också, som nämnts, en gästprofessur för framstående kvinnlig forskare. Medel för jämställdhetsforskning tillskjuts i övrigt inom högskolan från olika forskningsfinansierare. Jämställdhetsforskningen är även under uppbyggnad inom t. ex. Arbetslivscentrum.

I yrkande 1 i motion 1986/87: Ub68 förordas ökade medel till Forumverksamheten på bekostnad av en tjänst som gästprofessor. Utskottet har inhämtat att motivet för denna professur är att man anser att det finns ett stort behov av internationella förebilder för kvinnliga forskare. Utskottet, som finner denna bedömning riktig, avstyrker motionerna 1986/87: Ub2 yrkande 5 delvis, 1986/87: Ub6 yrkande 5 delvis och 1986/87: Ub68 yrkande 1 delvis.

Härutöver finns två motioner om ökad medelstildelning.

I motion 1986/87: Ub828 (m) yrkande 50 delvis föreslås att anslaget ökas med 5 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna anför att av de ca 30 milj. kr. som anslås under anslaget B 7. Forskning och centralt utvecklingsarbete inom skolväsendet är ungefär hälften *medel för forskning om förskola, ungdomsskola och vuxenutbildning*. Enligt motionen skulle sådan forskning gynnas av ökade resurser för samhällsvetenskaplig forskning på "inomvetenskapliga" grunder och utan styrning från en statlig uppdragsgivares sida. 5 milj. kr. bör därför överföras från anslaget B 7 till det anslag som nu behandlas.

Utskottet vill erinra om att riksdagen tidigare under våren behandlat anslaget B 7 och därvid avlagt en motion med motsvarande innehåll (mot. 1986/87: Ub828 yrkande 9, UbU 1986/87: 11, rskr. 1986/87: 146). I konsekvens härmed avstyrks motion 1986/87: Ub828 yrkande 50 delvis.

I motion 1986/87: Ub49 delvis (vpk) föreslås en ökning av anslaget med 10 milj. kr. för *regionalvetenskaplig forskning vid CERUM* – centrum för regionalvetenskaplig forskning i Umeå. Motionärerna finner det angeläget att dessa medel anslås, så att ett forskningsprojekt för belysning av infrastrukturella kommunikationsproblem kan genomföras.

Utskottet erinrar om att CERUM utgör en del av universitetet i Umeå. Det får enligt lokala beslut del av universitetets medel. Dessa föreslås i propositionen bli relativt kraftigt ökade. Med hänvisning härtill och till principen om lokal prioritering avstyrker utskottet motion 1986/87: Ub49 delvis.

Mot bakgrund av vad som här anförts föreslår utskottet beträffande *anslugsbeloppet* att riksdagen med bifall till proposition 1986/87: 80 till Samhällsvetenskapliga fakulteterna för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 264 119 000 kr. Riksdagen bör samtidigt avslå motionerna 1986/87: Ub2 yrkande 5 delvis, 1986/87: Ub6 yrkande 5 delvis, 1986/87: Ub49 delvis, 1986/87: Ub68 yrkande 1 delvis och 1986/87: Ub828 yrkande 50 delvis.

1. beträffande *inrättande av tjänster som professor*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub73 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört om en tjänst som professor i perception och psykofysik och bemyndigar regeringen att inrätta tjänsten den 1 juli 1987 samt i övrigt med avslag på motion 1986/87: Ub552 bemyndigar regeringen att inrätta tjänster som professor i enlighet med vad som förordats i proposition 1986/87: 80.
2. beträffande *tjänster i företagsekonomi vid universitetet i Umeå*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub664.
3. beträffande *en tjänst som professor i entreprenörskap*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub18,
4. beträffande *en tjänst som professor i masskommunikation*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub47,
5. beträffande *en tjänst som professor i arbetsvetenskap*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub81 yrkande 8,
6. beträffande *en tjänst som professor i skoladministration*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub41,
7. beträffande *en tjänst som professor i turism*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub593 yrkande 2,
8. beträffande *forskning inom området fritid, rekreation och turism*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub4 och 1986/87: Ub513,
9. beträffande *en tjänst som professor i säkerhetspolitik*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub5 yrkande 23,
10. beträffande *freds- och konfliktforskning vid universitetet i Umeå*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub506,
11. beträffande *ett permanent fredsforum*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub51,
12. beträffande *forskning och utvecklingsarbete inom ämnet socialförsäkringskunskap*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub28,
13. beträffande *den sociala forskningen*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub35,
14. beträffande *arbetsmarknadsforskning*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub3,
15. beträffande *forskning om de ostasiatiska ländernas ekonomiska och tekniska utveckling*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub75,
16. beträffande *riktlinjer för resursförstärkningar för budgetåren 1988/89–1989/90*
att riksdagen godkänner vad som har förordats i proposition 1986/87: 80,
17. beträffande *jämställdhetsforskning*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub2 yrkande 5 delvis, 1986/87: Ub6 yrkande 5 delvis och 1986/87: Ub68 yrkande 1 delvis,

18. beträffande *medel för forskning om förskola, ungdomsskola och vuxenutbildning*

att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub828 yrkande 50 delvis,

19. beträffande *regionalvetenskaplig forskning vid CERUM*

att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub49 delvis,

20. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till proposition 1986/87: 80 och med avslag på motionerna 1986/87: Ub2 yrkande 5 delvis, 1986/87: Ub6 yrkande 5 delvis, 1986/87: Ub49 delvis, 1986/87: Ub68 yrkande 1 delvis och 1986/87: Ub828 yrkande 50 delvis till *Samhällsvetenskapliga fakulteterna* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 264 119 000 kr.

7. Medicinska fakulteterna

Regeringen har under punkt D 20 (s. 81–88) föreslagit riksdagen

1. att bemyndiga regeringen att inrätta tjänster som professor i enlighet med vad som förordats i propositionen,

2. att bemyndiga regeringen att ändra ämnesinnehåll för tjänster som professor i enlighet med vad som förordats i propositionen,

3. att godkänna de riktlinjer för resursförstärkningar avseende budgetåret 1988/89 och 1989/90 som angetts i propositionen,

4. att till Medicinska fakulteterna för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 540 534 000 kr.

Motionerna

Motioner väckta under den allmänna motionstiden

1986/87: Ub508 av Gunnar Biörck i Värmdö (m) vari yrkas att riksdagen beslutar om inrättandet av en professur i kardiologi vid karolinska institutet. avsedd att förenas med överläkartjänst vid Karolinska sjukhuset.

1986/87: Ub670 av Siri Häggmark (m) och Gullan Lindblad (m) vari yrkas att riksdagen bemyndigar regeringen att omvandla Rune Eliassons tjänst vid avdelningen för reproduktionsfysiologi vid karolinska institutet till en personlig professur för honom i andrologi.

Motioner väckta med anledning av proposition 1986/87: 80

1986/87: Ub10 av Margitta Edgren (fp) och Margareta Mörck (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att omvårdnadsforskningen bör tillföras fasta resurser fr. o. m. budgetåret 1988/89.

1986/87: Ub12 av Margitta Edgren (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär medel för inrättande av en professur i omvårdnadsforskning fr. o. m. budgetåret 1988/89 med placering vid vårdhögskolan i Stockholm.

1986/87: Ub66 av Ing-Marie Hansson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av en omfördelning av resurser från den etablerade medicinska forskningen till områden som prioriterats av HS 90, bl. a. till omvårdnadsforskning.

1986/87: Ub72 av Elisabeth Fleetwood (m) och Gunnel Liljegren (m) vari yrkas att riksdagen beslutar att en professur i omvårdnadsforskning skall inrättas vid karolinska institutet i Stockholm 1989/90.

1986/87: Ub81 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas 3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en professur i toxikologi med inriktning på testmetoder som ett alternativ till djurförsök.

Utskottet

Regeringen begär riksdagens bemyndigande att få *inrätta tjänster som professor* den 1 juli 1987, nämligen i medicinsk beteendevetenskap vid universitetet i Uppsala, i klinisk farmakologi vid universitetet i Umeå och i transplantationsbiologi vid universitetet i Göteborg, den 1 januari 1988 i medicinsk teknik vid karolinska institutet och den 1 juli 1988 i geriatrisk psykiatri vid universitetet i Lund samt den 1 juli 1989 i klinisk farmakologi, särskilt biverkningsforskning, vid universitetet i Uppsala och i medicinsk rehabilitering, särskilt fysikalisk medicin, vid universitetet i Linköping.

Utskottet tillstyrker förslagen om inrättande av tjänster som professor i enlighet med vad som förordats i proposition 1986/87: 80.

Utskottet tillstyrker även förslagen i propositionen om ändrad *benämning av tjänster som professor*.

I motion 1986/87: Ub508 (m) yrkas att riksdagen skall besluta att inrätta en tjänst som professor i kardiologi vid karolinska institutet avsedd att förenas med överläkartjänst vid Karolinska sjukhuset. Motionären hänvisar till tidigare riksdagsuttalande om vikten av stöd till den kardiologiska forskningen.

Utskottet tillstyrkte (UbU 1986/87: 8, rskr. 1986/87: 104) hösten 1986 ett förslag i proposition 1986/87: 25 (bil. 6 p. D 20) om att en tjänst som professor i kardiologi inrättas den 1 juli 1987 vid karolinska institutet. Tjänsten är avsedd att förenas med en tjänst som överläkare vid Karolinska sjukhuset. Motion 1986/87: Ub508 är således tillgodosedd. Utskottet avstyrker därför motionen.

I motion 1986/87: Ub670 (m) yrkas att en för docenten Rune Eliasson personlig tjänst vid karolinska institutet skall omvandlas till en tjänst som professor i *andrologi*. Motionärerna anför att omvandlingen torde rymmas inom ramen för karolinska institutets anslag. Motionärerna redovisar pågående verksamhet, forskarutbildning och internationella kontakter inom ämnet. De anför att det behövs en tjänst som professor för att ge den forskning som pågår ökade resurser och ämnet en ökad kapacitet.

Utskottet har inte underlag för att förorda en sådan omvandling av en

tjänst vid karolinska institutet som föreslås i motionen. Något sådant förslag har inte förts fram av institutet eller av universitets- och högskoleämbetet (UHÄ). Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 1986/87: Ub670.

En tjänst som professor i *toxikologi med inriktning på testmetoder som ett alternativ till djurförsök* bör enligt motion 1986/87: Ub81 (c) yrkande 3 inrättas den 1 juli 1988. Motionärerna erinrar om att riksdagen vid upprepade tillfällen slagit fast att plågsamma djurförsök bör minska. En viktig förutsättning för detta är att det utvecklas alternativa testmetoder och att forskning inom detta område stimuleras.

Utskottet har tidigare behandlat frågor om forskning om sådana alternativa testmetoder som kan ersätta djurförsök (UbU 1983/84: 28 s. 76–77). Utskottet erinrade då om att centrala försöksdjursnämnden skall verka för en minskad användning av försöksdjur bl. a. genom att främja utvecklingen av alternativa testmetoder. För detta ändamål har nämnden tillförts successivt ökade budgetmedel. Utredningen om etiska frågor i samband med djurförsök har lagt fram betänkandet (Ds Jo 1986: 3) Etisk prövning av djurförsök. Syftet med utredningen har varit att begränsa användningen av försöksdjur. Förslagen bereds för närvarande inom regeringskansliet. I betänkandet UbU 1983/84: 28 anförde utskottet att det faktum att centrala försöksdjursnämnden har till uppgift att främja forskning och utveckling av metoder som är alternativ till djurförsök inte utesluter att även fakulteterna, forskningsråden och forskningsrådsnämnden har ett ansvar härvidlag när medel fördelas till projekt som inkluderar djurförsök. Utskottet förutsatte att sådan metodutveckling uppmärksammas i samband med medeltilldelning – när det kan motiveras av vetenskapliga kvalitetsskäl – utan att riksdagen gör något särskilt uttalande. Med hänvisning till det anförda och till att UHÄ inte fört fram något förslag i frågan föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub81 yrkande 3.

I propositionen beräknas medel för förstärkning av *omvårdnadsforskningen* vid universitetet i Uppsala med dels 250 000 kr. under anslaget Samhällsvetenskapliga fakulteterna, dels 250 000 kr. under anslaget Medicinska fakulteterna.

Omvårdnadsforskningen tas upp i ett antal motioner. En tjänst som professor bör enligt motion 1986/87: Ub72 (m) inrättas den 1 juli 1989 vid karolinska institutet i enlighet med institutets förslag. Enligt motion 1986/87: Ub12 (fp) bör en sådan tjänst inrättas den 1 juli 1988 vid den landstingskommunala vårdhögskolan i Stockholm. Även i motion 1986/87: Ub10 (fp) yrkas att omvårdnadsforskningen skall tillföras fasta resurser fr. o. m. budgetåret 1988/89, dock inte preciserat till någon tjänst som professor. I motion 1986/87: Ub66 (s) slutligen begärs ett uttalande från riksdagen om att resurser skall omfördelas från den etablerade medicinska forskningen till områden som prioriteras av HS90-utredningen, såsom omvårdnadsforskning och hälsopolitik.

Utskottet har i det föregående under punkt 6 tillstyrkt att särskilda medel beräknas för omvårdnadsforskningen. Utskottet tillstyrker även att medel beräknas under det nu aktuella anslaget. Därigenom kommer om-

vårdnadsforskningen att tillföras en förstärkning nästa budgetår om sammanlagt 500 000 kr. Utskottet anser i likhet med statsministern (prop. 1986/87: 80 s. 27) att det är angeläget att både de samhällsvetenskapliga och de medicinska fakulteterna fortsätter att uppmärksamma att områden som t. ex. omvårdnadsforskning och hälsopolitik har en relativt sett svagare ställning än de områden som nu utvecklas mycket snabbt såsom biotekniken. Det är också nödvändigt att forskning och utveckling inom bl. a. omvårdnadsforskning kan räkna med ett fortsatt stöd från sjukvårdshuvudmännen. Utskottet har beträffande yrkandena om en tjänst som professor noterat att UHÄ inte fört fram något sådant förslag för den nu aktuella treårsperioden. Det är dock möjligt för berörda lärosäten att inom ramen för befintliga resurser inrätta extra tjänster som professor och andra forskartjänster. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub10, 1986/87: Ub12, 1986/87: Ub66 och 1986/87: Ub72.

Utskottet har inget att erinra mot vad som i övrigt förordas och föreslås i proposition 1986/87: 80 beträffande resursförstärkningar budgetåren 1988/89 och 1989/90 samt beträffande medelsberäkningen. Utskottet föreslår att riksdagen under anslaget anvisar 540 534 000 kr. i enlighet med regeringens förslag.

Åberopande det anförda hemställer utskottet

1. beträffande *inrättande av tjänster som professor*
att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta tjänster som professor i enlighet med vad som förordats i proposition 1986/87: 80,
2. beträffande *ändrat ämnesinnehåll för tjänster som professor*
att riksdagen bemyndigar regeringen att ändra ämnesinnehåll för tjänster som professor i enlighet med vad som förordats i proposition 1986/87: 80,
3. beträffande *inrättande av en tjänst som professor i kardiologi*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub508,
4. beträffande *inrättande av en tjänst som professor i andrologi*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub670,
5. beträffande *inrättande av en tjänst som professor i toxikologi med inriktning på testmetoder som ett alternativ till djurförsök*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub 81 yrkande 3,
6. beträffande *omvårdnadsforskning*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub10, 1986/87: Ub12, 1986/87: Ub66 och 1986/87: Ub72,
7. beträffande *resursförstärkningar avseende budgetåren 1988/89 och 1989/90*
att riksdagen godkänner de riktlinjer som angetts i proposition 1986/87: 80,
8. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen med bifall till proposition 1986/87: 80 till *Medicinska fakulteterna* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 540 534 000 kr.

8. Odontologiska fakulteterna

UbU 1986/87: 26

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 21 (s. 89–92) och hemställer

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att ändra ämnesinnehållet för tjänster som professor i enlighet med vad som föreslagits i propositionen.
2. att riksdagen godkänner de riktlinjer för resursförstärkningar avseende budgetåren 1988/89 och 1989/90 som angetts i propositionen.
3. att riksdagen till *Odontologiska fakulteterna* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 59 671 000 kr.

9. Farmaceutiska fakulteten

Regeringen har under punkt D 22 (s. 92–94) föreslagit riksdagen

1. att bemyndiga regeringen att ändra ämnesinnehållet för en tjänst som professor i enlighet med vad som förordats i propositionen.
2. att godkänna de riktlinjer för resursförstärkningar avseende budgetåren 1988/89 och 1989/90 som angetts i propositionen.
3. att till Farmaceutiska fakulteten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 20 488 000 kr.

Motionen

Motion väckt under den allmänna motionstiden

1986/87: Ub578 av Arne Gadd m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inrättande av en professur i ämnet socialfarmaci inom den farmaceutiska fakulteten vid universitetet i Uppsala.

Utskottet

Regeringen begär riksdagens bemyndigande att få ändra *ämnesinnehållet för en tjänst som professor* vid universitetet i Uppsala från organisk kemi till läkemedelskemi. Utskottet tillstyrker den föreslagna ändringen.

För budgetåret 1987/88 beräknar föredragande statsrådet 535 000 kr. som en förstärkning av basresurserna, varav 200 000 kr. avser medel för ytterligare en tjänst som forskarassistent. För studiefinansiering inom forskarutbildningen bör disponeras minst 4 505 000 kr., en ökning med närmare 900 000 kr. Totalt föreslås *anslaget* föras upp med 20 488 000 kr. Utskottet föreslår att riksdagen anvisar det begärda beloppet.

Utskottet tillstyrker även att anslaget *budgetåren 1988/89 och 1989/90* förstärks med 384 000 kr. resp. 223 000 kr.

Enligt motion 1986/87: Ub578 (s) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna att en tjänst som professor i *socialfarmaci* bör inrättas vid den farmaceutiska fakulteten vid universitetet i Uppsala. Motionärerna framhåller att undervisning i detta ämne ingår i utbildningen vid fakulteten och att det också finns möjligheter till forskarutbildning. De hävdar att institutionen för ämnet inte kan utvecklas på grund av resursbrist och att det behövs en tjänst som professor.

Utskottet erinrar om att universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) i anslagsframställningen för budgetåret 1987/88 framhållit behovet av en förstärkning av studiefinansieringen och av ökade medel för en förstärkning av basresurserna. Något förslag om en ny tjänst som professor har inte förts fram. Med hänvisning till det anförda och till att utskottet i det föregående tillstyrkt en förstärkning av medlen till basresurser och studiefinansiering – vilket överensstämmer med både fakultetens och UHÄ:s önskemål – föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub578. I sammanhanget vill utskottet erinra om att fakulteten vid behov av förnyelse kan omfördela medel inom sina ekonomiska ramar.

Åberopande det anförda hemställer utskottet

1. *beträffande ändring av ämnesinnehållet för en tjänst som professor*

att riksdagen bemyndigar regeringen att ändra ämnesinnehållet i enlighet med vad som förordats i proposition 1986/87: 80.

2. *beträffande resursförstärkning avseende budgetåren 1988/89 och 1989/90*

att riksdagen godkänner de riktlinjer som angetts i proposition 1986/87: 80.

3. *beträffande anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till proposition 1986/87: 80 till *Farmaceutiska fakulteten* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 20 488 000 kr.,

4. *beträffande inrättande av en tjänst som professor i socialfarmaci*

att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub578.

10. Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna

Regeringen har under punkt D 23 (s. 94–102) föreslagit riksdagen

1. att bemyndiga regeringen att inrätta tjänster som professor i enlighet med vad som förordats i propositionen.

2. att godkänna de riktlinjer för resursförstärkning avseende budgetåren 1988/89 och 1989/90 som angetts i propositionen.

3. att till Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 529 416 000 kr.

Motioner väckta under den allmänna motionstiden

1986/87: Ub540 av Torgny Larsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om Göteborgs botaniska trädgård.

1986/87: Ub569 av Lars Tobisson m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen med Göteborgs kommun förhandlar fram ett nytt avtal med avsikt att förnya och fördjupa samarbetet mellan Göteborgs botaniska trädgård och staten.

1986/87: Ub591 av Ingela Mårtensson m. fl. (fp) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen i samråd med Göteborgs kommun gör en utredning om Botaniska trädgården i Göteborg.

1986/87: Ub663 av Mats Lindberg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av förstärkning av livsmedelsforskningen vid universitetet i Umeå.

Motioner väckta med anledning av proposition 1986/87: 80

1986/87: Ub5 av Carl Bildt m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

29. att riksdagen beslutar att till molekylärbiologisk forskning vid universitetet i Umeå anslå 2 000 000 kr. utöver regeringens förslag genom motsvarande höjning av föreslaget anslag till D 23. Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna.

1986/87: Ub20 av Inga-Britt Johansson (s) och Marianne Carlström (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en professur i kostvetenskap vid Göteborgs universitet.

1986/87: Ub26 av Mats O Karlsson (s) och Mats Lindberg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av forskning och utveckling även inom det samhällsvetenskapliga och ekonomiska området vid centrum för miljövetenskaplig forskning i Umeå i enlighet med vad som anförts i motionen.

1986/87: Ub31 av Rune Rydén m. fl. (m, fp, c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om den biotekniska forskningen i Lund.

1986/87: Ub37 av Gunhild Bolander (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om Gotland som bas för forskning och undersökningsverksamhet i Östersjön.

1986/87: Ub38 av Lennart Pettersson (s) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen beslutar att inom ramen för anslagsposten D 23. Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna omfördela 3,5 milj. kr. från det föreslagna medelstillskottet för accelerationsanläggningen vid The Svedbergslaboratoriet till universitetet i Lund för basresurser till bioteknisk forskning, särskilt cell- och molekylärbiologi.

1986/87: Ub56 av Ralf Lindström m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att ett baslaboratorium bör lokaliseras till Karlskrona med forskningsansvaret på Lunds universitet.

1986/87: Ub58 av Ingela Mårtensson m. fl. (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en statlig utredning bör göra en översyn av villkoren för de botaniska trädgårdarna.

1986/87: Ub69 av Marianne Andersson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att anvisa 204 000 kr. till biologisk forskning om u-länderna i enlighet med vad som anförts i motionen.

1986/87: Ub81 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas 10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökade resurser för informationsteknologisk forskning i norra regionen.

1986/87: N150 av Erik Hovhammar m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

5. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1987/88 anvisa 10 000 000 kr. utöver regeringens förslag som allmän förstärkning av basresurserna för den informationsteknologiska forskningen att fördelas på sätt som anges i motionen.

Utskottet

Regeringen begär riksdagens bemyndigande att få *inrätta tjänster som professor* den 1 juli 1987 i växtbiokemi vid universitetet i Lund, i matematik vid universitetet i Stockholm och i molekylärbiologi vid universitetet i Göteborg, den 1 juli 1988 i fysik, särskilt synkrotronljusforskning, vid universitetet i Lund samt den 1 juli 1989 i datalogi vid universitetet i Umeå.

Utskottet tillstyrker att regeringen får det begärda bemyndigandet att inrätta tjänster som professor i enlighet med vad som förordats i proposition 1986/87: 80.

I huvudansförandet anger statsministern ett antal viktiga programområden till vilka en viss koncentration av resurser anses nödvändig (prop. s. 35–36). Till dessa områden hör informationsteknologin (prop. s. 43–45). Förstärkningar av den datavetenskapliga forskningen och *informationsteknologin* med sammanlagt 36 100 000 kr. under den kommande treårsperioden föreslås inom utbildningsdepartementets område under anslagen till matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna, tekniska fakulteterna, humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet och naturvetenskapliga forskningsrådet (bil. 6 s. 48–50). Förslagen till åtgärder omfattar fyra delar: 1. stöd till forskningen inom högskolan bl. a. genom förstärkta basresurser och professorer, 2. medel för forskningsprojekt, 3. stöd till inrättande av ett centrum för industriell informationsteknologi vid universitetet i Linköping och 4. särskilda projektmedel för forskning om informationsteknologins samhällskonsekvenser.

Chefen för utbildningsdepartementet konstaterar att drygt 95 % av forsk-

ningsresurserna inom informationsteknologiområdet finns i södra delen av landet. Då detta innebär betydande problem bl. a. för utvecklingen av forskningen och utbildningen inom breda områden vid högskoleenheterna i Norrland föreslås förstärkningar under den kommande treårsperioden vid universitetet i Umeå med 1 300 000 kr. under anslaget Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna och vid högskolan i Luleå med 1 610 000 kr. under Tekniska fakulteterna. En av de tjänster som professor som föreslås under anslaget Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna avser datalogi vid universitetet i Umeå. Under anslaget Tekniska fakulteterna föreslås sex tjänster som professor inom det informationsteknologiska området, varav en avser datalogi vid högskolan i Luleå.

Enligt motion 1986/87: Ub81 (c) yrkande 10 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna att den informationsteknologiska forskningen i den norra regionen bör förstärkas budgetåret 1988/89 genom att 1 milj. kr. vardera anvisas till universitetet i Umeå och högskolan i Luleå.

I motion 1986/87: N150 (m) yrkande 5 begärs 10 milj. kr. utöver regeringens förslag för budgetåret 1987/88 till förstärkning av basresurserna för den informationsteknologiska forskningen vid högskolorna. I texten till motion 1986/87: Ub5 (m) sägs att 3 milj. kr. av de 10 milj. kr som begärts i motion 1986/87: N150 bör gå till universitetet i Umeå.

Utskottet anser att det mot bakgrund av informationsteknologins snabba utveckling är av stor betydelse att en förstärkning av forskningen inom området görs under den kommande treårsperioden. Utskottet tillstyrker därför den i propositionen föreslagna förstärkningen under matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna. Utöver denna särskilda satsning bör också de föreslagna allmänna förstärkningarna av basresurser, forskarassistenttjänster, studiefinansiering, bibliotek och utrustning komma den informationsteknologiska forskningen till godo. Utskottet kan inte tillstyrka den extra förstärkning budgetåret 1987/88 av resurserna för informationsteknologin om 10 milj. kr. som förordas i motion 1986/87: N150 yrkande 5, varför riksdagen bör avslå detta yrkande.

Med hänvisning till att universitetet i Umeå och högskolan i Luleå i proposition 1986/87: 80 föreslås få dels särskilda medel till informationsteknologin, dels tjänster som professor i datalogi föreslår utskottet att riksdagen också avslår motion 1986/87: Ub81 yrkande 10 om ytterligare 1 milj. kr. vardera till dessa båda högskoleenheter budgetåret 1988/89. Utskottet erinrar i sammanhanget om att chefen för industridepartementet (bil. 10 s. 8) anfört att styrelsen för teknisk utveckling (STU) skall ägna särskild uppmärksamhet åt högskolan i Luleå.

Ett annat av de i propositionen särskilt uppmärksammade områdena är *biotekniken*. Statsministern bedömer i sitt huvudanförande (prop. s. 45–47) att det är mycket viktigt att en väsentlig ökning av grundforskningsinsatserna sker på de orter där det redan i dag finns internationellt framstående kompetens. Grundläggande molekylärbiologisk kompetens bör dock finnas företrädd vid samtliga universitet, eftersom denna forskning med all sannolikhet kommer att få stor allmänbiologisk betydelse. Förstärkningar föreslås under anslagen till medicinska, matematisk-naturvetenskapliga

och tekniska fakulteterna samt till naturvetenskapliga och medicinska forskningsråden. Sammanlagt under utbildningshuvudtiteln, jordbrukshuvudtiteln och industrihuvudtiteln föreslås en resursförstärkning om 40 milj. kr. under budgetåret 1987/88, varav 35 milj. kr. avser anslag inom utbildningsdepartementets område. Under förevarande anslag avser 8,5 milj. kr. en permanentning av den verksamhet vid universitetet i Umeå som hittills bedrivits med medel anvisade i särskild ordning för budgetåren 1984/85–1988/89. Vidare beräknas 4 milj. kr. för ett centrum för miljövetenskaplig forskning gemensamt för universitetet i Umeå, försvarets forskningsanstalts (FOA:s) huvudavdelning 4 och lantbruksuniversitetet.

Enligt motion 1986/87: Ub5 (m) yrkande 29 bör riksdagen anvisa 2 milj. kr. utöver vad som föreslagits i propositionen till molekylärbiologisk forskning vid universitetet i Umeå.

I motionerna 1986/87: Ub31 (m, fp, c) och 1986/87: Ub38 (s) yrkande 1 hemställs att 3,5 milj. kr. skall tillföras den biotekniska forskningen vid universitetet i Lund. Forskningen i Lund bör enligt motionerna få samma möjligheter att utvecklas som forskningen i Stockholm, Uppsala, Göteborg och Umeå. I den förstnämnda motionen begärs att medlen anvisas för budgetåret 1988/89. I den andra motionen föreslås att medlen skall anvisas redan budgetåret 1987/88 genom en omfördelning av 3,5 milj. kr. från den förstärkning som i propositionen föreslås för The Svedberg-laboratoriet vid universitetet i Uppsala.

Utskottet har inledningsvis redovisat de föreslagna resursförstärkningarna för den biotekniska forskningen vid universitetet i Umeå. Utskottet tillstyrker dessa förstärkningar. Utskottet kan emellertid inte tillstyrka förslaget i motion 1986/87: Ub5 om ytterligare 2 milj. kr. till molekylärbiologisk forskning budgetåret 1987/88. Riksdagen bör därför avslå motionens yrkande 29.

Utskottet anser att förslaget i övrigt i propositionen om en förstärkning av den biotekniska forskningen är väl avvägt och kan inte tillstyrka att 3,5 milj. kr. skall beräknas för universitetet i Lund utöver vad som föreslagits i proposition 1986/87: 80, särskilt som utskottet inte kan tillstyrka att medel omfördelas från The Svedberg-laboratoriet i Uppsala till universitetet i Lund. En sådan omfördelning skulle kunna medföra att medel måste omfördelas inom den matematisk-naturvetenskapliga fakulteten i Uppsala för att trygga laboratoriets verksamhet. Detta skulle i sin tur kunna innebära en nedskärning av de resurser som är avsedda för bioteknisk forskning där. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub31 och 1986/87: Ub38 yrkande 1.

Ett bidrag om 204 000 kr. yrkas i motion 1986/87: Ub69 (c) till biologisk forskning om u-länderna vid universitetet i Uppsala. En enhet för *u-landsbotanik och naturvårdsfrågor* bör enligt motionen inrättas vid institutionen för systematisk botanik i syfte att stödja befintlig verksamhet och internationellt samarbete.

Utskottet erinrar om att indelning i institutioner och arbetsenheter vid universitet och högskolor görs lokalt. Det är också de lokalt ansvariga som fördelar nytillkommande medel och omfördelar medel till verksamheter

som bedöms vara i behov av förstärkning och som prioriteras högt av vetenskapliga skäl. Forskning som rör en bättre miljö och varsammare resurshushållning skall enligt propositionen ägnas särskild uppmärksamhet under den kommande treårsperioden. Forskning och verksamhet av det slag som berörs i motionen ingår också i sådana områden som stöds av sektorsorgan, såsom SAREC m. fl. Forskning om örter av medicinsk betydelse kan också stödjas av organ inom det medicinska och farmakologiska området. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub69.

Utskottet har inget att erinra mot förslagen i propositionen beträffande riktlinjer för *resursförstärkning* i övrigt *budgetåren 1988/89 och 1989/90* eller beträffande *medelsberäkningen i övrigt*.

Mot bakgrund av att *de botaniska trädgårdarna* vid universiteten i Stockholm, Uppsala, Lund och Göteborg har olika huvudmän, olika utnyttjandegrad för forsknings- och utbildningsändamål och olika grad av finansiering genom kommunala bidrag förordar föredragande statsrådet att berörda myndigheter skall få i uppdrag att se över frågan om trädgårdarnas verksamhet och finansiering.

I tre motioner väckta under allmänna motionstiden, nämligen 1986/87: Ub540 (s), 1986/87: Ub569 (m) och 1986/87: Ub591 (fp), samt i motion 1986/87: Ub58 (fp), väckt med anledning av proposition 1986/87: 80, begärs att frågan om de botaniska trädgårdarna skall utredas. I motion 1986/87: Ub569 yrkas att förhandlingar skall tas upp om ett nytt avtal beträffande den botaniska trädgården i Göteborg.

Utskottet instämmer i vad som anförs i propositionen och motionerna om att ärendet om de botaniska trädgårdarnas verksamhet och finansiering innehåller ett antal olösta problem. Därför bör en utredning nu göras där olika aspekter på frågorna blir belysta och berörda instanser får möjlighet att framlägga sina synpunkter. Vad utskottet här anført bör riksdagen med anledning av motionerna 1986/87: Ub58, 1986/87: Ub540, 1986/87: Ub569 och 1986/87: Ub591 som sin mening ge regeringen till känna.

En resurskoncentration inom *den marina naturvetenskapliga forskningen* är enligt föredragande statsrådet i överensstämmelse med den övergripande strävan att få en effektivare resursanvändning. Ansvaret för den marina forskningen, inkl. baslaboratoriernas hela verksamhet inom resp. geografiska område, bör knytas till universiteten i Stockholm, Göteborg resp. Umeå. Vart och ett av de tre universiteten bör organisera verksamheten på ett rationellt sätt och där det är lämpligt samla verksamheten till ett baslaboratorium. UHÄ skall i samarbete med de tre universiteten lämna förslag till praktiskt genomförande av ett system med baslaboratorier.

Enligt motion 1986/87: Ub56 (s) bör ett baslaboratorium lokaliserat till Karlskrona med forskningsansvaret lagt på universitetet i Lund. En sådan verksamhet skulle enligt motionen väl komplettera annan marin verksamhet i Karlskrona. I motionen sägs att antingen bör fyra universitet få ansvaret för verksamheten eller också bör universitetet i Lund överta det ansvar som i propositionen läggs på universitetet i Stockholm.

Utskottet anser att förslaget om koncentration av den marina naturvetenskapliga verksamheten till de tre föreslagna universiteten är väl avvägt. Utskottet erinrar om att förslaget i propositionen om de tre universiteten överensstämmer med statskontorets förslag och att de flesta remissinstanserna har tillstyrkt en sådan resurskoncentration. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub56.

I motion 1986/87: Ub37 (c) hemställs att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om Gotland som bas för forskning och undersökningsverksamhet i Östersjön. Motionärerna redovisar dels den verksamhet på Gotland som hör till Askölaboratoriet vid universitetet i Stockholm, dels annan befintlig och planerad verksamhet som kan vara av betydelse för marin forskning och undersökningsverksamhet på Gotland.

Utskottet erinrar om att verksamheten med marin naturvetenskaplig forskning inkl. laboratoriefunktion skall organiseras av de tre berörda universiteten och att UHÄ tillsammans med dem skall lämna förslag om hur verksamheten praktiskt skall genomföras. Det får därför ankomma på universitetet i Stockholm att även fortsättningsvis organisera den viktiga del av verksamheten i Östersjön som rör området kring Gotland och som redan har en fast organisation där. Med det anförda avstyrks motion 1986/87: Ub37.

I motion 1986/87: Ub663 (s) yrkas att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna behovet av förstärkning av *livsmedelsforskningen* vid universitetet i Umeå. Motionären hävdar att det bl. a. behövs en tjänst som professor i tillämpad näringsforskning för att en regional balans inom näringsforskningen i landet skall uppnås.

En tjänst som professor i *kostvetenskap* bör enligt motion 1986/87: Ub20 (s) inrättas vid universitetet i Göteborg. Forskningen bör enligt motionen omfatta områden som livsmedelskunskap, näringsvärdesförändringar och andra förändringar vid beredning och hantering av livsmedel, kostplanering och kosthantering i hem och storhushåll samt kostvaneundersökningar som grund för kostinformation och kostrådgivning i såväl hälsobevarande som terapeutiskt syfte.

Utskottet erinrar om att statsministern i proposition 1986/87: 80 förordar att några områden skall ges större uppmärksamhet under den kommande treårsperioden, däribland forskning om en bättre miljö och om en varsamare resurshushållning (prop. s. 40–43). Till frågor om miljö i vid mening hör enligt statsministerns mening forskning om livsmedlens kvalitet. Förstärkningar inom detta område föreslås främst under anslaget till skogs- och jordbrukets forskningsråd (SJFR) under jordbrukshuvudtiteln. Inom medicinska forskningsrådet har en arbetsgrupp utrett behovet av medicinskt inriktad näringsforskning. Något förslag om en sådan resursförstärkning av livsmedelsforskningen i Umeå eller kostvetenskapen i Göteborg som föreslås i motionerna har inte förts fram av UHÄ. Det ankommer på de lokala högskolemyndigheterna att avgöra i vad mån resurstillskott eller medel som tas fram genom omprioriteringar skall användas till förmån för livsmedelsforskningen eller kostvetenskapen vid resp. universitet. Med

det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub20 och 1986/87: Ub663.

UbU 1986/87: 26

Riksdagen bör enligt motion 1986/87: Ub26 (s) som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om behovet av forskning och utveckling inom det samhällsvetenskapliga och ekonomiska området vid centrum för *miljövetenskaplig forskning* i Umeå. Denna samhällsvetenskapliga och ekonomiska forskning och utveckling skall avse tolkning av natur- och kulturmiljöer, ett slags metod att förklara och beskriva landskap och kulturmiljöer för människor.

Utskottet anser att det bör ankomma på de lokalt ansvariga för verksamheten vid centrum för miljövetenskaplig forskning i Umeå att välja ämnen för forskningsverksamheten och metoder för denna. Med det anförda avstyrks motion 1986/87: Ub26.

Åberopande det anförda hemställer utskottet

1. beträffande *inrättande av tjänster som professor*
att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta tjänster som professor i enlighet med vad som förordats i proposition 1986/87: 80,
2. beträffande *resurser för informationsteknologisk forskning*
att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87: Ub81 yrkande 10 och 1986/87: N150 yrkande 5 delvis godkänner vad som förordats i proposition 1986/87: 80,
3. beträffande *resurser för bioteknisk forskning*
att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87: Ub5 yrkande 29 delvis, 1986/87: Ub31 och 1986/87: Ub38 yrkande 1 delvis godkänner vad som förordats i proposition 1986/87: 80,
4. beträffande *u-landsbotanik och naturvårdsfrågor*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub69 delvis.
5. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen med bifall till proposition 1986/87: 80 samt med avslag på motionerna 1986/87: Ub5 yrkande 29 delvis, 1986/87: Ub38 yrkande 1 delvis, 1986/87: Ub69 delvis och 1986/87: N150 yrkande 5 delvis till *Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 529 416 000 kr.,
6. beträffande *resursförstärkningar i övrigt avseende budgetåren 1988/89 och 1989/90*
att riksdagen godkänner de riktlinjer som angetts i proposition 1986/87: 80,
7. beträffande *utredning om de botaniska trädgårdarna*
att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87: Ub58, 1986/87: Ub540, 1986/87: Ub569 och 1986/87: Ub591 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,
8. beträffande *marin naturvetenskaplig forskning*
att riksdagen med avslag på motion 1986/87: Ub56 godkänner vad som förordats i proposition 1986/87: 80,
9. beträffande *marin naturvetenskaplig verksamhet på Gotland*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub37,

10. beträffande *livsmedelsforskning vid universitetet i Umeå*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub663,

UbU 1986/87: 26

11. beträffande *inrättande av en tjänst som professor i kostvetenskap*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub20,

12. beträffande *viss miljöforskning vid universitetet i Umeå*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub26.

11. Tekniska fakulteterna

Regeringen har under punkt D 24 (s. 103–110) föreslagit riksdagen

1. att bemyndiga regeringen att inrätta tjänster som professor i enlighet med vad som förordats i propositionen,

2. att godkänna de riktlinjer för resursförstärkningar avseende budgetåren 1988/89 och 1989/90 som angetts i propositionen,

3. att till Tekniska fakulteterna för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 519 509 000 kr.

Motionerna

Motioner väckta under den allmänna motionstiden

1986/87: Ub504 av Stina Gustavsson (c) och Kersti Johansson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vikten av att säkerställa den konsumenttekniska forskningen vid Chalmers tekniska högskola i Göteborg.

1986/87: Ub809 av Ulla Orring m. fl. (fp) vari med hänvisning till vad som anförs i motion 1986/87: L712 – såvitt nu är i fråga – yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om konsumentforskning.

Motioner väckta med anledning av proposition 1986/87: 80

1986/87: Ub19 av Inga-Britt Johansson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en professur i keramteknologi vid Chalmers tekniska högskola.

1986/87: Ub30 av Rune Rydén m. fl. (m, fp, c) vari yrkas att riksdagen beslutar inrätta en professur i signalbehandling och en i mikroelektronik fr. o. m. budgetåret 1988/89.

1986/87: Ub32 av Lars-Erik Lövdén m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inrättandet av professurer i signalbehandling och i mikroelektronik vid Lunds universitet.

1986/87: Ub55 av Ewa Hedkvist Petersen m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av ökade resurser till högskolan i Luleå.

1. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1987/88 räkna upp anslagsposten Högskolan i Luleå under anslaget D 24. Tekniska fakulteterna med 3 000 000 kr.,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att samma anslagspost bör räknas upp med 2 000 000 kr. i budgetpropositionen 1989.

1986/87: Ub76 av Per-Ola Eriksson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökade anslag till högskolan i Luleå för att stärka högskolans forskningsresurser och därmed öka dess roll i den regionala utvecklingen.

Utskottet

Regeringen begär riksdagens bemyndigande att få *inrätta tjänster som professor* den 1 juli 1987 i elektroniksystemkonstruktion, i programvaruteknik och i kärnkraftssäkerhet vid tekniska högskolan i Stockholm (KTH), i verkstadsteknisk automatisering och i konsumentteknik vid Chalmers tekniska högskola (CTH), den 1 juli 1988 i styrsystem för industriella utrustningar samt i bebyggelsekvalitet vid KTH och i bildbehandling vid universitetet i Linköping. Slutligen föreslås att en tjänst inrättas den 1 juli 1989 i datalogi vid högskolan i Luleå.

Utskottet tillstyrker att regeringen får det begärda bemyndigandet att inrätta tjänster som professor.

I motionerna 1986/87: Ub504 (c) och 1986/87: Ub809 (fp) yrkande 4, väckta under allmänna motionstiden under innevarande riksmöte, yrkas att riksdagen skall uttala att den *konsumenttekniska forskningen* vid CTH skall säkerställas. I den förstnämnda yrkas att medel anvisas under förevarande anslag och en tjänst som professor inrättas. Verksamheten har hittills finansierats av bl. a. styrelsen för teknisk utveckling (STU). I den andra begärs att STU och ett antal andra institutioner skall finansiera verksamheten under en femårsperiod.

Genom förslaget i proposition 1986/87: 80 om inrättande av en tjänst som professor i konsumentteknik vid CTH – vilken utskottet tillstyrkt i det föregående – är motionerna tillgodosedda och bör avslås av riksdagen.

Under punkt 10 i detta betänkande behandlas anslaget Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna. Utskottet har därvid redovisat att *informationsteknologin* är ett prioriterat område under den kommande treårsperioden. Utskottet har också behandlat vissa motionsyrkanden om förstärkning av detta område inom både matematisk-naturvetenskaplig och teknisk fakultet.

I motionerna 1986/87: Ub30 (m, fp, c) och 1986/87: Ub32 (s) hemställs att ytterligare två tjänster som professor inom det informationsteknologiska området skall inrättas, nämligen i *signalbehandling* och *mikroelektronik*, båda vid universitetet i Lund. Tjänsterna bör enligt den förstnämnda motionen inrättas den 1 juli 1988 och enligt den andra snarast möjligt. Motionärerna hävdar att den fasta forskningsorganisationen inte byggts ut

i samma takt som utbildningen och forskningsverksamheten inom ämnesområdet. De två föreslagna tjänsterna ses som ett första steg i en kraftig förstärkning av resurserna inom detta område vid universitetets tekniska fakultet.

För informationsteknologin i Lund beräknas budgetåret 1987/88 en förstärkning med 2,6 milj. kr. (prop. 1986/87: 80 bil. 6 s. 50). Utskottet anser att det inte är möjligt att ytterligare öka de föreslagna förstärkningarna. Med hänvisning härtill och till att UHÄ inte prioriterat de i motionerna föreslagna tjänsterna framför de sex tjänster inom informationsteknologin som tas upp i propositionen föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub30 och 1986/87: Ub32.

En tjänst som professor i *keramteknologi* bör enligt motion 1986/87: Ub19 (s) inrättas vid universitetet i Göteborg och finansieras med medel från STU.

Utskottet erinrar om att STU i proposition 1986/87: 80 föreslås få betydligt ökade resurser för forskning, bl. a. inom det materialtekniska området. STU:s kunskapsutvecklande verksamhet sker inom ramprogram. Frågor om STU:s ramprogram handläggs av näringsutskottet. Näringsutskottet och riksdagen tar endast ställning till ramprogrammets inriktning och aldrig till sådana detaljer som stöd i form av tjänster som professor vid olika högskoleenheter. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub19.

I propositionen redovisas att särskilda medel till *högskolan i Luleå* har anvisats för forskning med regionalpolitisk betydelse. De resurstillskott som nu beräknas i propositionen bör enligt föredragande statsrådet möjliggöra att verksamheter som byggts upp med tillfälligt anvisade medel kan permanentas.

I motion 1986/87: Ub55 (s) hemställs att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna behovet av ökade resurser till högskolan i Luleå. Motionärerna hävdar att det resurstillskott som föreslås i propositionen för Luleås del inte räcker till för att täcka bortfallet av de särskilt anvisade, regionalpolitiskt motiverade medlen. Motionärerna redovisar också planerad utveckling inom metallurgi, informationsteknologi, materialteknik och forskningsinformation som skulle kräva ytterligare tillskott under treårsperioden med sammanlagt 5,7 milj. kr.

Även i motionerna 1986/87: Ub63 (fp) och 1986/87: Ub76 (s) framhålls att högskolan i Luleå behöver ett större resurstillskott än vad som föreslås i propositionen. Högskolan har enligt båda motionerna haft en sämre anslagsutveckling än övriga tekniska högskolor. I motion 1986/87: Ub63 anförts att den framtidstro och entusiasm som finns vid högskolan i Luleå måste få stöd genom en anslagsförstärkning om 3 milj. kr. budgetåret 1987/88 (yrkande 1) och om 2 milj. kr. budgetåret 1989/90 (yrkande 2). I motion 1986/87: Ub76 beräknas det extra resursbehovet budgetåret 1987/88 till 2 milj. kr.

Utskottet tillstyrker att medel anvisas under anslaget Tekniska fakulteterna till högskolan i Luleå för att göra en permanentning möjlig av den verksamhet som hittills finansierats med särskilt anvisade medel för be-

gränsade tidsperioder. Därmed kan verksamheten få en annan stabilitet, då den framtida finansieringen är tryggad. Verksamhet vid en relativt ny högskola kan behöva extra resurstillskott för att forskningsorganisationen skall få en tillräckligt bred bas. Utskottet erinrar om att chefen för industri-departementet i proposition 1986/87: 80 (bil. 10 s. 8) anfört att STU vid in-tiering av forskningsprojekt inom det informationsteknologiska området skall ägna särskild uppmärksamhet åt högskolan i Luleå. Högskolan får också del av de särskilda satsningarna under utbildningshuvudtiteln på informationsteknologin. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub55, 1986/87: Ub63 och 1986/87: Ub76.

Utskottet har i övrigt inget att invända mot vad som anförts i propositionen beträffande *resursförstärkningar budgetåren 1988/89 och 1989/90* eller mot *medelsberäkningen* under anslaget för *budgetåret 1987/88*.

Åberopande det anförda hemställer utskottet

1. beträffande *inrättande av tjänster som professor*
att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta tjänster som profes-sor i enlighet med vad som förordats i proposition 1986/87: 80,
2. beträffande *konsumentteknisk forskning vid universitetet i Gö-teborg*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub504 och 1986/87: Ub809 yrkande 4,
3. beträffande *inrättande av tjänster som professor i signalbe-handling och mikroelektronik*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub30 och 1986/87: Ub32,
4. beträffande *inrättande av en tjänst som professor i keramtek-nologi*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub19,
5. beträffande *resursförstärkningar budgetåren 1988/89 och 1989/90*
att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87: Ub55 och 1986/87: Ub63 yrkande 2 godkänner de riktlinjer som angetts i proposition 1986/87: 80,
6. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen med bifall till proposition 1986/87: 80 och med avslag på motionerna 1986/87: Ub63 yrkande 1 och 1986/87: Ub76 till *Tek-niska fakulteterna* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsan-slag av 519 509 000 kr.

Regeringen har under punkt D 25 (s. 110–112) föreslagit riksdagen

1. att godkänna vad som förordats i propositionen om inrättande av ett tema Barn,
2. att godkänna de riktlinjer för resursförstärkningar avseende budgetåren 1988/89 och 1989/90 som angetts i propositionen,
3. att till Temaorienterad forskning för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 22 548 000 kr.

Motionerna

Motioner väckta med anledning av proposition 1986/87: 80

1986/87: Ub5 av Carl Bjldt m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

24. att riksdagen hos regeringen begär förslag till utbyggnad av TEMA-forskningen i enlighet med 1982 års riksdagsbeslut.

1986/87: Ub43 av Bertil Fiskesjö m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

4. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om forskning rörande barns/ungdomars kriminalitet.

1986/87: Ub57 av Börje Stensson m. fl. (fp, c) vari yrkas att riksdagen uttalar att temaforskningen vid universitetet i Linköping bör ges resurser som innebär att densamma kan byggas ut till den nivå som förutsatts i 1982 års riksdagsbeslut.

1986/87: Ub81 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökade anslag till Tema Barn vid Linköpings universitet fr. o. m. budgetåret 1988/89.

Utskottet

Under anslaget Temaorienterad forskning bekostas innevarande budgetår forskning vid universitetet i Linköping inom fyra teman, nämligen Kommunikation – överföring av information, Vatten i natur och samhälle, Hälso- och sjukvården i samhället samt Teknik och social förändring. Temat Kommunikation – överföring av information får fr. o. m. budgetåret 1987/88 benämningen Kommunikation.

I propositionen föreslås att ett nytt tema inrättas den 1 juli 1987 benämnt Barn. Vid föregående riksmöte anförde föredragande statsrådet i proposition 1985/86: 100 att UHÄ inför budgetåret 1987/88 borde få pröva om ett sådant tema kan finansieras genom omfördelning av befintliga resurser. Riksdagen hade inte något att erinra mot detta (UbU 1985/86: 32 p. 10). I proposition 1986/87: 80 förordas nu att det nya temat Barn bör finansieras inom ramen för universitetets egna resurser samt de medelsförstärkningar som beräknas under anslaget Temaorienterad forskning. Två extra ordinarie tjänster skall inrättas inom temat den 1 juli 1988.

Sammanlagt beräknas anslaget till 22 548 000 kr. nästa budgetår vilket innebär en ökning med 4 255 000 kr. Av detta belopp avser 500 000 kr. det internationella forskningsarbetet Global Change som rör miljöforskning m. m., 1 954 000 kr. en förstärkning av basresurserna samt 856 000 kr. studiefinansieringen inom forskarutbildningen. Inom ramen för resurserna förordas att en tjänst som professor inrättas den 1 juli 1987 inom temat Hälso- och sjukvården i samhället.

För budgetåren 1988/89 och 1989/90 beräknas en ökning av anslaget med 222 000 kr. resp. 250 000 kr.

Tema Barn bör enligt motion 1986/87: Ub81 (c) yrkande 4 tillföras 1 milj. kr. budgetåret 1988/89. Motionärerna anför att de resurstillskott som föreslås i propositionen för temaforskningen endast räcker till de fyra befintliga temana. Det nya femte temat bör därför tillföras nya resurser det år då två extra tjänster som professor inrättas.

Utskottet anser att det behövs mera forskning om barn och barns villkor och att denna bör kunna bedrivas under en längre period. Utskottet tillstyrker därför att tema Barn inrättas den 1 juli 1987.

Utskottet erinrar om att UHÄ bedömt att detta nya tema i ett inledande skede kan finansieras inom de av UHÄ begärda resursförstärkningarna till basresurser och de andra resurser som kan frigöras vid universitetet. Utskottet, som tillstyrker den uppräknade av anslaget till temaforskningen som föreslås i proposition 1986/87: 80, kan inte tillstyrka att ytterligare 1 milj. kr. anvisas budgetåret 1988/89 för tema Barn. Riksdagen bör därför avslå motion 1986/87: Ub81 yrkande 4:

Anslagsutvecklingen för temaforskningen tas upp i motionerna 1986/87: Ub5 (m) yrkande 24 och 1986/87: Ub57 (fp, c). I båda motionerna yrkas att riksdagen skall uttala att temaforskningen skall byggas ut till den nivå som förutsattes i riksdagens beslut år 1982 (UbU 1981/82: 26 s. 16, rskr. 1981/82: 334). Motionärerna redovisar att en utvärdering gjorts på UHÄ:s uppdrag och att det i utvärderingsrapporten anförts att temaforskningen bör byggas ut på detta sätt för att få tillräcklig omfattning och stabilitet. Annars äventyras forskningens hittillsvarande goda kvalitet.

Utskottet erinrar om att riksdagen år 1982 (UbU 1981/82: 26, rskr. 1981/82: 334) uttalade att temaforskningen skulle byggas ut i enlighet med UHÄ:s dåvarande långtidsplan. Två år senare godkände en enhällig riksdag – mot bakgrund av resurssituationen i stort för högskolan – att temaforskningen inte längre kunde garanteras så stora resurstillskott för kommande år som UHÄ:s långtidsplan innebar. Därför fick den fortsatta utbyggnaden av temaforskningen fr. o. m. budgetåret 1982/83 prövas i det årliga budgetarbetet (prop. 1983/84: 107 bil. 5 p. D 25, UbU 1983/84: 28 p. 12, rskr. 1983/84: 401). Så har också skett sedan dess. Utskottet anser att det inte är möjligt att nu återgå till den långtidsplan som UHÄ gjorde inför budgetåret 1982/83. Inte heller den ordning som godkändes år 1983, nämligen att pröva resurstillskotten i det årliga budgetarbetet, bör längre följas. I och med årets forskningsproposition införs en treårsplanering av forskningsanslagen. Utskottet anser att riksdagen nu bör pröva medelstillsdelningen för den första treårsperioden då det gäller temaforskningens fortsatta uppbyggnad. Utskottet kan godta den uppbyggnad av temaforskningen

som förordas för den kommande treårsperioden men förutsätter att behoven av fortsatt utbyggnad noga prövas i förberedelsarbetet inför nästa forskningsproposition. Som underlag bör UHÄ utarbeta en ny plan för utbyggnaden under denna period. Med det anförda tillstyrker utskottet de riktlinjer i övrigt för resursförstärkningar avseende budgetåren 1988/89 och 1989/90 som förordas i proposition 1986/87: 80. Motionerna 1986/87: Ub5 yrkande 24 och 1986/87: Ub57 avstyrks.

I motion 1986/87: Ub43 (c) yrkande 4 begärs ett uttalande om att det är viktigt att inom tema Barn samordna och stimulera forskning om barns och ungdomars kriminalitet och orsakerna till denna.

Utskottet utgår från att forskningen inom tema Barn kommer att beröra barns och ungdomars villkor och miljö i stort och att detta även kan komma att omfatta de i motionen berörda frågorna. Utskottet anser emellertid att riksdagen inte bör göra något uttalande om detaljer i inriktningen av forskningen inom ett tema. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1986/87: Ub43 yrkande 4.

Åberopande det anförda hemställer utskottet

1. beträffande *inrättande av ett tema Barn*
att riksdagen godkänner vad som förordats i proposition 1986/87: 80,
2. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen med bifall till proposition 1986/87: 80 till *Temaorienterad forskning* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 22 548 000 kr.,
3. beträffande *resursförstärkning till tema Barn budgetåret 1988/89*
att riksdagen med avslag på motion 1986/87: Ub81 yrkande 4 godkänner vad som angetts i proposition 1986/87: 80,
4. beträffande *resursförstärkningar i övrigt budgetåren 1988/89 och 1989/90*
att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87: Ub5 yrkande 24 och 1986/87: Ub57 godkänner de riktlinjer som angetts i proposition 1986/87: 80,
5. beträffande *viss forskning om barn och ungdomar*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub43 yrkande 4.

13. Kungl. biblioteket

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 26 (s. 113–114) och hemställer

- att riksdagen till *Kungl. biblioteket* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 51 633 000 kr.

14. Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek

UbU 1986/87: 26

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 27 (s. 114) och hemställer

att riksdagen till *Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 3 914 000 kr.

15. Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål

Regeringen har under punkt D 28 (s. 115–117) föreslagit riksdagen

1. att godkänna de riktlinjer för resursförstärkningar avseende budgetåren 1988/89 och 1989/90 som angetts i propositionen,

2. att till Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 26 927 000 kr.

Motionerna

Motioner väckta under den allmänna motionstiden

1986/87: Ub554 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari med hänvisning till vad som anförs i motion 1986/87: A420 yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om mindre högskolor.

1986/87: Ub601 av Hans Rosengren (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om forskningsresurser till de regionala högskolorna och behovet av särskilda medel till de fackliga organisationerna för forskningsverksamhet (delvis).

1986/87: Ub628 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

13. att riksdagen beslutar att anslå 15 000 000 kr. till universitets- och högskoleämbetets förfogande att användas till de vetenskapliga biblioteken.

1986/87: Ub641 av Bengt Westerberg m. fl (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

14. att riksdagen beslutar att under anslaget D 28. Vissa särskilda forskningsändamål anslå 6 000 000 kr. utöver vad regeringen har föreslagit som förstärkning av de vetenskapliga biblioteken.

Motioner väckta med anledning av proposition 1986/87: 80

1986/87: Ub1 av Olof Johansson m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

17. att riksdagen beslutar att till D 28. Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål delanslag 1. Finansiering av högskolelektors m. fl. forskning anvisa 43 870 000 kr., varvid regeringen bemyndigas att reducera berörda fakultetsanslag med 33 870 000 kr. samt att fördelningen även i fortsättningen skall göras av regionstyrelserna (delvis).

1986/87: Ub5 av Carl Bildt m. fl (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

UbU 1986/87: 26

27. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående användningen av 7 000 000 kr. som regeringen föreslår för stöd till forskningsverksamheten vid de mindre högskoleenheterna.

1986/87: Ub11 av Margitta Edgren (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående ökade medel till Lunds universitetsbibliotek som täcker bibliotekets merkostnader för den nationella uppgiften att vara reservexemplarsbibliotek.

1986/87: Ub53 av Göthe Knutson (m) och Gullan Lindblad (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att de medelstora högskolorna bör prioriteras vid fördelningen av anslaget för kontaktsekreterare och att ett högre anslag därvid bör komma högskolan i Karlstad till del.

1986/87: Ub71 av Ulla Pettersson (s) och Gunhild Bolander (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att medel för forskning även skall kunna tillföras utbildningarna på Gotland.

1986/87: Ub80 av Jan Hyttring (c) och Bertil Jonasson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om medelstilledelningen för FoU-verksamheten vid högskolan i Karlstad.

1986/87: Kr108 av Oskar Lindkvist (s) och Magnus Persson (s) vari: – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1987/88 inom ramen för anslaget D 28. till regeringens disposition på åttonde huvudtiteln medel får tas i anspråk för tillgodoseende av de i motionen påtalade behoven av förbättrad vård av forskningsinsamlingarna samt utbyggt ADB-stöd till forskningen vid naturhistoriska riksmuseet (yrkande 2 behandlas i KrU 1986/87: 19).

Utskottet

Under detta anslag anvisas innevarande budgetår medel bl. a. till finansiering av högskolelektors m. fl. forskning, till förstärkning av biblioteksresurser inom högskolan och till högskolans kontaktorganisation m. m.

Stödet till kontaktorganisationen vid de mindre högskoleenheterna bör enligt föredragande statsrådet kraftigt förstärkas. Därför beräknas ytterligare 6 982 000 kr. för denna verksamhet nästa budgetår. För vart och ett av budgetåren 1988/89 och 1989/90 beräknas ytterligare 1 milj. kr. Medlen bör enligt statsrådet användas till den fortsatta utbyggnaden av *kontaktsekreterarverksamheten*. De bör även användas till planering av projekt, utarbetande av ansökningar till forskningsråd, sektorsorgan m. m. samt för seminarier i anslutning till projekt. Syftet bör därvid vara att stimulera lärarna

vid de mindre enheterna att ansöka om forskningsstöd och projektanslag.

I motion 1986/87: Ub554 (fp), väckt under allmänna motionstiden under innevarande riksmöte, betonas vikten av att de mindre högskolornas lärare har breda kontakter med verksamheten vid andra högskolor och att de ges möjlighet att löpande följa forskningens och utbildningens utveckling vid dessa. Vidare understryks vikten av att de mindre högskolorna får ökade resurser för kontaktsekreterare samt kapacitet för att kunna planera projekt, anordna seminarier och temporärt knyta forskare till viss verksamhet, allt i enlighet med vad UHÄ anfört i anslagsframställning för budgetåret 1987/88.

Genom förslaget i proposition 1986/87: 80 om kraftigt ökade resurser till de mindre högskolornas kontaktverksamhet m. m. är yrkandet i motion 1986/87: Ub554 tillgodosett, varför det bör avslås av riksdagen.

I motion 1986/87: Ub5 (m) tillstyrks att de föreslagna medlen om 6 982 000 kr. används till utbyggnad av verksamheten med kontaktsekreterare. Däremot anser motionärerna att förslaget om att använda medlen även för hjälp till ansökningar, seminarier o. d. bör avslås av riksdagen (yrkande 27). Motionärerna anser att detta förslag innebär en överbeskyddande inställning till högskolelektorerna vid de mindre högskolorna.

Utskottet erinrar om att UHÄ ansett att visst stöd bör lämnas till de mindre högskolornas lektorer bl. a. i form av hjälp att utforma ansökningar. Utskottet anser att dessa verksamhetsformer bör prövas i enlighet med vad som anförs i propositionen, då det är av stor vikt att på olika vägar stimulera den fortsatta utvecklingen av sambandet mellan all högskoleutbildning och forskning. Erfarenheterna får visa om de valda metoderna är bra eller om de behöver modifieras. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub5 yrkande 27 och godkänner vad som anförts i frågan i proposition 1986/87: 80.

Användningen av medlen för uppbyggnad av kontaktsekreterariat tas upp i tre motioner. Enligt motion 1986/87: 53 (m) yrkande 1 bör de medelstora högskolorna, såsom Örebro, Växjö och Karlstad, prioriteras vid fördelningen av medlen. Motionärerna betonar särskilt behoven hos högskolan i Karlstad. Högskolan i Karlstad bör enligt motion 1986/87: Ub80 (c) få 1,6 milj. kr. av medlen budgetåret 1988/89 och 1,9 milj. kr. året därpå. I motion 1986/87: Ub71 (s. c) slutligen yrkas att medel för forskning m. m. även skall kunna tillföras Gotland. Motionärerna anför att den decentraliserade högskoleutbildningen där behöver forskningsanknytning.

Utskottet instämmer med vad som anförs i propositionen om att den kontaktorganisation som byggts upp vid några högskoleenheter bör permanentas och att motsvarande organisation bör byggas upp vid övriga enheter. Medlen bör såsom föreslås i propositionen tills vidare stå till UHÄ:s disposition. Utskottet finner ingen anledning för riksdagen att till UHÄ:s ledning uttala sig för prioritering av någon särskild högskola vid medelsfördelningen. Riksdagen bör därför avslå motionerna 1986/87: Ub53 yrkande 1 och 1986/87: Ub80.

I vad gäller motion 1986/87: Ub71 vill utskottet först erinra om att UHÄ även fördelar medel under en annan anslagspost som avser verksamhet med kontaktforskare. Dessa medel, som fördelas till högskoleenheter med

fasta forskningsresurser, är givetvis avsedda att användas i hela riket, således även Gotland. Utskottet erinrar också om att den kontaktorganisation som nu skall byggas upp skall finnas vid mindre och medelstora högskoleenheter. Vid de större högskoleenheterna finns redan en sådan organisation. I den mån en högskola anordnar decentraliserad högskoleutbildning på Gotland är den också ansvarig för forskningsanknytningen av denna utbildning. I proposition 1986/87: 127 föreslår regeringen att högskoleenheterna i Stockholm skall ta ett ansvar för högskoleutbildning på Gotland. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub 71.

Enligt motion 1986/87: Ub601 (s) delvis bör *de fackliga organisationerna* få större möjligheter att initiera forskningsprojekt som är av betydelse för dem och deras medlemmar. Forskningsmedel bör vidare ställas till deras förfogande så att forskning, som i initieringsprojekten bedömts som mycket angelägna, kan genomföras.

Utskottet erinrar om att forskning inom arbetslivs- och arbetsmiljöområdena bedrivs med medel från både utbildnings- och arbetsmarknadshuvudtitlarna. Under den senare har innevarande budgetår anvisats 1 milj. kr. till löntagarorganisationernas forskningssamverkan med universitet och högskolor. I proposition 1986/87: 80 (bil. 8 s. 7) förordas att dessa medel skall fördubblas budgetåret 1987/88. Föredragande statsrådet pekar i sammanhanget på att regeringen i december 1985 uppdrog åt arbetarskyddsfonden att fördela 5 milj. kr. till arbetstagarorganisationernas forskningsinitierande verksamhet. Organisationerna skall redovisa medlens användning när dessa förbrukats, dock senast den 29 februari 1988. Beslut avseende tiden därefter kommer enligt statsrådet att beredas i sedvanlig ordning. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub601 delvis.

Riksdagen beslöt vid riksmötet 1977/78 att ett pliktexemplar av tryckt skrift skall bevaras som nationalexemplar vid Kungl. biblioteket i Stockholm och ett pliktexemplar som reservexemplar vid universitetsbiblioteket i Lund (prop. 1977/78: 97, UbU 1977/78: 4 y, KrU 1977/78: 27, rskr. 1977/78: 375). I detta sammanhang anförde föredragande statsrådet att för Lunds universitetsbibliotek tillkom vissa uppgifter när det gäller utlån av i första hand sådant material som i framtiden saknas vid andra universitetsbibliotek. Dessa uppgifter borde klaras inom ramen för befintliga resurser. Eftersom universitetsbiblioteket i Lund redan tidigare erhållit pliktleveranser uppstod inte några nytillkommande lokalbehov genom de nya bestämmelserna om pliktleveranser.

Enligt motion 1986/87: Ub11 (fp) bör riksdagen ge regeringen till känna att universitetsbiblioteket i Lund behöver ökade resurser för att täcka de merkostnader som uppgiften att vara reservexemplarsbibliotek medför. Medel för detta ändamål bör beräknas i nästa budgetproposition.

Utskottet finner ingen anledning för riksdagen att begära extra medel för universitetsbiblioteket i Lund för dess uppgifter att ta emot och hantera reservexemplaren av svenska skrifter. Motion 1986/87: Ub11 bör därför avslås.

Biblioteksresurserna inom högskolan måste enligt föredragande statsrådet förstärkas (bil. 6 s. 38). Därför föreslås under skilda anslag i propositionen att sammanlagt ytterligare 3 666 000 kr. skall anvisas budgetåret 1987/88 för detta ändamål. En ytterligare förstärkning de två därpå följande budgetåren bör enligt statsrådet kunna göras inom ramen för de basresursförstärkningar som förordas i propositionen för dessa år.

I två motioner, väckta under allmänna motionstiden, yrkas en förstärkning av biblioteksresurserna. I motion 1986/87: Ub628 (c) yrkande 13 hemställs om 15 milj. kr. och i motion 1986/87: Ub641 (fp) yrkande 14 hemställs om 6 milj. kr. för ändamålet.

Utskottet kan inte tillstyrka att ytterligare medel anvisas utöver vad som föreslås i propositionen för förstärkning av biblioteksresurserna vid högskolorna. Riksdagen bör därför vid medelsanvisningen avslå yrkande 13 i motion 1986/87: Ub628 och yrkande 14 i motion 1986/87: Ub641.

Innevarande budgetår anvisas medel under en särskild anslagspost under detta anslag till finansiering av *högskolelektors m. fl. forskning*. Anslagsposten är uppförd med 33 870 000 kr. I proposition 1986/87: 80 föreslås att medel motsvarande denna anslagspost budgetåret 1987/88 i stället skall anvisas under fakultetsanslagen och där ingå i den rörliga resursen för forskning.

Utskottet har i det föregående under punkt 1 i detta betänkande avstyrkt motionsyrkanden om att medel till högskolelektorernas forskning även fortsättningsvis skall anvisas under anslaget Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål budgetåret 1987/88. I enlighet härmed föreslår utskottet nu att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub1 yrkande 17 i vad det gäller anvisande av 43 870 000 kr. under detta anslag.

Medel under förevarande anslag bör enligt motion 1986/87: Kr108 (s) yrkande 1 få tas i anspråk för förbättrad vård av forskningssamlingarna vid *naturhistoriska riksmuseet* samt för utbyggt ADB-stöd till forskningen där.

Kulturutskottet har i yttrandet 1986/87:4 y påpekat att anslagen till museet i proposition 1986/87: 80 föreslagits öka först fr. o. m. budgetåret 1988/89. Kulturutskottet framhåller att naturhistoriska riksmuseet är unikt i den svenska museivärlden genom sin utpräglade forskningsprofil och att det internationellt sett intar en framskjuten position. Museets grundforskning avser till stor del frågor inom miljöområdet. Kulturutskottet är emellertid inte berett att föreslå att medel till förstärkning av museet redan under budgetåret 1987/88 skall tas från det nu aktuella anslaget. Kulturutskottet avstyrker således motion 1986/87: Kr108 yrkande 1.

Utbildningsutskottet vill i ärendet anföra följande.

Den naturvetenskapliga forskningens andel av anslaget till naturhistoriska riksmuseet motsvarar drygt 30 milj. kr. Föredragande statsrådet anför i propositionen (bil. 6, s. 154) följande: "Med hänsyn till naturhistoriska riksmuseets särskilda forskningsprofil bör museet enligt min mening få resursförstärkningar som motsvarar resursutvecklingen för naturvetenskaplig forskning i övrigt."

Under perioden 1987/88–1989/90 är för naturvetenskaplig forskning (matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna och naturvetenskapliga

forskningsrådet m. m.) resursförstärkningen i genomsnitt 14,3% för hela perioden (exkl. pris- och löneomräkning).

Enligt utbildningsutskottets mening bör den utlovade resursförstärkningen tillhandahållas på annat sätt än genom medel från det nu aktuella anslaget Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål. Vidare utgår utskottet från att det i arbetet på nästa forskningsproposition sker en samordning med resursövervägandena för andra motsvarande forskningsändamål.

Med det anförda anser utskottet att riksdagen bör avslå motion 1986/87: Kr108 yrkande 1.

Utskottet, som i övrigt inte har något att erinra mot *medelsberäkningen* under detta anslag, hemställer

1. *beträffande uttalande om ökade resurser för kontaktverksamhet m. m.*

att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub554,

2. *beträffande visst stöd till högskolelektors forskning vid mindre högskoleenheter*

att riksdagen med avslag på motion 1986/87: Ub5 yrkande 27 godkänner vad som förordats i proposition 1986/87: 80,

3. *beträffande prioritering av högskolan i Karlstad m. fl. vid fördelningen av medel till kontaktverksamhet*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub53 yrkande 1 och 1986/87: Ub80,

4. *beträffande forskning m. m. på Gotland*

att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub71,

5. *beträffande forskningsmedel till arbetstagarorganisationerna*

att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub601 delvis,

6. *beträffande medel till biblioteket vid universitetet i Lund*

att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub11,

7. *beträffande högskolans biblioteksresurser*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub628 yrkande 13 och 1986/87: Ub641 yrkande 14, båda delvis,

8. *beträffande naturhistoriska riksmuseet*

att riksdagen avslår motion 1986/87: Kr108 yrkande 1 delvis,

9. *beträffande anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till proposition 1986/87: 80 samt med avslag på motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 17, 1986/87: Ub628 yrkande 13, 1986/87: Ub641 yrkande 14 och 1986/87: Kr108 yrkande 1, samtliga delvis, till *Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 26 927 000 kr.,

10. *beträffande resursförstärkningar avseende budgetåren 1988/89 och 1989/90*

att riksdagen godkänner de riktlinjer som angetts i proposition 1986/87: 80.

16. Forskningsrådsnämnden

UbU 1986/87: 26

Regeringen har under punkt D 29 (s. 118–120) föreslagit riksdagen

1. att godkänna de riktlinjer för resursförstärkningar avseende budgetåren 1988/89 och 1989/90 som angetts i propositionen.

2. att till Forskningsrådsnämnden för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 49 199 000 kr.

Motionerna

Motion väckt under den allmänna motionstiden

1986/87: Ub810 av Gunilla André (c) och Görel Thurdin (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen beslutar att anvisa 1 milj. kr. till kooperationsforskning.

Motioner väckta med anledning av proposition 1986/87: 80

1986/87: Ub29 av Ingemar Eliasson (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att i budgetpropositionen för 1988/89 hänsyn skall tas till i motionen framförda synpunkter beträffande handikappforskningen.

1986/87: Ub43 av Bertil Fiskesjö m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att forskningsrådsnämnden får i uppdrag att initiera forskningsprojekt inom sårbarhets/säkerhetsområdet så som i motionen anförts.

1986/87: Ub52 av Björn Samuelson (vpk) och Bo Hammar (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om vissa problem vid anslagsäskande.

1986/87: Ub54 av Margareta Persson (s) och Ingvar Björk (s) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av ökade resurser för forskning som rör omvårdnad, barn-bildskärmar, boendemiljö samt handikapp.

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om inrättandet av en styr- och samordningsgrupp för handikappforskning inom forskningsrådsnämnden.

1986/87: Ub77 av Karin Israelsson m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om prioritering av och inriktning för handikappforskning.

1986/87: Ub81 av Pär Granstedt m. fl. (c), vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

5. att riksdagen utöver regeringens förslag anslår 2,5 milj. kr. till handikappforskning och räknar upp anslaget D 29. Forskningsrådsnämnden till 51 699 000 kr.

Innevarande budgetår beräknas medel under fyra olika anslagsposter under anslaget Forskningsrådsnämnden, nämligen 1) Initiering, samordning och stöd av forskning, 2) Framtidsstudier, 3) Forskningsinformation och 4) Longitudinella studier.

I inledningen till propositionens bilaga 6 (s. 51–53) anför chefen för utbildningsdepartementet att forskningsrådsnämnden (FRN) fortsättningsvis får ett samordningsansvar för *handikappforskningen*. Under anslagsposten Initiering, samordning och stöd av forskning beräknas 2,5 milj. kr. för långsiktig kunskapsuppbyggnad inom handikappområdet. Vidare förutsätts att sektorsorgan med ansvar för forskning och utveckling inom handikappområdet skall anslå minst lika mycket till FRN:s förfogande. FRN får således ansvar för fördelningen av 5 milj. kr. årligen för detta ändamål. Forskningsråd och andra organ med engagemang inom området bör dessutom samordna sin egen anslagsgivning med FRN.

En särskild styr- och samordningsgrupp under FRN bör enligt motionerna 1986/87: 29 (fp) delvis och 1986/87: Ub54 (s) yrkande 2 inrättas för att ta hand om handikappforskningsfrågorna. På detta sätt vill motionärerna markera att samtliga forskningsfinansiärer utanför FRN har kvar ett ansvar för handikappforskningen och att de bör medverka i uppbyggnaden och utvecklingen av denna forskning.

Utskottet tillstyrker att FRN får det föreslagna samordningsansvaret för handikappforskningen som är spridd på många olika organ. Utskottet erinrar om att FRN själv bestämmer i vilka former nämnden vill arbeta. Det är således fullt möjligt för FRN att inrätta någon form av grupp för handikappforskningen om så bedöms lämpligt. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub29 delvis och 1986/87: Ub54 yrkande 2.

I motion 1986/87: Ub81 (c) yrkande 5 anfördes att det är principiellt felaktigt att sektorsorgan åläggs att lämna forskningsanslag till ett statligt anslagsbeviljande organ som FRN. Därför bör de medel som FRN skall disponera, sammanlagt 5 milj. kr., anvisas direkt via statsbudgeten. Anslaget till FRN bör således föras upp med 2,5 milj. kr. mer än vad som föreslås i propositionen. Sektorsorganen skall därutöver ha ett oförändrat eget ansvar för stöd till handikappforskning inom sina resp. sektorer.

I motion 1986/87: Ub77 (c) hemställs om ett uttalande från riksdagen om prioritering av handikappforskningen och om inriktningen av den. Motionärerna anser att målet under den kommande treårsperioden skall vara att handikappforskningen vid periodens slut disponerar sammanlagt 25 milj. kr., en ökning med 15 milj. kr. i förhållande till de samlade resurserna för handikappforskningen budgetåret 1985/86, vilka av FRN uppskattats till närmare 10 milj. kr.

En resursförstärkning till handikappforskningen om 15 milj. kr. under den kommande treårsperioden yrkas även i motion 1986/87: Ub29 delvis. Detta bör regeringen ta hänsyn till i medelsberäkningarna i budgetpropositionen år 1988.

I motion 1986/87: Ub54 (s) yrkande 1 begärs ett uttalande om behovet av

ökade resurser inte bara till handikappforskningen utan även till forskning om omvårdnad, om barn och bildskärmar samt om boendemiljön.

Handikappforskning är ett viktigt område som har tagits upp bland de prioriterade områdena inom utbildningsdepartementets område (bil. 6 s. 52–53). Det är enligt utskottets mening betydelsefullt att FRN nu ges det samordnande ansvaret för denna forskning. Det är också väsentligt att en utbyggnad av forskningen kan påbörjas. Utskottet tillstyrker därför att sammanlagt 5 milj. kr. ställs till FRN:s förfogande för långsiktig kunskapsuppbyggnad, dels genom att 2,5 milj. kr. anvisas under anslaget till FRN, dels genom att motsvarande summa avsätts till FRN:s disposition av sektorsorgan inom området.

FRN har klarlagt att statliga organ sammanlagt satsade inemot 10 milj. kr. på handikappforskning budgetåret 1985/86 och att nästan lika mycket utgick från statliga och kommunala organ till utvecklingsarbete. Utskottet vill kraftigt stryka under att dessa sektorsorgan m. fl. även fortsättningsvis har ett stort ansvar för fortsatt stöd till forskning och utveckling inom handikappområdet utöver de resurser som nu ställs till FRN:s förfogande för den långsiktiga kunskapsuppbyggnaden. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1986/87: Ub29 delvis, 1986/87: 54 yrkande 1 delvis, 1986/87: Ub77 och 1986/87: Ub81 yrkande 5 delvis.

I vad gäller förslaget i motion 1986/87: Ub54 yrkande 1 om ökade resurser till forskning om omvårdnad vill utskottet erinra om att utskottet i det föregående tillstyrkt att 250 000 kr. anvisas under anslaget till samhällsvetenskapliga fakulteterna och 250 000 kr. under anslaget till medicinska fakulteterna till ett centrum för omvårdnadsvetenskap vid universitetet i Uppsala. I vad gäller forskning om bildskärmar vill utskottet erinra om att chefen för arbetsmarknadsdepartementet i propositionens bilaga 8 (s. 11) anför att hon lägger särskild vikt vid forskning med inriktning på hur elektromagnetiska riskfaktorer påverkar olika yrkesgrupper. Resultaten av sådan forskning bör vara av betydelse även för andra grupper som vistas nära sådana kraftfält, såsom vid hem- och skoldatorer samt TV-apparater. Forskning om boendemiljön stöds med medel under bostadshuvudtiteln. Viss del av dessa resurser disponeras av humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet. Det ankommer på berörda forskningsorgan att utifrån vetenskapliga bedömningsgrunder fördela dessa medel. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1986/87: Ub54 yrkande 1 i nu berörda avseenden.

Utskottet tillstyrker vad som i övrigt förordats och föreslagits under anslaget till FRN beträffande *resursförstärkning* avseende *budgetåren 1988/89 och 1989/90* och *medelsberäkningarna* för budgetåret 1987/88. Utskottet avstyrker med hänvisning till vad som anförts i det föregående om handikappforskning motion 1986/87: Ub81 yrkande 5 i vad yrkandet avser anslagsbeloppet.

Forskning om *sårbarhet och säkerhet* vid användandet av data och ny informationsteknik bör enligt motion 1986/87: Ub43. (c) yrkande 2 uppmärksammas både i vad gäller civila och försvarspolitiska aspekter. FRN bör därför ta initiativ till forskning inom områden som blivit förbisedda eller i övrigt är angelägna.

FRN skall initiera, samordna och stödja forskning. Enligt anslagsframställningen för budgetåret 1987/88 är detta arbete koncentrerat till tre brett definierade huvudområden. Ett av dessa är tekniksamhällets förutsättningar, utveckling och konsekvenser. Utskottet erinrar om att FRN väljer vilka områden som skall stödjas och att nämnden inom sina resursramar väljer inriktning av verksamheten. Ett nytt projekt av det slag som förordas i motionen torde bli mycket kostnadskrävande. Utskottet förutsätter att sårbarhets- och säkerhetsfrågor ingår i den informationsteknologiska forskning som pågår vid universitet och högskolor och som enligt förslagen i propositionen skall byggas ut kraftigt under den kommande treårsperioden. Forskning om sårbarhet och säkerhet pågår även vid försvarets forskningsanstalt. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub43 yrkande 2.

I motion 1986/87: Ub810 (c) yrkande 2 begärs en förstärkning av kooperationsforskningen med 1 milj. kr.

FRN stödjer kooperationsforskning och har för ändamålet avsatt 1,5 milj. kr. innevarande budgetår. Forskningen stöds med ungefär samma belopp av andra forskningsfinansierande organ, framför allt de kooperativa organisationerna. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub810 yrkande 2.

Problem med bidrag till *forskning som rör flera forskningsstödjande organs områden* tas upp i motion 1986/87: Ub52 (vpk). Universitets- och högskoleämbetet (UHÅ) bör enligt motionen få i uppdrag att utreda och komma med förslag om hur sådana problem skall kunna undvikas och hur forskare, vars projekt börjar inom t. ex. ett forskningsråds verksamhetsområde och avslutas inom ett annat, skall kunna få kontinuerligt, finansiellt stöd.

Utskottet erinrar om att FRN har ett särskilt ansvar för tvär- och mångvetenskaplig forskning. Nämnden skall vidare främja samordning och samarbete mellan forskningsråden inom utbildnings- och jordbruksdepartementens verksamhetsområden samt, i vad avser teknisk grundforskning, mellan forskningsråden och styrelsen för teknisk utveckling (STU). FRN skall också främja samarbete mellan råden och andra forskningsstödjande organ.

Utskottet har inhämtat att det finns en särskild samarbetsnämnd för forskningsråden, STU och Riksföreningen mot Cancer. I denna nämnd behandlas anslagsansökningar som rör flera av dessa organs verksamhetsområden och sådana som rör gränsområden. Samarbetsnämnden sammanträder varje år i samband med behandlingen av årets anslagsansökningar. Nämnden gör rekommendationer om vilket organ som skall ansvara för de skilda ansökningarna.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 1986/87: Ub52.

1. beträffande *en styr- och samordningsgrupp för handikappforskning*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87: Ub29 delvis och 1986/87: Ub54 yrkande 2,

2. beträffande *resurser till handikappforskningen*

att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87: Ub29 delvis, 1986/87: Ub54 yrkande 1 delvis, 1986/87: Ub77 och 1986/87: Ub81 yrkande 5 delvis godkänner vad som förordats i proposition 1986/87: 80,

3. beträffande *resurser till forskning om omvårdnad, barn och bildskärmar samt boendemiljö*

att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub54 yrkande 1 delvis,

4. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till proposition 1986/87: 80 och med avslag på motion 1986/87: Ub81 yrkande 5 delvis till *Forskningsrådsnämnden* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 49 199 000 kr.,

5. beträffande *resursförstärkningar i övrigt avseende budgetåren 1988/89 och 1989/90*

att riksdagen godkänner de riktlinjer som angetts i proposition 1986/87: 80,

6. beträffande *forskning om sårbarhet och säkerhet inom dataområdet*

att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub43 yrkande 2,...

7. beträffande *kooperationsforskningen*

att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub810 yrkande 2,

8. beträffande *samordning av forskningsstöd från flera forskningsstödjande organ*

att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub52.

17. Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet

Regeringen har under punkt D 30 (s. 120–123) föreslagit riksdagen

1. att godkänna de riktlinjer för resursförstärkningar avseende budgetåren 1988/89 och 1989/90 som angetts i propositionen,

2. att till Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 102 970 000 kr.

Motionerna

Motion väckt under den allmänna motionstiden

1986/87: Ub538 av Sylvia Pettersson m. fl. (s) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av jämställdhetsforskning.

1986/87: Ub2 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en professur i kvinnoforskning inrättas,

9. att riksdagen beslutar att under bil. 6 Utbildningsdepartementet anvisa 10 000 000 kr. per år utöver regeringens förslag under den kommande treårsperioden till Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet.

1986/87: Ub6 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

9. att riksdagen hos regeringen begär att HSFR och universitets- och högskoleämbetet utarbetar förslag till inrättandet av ett vetenskapligt råd, med syfte att utveckla och sprida kunskap om informationsteknikens långsiktiga möjligheter och konsekvenser.

1986/87: Ub8 av Jan-Erik Wikström (fp) och Lars Leijonborg (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att gästprofessuren i Olof Palmes namn bör alternera mellan universiteten i Stockholm och Uppsala och att professurens beskrivning innehåller frågor om konflikter, konfliktlösning och medling.

2. att riksdagen hos regeringen begär att HSFR skall överväga att inrätta en särskild beredningsgrupp för freds- och konfliktforskning.

1986/87: Ub39 av Evert Svensson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om prioritering av freds- och konfliktforskning i HSFR:s verksamhet.

1986/87: Ub43 av Bertil Fiskesjö m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om viss prioritering av humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådets resurser,

3. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att universitets- och högskoleämbetet får i uppdrag att presentera förslag till inrättande av en professur med den inriktning som motionen anger.

1986/87: Ub61 av Kerstin Keen (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar benämna professuren för konstnärligt utvecklingsarbete Ingmar Bergmans professur och professuren för utländsk kvinnlig gästforskare Kerstin Hesselgrens professur (delvis).

1986/87: Ub64 av Daniel Tarschys (fp) vari yrkas att riksdagen vid sitt beslut om anslag till HSFR uttalar sig för att rådets ansvar för att stödja s. k. områdesforskning skall kvarstå i enlighet med de riktlinjer som riksdagen tidigare har ställt sig bakom.

Innevarande budgetår anvisas under anslaget särskilda medel för forskning om *användningen av datateknik*. För budgetåret 1987/88 föreslås ytterligare 1 milj. kr. för att forskningen skall kunna vidgas till att omfatta även förutsättningar för och konsekvenser av informationsteknologins användning.

I motion 1986/87: Ub43 (c) yrkande 3 föreslås *en tjänst som professor i datoriseringens effekter* för den enskildé och för samhället.

Utskottet har tidigare i detta betänkande haft anledning att konstatera att uppbyggnaden av ett ämne eller forskningsområde inte alltid behöver inledas med t. ex. en ordinarie professur. Vad gäller de nya medel som föreslås för forskningsområdet bör påpekas att ökningen med 1 milj. kr. innebär att resurserna mer än fördubblas. Härtill kommer att ytterligare 4 milj. kr. föreslås för forskning om datateknikens användning fr. o. m. budgetåret 1989/90 (prop. 1986/87: 80 bil. 6 s. 49). Hur dessa medel skall användas kommer humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR) och universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) att få i uppdrag att föreslå.

Utskottet ser mot denna bakgrund ingen anledning för riksdagen att nu göra något särskilt uttalande om en styrning av medlen till en professur och föreslår att motion 1986/87: Ub43 yrkande 3 avslås.

Informationsteknikens användning tas upp även i motion 1986/87: Ub6 (fp) yrkande 9. Däri föreslås att riksdagen hos regeringen begär att HSFR och UHÄ skall få i uppdrag att utarbeta förslag till inrättandet av *ett särskilt vetenskapligt råd*. Detta syfte skall enligt motionärerna vara att utveckla och sprida kunskap om informationsteknikens långsiktiga möjligheter och konsekvenser. Rådet tänks omfatta ca 10 personer som skall representera samhällsvetenskaper, humaniora och teknikvetenskaper. Rådet skall till sitt förfogande ha en permanent forsknings- och utredningsgrupp med direkt anknytning till universiteten och de tekniska högskolorna. Därmed skulle erhållas en bred, tvärvetenskaplig kompetensuppbyggnad på området.

Frågor om indelning i råd och andra arbetsenheter bör som hittills få överlåtas åt HSFR självt. Utskottet erinrar också om vad som nyss anförts om ett aviserat uppdrag till HSFR och UHÄ att gemensamt föreslå hur vissa tillkommande medel skall utnyttjas. Med detta avstyrker utskottet motion 1986/87: Ub6 yrkande 9.

I sin fortsatta föredragning av anslaget förväntar sig statsrådet att HSFR inom den föreslagna ökade resursramen skall ansvara särskilt för översättning av svenska kulturvetenskapliga verk. Han anmäler att HSFR kommer att disponera 5 milj. kr. årligen av medel anvisade under bostadsdepartementets huvudtitel. Vidare redovisas HSFR:s delfinansiering av en ny nationalatlas, Atlas över Sverige.

Denna orientering mot svenskt språk och svensk samhällsutveckling har föranlett upphovsmannen till motion 1986/87: Ub64 (fp) att framhålla tidi-

gäre prioriterad forskning om bl. a. Östeuropa och om andra kontinenter. Motionären finner att dessa områden nu inte längre ägnas någon särskild uppmärksamhet i fråga om forskningsinriktningen. HSFR:s ansvar bör enligt motionären vara detsamma som hittills när det gäller att stödja forskning om de särskilt nämnda områdena.

Utskottet vill, i likhet med motionären, inte se något skäl att konstruera någon motsatsställning mellan forskningen om svenskt och om utländskt. Båda dessa inriktningar är nödvändiga, och den markering som i detta sammanhang görs om värdet av forskning om Sveriges kultur och samhällsliv synes utskottet välkommen.

När det gäller den s. k. områdesforskning som motionären särskilt värnar om vill utskottet erinra om den professur i öststatsforskning som utskottet tillstyrkt tidigare i betänkandet (punkt 6, anslaget D 19). Med vad som nu anförs finner inte utskottet anledning för riksdagen att göra något särskilt uttalande med anledning av motion 1986/87: Ub64, vilken bör avslås av riksdagen.

Föredragande statsrådet anmäler att han senare ämnar föreslå regeringen att inrätta två professurer vid HSFR från den 1 juli 1987, den ena i kognitionsforskning och den andra i retorik. Det rör sig i båda fallen om starkt expansiva forskningsområden, som väntas få sökande från olika discipliner.

Ytterligare två professurer kommer enligt statsrådet att bli inrättade vid HSFR från den 1 juli 1987. Det gäller en gästprofessur i forskning med betydelse för fredssträvanden i vid bemärkelse, benämnd Olof Palmes gästprofessur, och en gästprofessur för framstående kvinnlig forskare.

Båda professurerna här föranlett motioner.

I motion 1986/87: Ub8 (fp) föreslås i yrkande 1 att *Olof Palmes gästprofessur* skall kunna alternera mellan Stockholm och Uppsala samt att i forskningsområdet skall ingå konfliktlösning och medling. Det senare föreslås utifrån vad föredragande statsrådet framhållit om forskningsområdet "bör kunna variera" (prop. 1986/87: 80 bil. 6, s. 122). Motionärerna finner det lämpligt att beskrivningen av professuren innehåller tydligare ramar, inom vilka inriktningen av professuren kan variera. Det kan enligt deras förslag ske genom att forskning om konflikter, konfliktlösning och medling uttryckligen nämns. Motionärerna anser det också viktigt att professuren, när den utlyses av HSFR, inte knyts till endast *ett* universitet. Det kan enligt dem vara lämpligt att den alternerar mellan flera universitet med vital forskningsmiljö, inriktad på forskning om fred och konflikter. Dessutom kan gästprofessorernas resurser bäst utnyttjas, om aktiva forskar- och grundutbildningsprogram föreligger. Som ett exempel på en sådan miljö anför motionärerna institutionen för freds- och konfliktforskning vid universitetet i Uppsala, där redan avancerade internationella kurser anordnas.

Vad först gäller placeringen av gästprofessuren ligger det, som utskottet ser det, i sakens natur att den – med en ny innehavare för varje år – kommer att kunna förläggas till olika lärosäten. Avgörande torde här bli vilket lärosäte som kan erbjuda den bästa basen för den inriktning gästprofessuren ges från år till år.

Denna möjlighet till skiftande inriktningar av professuren ges inom ramen för dess benämning. Denna har, enligt vad utskottet inhämtat, avsiktligt gjorts så vid, att bl. a. forskning kring konflikter och medling kan inrymmas.

Med vad som nu anförs anser utskottet att yrkande 1 i motion 1986/87: Ub8 är tillgodosett, varför det bör avslås av riksdagen.

När det gäller *tjänsten som gästprofessor för framstående kvinnlig forskare* föreslås i motion 1986/87: Ub61 (fp) delvis att den skall benämnas "Kerstin Hesselgrens professur". Kerstin Hesselgren var den första kvinnan i svenska riksdagen, den första kvinnliga yrkesinspektrisen och en kvinna som engagerat arbetade för att på olika sätt förbättra kvinnors villkor.

Utskottet finner detta förslag ändamålsenligt och har inget att erinra mot att gästprofessuren får denna benämning. Riksdagen föreslås med bifall till motion 1986/87: Ub61 delvis ge regeringen detta såsom sin mening till känna.

I motion 1986/87: Ub2 (vpk) yrkande 3 föreslås en *tjänst som professor i kvinnoforskning*. Yrkandet ansluter sig till förslag med denna inriktning som återfinns i andra delar av den nämnda motionen och som utskottet redan har behandlat tidigare i detta betänkande (punkt 6, anslaget D 19).

Utskottet vill erinra om den nyss nämnda särskilda gästprofessuren för framstående kvinnlig forskare och hänvisar till att det även finns en professur i kvinnohistoria i Göteborg.

Med vad som nu har anförts föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub2 yrkande 3.

Jämställdhetsforskning tas upp även i motion 1986/87: Ub538 (s) yrkande 2. I motionen, som avgavs under allmänna motionstiden och innan forskningspropositionens satsning på jämställdhetsforskning var känd, konstateras brister i jämställdhet i undervisningssituationen. Forskning om denna utifrån ett jämställdhetsperspektiv skulle enligt motionärerna kunna leda till metoder att komma till rätta med problemen.

Motion 1986/87: Ub538 yrkande 2 avstyrks dels utifrån vad som nyss allmänt anförs om förbättrade förutsättningar för jämställdhetsforskningen, dels mot bakgrund av att det ej kan anses vara riksdagens sak att uttala sig i detalj beträffande vad som skall bli föremål för forskning.

I två motioner föreslås också vissa prioriteringar av HSFR:s verksamhet.

I motion 1986/87: Ub43 (c) yrkande 1 föreslås en särskild *prioritering av rättsvetenskaplig forskning*. HSFR:s resurser bör bl. a. inriktas på att främja tvärvetenskapliga kontakter inom den juridiska forskningen. En viktig uppgift för denna är att följa effekterna av de senaste årens allt vanligare ramlagstiftning och dess följder för rättssäkerheten m. m.

Utskottet konstaterar att den anslagshöjning för HSFR, som utskottet strax skall behandla, ger rådet ökade möjligheter att lämna projektanslag för olika forskningsområden. Vilka dessa skall vara bör det dock ankomma på HSFR självt att ange, varför motion 1986/87: Ub43 yrkande 1 avstyrks.

I motion 1986/87: Ub39 (s) föreslås en särskild *prioritering av freds- och konfliktforskning*. Ett likartat yrkande avslogs av riksdagen vid förra årets riksmöte (mot. 1985/86: Ub721, bet. UbU 1985/86: 33, rskr. 1985/86: 341).

Motion 1986/87: Ub39 avstyrks med samma motivering som nyss anfördes beträffande önskemål om viss prioritering inom HSFR:s verksamhet. Såväl detta råd som andra forskningsråd bör liksom hittills självständigt fatta ställning till vilka forskningsprojekt som skall prioriteras.

Freds- och konfliktforskning berörs även i motion 1986/87: Ub8 (fp) yrkande 2. Där i föreslås att *en särskild beredningsgrupp* inrättas vid HSFR för sådan forskning. Motionärerna konstaterar att HSFR i regeringens förslag får betydande förstärkningar. Det kan då enligt motionen vara skäl att diskutera freds- och konfliktforskningens ställning inom HSFR. Nyare ämnen kan ha svårare att hävda sig inom mer traditionellt organiserade forskningsråd. HSFR borde därför – som motionärerna ser det – överväga att inrätta en separat beredningsgrupp med egna resurser för freds- och konfliktforskning. Detta skulle också skapa en lämplig organisatorisk ram för behandling av den tidigare behandlade gästprofessuren i Olof Palmes namn.

I fråga om HSFR:s arbetsmetoder och indelning i råd och arbetsenheter har utskottet redan tidigare under denna punkt anförts att HSFR liksom tidigare självt bör få fatta de beslut som kan vara aktuella. Motion 1986/87: Ub8 yrkande 2 avstyrks.

I sin första hemställan under anslaget föreslår regeringen att riksdagen godkänner vissa *riktlinjer för resursförstärkningar för budgetåren 1988/89 och 1989/90*. För kulturvetenskaperna, dvs. humaniora, samhällsvetenskap, teologi och juridik, föreslås för de två budgetåren totalt en ökning med 5 220 000 kr. Med allmänna förstärkningar om 2 733 000 kr. uppgår den samlade ökningen till 7 953 000 kr. för de två budgetåren.

I motion 1986/87: Ub2 (vpk) yrkande 9 delvis föreslås en ytterligare resursförstärkning för vardera budgetåret med 10 milj. kr. och sålunda totalt med 27 953 000 kr. för budgetåren 1988/89 och 1989/90. För att paritet skall nås med de stora satsningar som görs på det tekniska forskningsområdet behövs enligt motionärerna ytterligare medelsökningar även för den humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningen.

Utskottet noterar att den i motionen föreslagna medelsökningen t. ex. är mer än dubbelt så stor som den som senare föreslås i propositionen för samma period under anslaget D 32. Naturvetenskapliga forskningsrådet m. m. Riksdagen bör avslå yrkandet.

Utskottet har inget att erinra mot de riktlinjer som angivits i propositionen och föreslår att riksdagen godkänner vad som förordas i detta avseende.

Vad slutligen gäller *anslagsbeloppet* för budgetåret 1987/88 föreslås i propositionen att riksdagen anvisar ett reservationsanslag av 102 970 000 kr.

I motion 1986/87: Ub2 (vpk) yrkande 9 delvis föreslås en ytterligare ökning med 10 milj. kr. Motiveringen är här densamma som nyss beskrevs beträffande samma motionsförslag om resurstillskott för budgetåren 1988/89 och 1989/90.

Utskottet konstaterar att den av regeringen föreslagna medelstilldelningen ger en ökning med inemot 12,5 milj. kr. eller 14 %, vilket motsvarar den gemomsnittliga ökningen för forskningsråden. Riksdagen bör avslå motion 1986/87: Ub2 yrkande 9 delvis och med bifall till proposition 1986/87: 80 till Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 102 970 000 kr.

Utskottet hemställer

1. beträffande *en tjänst som professor i datoriseringens effekter*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub43 yrkande 3,
2. beträffande *ett särskilt vetenskapligt råd*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub6 yrkande 9,
3. beträffande *forskning om bl. a. Östeuropa*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub64,
4. beträffande *Olof Palmes gästprofessur*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub8 yrkande 1,
5. beträffande *en tjänst som gästprofessor för framstående kvinnlig forskare*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub61 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
6. beträffande *en tjänst som professor i kvinnoforskning*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub2 yrkande 3,
7. beträffande *jämställdhetsforskning*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub538 yrkande 2,
8. beträffande *prioritering av rättsvetenskaplig forskning*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub43 yrkande 1,
9. beträffande *prioritering av freds- och konfliktforskning*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub39,
10. beträffande *en särskild beredningsgrupp för freds- och konfliktforskning*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub8 yrkande 2,
11. beträffande *riktlinjer för resursförstärkningar för budgetåren 1988/89 och 1989/90*
att riksdagen med avslag på motion 1986/87: Ub2 yrkande 9 delvis godkänner vad som har förordats i proposition 1986/87: 80,
12. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen med bifall till proposition 1986/87: 80 och med avslag på motion 1986/87: Ub2 yrkande 9 delvis till *Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 102 970 000 kr.

18. Medicinska forskningsrådet

Regeringen har under punkt D 31 (s. 123–125) föreslagit riksdagen

1. att godkänna de riktlinjer för resursförstärkningar avseende budgetåren 1988/89 och 1989/90 som angetts i propositionen,
2. att till Medicinska forskningsrådet för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 219 669 000 kr.

Motion väckt under den allmänna motionstiden

1986/87: Ub570 av Göte Jonsson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av forskning vad gäller muskeldystrofi.

Motion väckt med anledning av proposition 1986/87: 80

1986/87: Ub45 av John Andersson (vpk) och Paul Lestander (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om forskningsinsatser för sjukdomarna akut intermitterent porfyri, dystrophia myotonica och familjär amyloidos.

Utskottet

Under anslaget Medicinska forskningsrådet föreslår regeringen att riksdagen skall anvisa 219 669 000 kr., vilket innebär en ökning med 24 321 000 kr. jämfört med innevarande budgetår. För budgetåren 1988/89 och 1989/90 föreslås förstärkningar om 1 737 000 kr. resp. 4 160 000 kr.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag beträffande *anslagsbeloppet* budgetåret 1987/88 och *resursförstärkningar avseende budgetåren 1988/89 och 1989/90.*

I två motioner tas upp frågan om stöd till *forskning inom några speciella, avgränsade områden.* I motion 1986/87: Ub570 (m) yrkas att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna att nödvändiga resurser snarast skall ställas till förfogande för forskning vid universiteten i Uppsala och Linköping om Duchennés muskeldystrofi. Enligt motionären bör ca 200 000 kr. avsättas vid resp. universitet för en tjänst som laboratorieassistent samt för material. Riksdagen bör enligt motion 1986/87: Ub45 (vpk) göra ett uttalande om forskningsinsatser beträffande sjukdomarna akut intermitterent porfyri, dystrophia myotonica och familjär amyloidos. Forskning om dessa sjukdomar, vilka förekommer i Norrland, bör enligt motionärernas mening höras till de prioriterade forskningsområdena. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bör ta initiativ till ett forskningsprogram beträffande de tre sjukdomarna.

Medicinska forskningsrådet inriktar den större delen av sin verksamhet på stöd till och främjande av grundvetenskapligt inriktad medicinsk forskning inom ett begränsat antal tyngdpunktsområden. Dessa områden har stor medicinsk betydelse. Vidare har svensk forskning inom dessa områden en särskilt stark internationell ställning. Enligt sin instruktion har medicinska forskningsrådet även ett ansvar för forskning inom områden som är angelägna från samhällets synpunkt, såsom epidemiologi, forskning om missbruksfrågor, medicinskt inriktad hälso- och sjukvårdsforskning, miljömedicinsk forskning, primärvårdsforskning samt utvärdering av medicinska teknologier. I proposition 1986/87: 80 uttalas att rådets insatser inom dessa områden med samhällelig betydelse bör fortsätta. Inom samtli-

ga forskningsområden som stöds av rådet är de vetenskapliga kriterierna avgörande vid besluten om bidrag. Rådet betonar i sin anslagsframställning att även budgetmässiga skäl har stor betydelse vid avslag på ansökningar om bidrag.

Utskottet anser att riksdagen inte bör göra några uttalanden om bidrag från forskningsråd till särskilda forskningsprojekt. Riksdagen har inte den vetenskapliga kompetens som behövs för sådana beslut och har inrättat forskningsråd med hög vetenskaplig kompetens för uppgiften att fördela forskningsmedlen. Utskottet vill därutöver framhålla att ansvaret för att fatta beslut om fördelning av de medel som anvisas av riksdagen under fakultetsanslagen på motsvarande sätt åvilar resp. högskoleenhet. Riksdagen gör endast uttalanden om prioritering av större områden.

Utskottet vill i sammanhanget även erinra om statsministerns uttalande i proposition 1986/87: 80 (s. 27) om att det är nödvändigt att forskning och utveckling inom områden med samhällelig betydelse kan räkna med fortsatt stöd från sjukvårdshuvudmännen.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1986/87: Ub45 och 1986/87: Ub570.

Åberopande det anförda hemställer utskottet

1. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till proposition 1986/87: 80 till *Medicinska forskningsrådet* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 219 669 000 kr.,

2. beträffande *resursförstärkningar avseende budgetåren 1988/89 och 1989/90*

att riksdagen godkänner de riktlinjer som angetts i proposition 1986/87: 80,

3. beträffande *uttalande om forskning rörande familjär amyloidos m. m.*

att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub45,

4. beträffande *uttalande om forskning rörande muskeldystrofi*

att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub570.

19. Naturvetenskapliga forskningsrådet m. m.

Regeringen har under punkt D 32 (s. 126–133) föreslagit riksdagen

1. att godkänna de riktlinjer för resursförstärkningar avseende budgetåren 1988/89 och 1989/90 som angetts i propositionen,

2. att till Naturvetenskapliga forskningsrådet m. m. för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 326 308 000 kr.

Motion väckt under den allmänna motionstiden

1986/87: Ub561 av Rune Ångström m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att förutsättningarna för anskaffningen av en superdator och dess placering vid Umeå universitet utreds.

Motioner väckta med anledning av proposition 1986/87: 80

1986/87: Ub1 av Olof Johansson m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas
13. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om inrättande av ett miljöforskningsråd i enlighet med vad som anförs i motionen.

1986/87: Ub5 av Carl Bildt m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas
37. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående ett fristående tekniskt forskningsråd,
38. att riksdagen till Tekniskt-vetenskapligt forskningsråd (nytt anslag) för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 35 000 000 kr.

Utskottet

Regeringen föreslår att anslaget Naturvetenskapliga forskningsrådet m. m. skall föras upp med 326 308 000 kr. Detta innebär en ökning av anslagsposten Naturvetenskaplig forskning med 44 989 000 kr., varav 18 324 000 kr. utgör en allmän ökning, och av anslagsposten Rymdforskning med 1 611 000 kr. För budgetåren 1988/89 och 1989/90 föreslås en resursförstärkning om 2 488 000 kr. resp. 5 956 000 kr.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i vad de avser dels *anslagsbe-*
loppet budgetåret 1987/88, dels *resursförstärkingar budgetåren 1988/89*
och 1989/90.

Naturvetenskapliga forskningsrådet har utrett frågan om anskaffande av *en ny superdator* för forskningsändamål och frågan om lokalisering av en sådan. I skrivelse till regeringen har rådet framhållit att placeringsalternativen Stockholm, Uppsala, Linköping och Umeå alla är acceptabla. Rådet föredrar dock ett fortsatt samarbete med Saab-Scania i Linköping, där en superdator redan är placerad. Rådet har bedömt det som utomordentligt angeläget att en ny superdator för svensk forskning anskaffas så snart som möjligt.

Chefen för utbildningsdepartementet anför att både investering och driftkostnader för en sådan dator är av den storleksordningen att en upphandling enligt rådets förslag nog måste vägas mot andra åtgärder. Situationen har förändrats sedan rådet ingav sin framställning beroende bl. a. på den snabba tekniska utvecklingen och på att investeringar utanför högskolan kan komma att utnyttjas även för forskningsändamål. Naturvetenskapliga forskningsrådet, forskningsrådsnämnden och styrelsen för teknisk utveckling (STU) bör bevaka utvecklingen nog. Rådet bör i god tid inför nästa forskningsproposition, dvs. senast i anslagsframställningen för budgetåret 1990/91, återkomma med förslag i frågan.

I motion 1986/87: Ub561 (fp), väckt under allmänna motionstiden, hemställs att förutsättningarna för anskaffning av en superdator och dess placering i Umeå utreds.

Som utskottet redovisat har en utredning om en superdator och dess placering redan gjorts. I proposition 1986/87: 80, som lagts fram efter det att motionen väckts, har dessutom aviserats att naturvetenskapliga forskningsrådet skall få i uppdrag att senast i anslagsframställningen för budgetåret 1990/91 återkomma till frågan från delvis nya utgångspunkter. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motion 1986/87: Ub561.

I två motioner föreslås att två nya forskningsråd inrättas. Enligt motion 1986/87: Ub5 (m) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna att *ett tekniskt forskningsråd* bör inrättas den 1 juli 1987 (yrkande 37). Till detta råd bör 35 000 000 kr. anvisas, varav 25 000 000 kr. bör tas från anslaget under industrihuvudtiteln till STU:s forsknings- och utvecklingsstödjande verksamhet (yrkande 38).

Utskottet erinrar om att det inom STU har bildats ett tekniskt forskningsråd för att särskilt värna om teknisk grundforskning utifrån rent vetenskapliga värderingar och kvalitetsaspekter. Rådet har inom ramen för STU:s anslag innevarande budgetår 20 milj. kr. till sitt förfogande. Enligt proposition 1986/87: 80 skall summan öka till 25 milj. kr. nästa budgetår. Anslaget Styrelsen för teknisk utveckling: Teknisk forskning och utveckling är remitterat till näringsutskottet som behandlar detta anslag senare i sitt betänkande NU 1986/87: 33. Utskottet anser att den tekniska forskningsrådsfunktion som redan finns inom STU bör få prövas under ett antal år och föreslår att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub5 yrkandena 37 och 38.

I motion 1986/87: Ub1 (c) yrkande 13 begärs förslag om inrättande av ett *miljöforskningsråd*. Regeringen bör skyndsamt låta utreda möjligheten att överföra de resurser för miljövärdhetsforskning som nu finns hos bl. a. naturvårdsverket, STU, energiverket, arbetarskyddsstyrelsen, byggforskningsrådet och grundforskningsråden till ett miljöforskningsråd, som bör få ungefär samma anslagsnivå som grundforskningsråden. Ett miljöforskningsråd bör få ansvar för tvär- och mångvetenskapliga forskningsprojekt inom områdena naturmiljö, hushållning med naturresurser, energifrågor, arbetsmiljö, boendemiljö m. m.

Motionärerna har en mycket vid definition av begreppet miljö. Därmed skulle även miljöforskningen inom ett sådant miljöforskningsråd som föreslås i motionen spänna över många samhällssektorer, fakulteter och discipliner. Det torde vara svårt att tillgodose den vetenskapliga kompetensen i ett sådant miljöforskningsråd utan att det fick ett ohanterligt stort antal medlemmar. Med den föreslagna inriktningen på tvär- och mångvetenskaplig forskning skulle det också bli svårt att dra gränser mellan detta råds och andra råds ansvar då de senare torde ha kvar ansvaret för forskning som inte har tvär- eller mångvetenskaplig karaktär. Utskottet erinrar i sammanhanget om att forskningsrådsnämnden har till uppgift att ta initiativ och stödja forskning inom områden som är angelägna från samhällets synpunkt och att beakta behovet av tvär- och mångvetenskaplig forskning.

I proposition 1986/87: 80 anges att forskning om en bättre miljö och en varsammare resurshushållning skall höra till de prioriterade programområdena. Detta innebär att samtliga som har ansvar för forskning som rör miljöområdet skall ta hänsyn till denna prioritering i sin verksamhet. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1986/87: Ub1 yrkande 13.

Åberopande det anförda hemställer utskottet

1. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen med bifall till proposition 1986/87: 80 till *Naturvetenskapliga forskningsrådet m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 326 308 000 kr.,
2. beträffande *resursförstärkningar avseende budgetåren 1988/89 och 1989/90*
att riksdagen godkänner de riktlinjer som angetts i proposition 1986/87: 80,
3. beträffande *utredning om lokalisering av en superdator*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub561,
4. beträffande *ett tekniskt forskningsråd*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub5 yrkandena 37 och 38,
5. beträffande *ett miljöforskningsråd*
att riksdagen avslår motion 1986/87: Ub1 yrkande 13.

20. Polarforskning

Regeringen har under punkt D 33 (s. 133–134) föreslagit riksdagen

1. att godkänna de riktlinjer för resursförstärkningar avseende budgetåren 1988/89 och 1989/90 som angetts i propositionen,
2. att till Polarforskning för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 11 077 000 kr.

Motionen

Motion väckt med anledning av proposition 1986/87: 80

1986/87: Jo138 av Karl Erik Olsson m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

5. att riksdagen anslår 10 milj. kr. till polarforskning.
6. att riksdagen uttalar sig för att polarforskningen ges den inriktning som anges i motionen.

Utskottet

Polarforskningssekreteriatet inrättades den 1 juli 1984 för samordning av det svenska arbetet med polarfrågorna. Samma år anslöt sig Sverige till 1959 års Antarktisfördrag och konventionen om bevarande av de levande marina tillgångarna i Antarktis (den s. k. krillkonventionen). I proposition 1986/87: 80 (s. 47–49 och bil. 6 s. 133–134) anfördes att det svenska engage-

manget för miljöfrågor och naturresurshushållning tillsammans med Sveriges geografiska läge motiverar en förstärkt forskningsinsats inom polarforskningsområdet. Verksamheten skall avse både Arktis och Antarktis. Forsknings- och utvecklingsprogrammet för Antarktis bör enligt statsministern ha sin tyngdpunkt i forskning med inriktning mot miljö och miljöövervakning. Programmet innebär också att svensk industri ges tillfällen till utprovning och test av fordon, byggnader och utrustning under extrema förhållanden samt uppvisning av svensk teknik och svenskt kunnande för en växande marknad. Polarforskningssekretariatet bör även fortsättningsvis vara det samordnande organet för svensk polarforskning. Sekretariatet bör ha det övergripande ansvaret för att planera och genomföra Antarktisexpeditioner. Forskning inom området bör även kunna stödjas av bl. a. naturvetenskapliga forskningsrådet. För polarforskningssekretariatets verksamhet och för program i Arktis och Antarktis beräknas 11 077 000 kr. under ett nytt anslag Polarforskning. För budgetåren 1988/89 och 1989/90 förordas ett anslag på samma nivå enligt de i bil. 6 s. 17 redovisade principerna (exkl. pris- och löneomräkning).

I motion 1986/87: Jo138 (c) yrkande 6 anförs att miljön i Antarktis är mycket känslig och att utvinning av mineraler och olja skulle kunna bli ett allvarligt hot. Motionärerna vänder sig mot uttalandet i propositionen att "regeringen har tagit initiativ till en mer samordnad bevakning av de svenska polarintressena i både Arktis och Antarktis". Motionärerna anser att den svenska regeringen inte bör delta i exploateringen av Antarktis resurser och inte heller avsätta forskningsresurser för detta. I stället bör Sverige ta initiativ genom FN:s miljöorgan för att få Antarktis förklarad som internationell nationalpark öppen för fredlig samverkan och fri forskning. Vidare bör anslaget till polarforskning begränsas till 10 milj. kr. (yrkande 7).

Utskottet vill först upplysa om att citatet i motionen kommer från utrikesdepartementets bilaga 2 i propositionen. Där sägs (s. 4-5) bl. a. att det ofta finns ett samband mellan säkerhetspolitiska och exempelvis ekonomiska frågor, miljö- och naturresursproblem samt frågor som gäller ekonomiska resurser och ekonomisk utveckling. De alltmer uppmärksammade miljöproblemen är ett område där tvärvetenskaplig forskning inriktad på mellanstatliga förhållanden kommer att vara särskilt efterfrågad. Polarforskningen utgör ett annat exempel där också utrikespolitiska skäl motiverar ökade insatser.

Utskottet kan konstatera att det inte är fråga om att ett huvudmotiv för den svenska satsningen på polarforskning skulle vara att delta i exploateringen av naturresurserna i Antarktis. I statsministerns anförande (s. 48) betonas i stället att forskning med inriktning mot miljön och miljöövervakning skall utgöra tyngdpunkter i forsknings- och utvecklingsprogrammet i Antarktis. Utskottet har mot bakgrund av det anförda inte kunnat finna att det behövs något sådant uttalande som begärs i motionen. Utskottet tillstyrker att de medel som begärs i propositionen under anslaget Polarforskning anvisas. Utskottet noterar i sammanhanget den positiva inställningen till förslagen om polarforskning som remissinstanserna visat.

1. beträffande *uttalande om polarforskningens inriktning* att riksdagen avslår motion 1986/87: Jo138 yrkande 6,
2. beträffande *anslagsbeloppet* att riksdagen med bifall till proposition 1986/87: 80 och med avslag på motion 1986/87: Jo138 yrkande 5 till *Polarforskning* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 11 077 000 kr.,
3. beträffande *resursförstärkningar avseende budgetåren 1988/89 och 1989/90* att riksdagen godkänner de riktlinjer som angetts i proposition 1986/87: 80.

21. Delegationen för vetenskaplig och teknisk informationsförsörjning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 34 (s. 134–135) och hemställer

att riksdagen till *Delegationen för vetenskaplig och teknisk informationsförsörjning* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 7 966 000 kr.

22. Europeisk forskningssamverkan

Regeringen har i proposition 1986/87: 100 bilaga 5 under punkt E 7. Forskningssamarbete med europeiska gemenskaperna i avvaktan på förslag i kommande proposition om forskning föreslagit riksdagen att till Forskningssamarbete med europeiska gemenskaperna för budgetåret 1987/88 under tredje huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 45 000 000 kr.

Sedermåra har regeringen under punkt D 35 (s. 136–139) föreslagit riksdagen att till Europeisk forskningssamverkan för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 213 234 000 kr.

Motionen

1986/87: N507 av Gunnar Björk i Gävle m. fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen avslår regeringens förslag om medel för forskningssamarbete med Europeiska gemenskaperna med 45 milj. kr.,
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om avveckling av forskningssamarbetet.

Utskottet

Från detta anslag bestrids kostnader för avgifter för Sveriges deltagande i europeiskt forskningssamarbete. Medel till svenska forskares verksamhet, resor, utrustning inom Sverige m. m. anvisas under fakultets-, forskningsråds- och investeringsanslag. Utgifterna under anslaget Europeisk forsk-

ningssamverkan är beroende av valutakurserna, varför det är förslagsvis betecknat. Föredragande statsrådet beräknar oförändrade belopp beträffande bidrag till det europeiska rymdorganets (ESA) vetenskapliga program, bidrag till Esrange's specialprojekt samt bidrag till europeiska kärnforskningsorganisationen (CERN), den europeiska organisationen för astronomisk forskning rörande södra stjärnhimlen (ESO), samt det allmänna programmet inom den europeiska konferensen för molekylärbiologi (CEMB) och dess program för ett europeiskt laboratorium för molekylärbiologi (EMBL).

Under anslaget Naturvetenskapliga forskningsrådet m.m. förordas att detta råd får det samlade ansvaret för det svenska *fusionsforskningsprogrammet*. I konsekvens härmed bör enligt föredragande statsrådet medel för medlemsavgifterna för Sveriges deltagande i fusionsforsknings-samarbetet med de europeiska gemenskaperna (EG) anvisas under utbildningsdepartementets huvudtitel. Under utrikeshuvudtiteln har i budgetpropositionen 45 milj. kr. beräknats under punkten E 7 Forsknings-samverkan med europeiska gemenskaperna i avvaktan på kommande förslag i forskningspropositionen. I proposition 1986/87: 80 föreslås nu att dessa 45 milj. kr. skall anvisas under anslaget Europeisk forskningssamverkan.

Anslaget i sin helhet föreslås föras upp med sammanlagt 213 234 000 kr.

I motion 1986/87: N507 (c), väckt under allmänna motionstiden under detta riksmöte, yrkas att riksdagen skall avslå regeringens begäran om 45 milj. kr. till fusionssamarbetet med EG (yrkande 1). Vidare bör riksdagen hos regeringen begära förslag om avveckling av forskningssamarbetet med EG inom detta område (yrkande 2). Motionärerna anför att kärnkraften endast övergångsvis skall utnyttjas för landets energiförsörjning. Därför bör fusionsforsknings-samarbetet avslutas. De svenska forskningsresurserna bör användas för uppgifter som gynnar freden och tryggare och miljövänligare energiförsörjning.

Riksdagen avslag vid föregående riksmöte en motion med motsvarande yrkanden i enlighet med utrikesutskottets förslag (UU: 1985/86: 16 och 17). Utrikesutskottet anförde därvid bl. a. att Sveriges deltagande i fusionssamarbetet med EG hade prövats ingående. Utrikesutskottet var av den uppfattningen att det är värdefullt för Sverige att ha möjlighet att delta i det europeiska fusionssamarbetet. Det ansågs också vara av betydelse för landets allmänna relationer med EG att Sverige uppfattas som en seriös och tillförlitlig partner för långsiktigt samarbete i forskningsfrågor. Utbildningsutskottet anser att det inte finns någon anledning för riksdagen att ändra sitt beslut från föregående år och föreslår att riksdagen avslår motion 1986/87: N507.

Utskottet, som i övrigt inte har något att erinra mot medelsberäkningen, hemställer

1. beträffande *fusionssamarbete med EG*

att riksdagen avslår motion 1986/87: N507 yrkande 2.

2. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till proposition 1986/87: 80 och med avslag på motion 1986/87: N507 yrkande 1: till *Europeisk forskningssamverkan* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 213 234 000 kr.

23. Forskningsinstitutet för atomfysik: Förvaltningskostnader

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 36 (s. 139–140) och hemställer

att riksdagen till *Forskningsinstitutet för atomfysik: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 16 093 000 kr.

24. Forskningsinstitutet för atomfysik: Materiel m. m.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 37 (s. 140–141) och hemställer

1. att riksdagen godkänner de riktlinjer för resursförstärkning avseende budgetåret 1988/89 som angetts i propositionen.

2. att riksdagen till *Forskningsinstitutet för atomfysik: Materiel m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 2 676 000 kr.

25. Institutet för rymdfysik

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 38 (s. 141–142) och hemställer

att riksdagen till *Institutet för rymdfysik* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 19 171 000 kr.

26. Institutet för internationell ekonomi

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 39 (s. 143) och hemställer

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta tjänster som professor i enlighet med vad som förordats i propositionen.

2. att riksdagen till *Institutet för internationell ekonomi* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 4 156 000 kr.

27. Vissa bidrag till forskningsverksamhet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 40 (s. 144–145) och hemställer

att riksdagen till *Vissa bidrag till forskningsverksamhet* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 14 913 000 kr.

28. Bidrag till EISCAT Scientific Association

UbU 1986/87: 26

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 41 (s. 145–146) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till EISCAT Scientific Association* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 700 000 kr.

29. Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m.

Regeringen har i proposition 1986/87: 100 under punkt I 3 (s. 532–535) föreslagit riksdagen

1. att bemyndiga regeringen att besluta om anskaffning av inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. inom de kostnadsramar som förordats i propositionen,

2. att till Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag om 355 000 000 kr.

Vidare har regeringen i proposition 1986/87: 80 bil. 6 under punkt I 3 (s. 146–148) föreslagit riksdagen

1. att bemyndiga regeringen att besluta om anskaffning av inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. inom de kostnadsramar som förordats,

2. att till Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag om 410 000 000 kr.

Motionerna

Motioner väckta under den allmänna motionstiden

1986/87: Ub503 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ett femårigt investeringsprogram för utrustning i högskolan,

2. att riksdagen beslutar att under bil. 10 Utbildningsdepartementet, I 3. Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m., anvisa 200 000 000 kr. utöver regeringens förslag.

1986/87: Ub607 av Gullan Lindblad m. fl. (m, fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en bättre utrustningsstandard framför allt vid de tekniska utbildningslinjerna snarast bör komma till stånd.

1986/87: Ub628 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

12. att riksdagen beslutar att under anslaget I 3 anslå 40 000 000 kr. utöver regeringens förslag till utrustning för undervisningsändamål.

12. att riksdagen beslutar att under anslaget I 3. Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. anslå 45 000 000 kr. utöver vad regeringen har föreslagit.

1986/87: Ub819 av Magnus Persson m. fl. (s) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av utrustning vid landets regionala högskolor, Bergsskolan i Filipstad och Rikssågverksskolan.

1986/87: Ub823 av Siw Persson m. fl. (fp) vari med hänvisning till vad som anförts i motion 1986/87: A490 – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen ger regeringen i uppdrag att omfördela medel inom utrustningsanslaget till de 30 nya studieplatserna på elektroniklinjen i Lund.

Motioner väckta med anledning av proposition 1986/87: 80

1986/87: Ub1 av Olof Johansson m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om affärsbankernas donation.

1986/87: Ub2 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om skärpt beskattning av bankkapitalet för att tillföra forskningen ytterligare 600 000 000 kr. under den närmaste treårsperioden.

1986/87: Ub5 av Carl Bildt m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

13. att riksdagen beslutar att till I 3. Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av ett i förhållande till regeringens förslag med 150 000 000 kr. höjt belopp.

14. att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om anskaffning av inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. inom en i förhållande till regeringens förslag med 150 000 000 kr. per budgetår förhöjd kostnadsram.

Utskottet

Från förevarande anslag bestrids utgifter för inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde samt vid vissa statliga institutioner inom bl. a. skol- och kulturområdena.

I budgetpropositionen läggs fram förslag till dels en inredningsplan, dels en utrustningsplan. Planerna innehåller särskilda kostnadsramar för enskilda objekt och årsbundna ramar för bl. a. ersättningsanskaffning.

I inredningsplanen återfinns kostnadsramen *För byggnadsstyrelsens fördelning*. Den används för återanskaffning m. m. av inredning inom hög-

skolesektorn och för komplettering av inredning i samband med sådana omdispositioner och smärre byggnadsåtgärder som byggnadsstyrelsen själv beslutar om. Ramen disponeras också för inredning av övriga om- och tillbyggnader samt av utökade lokaler, förutsatt antingen att utökningen har godkänts av regeringen eller att inredningskostnaden för det berörda objektet inte överstiger 1 milj. kr.

Utrustningsplanen innehåller kostnadsramar för enskilda objekt samt tre särskilda, årsbundna, kostnadsramar. Ramen *För universitets- och högskoleämbetets fördelning* (UHÄ-ramen) används för bl. a. planmässig ersättningsanskaffning och komplettering av utrustning samt nyutrustning i de fall kostnaden inte överstiger 4 milj. kr. Vidare finns en kostnadsram *För forskningsrådsnämndens fördelning* (FRN-ramen) för inköp av dyrbar vetenskaplig utrustning samt en kostnadsram *För statens kulturråds fördelning* för inredning och utrustning inom kulturområdet.

De i inredningsplanen och utrustningsplanen upptagna kostnadsramarna anger det högsta belopp för vilket inredning och utrustning får anskaffas. Upphandlingsprocessen sträcker sig vanligtvis över flera budgetår, och tidpunkten för betalningsutfallet är svårbedömd. Som riktvärden torde dock gälla att årsbundna kostnadsramar utnyttjas till ca 70 % under det första budgetåret, till ca 20 % under det andra budgetåret och till resterande ca 10 % under det tredje budgetåret. Vid ingången av ett budgetår finns således, förutom nya kostnadsramar, också ramar för tidigare budgetår vilka ännu inte har utnyttjats till fullo. Anslagsbehovet för ett budgetår beräknas med utgångspunkt i dessa förhållanden.

Medelsberäkningen utgör sålunda en erfarenhetsmässigt grundad skattning av det samlade betalningsutfallet under budgetåret i fråga.

Föredragande statsrådet föreslår i budgetpropositionen att UHÄ-ramen förs upp för de tre närmaste budgetåren, dvs. för 1987/88, 1988/89 och 1989/90. Vidare föreslår han för FRN:s fördelning en definitiv kostnadsram för budgetåret 1987/88 och två delramar för vardera av budgetåren 1988/89 och 1989/90. Ramarna har tagits upp med oförändrade belopp jämfört med innevarande budgetår. Med anledning härav är också anslagsbeloppet upptaget till oförändrat belopp.

I forskningspropositionen redovisar föredragande statsrådet under anslaget att staten och vissa affärsbanker har träffat en överenskommelse, innebärande att bankerna skall satsa 200 milj. kr. per budgetår under de tre närmaste budgetåren för utrustningsändamål. Statsrådet föreslår att UHÄ-ramen och FRN-ramen förs upp i utrustningsplanen med höjningar motsvarande prisomräkning. Sålunda beräknas UHÄ-ramen till 154 milj. kr. för vart och ett av budgetåren 1987/88, 1988/89 och 1989/90. Av nämnda belopp utgör 39 milj. kr. engångsanvisning såvitt gäller budgetåren 1987/88 och 1988/89 (Ubu 1985/86: 34, rskr. 1985/86: 342). FRN-ramen för budgetåret 1987/88 beräknas till 86 milj. kr. Dessutom föreslås delramar för FRN:s fördelning om 43 milj. kr. för vardera av budgetåren 1988/89 och 1989/90.

Av FNR-ramen avsätts för närvarande 25 % för sådan tung vetenskaplig utrustning som sammanhänger med s. k. big science. Emellertid har, anför

statsrådet, FRN i samarbete med berörda organ genomfört en långsiktig planering rörande ramens användning. Med hänsyn härtill anser statsrådet det inte längre nödvändigt att för varje budgetår precisera vilka andelar av ramen som skall avse olika slags projekt. Statsrådet utgår från att FRN vid medelsfördelningen tar vederbörlig hänsyn till de mycket stora investeringar som i större utsträckning än övriga objekt kräver medel ur FRN-ramen för att kunna genomföras.

Medelsbehovet under förevarande anslag beräknas i forskningspropositionen till 410 000 000 kr.

Utskottet behandlar i det följande först ett antal motionsyrkanden som avser anslagsberäkning och/eller kostnadsramar för utrustning, därefter ett antal yrkanden av annat innehåll.

I motionerna 1986/87: Ub628 (c) yrkande 12, 1986/87: Ub641 (fp) yrkande 12 och 1986/87: Ub503 (vpk) yrkande 2 föreslås att anslaget jämfört med förslaget i budgetpropositionen räknas upp med resp. 40, 45 och 200 milj. kr. I motionen 1986/87: Ub5 (m) yrkande 13 föreslås att anslaget i jämförelse med förslaget i proposition 1986/87: 80 räknas upp med 150 milj. kr. Anslaget bör sålunda beräknas till, enligt motion 1986/87: Ub628 (c) 396 000 000 kr., enligt motion 1986/87: Ub641 (fp) 400 000 000 kr., enligt motion 1986/87: Ub503 (vpk) 555 000 000 kr. och enligt motion 1986/87: Ub5 (m) 560 000 000 kr.

Beträffande kostnadsramar föreslås i motion 1986/87: Ub5 (m) yrkande 14 ett bemyndigande för regeringen att besluta om anskaffning av inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. inom en i förhållande till regeringens förslag (i proposition 1986/87: 80) med 150 milj. kr. per budgetår förhöjd kostnadsram. Enligt motion 1986/87: 503 (vpk) yrkande 1 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen har anförts om ett femårigt investeringsprogram om 1 miljard kronor utöver regeringens förslag (i proposition 1985/86: 100) för anskaffning av pedagogisk och vetenskaplig utrustning.

Mot bakgrund av gjorda överväganden anser utskottet att kostnadsramen För UHÄ:s fördelning för budgetåret 1987/88 skall föras upp med 176 milj. kr., vilket motsvarar en höjning med 22 milj. kr. jämfört med förslaget i proposition 1986/87: 80. Vidare förordar utskottet att kostnadsramen För FRN:s fördelning för budgetåret 1987/88 förs upp med 99 milj. kr., innebärande en höjning med 13 milj. kr. jämfört med förslaget i proposition 1986/87: 80. Som en konsekvens av dessa förslag bör förevarande anslag för budgetåret 1987/88 föras upp med 445 milj. kr., motsvarande en höjning med 35 milj. kr. jämfört med förslaget i proposition 1986/87: 80. Vad föredragande statsrådet i övrigt i budgetpropositionen och proposition 1986/87: 80 har förordat beträffande kostnadsramar och anslagsberäkning föranleder ingen erinran från utskottets sida.

Utskottet föreslår sålunda att riksdagen med anledning av propositionerna 1986/87: 80, 1986/87: 100 och motionerna 1986/87: Ub5 yrkande 14, 1986/87: Ub503 yrkande 1 bemyndigar regeringen att besluta om anskaffning av inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. inom de kostnadsramar som utskottet har förordat. Vidare föreslår utskottet att riksdagen med anledning av propositionerna 1986/87: 80, 1986/87: 100 och

motionerna 1986/87: Ub5 yrkande 13, 1986/87: Ub503 yrkande 2, 1986/87: Ub628 yrkande 12 och 1986/87: Ub641 yrkande 12 till Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 445 000 000 kr.

UbU 1986/87: 26

Den i forskningspropositionen redovisade överenskommelsen om att vissa affärsbanker skall satsa 200 milj. kr. per budgetår under sammanlagt tre budgetår för utrustningsändamål har föranlett två motionsyrkanden.

Enligt motion 1986/87: Ub1 (c) bör UHÄ få i uppdrag att följa vilka högskoleenheter som erhåller *donationsmedel* för att en skev fördelning av resurser mellan högskoleenheterna skall förhindras. Statliga medel måste användas för att jämna ut den obalans som kan uppstå. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna (yrkande 15).

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet redovisa följande.

Utrustning vid universitet och högskolor finansieras från flera källor. De viktigaste utgörs av de kostnadsramar som UHÄ och FRN förfogar över. Vissa kostnader bestrids också med medel från forskningsråden och fakultetsanslagen. Driftkostnaderna täcks huvudsakligen genom anslag från sektorsorgan och forskningsråden. Härutöver har privata fonder, främst Knut och Alice Wallenbergs stiftelse, haft stor betydelse för att höja utrustningsstandarden. Nämda stiftelse inrättades redan år 1917 och skall enligt sina stadgar främja vetenskaplig forskning m. m. Merparten av beviljade anslag avser investeringsanslag till laboratoriebyggnader, dyrbara utrustning o. d. Enligt vad utskottet erfarit har stiftelsen under perioden 1980–1986 beviljat anslag till ett sammanlagt belopp av drygt 600 milj. kr. Enbart under år 1986 uppgick den samlade bidragsgivningen till ca 148 milj. kr.

Utskottet kan således konstatera att privata donationer till forskning och forskningsutrustning inte är någon ny förteelse och att dessa sannolikt har spelat en betydande roll för att förbättra forskningens förutsättningar, inte minst utrustningsmässigt. Som utskottet ser det kan från samhällelig synpunkt inga principiella invändningar resas häremot. Privata donationer kan dock tendera att koncentreras till vissa forskningsområden och högskoleenheter på ett sätt som ur ett helhetsperspektiv är mindre lämpligt. Med tanke på att antalet nya donatorer genom bankernas åtaganden nu ökat kan sådana koncentrationer lättare uppstå. UHÄ och FRN har i sin anslagsgivning ett nära samarbete och båda myndigheterna har regelbundna kontakter med Wallenbergsstiftelsen. En väl fungerande praxis för behovs- och kvalitetsbedömning har därför utvecklats. Utskottet vill framhålla det önskvärda i att de nu aktuella insatserna från bankerna sker i samråd med UHÄ och FRN, liksom med Sveriges lantbruksuniversitet. Därest så ej sker utgår utskottet från att UHÄ och FRN inom sina resp. områden beaktar kvarstående utrustningsbehov för utbildning och forskning. Med det anförda torde syftet med yrkande 15 i motion 1986/87: Ub1 vara tillgodosett, varför det inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motion 1986/87: Ub2 (vpk) hemställs att regeringen skall lägga fram förslag om en skärpt beskattning av bankkapitalet varvid minst 600 milj. kr. bör tillfalla forskningen under den närmaste treårsperioden (yrkande 2).

Utskottet anser att frågor om beskattning av banker bör behandlas i annat sammanhang och avstyrker med hänvisning härtill motion 1986/87: Ub2 yrkande 2.

Enligt motion 1986/87: Ub607 (m, fp) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna att högskolan i Karlstad snarast bör få en bättre utrustningsstandard, främst vid de tekniska utbildningslinjerna (yrkande 5). I motion 1986/87: Ub819 (s) hemställs att regeringen skall ges till känna vad som i motionen har anförts om behovet av utrustning – främst datorutrustning samt teknisk och naturvetenskaplig utrustning – vid de regionala högskolorna, t. ex. högskolan i Karlstad, samt vid Bergsskolan i Filipstad och Rikssågverksskolan i Skoghäll (yrkande 7).

Utskottet vill erinra om att UHÄ har att besluta om hur medel för utrustning inom UHÄ-ramen skall fördelas mellan olika högskoleenheter. Med hänsyn härtill bör riksdagen avslå motionerna 1986/87: Ub607 yrkande 5 och 1986/87: Ub819 yrkande 7.

Enligt motion 1986/87: Ub823 (fp) bör riksdagen uppdra åt regeringen att omfördela medel inom utrustningsanslaget till de 30 nya studieplatserna på elektroniklinjen i Lund (yrkande 2). Motiveringen till yrkandet finns i motion 1986/87: A490.

Utskottet vill med anledning av motionen anföra följande.

Som ett led i det s. k. Kockumspaketet satsas sammanlagt 24 milj. kr. på nya tekniska högskoleutbildningar i Malmö–Lund-området (prop. 1985/86: 125, UbU 1985/86: 21, rskr. 1985/86: 269). Medlen skall användas bl. a. för att finansiera en ökning av antalet nybörjarplatser på elektroniklinjen vid universitetet i Lund med 30. En förutsättning för statsmakternas beslut var att näringslivet skulle bidra till utrustningskostnaderna. I budgetpropositionen (bilaga 10, s. 241) konstateras att ansträngningarna att få det skånska näringslivet att bidra till dessa kostnader har lyckats endast till en del. Trots detta har ytterligare 30 studerande antagits hösten 1986. Föredragande statsrådet beklagar att det inte har varit möjligt att få det stöd från industrin som tidigare förutsatts. Med hänsyn till det stora utbildningsbehovet inom data- och elektronikområdet anser han det ändå rimligt att antalet nybörjarplatser skall ligga kvar på nuvarande nivå tills vidare. Behovet av utrustning får enligt statsrådet i möjligaste mån tillgodoses inom det anslag som disponeras för ändamålet.

I skrivelse till utbildningsdepartementet den 6 februari 1987 (dnr 5/87) hemställer utrustningsnämnden för universitet och högskolor (UUH) efter samråd med UHÄ att en tidigare av regeringen uppförd kostnadsram Tillbyggnad av elektronikhuset om 19 milj. kr. skall ersättas av en planeringsram om sammanlagt 49,5 milj. kr. Därav avser 4,5 milj. kr. utrustning för de 30 nya studerande vid elektroniklinjen.

Utskottet har erfarit att UUH:s framställan för närvarande prövas inom regeringskansliet. Med hänsyn härtill bör riksdagen avslå motion 1986/87: Ub823 yrkande 2.

1. beträffande *kostnadsramar*

att riksdagen med anledning av propositionerna 1986/87:80 och 1986/87:100 och motionerna 1986/87:Ub5 yrkande 14 och 1986/87:Ub503 yrkande 1 bemyndigar regeringen att besluta om anskaffning av inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. inom de kostnadsramar som utskottet har förordat.

2. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med anledning av propositionerna 1986/87:80 och 1986/87:100 och motionerna 1986/87:Ub5 yrkande 13, 1986/87:Ub503 yrkande 2, 1986/87:Ub628 yrkande 12 och 1986/87:Ub641 yrkande 12 till *Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 445 000 000 kr..

3. beträffande *användandet av statliga resp. privata medel för forskningsutrustning, m. m.*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub1 yrkande 15.

4. beträffande *beskattning av bankernas vinster*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub2 yrkande 2.

5. beträffande *utrustningssituationen vid regionala högskolor m. m.*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Ub607 yrkande 5 och 1986/87:Ub819 yrkande 7.

6. beträffande *utrustning till elektroniklinjen i Lund*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Ub823 yrkande 2.

Stockholm den 7 maj 1987

På utbildningsutskottets vägnar

Lars Gustafsson

Närvarande: Lars Gustafsson (s), Pär Granstedt (c), Birgitta Rydle (m), Lars Svensson (s), Ylva Annerstedt (fp), Ingvar Johnsson (s), Barbro Nilsson (s), Margareta Hemmingsson (s), Birger Hagård (m), Marita Bengtsson (s), Larz Johansson (c), Björn Samuelson (vpk), Kristina Svensson (s), Kerstin Keen (fp) och Rune Rydén (m).

1. Vissa extra medel till fakulteterna för budgetåret 1987/88 (punkt 1, mom. 3)

Birgitta Rydle, Birger Hagård och Rune Rydén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Vidare avstyrker" och slutar med "(yrkande 16)" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening krävs ytterligare medelstillskott när det gäller fakulteterna. Utskottet föreslår att riksdagen – för att intentionerna med lärartjänstreformen skall kunna förverkligas – till den rörliga resursen under fakultetsanslagen för budgetåret 1987/88 anvisar ytterligare 10 000 000 kr. utöver regeringens förslag samt bemyndigar regeringen att fördela medlen mellan fakulteterna.

dels att moment 3 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

3. *beträffande vissa extra medel till fakulteterna för budgetåret 1987/88*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub5 yrkande 16 till *Vissa extra medel till fakulteterna* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 10 000 000 kr. samt bemyndigar regeringen att fördela medlen mellan fakulteterna.

2. Extra medel för budgetåret 1988/89 för inrättande av särskilda tjänster inom högskolan (punkt 1, mom. 4)

Ylva Annerstedt och Kerstin Keen (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Likaså avstyrker" och slutar med "kan föranleda" bort ha följande lydelse:

Ett accelererande problem för forskningen och grundutbildningen är svårigheten att rekrytera kompetenta forskare och lärare. Detta gäller särskilt de tekniska och naturvetenskapliga ämnen som konkurrerar med näringslivet om kvalificerad arbetskraft.

En av de främsta anledningarna till rekryteringssvårigheterna har varit en alltför låg lönenivå. Därtill kommer att det många gånger brister i det som borde vara en konkurrensfördel för högskolan, nämligen en stimulerande och välutrustad forskningsmiljö.

Till en del finns det nu förutsättningar att dessa problem skall kunna minska. Särskilt viktigt är det att högskolan nu har fått ett system med lönefält som kan utnyttjas för att höja lönerna för särskilt meriterade forskare. Detta system bör enligt utskottets uppfattning utvecklas så att högskolan skall få reella möjligheter att behålla eller "köpa" kompetenta forskare som annars är verksamma i näringslivet.

Övergångsvis anser utskottet att det finns skäl att anslå resurser till en central medelsreserv att användas för att inrätta tjänster för personer som man särskilt gärna vill behålla inom högskolan. Från denna centrala medelsreserv som bör administreras av UHÅ skall det vara möjligt för högskolorna att söka nödvändiga löne-medel. Till en början bör 10 milj. kr.

anslås för detta ändamål fr. o. m. budgetåret 1988/89. Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub6 yrkande 4 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 4 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *extra medel för budgetåret 1988/89 för inrättande av särskilda tjänster inom högskolan*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub6 yrkande 4 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Kvalitet i utbildningsväsendet i dess helhet (punkt 1, mom. 5)

Birgitta Rydle (m), Ylva Annerstedt (fp), Birger Hagård (m), Kerstin Keen (fp) och Rune Rydén (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Vikten av" och på s. 14 slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening finns det ett samband mellan kvalitet i utbildningsväsendet i dess helhet och kvalitet i forskningen. Rekrytering av forskningsbegåvningar kräver att uppskattningen av kunskap och kompetens får sätta sin prägel på hela det underliggande utbildningsväsendet. Utskottet avser dels ungdomsskolan, dels den grundläggande högskoleutbildningen och reglerna för antagning till densamma.

För att eleverna i ungdomsskolan skall känna stimulans och mening i det egna arbetet behöver de ställas inför krav. Deras arbetsprestationer bör utvärderas fortlöpande för att understryka att det arbete som utförs är viktigt. Kunskapsrelaterade betyg är ett betydelsefullt sätt att ge eleverna en signal om hur arbetet i skolan gått. Genom att använda sådana betyg visar skolan respekt för kunskap och kompetens. När det gäller antagning till gymnasieskolan skall krav ställas på förkunskaper.

I syfte att markera vikten av goda kunskaper måste vidare tillträdessystemet till högskolan utformas så, att det premierar goda studieinsatser i stället för taktikläsande. Reglerna måste också innebära att förkunskapskraven sätts tillräckligt högt. Det får inte vara så att högskolan måste lita till att ett högt sökandetryck håller intagningspoängen på en sådan nivå, att de studenter som kommer in verkligen klarar av utbildningen i fråga.

Budgetåret 1983/84 minskades de statliga anslagen till den grundläggande högskoleutbildningen med närmare 4 procent eller 80 milj. kr. (UHÄ-rapport 1985: 5). Under de följande åren har forskningen inom högskolan expanderat, medan anslagen till grundläggande högskoleutbildning i reala termer i sina huvuddelar minskat. Enligt utskottets mening måste högskolan planeras som en helhet. En obalans mellan de båda huvudprogrammen utbildning och forskning får negativa effekter för hela högskoleorganisationen. Dessutom kommer en sådan obalans att leda till försämrade rekrytering till forskarutbildning och forskning.

Regeringen visar i denna forskningsproposition förståelse för de villkor som direkt berör forskningen. Däremot har regeringen ännu inte insett att det inte går att ha en inställning till kvalitet, kunskap och kompetens i vad

gäller forskningsverksamheten men snarast den motsatta i vad gäller de stadier som föregår forskningsnivån. Vad utskottet här anfört om ungdomsskolan, reglerna för antagning till högskolan och den grundläggande högskoleutbildningen bör bli föremål för överväganden inom regeringskansliet och resultera i förslag till en ny ordning. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 5 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

5. *beträffande kvaliteten i utbildningsväsendet i dess helhet*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub5 yrkande 1 och med anledning av motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 1 och 1986/87: Ub590 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Kvalitet i utbildningsväsendet i dess helhet (punkt 1, mom. 5)

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Vikten av" och på s. 14 slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning om att sambandet mellan kvalitet i utbildningsväsendet i dess helhet och kvalitet i forskningen är betydande.

De minskningar – i fast penningvärde – av statens anslag till ungdomsskolan som skett under senare år riskerar därför på sikt att bli ett hot också mot forskningen. Enligt utskottets uppfattning är det därför bl. a. från denna synpunkt nödvändigt att skolan undantas från ytterligare besparingar inkl. dem som föreslagits i årets budgetproposition. De resurser som frigörs genom minskande elevkullar i grundskolan bör få stå kvar och användas till kvalitetsförstärkningar.

Budgetåret 1983/84 minskades de statliga anslagen till den grundläggande högskoleutbildningen med närmare 4% eller 80 milj. kr. (UHÄ-rapport 1985: 5). Under de följande åren har forskningen inom högskolan expanderat, medan anslagen till grundläggande högskoleutbildning i reala termer i sina huvuddelar minskat. Enligt utskottets mening måste högskolan planeras som en helhet. En obalans mellan de båda huvudprogrammen utbildning och forskning får negativa effekter för hela högskoleorganisationen. Dessutom kommer en sådan obalans att leda till försämrad rekrytering till forskarutbildning och forskning.

Vad utskottet här anfört om kvalitet inom utbildningsväsendet bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 5 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

5. *beträffande kvaliteten i utbildningsväsendet i dess helhet*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub1 yrkande 1 och med anledning av motionerna 1986/87: Ub5 yrkande 1 och 1986/87: Ub590 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. Överföring av vissa sektorsmedel till högskoleanslag m. m. (punkt 1, mom. 6)

Birgitta Rydle, Birger Hagård och Rune Rydén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "Som utskottet" och på s. 17 slutar med "utskottet anfört" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att universitet och högskolor måste ges möjlighet att bedriva grundforskning, fri från politisk eller annan styrning. En externt finansierad forskning skall kunna bedrivas men får aldrig bli av den omfattningen att den inkräktar på den grundläggande forskningen. Som en första etapp föreslår utskottet att ca 30% av fackdepartementens medel för sektoriell FoU successivt förs över till berörda fakultetsanslag och forskningsråd samt till riksbankens jubileumsfond, varav huvuddelen under den kommande treårsperioden (1987/88–1989/90). Regeringen bör få i uppdrag att göra dessa överföringar samt fördelningar på anslag. I samband med resursöverföringen bör avveckling av vissa sektorsorgan övervägas. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört.

dels att moment 6 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *överföring av vissa sektorsmedel till högskoleanslag m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub5 yrkandena 5, 6 och 7, med anledning av motion 1986/87: Ub6 yrkande 1 och med avslag på motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 12, 1986/87: Ub2 yrkande 7 och 1986/87: Ub676 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Överföring av vissa sektorsmedel till högskoleanslag m. m. (punkt 1, mom. 6)

Ylva Annerstedt och Kerstin Keen (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "Som utskottet" och på s. 17 slutar med "utskottet anfört" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att en bättre balans bör skapas mellan anslagen till sektorsforskning och högskolans basresurser. Utskottet föreslår därför att 2% av anslagen till sektorsforskningen förs över till berörda fakultetsanslag i högskolan för vardera budgetåren 1988/89 och 1989/90. En förstärkning av fakultetsanslagen är dessutom motiverad av att regeringens förslag till nya professurer innebär en urholkning av fakultetsanslagen. Endast för första året beräknas full täckning för kostnaderna i samband med de nya tjänsterna. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört om överföring av vissa sektorsmedel till högskolan.

dels att moment 6 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *överföring av vissa sektorsmedel till högskoleanslag m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub6 yrkande 1, med anledning av motionerna 1986/87: Ub5 yrkandena 5, 6 och 7 och 1986/87: Ub676 och med avslag på motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 12 och 1986/87: Ub2 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Överföring av vissa sektorsmedel till högskoleanslag m. m. (punkt 1, mom. 6)

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 17 börjar med "När det" och slutar med "utskottet anfört" bort ha följande lydelse:

I fråga om motion 1986/87: Ub1 yrkande 12 vill utskottet hänvisa till den översyn av anslagssystemet för hela högskoleområdet som pågår inom regeringskansliet. Enligt utskottets uppfattning är det angeläget att denna översyn leder fram till en sådan förenkling av anslagssystemet på forskningsområdet som motionärerna efterlyser. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub1 yrkande 12 som sin mening ge regeringen till känna. Därmed är också yrkande 7 i motion 1986/87: Ub2 väsentligen tillgodosett. Utskottet är däremot inte nu berett att förorda de omdisponeringar som föreslås i motionerna 1986/87: Ub5 yrkandena 5, 6 och 7, 1986/87: Ub6 yrkande 1 och 1986/87: Ub676, varför dessa motionsyrkanden avstyrks.

dels att moment 6 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *överföring av vissa sektorsmedel till högskoleanslag m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub1 yrkande 12, med anledning av motion 1986/87: Ub2 yrkande 7 samt med avslag på motionerna 1986/87: Ub5 yrkandena 5, 6 och 7, 1986/87: Ub6 yrkande 1 och 1986/87: Ub676 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8. Högskolelärares skyldighet att redovisa bisysslor (punkt 1, mom. 9)

Birgitta Rydle, Birger Hagård och Rune Rydén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar med "Utskottet, som" och slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar inte regeringens uppfattning om att högskolelärarna skall åläggas att informera sin högskoleledning om ämnesanknutna bisysslor. Utskottet anser att nu gällande bestämmelser är tillräckliga för att förhindra missbruk. En skärpning av reglerna kommer att medföra ytterligare belastning på högskolans administrativa resurser. Utskottet föreslår att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

dels att moment 9 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse: UBU 1986/87: 26

9. beträffande *högskolelärares skyldighet att redovisa bisysslor* att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: Ub5 yrkande 2 och 1986/87: Ub53 yrkande 2 och med anledning av proposition 1986/87: 80 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

9. Sekretessbeläggning av examensarbeten (punkt 1, mom. 10)

Pär Granstedt (c), Larz Johansson (c) och Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar med "Med hänvisning" och slutar med "avslår motionen" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att regeringens rekommendation till högskoleenheterna att inte engagera sig i uppdrag som innebär sekretessbeläggning av examensarbeten är otillräcklig som garanti för att forskningen i högskolan skall hållas tillgänglig. Utskottet anser därför att riksdagen hos regeringen bör begära en komplettering av högskoleförordningen med innebörd att endast offentliga, vetenskapliga arbeten får tillgodoräknas för akademiska examina. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 10 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *sekretessbeläggning av examensarbeten* att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub81 yrkande 9 och med anledning av proposition 1986/87: 80 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

10. Stiftelser för stöd till forskning (punkt 1, mom. 11)

Birgitta Rydén, Birger Hagård och Rune Rydén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar med "Utskottet utgår" och slutar med "yrkande 22" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill framhålla att det är statens uppgift att förse högskolan med de resurser som behövs för att bl. a. kunna bedriva en obunden forskning av hög kvalitet. Men i den mån stiftelser m. fl. donerar medel som kan användas i enlighet med högskolans eget önskemål är sådana bidrag välkomna förstärkningar. Staten bör pröva instiftandet av sådana stiftelser i positiv anda. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 11 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *stiftelser för stöd till forskning* att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub5 yrkande 22 och med anledning av motion 1986/87: Ub1 yrkande 14 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

11. Stiftelser för stöd till forskning (punkt 1, mom. 11)

UbU.1986/87:26

Pär Granstedt och Larz Johansson (både c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar med "Utskottet utgår" och slutar med "yrkande 22" bort ha följande lydelse:

Stiftelser av den typ som motionsledes föreslås skulle ha den fördelen att de uppmuntrade till donationer men ändå begränsade donatorernas möjligheter att detaljstyra forskningsmedlens användning. Det finns enligt utskottets mening anledning att närmare studera möjligheterna att göra sådana stiftelser särskilt attraktiva som mottagare av donationsmedel. Utskottet finner det därför angeläget att ett kommande utredningsarbete beaktar dessa synpunkter. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 11 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

11. *beträffande stiftelser för stöd till forskning*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub1 yrkande 14 och med anledning av motion 1986/87: Ub5 yrkande 22 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

12. Fakultetsprogram som planeringsinstrument m. m. (punkt 1, mom. 13)

Birgitta Rydle, Birger Hagård och Rune Rydén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar med "Utskottet har" och slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att en decentralisering av beslutanderätten i fråga om inrättande av vissa professurer och omprövning av vissa befintliga tjänster skulle kunna öka möjligheterna för de tekniska och matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna att underhålla och förnya den vetenskapliga kompetensen. Utskottet föreslår därför en försöksverksamhet under sex år inom dessa båda fakultetsområden som innebär att ansvaret för inrättande av nya professurer och omprövning av befintliga tjänster med vissa undantag överflyttas till högskoleenheterna. Denna rätt bör alltså inte omfatta samtliga professurer. Det bör finnas en garanti för att ett basämne alltid är företrätt av minst en professur. Utskottet föreslår att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om en försöksverksamhet vid vissa fakulteter.

dels att moment 13 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

13. *beträffande fakultetsprogram som planeringsinstrument m. m.*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub5 yrkande 11 samt med anledning av proposition 1986/87: 80 och motion 1986/87: Ub6 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

13. Fakultetsprogram som planeringsinstrument m. m. (punkt 1, mom. 13)

UbU 1986/87: 26

Ylva Annerstedt och Kerstin Keen (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar med "Utskottet har" och slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att en decentralisering av beslutanderätten i fråga om inrättande av nya professurer och omprövning av befintliga tjänster skulle kunna öka möjligheterna för de tekniska och matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna att underhålla och förnya den vetenskapliga kompetensen. Utskottet föreslår därför en försöksverksamhet fr. o. m. budgetåret 1988/89 inom dessa båda fakultetsområden som innebär att regering och riksdag fattar beslut om resurser för forskning och forskarutbildning på grundval av fakultetsprogram samt att ansvaret för inrättande av nya professurer och omprövning av befintliga tjänster överflyttas till högskoleenheterna. Vid de tekniska och matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna finns intresse och beredskap för att disponera resurserna på angivet sätt. Utskottet föreslår att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

dels att moment 13 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *fakultetsprogram som planeringsinstrument m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub6 yrkande 2 samt med anledning av proposition 1986/87: 80 och motion 1986/87: Ub5 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

14. Försöksverksamhet med fri resursanvändning inom teknisk fakultet (punkt 1, mom. 14)

Under förutsättning av bifall till reservation 13

Ylva Annerstedt och Kerstin Keen (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående föreslagit en försöksverksamhet med en decentraliserad beslutanderätt i fråga om inrättande av nya professurer och omprövning av befintliga tjänster. Utskottet föreslår att denna försöksverksamhet utvidgas så att högskoleenheterna tilldelas en extra resurs för teknisk forskning motsvarande 5 % av fakultetsanslaget att fördelas enligt beslut av de lokala organen. Försöksverksamheten bör inledas budgetåret 1988/89. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub6 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

dels att moment 14 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse: UbU 1986/87: 26

14. beträffande *försöksverksamhet med fri resursanvändning inom teknisk fakultet*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub6 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

15. Allmän och särskild behörighet till forskarutbildning (punkt 1, mom. 15)

Birgitta Rydle, Birger Hagård och Rune Rydén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar med "Utskottet, som" och slutar med "yrkande 18 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i motionärernas uppfattning, att en linjeutbildning om 80 poäng är allför kort som allmän grund för utbildning till doktorsexamen. Förkunskapskraven för forskarutbildning bör ändras i enlighet med vad som anförts i motionen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 15 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *allmän och särskild behörighet till forskarutbildning*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub5 yrkande 18 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

16. Studiefinansieringen inom forskarutbildningen (punkt 1, mom. 16)

Birgitta Rydle (m), Ylva Annerstedt (fp), Birger Hagård (m), Kerstin Keen (fp) och Rune Rydén (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 24 börjar med "Enligt proposition" och slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att inga nya utbildningsbidrag skall delas ut efter läsåret 1990/91. Vid den tidpunkten bör studiestödet för tillkommande doktorander bestå enbart av doktorandtjänster. Enligt utskottets mening är det bättre med ett något färre antal doktorander som har ett fullgott studiestöd och som kan genomföra forskarutbildningen på ett effektivt sätt än ett system med utbildningsbidrag där doktoranderna av ekonomiska och andra skäl har svårt att helt och fullt ägna sig åt forskarutbildning. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 16 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse: UbU 1986/87: 26

16. beträffande *studiefinansieringen inom forskarutbildningen* att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: Ub5 yrkande 20 och 1986/87: Ub590 yrkande 3 samt med anledning av motion 1986/87: Ub1 yrkandena 5 och 6 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

17. Studiefinansieringen inom forskarutbildningen (punkt 1, mom. 16)

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 24 börjar med "Enligt proposition" och slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att utbildningsbidragen bör ses över med utgångspunkt i att de bör rymma fler sociala förmåner än för närvarande i enlighet med vad som anförs i motion 1986/87: Ub1. Vidare bör riksdagen hos regeringen begära en plan för en successiv omvandling av utbildningsbidragen till doktorandtjänster under de två eller tre närmaste planeringsperioderna för forskningen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 16 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

16. beträffande *studiefinansieringen inom forskarutbildningen* att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub1 yrkandena 5 och 6 delvis samt med anledning av motionerna 1986/87: Ub5 yrkande 20 och 1986/87: Ub590 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

18. Betygsättning av doktorsavhandlingar (punkt 1, mom. 18)

Birgitta Rydle, Birger Hagård och Rune Rydén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 25 börjar med "Nuvarande betygssystem" och slutar med "avstyrks motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att doktorsavhandling skall betygsättas med något av betygen underkänd, godkänd och väl godkänd. Fakultetsopponent och betygsnämndens ledamöter skall ha rätt att i ett protokoll anmäla avvikande mening samt skälen för sina ställningstaganden. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 18 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

18. beträffande *betygsättning av doktorsavhandlingar* att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub5 yrkande 19 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

19. Doktorands undervisningsuppgifter (punkt 1, mom. 19) UbU 1986/87:26

Pär Granstedt (c), Birgitta Rydle (m), Ylva Annerstedt (fp), Birger Hagård (m), Larz Johansson (c), Kerstin Keen (fp) och Rune Rydén (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 25 börjar med "Årsarbets-tiden för" och slutar med "yrkande 21" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att bestämmelserna för doktorandernas tjänstgöring skall utformas så, att den inte tillåts inkräkta på den del av doktorandtjänsten som är avsedd för egen utbildning. Ett tak bör sättas för undervisnings-skyldigheten i likhet med vad som gäller för övriga tjänsteinnehavare. Detta kan knappast erbjuda några särskilda svårigheter. Visserligen kommer doktorandernas arbetsuppgifter att variera avsevärt alltifrån administrativa uppgifter till såväl "enklare" som mera kvalificerade undervisningsuppgifter. Tjänstgöringsskyldighetens fördelning på olika uppgifter kan dock lätt fastställas genom evalveringsbestämmelser. Vad utskottet har anfört om vissa bestämmelser för doktorandtjänster bör riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 6 delvis och 1986/87: Ub5 yrkande 21 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 19 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *doktorands undervisningsuppgifter*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 6 delvis och 1986/87: Ub5 yrkande 21 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

20. Utländsk studerande (punkt 1, mom. 21)

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar med "Med det anförda" och slutar med "yrkande 12" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar dock motionärernas uppfattning att det vorö önskvärt att också utländska doktorander kunde erhålla doktorandtjänster för att på det sättet underlätta ett internationellt utbyte. Regeringen bör uppdra åt UHÄ och centrala studiestödsnämnden att närmare utreda detta. Vad utskottet här anfört bör ges regeringen till känna.

dels att moment 21 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

21. beträffande *utländsk studerande*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub81 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

21. Tillsättning av doktorandtjänster m. m. med kvinnliga sökande (punkt 1, mom. 25)

Ylva Annerstedt (fp), Björn Samuelson (vpk) och Kerstin Keen (fp) anser *dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 28 börjar med "I fråga" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Som framgår av redovisningen i propositionen är det fortfarande långt till jämställdhet mellan kvinnor och män inom forskning och forskarutbildning. Enligt utskottets mening är det uppenbart att givna föreskrifter i jämställdhetslag och jämställdhetsförordning ännu inte har lett till att det jämställdhetsmål som alla säger sig vara ense om har uppnåtts. Skall antalet kvinnor på forskartjänster öka måste särskild hänsyn tas till kvinnors speciella villkor. Utskottet ställer sig därför bakom förslaget i motion 1986/87: Ub60. Likaså tillstyrker utskottet yrkandet i samma motion att regeringen bör uppdraga åt UHÅ att särskilt följa tillsättningen av de nya mellantjänsterna och därvid rapportera såväl positiva som negativa tendenser i fråga om bedömningen av kvinnliga sökande. Utskottet anser att riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet här anfört rörande tillsättning av kvinnor på forskartjänster.

dels att moment 25 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

25. beträffande *tillsättning av doktorandtjänster m. m. med kvinnliga sökande*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub60 yrkandena 2 och 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

22. Uppställande av doktorsexamen som behörighetsvillkor för vissa tjänster (punkt 1, mom. 26)

Pär Granstedt (c), Birgitta Rydle (m), Ylva Annerstedt (fp), Birger Hagård (m), Larz Johansson (c), Kerstin Keen (fp) och Rune Rydén (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 30 börjar med "Av propositionen" och slutar med "yrkande 4" bort ha följande lydelse:

Utredningen om forskningens och forskarutbildningens situation i den nya högskolan startade sitt arbete år 1979. Den föreslog bl. a. vetenskaplig utbildning som behörighetsvillkor till vissa högre tjänster inom bibliotek, arkivväsendet, museer, forskningsinstitutioner, rättsväsendet, förvaltningar m. m. Utredningens förslag i dessa delar föranledde ingen åtgärd.

Det var främst under 1970-talet som man upphävde tidigare krav på vetenskaplig kompetens hos innehavare av högre tjänster vid Kungl. biblioteket, universitetsbiblioteken, riksarkivet, landsarkiven, krigsarkivet, dialekt- och ortnamnsarkiven, riksantikvarieämbetet och statens historiska museer, nationalmuseum m. fl. institutioner (jfr SOU 1981: 30 s. 26–27).

Insikten om de negativa effekterna av att ta bort alla behörighetskrav har nu ökat. Allt fler människor har förståelse för att det är bättre att ha behörighetsvillkor och någon gång på särskilda skäl ge dispens från dem än att inte ha några behörighetsvillkor alls.

Enligt utskottets mening har uppställandet av doktorsexamen som behörighetsvillkor för vissa tjänster betydelse för rekryteringen av unga forskare. Forskarutbildningen styrs av möjligheterna till sysselsättning efter fullgjord utbildning.

Regeringen bör mot denna bakgrund uppdra åt berörda myndigheter att göra en inventering av för vilka tjänster doktorsexamen bör vara ett behörighetsvillkor. Vad utskottet anfört om uppställande av doktorsexamen som behörighetsvillkor för vissa tjänster bör riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 8, 1986/87: Ub5 yrkande 3 och 1986/87: Ub590 yrkande 4 som sin mening ge regeringen till känna,

dels att moment 26 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

26. *beträffande uppställande av doktorsexamen som behörighetsvillkor för vissa tjänster*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 8, 1986/87: Ub5 yrkande 3 och 1986/87: Ub590 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

23. Uttalande om spridning av de fasta forskningsresurserna, m. m. (punkt 1, mom. 29)

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 33 börjar med "Utskottet anser att" och på s. 34 slutar med "och 1986/87: Ub609" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer med vad som anförs i motion 1986/87: Ubl om forskningens betydelse för den regionala utvecklingen. Det är därför angeläget att de regionalpolitiska effekterna av en spridning av forskningsresurserna noga studeras och att resultaten av dessa studier återspeglas i den framtida forskningsplaneringen. Goda möjligheter att bedriva forskning i olika delar av landet måste nämligen ses som ett viktigt instrument för att främja en balanserad regional utveckling. Det är emellertid inte möjligt att bygga upp forskningen vid de mindre högskolorna efter samma modell som finns vid universiteten och de tekniska högskolorna. De mindre högskolorna bör dock tillförsäkras en fast och stabil resurstilldelning samtidigt som den vetenskapliga kvaliteten i verksamheten måste kunna garanteras. När kompetensuppbyggnaden nått en viss utvecklingsgrad bör även tjänster som professor kunna inrättas, i första hand vid högskolorna i Örebro, Växjö och Karlstad. Regeringen bör ge de mindre högskolorna i uppdrag att utarbeta förslag till en egen forskningsprofil. Vad utskottet nu anfört bör riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ubl yrkandena 4 och 16 som sin mening ge regeringen till känna,

dels att moment 29 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse: UbU 1986/87: 26

29. *beträffande uttalande om spridning av de fasta forskningsresurserna, m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub1 yrkandena 4 och 16 samt med anledning av motionerna 1986/87: Ub2 yrkande 6 delvis, 1986/87: Ub25, 1986/87: Ub67 yrkande 1, 1986/87: Ub601 delvis och 1986/87: Ub609 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

24. *Uttalande om spridning av de fasta forskningsresurserna, m. m. samt särskild medelstilldelning för forskning vid de mindre högskoleenheterna (punkt 1, mom. 29 och 30)*

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 33 börjar med "Utskottet anser att" och på s. 34 slutar med "6 delvis" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning bör de ambitioner och den forskningsverksamhet som finns vid de mindre högskolorna tas till vara. Genom ett statligt resurstillskott till deras forskningsverksamhet kan man undvika att dessa högskolor blir helt beroende av utomstående finansörer. Det är enligt utskottets uppfattning angeläget att de mindre högskolorna inte utvecklas till ett slags regionala yrkeshögskolor. De forskningsinitiativ som tas och den forskningsverksamhet som finns vid de mindre högskolorna har stor regionalpolitisk betydelse. Mot denna bakgrund bör riksdagen bifalla motion 1986/87: Ub2 yrkande 6 och anvisa särskilda medel, 25 milj. kr. per år, under en treårsperiod för att stärka och utveckla de mindre högskolornas forskning. Medlen bör fördelas av forskningsrådsnämnden eller annan myndighet som regeringen finner lämpligt.

dels att momenten 29 och 30 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

29. *beträffande uttalande om spridning av de fasta forskningsresurserna, m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub2 yrkande 6 delvis samt med anledning av motionerna 1986/87: Ub1 yrkandena 4 och 16, 1986/87: Ub25, 1986/87: Ub67 yrkande 1, 1986/87: Ub601 delvis och 1986/87: Ub609 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

30. *beträffande särskild medelstilldelning för forskning vid de mindre högskoleenheterna*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub2 yrkande 6 delvis till *Forskning vid de mindre högskoleenheterna* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.,

25. Fördelning av medel från den rörliga resursen under fakultetsanslagen till lärare vid de mindre högskoleenheterna (punkt 1, mom. 31)

Birgitta Rydle, Birger Hagård och Rune Rydén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 35 börjar med "Utskottet anser" och slutar med "yrkande 25" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med vad som anförs i motion 1986/87: Ub5 att principen för fördelning av den rörliga resursen under fakultetsanslagen skall vara att alla ansökningar skall vägas mot varandra på lika villkor och att endast kvalitetsskäl skall få avgöra fördelningen av medlen. Någon särskild avsättning av medel för de mindre högskolornas lärare på det sätt som förordas i propositionen skall således inte göras. Detta bör riksdagen med bifall till motionens yrkande 25 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 31 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

31. beträffande *fördelning av medel från den rörliga resursen under fakultetsanslagen till lärare vid de mindre högskoleenheterna* att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub5 yrkande 25, med anledning av proposition 1986/87: 80 samt med avslag på motionerna 1986/87: Ubl yrkande 17 delvis, 1986/87: Ub13, 1986/87: Ub33, 1986/87: Ub65 och 1986/87: Ub67 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

26. Fördelning av medel från den rörliga resursen under fakultetsanslagen till lärare vid de mindre högskoleenheterna (punkt 1, mom. 31)

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 35 börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "yrkande 25" bort ha följande lydelse:

Medlen till högskolelärares forskning är av central betydelse för de mindre högskolorna. Denna resurs bör enligt utskottets mening anvisas på särskilt sätt under anslaget Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål även budgetåret 1987/88. Dessutom bör resurserna ökas med 10 milj. kr. till sammanlagt 43 870 000 kr. Riksdagen bör således bifalla yrkande 17 i motion 1986/87: Ubl och som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet här anfört. Regeringen bör i regleringsbrev föreskriva att medel motsvarande 33 870 000 kr., vilka i proposition 1986/87: 80 fördelats på fakultetsanslagen, inte får disponeras av fakultetsnämnderna. Under anslaget Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål bör riksdagen anvisa 43 870 000 kr. (punkt 15 i detta betänkande).

dels att moment 31 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse: UbU 1986/87: 26

31. beträffande *fördelning av medel från den rörliga resursen under fakultetsanslagen till lärare vid de mindre högskoleenheterna* att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub1 yrkande 17 delvis, med anledning av motionerna 1986/87: Ub13, 1986/87: Ub33, 1986/87: Ub65 och 1986/87: Ub67 yrkande 2 samt proposition 1986/87: 80 och med avslag på motion 1986/87: Ub5 yrkande 25 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

27. Befordringstitlar (punkt 1, mom. 32)

Birgitta Rydle (m), Ylva Annerstedt (fp), Birger Hagård (m), Kerstin Keen (fp) och Rune Rydén (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 36 börjar med "Utskottet har" och slutar med "1986/87: Ub70" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det är viktigt att stimulera och uppmuntra pedagogiskt skickliga och erfarna lärare. Detta gäller särskilt högskolelektorerna. Inte minst i ett internationellt perspektiv är det angeläget att titelbefordra de från undervisnings- och forskningssynpunkt mest kvalificerade högskolelektorerna, vilket kan underlätta deras möjligheter att tillfälligt-tjänstgöra vid utländska universitet. Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 32 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

32. beträffande *befordringstitlar*

att riksdagen med anledning av proposition 1986/87: 80 och motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 18, 1986/87: Ub60 yrkande 1 och 1986/87: Ub70 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

28. Befordringstitlar (punkt 1, mom. 32)

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 36 börjar med "Utskottet har" och slutar med "1986/87: Ub70" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det förslag som UHÄ på regeringens uppdrag har redovisat väl fyller de krav på stimulans och befordran som utskottet efterlyste i sitt betänkande UbU 1984/85: 9. Utskottet föreslår att innehavare av tjänst som högskoleadjunkt resp. högskolelektor skall kunna få den personliga titeln högskolelektor resp. professor utan att detta motsvaras av någon förändring av vare sig lön eller arbetsuppgifter. Det nuvarande systemet med lönefält gör det dock möjligt att kombinera en titelbefordran med en löneförbättring. Det är numera också möjligt att anpassa fördelningen av forskning och undervisning i tjänsten efter individuella förutsättningar. Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 32 i utskottets hemställan i punkt 1. bort ha följande lydelse:

32. beträffande *befordringstitlar*.

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: Ubl yrkande 18 och 1986/87: Ub70 och med anledning av motion 1986/87: Ub60 yrkande 1 och proposition 1986/87: 80 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

29. Adjungerade högskolelektorer och forskarassistenter (punkt 1, mom. 33)

Birgitta Rydle (m), Ylva Annerstedt (fp), Birger Hagård (m), Kerstin Keen (fp) och Rune Rydén (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 36 börjar med "Utskottet har" och slutar med "1986/87: Ub661" bort ha följande lydelse:

Vid riksmötet 1984/85 fattade riksdagen beslut om en ny lärartjänstorganisation. I den nya organisationen ingår tjänster som adjungerad professor. Utskottet anser att det är angeläget att gå vidare på den inslagna vägen. Den form för samverkan som etablerats mellan högskolan och verksamheten utanför denna bör utsträckas till att också gälla högskolelektorer och forskarassistenter. Det är viktigt att möjlighet ges att knyta en kompetent lärare/forskare utanför högskolan permanent till högskoleverksamheten. De krav på vetenskaplig kompetens samt verksamhet utanför högskolan i privat eller offentlig tjänst som gäller adjungerad professor skall gälla även tjänster som adjungerad högskolelektor och forskarassistent. Om en möjlighet öppnas till den föreslagna adjungeringen, kan såväl forskningen som näringslivet och den offentliga förvaltningen gynnas. Särskilt de mindre högskolorna kan på detta sätt tillföras värdefull kompetens.

dels att moment 33 i utskottets hemställan i punkt 1 bort ha följande lydelse:

33. beträffande *adjungerade högskolelektorer och forskarassistenter*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub661 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

30. En parlamentarisk utredning om forskningsetik (punkt 1, mom. 34)

Pär Granstedt (c), Ylva Annerstedt (fp), Larz Johansson (c), Björn Samuelson (vpk) och Kerstin Keen (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 37 börjar med "Utskottet har" och slutar med "yrkande 7" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med föredragande statsrådet att många av de frågor som behandlas i forskningsrådsnämndens rapport Etik i forskningsprocessen är av synnerlig vikt och dessutom av komplicerad natur. Därför vill utskottet betona det angelägna i att företrädare för olika politiska

position återkomma med förslag om tilldelning av egna ledningsresurser för designlinjens kunskapsuppbyggnad genom egna forskningsprogram. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub62 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 2 i utskottets hemställan i punkt 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *särskilda ledningsresurser för designlinjen*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub62 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

35. Ett centrum för biblioteksforskning (punkt 3, mom. 3)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 55 börjar med "Utskottet konstaterar" och slutar med "samt 1986/87: Ub78" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer med motionärerna om det väsentliga i att inte ytterligare uppskjuta ett beslut i denna fråga. Utskottet ser det som mycket angeläget att den framtida biblioteksforskningen äntligen får en klarare kontur. Om inte detta sker, riskerar de resurser som redan har lagts ned på både utbildning och forskning inom området att gå till spillo. Med särskild omsorg om dessa och för att undvika en kostsam splittring av resurserna anser utskottet att ett centrum för biblioteksforskning snarast bör inrättas och att det bör förläggas till Borås.

Vad utskottet nu har anfört bör regeringen med bifall till motion 1986/87: Ub46 yrkandena 1 och 2 samt med anledning av motion 1986/87: Ub78 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 3 i utskottets hemställan i punkt 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *ett centrum för biblioteksforskning*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub46 yrkandena 1 och 2 samt med anledning av motion 1986/87: Ub78 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

36. Ett centrum för dansforskning (punkt 3, mom. 4)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 56 börjar med "Mot bakgrund" och slutar med "yrkande 3 delvis" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill med hänsyn till den stora bristen på fasta forskningsresurser inom ämnesområdet dans understryka vikten av att ett centrum för dansvetenskap inrättas vid universitetet i Stockholm senast den 1 juli 1988. Organisationen bör prioriteras inom universitetets ramar och få en tvärvetenskaplig karaktär. Vid skapandet av ett sådant centrum är det vidare enligt utskottet av särskild vikt att den svenska folkdansen uppmärksammas, liksom de behov som kan finnas av särskilda medel för vidareutbildning av amatörforskare på detta område.

Vad utskottet nu har anfört bör riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: Ub14 samt 1986/87: Ub59 yrkandena 1 och 2 samt 3 delvis som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 4 i utskottets hemställan i punkt 3 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *ett centrum för dansforskning*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: Ub14 samt 1986/87: Ub59 yrkandena 1 och 2 samt 3 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

37. Särskilda medel för biblioteksforskning (punkt 3, mom. 6)

Under förutsättning av bifall till reservation 35

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 56 börjar med "Yrkandet an knyter" och slutar med "motion 1986/87: Ub46" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det tidigare förordat att ett centrum för biblioteksforskning inrättas i Borås. För budgetåret 1987/88 bör för detta ändamål anvisas 800 000 kr. som särskilda medel för biblioteksforskning. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub46 yrkande 3 delvis som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 6 i utskottets hemställan i punkt 3 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *särskilda medel för biblioteksforskning*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub46 yrkande 3 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

38. Särskilda medel för vidareutbildning av amatörforskare på folkdansområdet (punkt 3, mom. 7)

Under förutsättning av bifall till reservation 36

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 57 börjar med "Detta yrkande" och slutar med "yrkande 3 delvis" bort ha följande lydelse:

Utskottet har nyss uttalat sig för att en organiserad forskning inom ämnesområdet dans bör starta vid universitetet i Stockholm allra senast den 1 juli 1988. En stor del av den dokumentation som i dag finns av svensk folkdans har gjorts av amatörer, vilka i flera fall också inlett enklare forskningsprojekt. I samband med inrättande av forskarutbildning vid universitetet bör även amatörernas behov av vidareutbildning beaktas. Utskottet förordade därför också att särskilda medel skulle kunna utgå för vidareutbildning av amatörforskare på folkdansens område.

För budgetåret 1987/88 bör 200 000 kr. anvisas för detta ändamål, vilket riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub59 yrkande 3 delvis som sin mening bör ge regeringen till känna.

dels att moment 7 i utskottets hemställan i punkt 3 bort ha följande lydelse: UbU 1986/87: 26

7. beträffande särskilda medel för vidareutbildning av amatörforskare på folkdansområdet

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub59 yrkande 3 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

39. Anslagsbeloppet under Humanistiska fakulteterna (punkt 3, mom. 8)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 35, 36, 37 och 38

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 57 börjar med "Utskottet har" och slutar med "225 555 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det tidigare tillstyrkt motionerna 1986/87: Ub46 yrkande 3 delvis och 1986/87: Ub59 yrkande 3 delvis om särskilda medel för dels biblioteksforskning (800 000 kr.), dels vidareutbildning av amatörforskare på folkdansens område (200 000 kr.). Därmed bör det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet ökas med 1 milj. kr. och uppgå till 226 555 000 kr. Riksdagen bör således anvisa detta belopp under ett reservationsanslag för budgetåret 1987/88. Riksdagen bör därmed också bifalla motionerna 1986/87: Ub46 yrkande 3 delvis och 1986/87: Ub59 yrkande 3 delvis.

dels att moment 8 i utskottets hemställan i punkt 3 bort ha följande lydelse:

8. beträffande anslagsbeloppet

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: Ub46 yrkande 3 delvis och 1986/87: Ub59 yrkande 3 delvis samt med anledning av proposition 1986/87: 80 till *Humanistiska fakulteterna* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 226 555 000 kr.

40. Tjänster som professor i folkrätt och i mänskliga rättigheter (punkt 5, mom. 2)

Pär Granstedt (c), Ylva Annerstedt (fp), Larz Johansson (c) och Kerstin Keen (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 59 börjar med "Utskottet finner" och slutar med "varför de avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet ser detta med tillfredsställelse mot bakgrund av de förpliktelser att aktivt driva dessa frågor som Sverige får anses ha. Utskottet konstaterar emellertid att Sverige endast har en tjänst som professor i folkrätt. I ämnet mänskliga rättigheter finns det över huvud taget ingen professur i landet. Utskottet anser att båda de nu aktuella närbesläktade ämnena bör prioriteras vid en framtida ökning av forskningsresurserna. Det synes då lämpligt att UHÄ ges i uppdrag att utreda behoven av och förutsättningarna för att inrätta professurer i folkrätt och i mänskliga rättigheter.

Vad utskottet nu anfört bör riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: Ub81 yrkande 2 och 1986/87: Ub533 yrkande 2 och med anledning av motion 1986/87: Ub22 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 2 i utskottets hemställan i punkt 5 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *tjänster som professor i folkrätt och i mänskliga rättigheter*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: Ub81 yrkande 2 och 1986/87: Ub533 yrkande 2 och med anledning av motion 1986/87: Ub22 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

41. Tjänster i företagsekonomi vid universitetet i Umeå (punkt 6, mom. 2)

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 64 börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "motion 1986/87: Ub664" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas åsikt om vikten av att snarast bygga ut den företagsekonomiska kompetensen inom Umeå högskoleregion. Jämförelser med förhållandena i de nordiska grannländerna visar att regionen är klart missgynnad. Vid Vasa högskola finns för närvarande nio professorer på området, och även den helt nya handelshögskolan i Bodö har betydligt fler professorer i företagsekonomi. Med en utökning utöver regeringens förslag kan också fler av specialiteterna inom området representeras av professorer. Med hänvisning till vad utskottet nyss anfört om en förnyelse av näringslivet är det t. ex. särskilt angeläget med en professur i marknadsföring.

Vad utskottet nu anfört om ytterligare tilldelning av högre lärartjänster i företagsekonomi för att påbörja utbyggnad av en handelshögskola i Umeå bör utskottet med bifall till motion 1986/87: Ub664 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 2 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *tjänster i företagsekonomi vid universitetet i Umeå*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub664 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

42. Tjänst som professor i entreprenörskap (punkt 6, mom. 3)

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 64 börjar med "Som utskottet" och slutar med "motion 1986/87: Ub18" bort ha följande lydelse:

Utskottet är, liksom motionärerna, medvetet om hur man ute i landet knyter framtidsförhoppningar till en utveckling av näringslivet med hjälp av lokala resurser. Ett mer differentierat näringsliv eftersträvas, och olika

studier visar också att framtidens arbetstillfällen i hög grad kommer att finnas vid de små och medelstora företagen. Småföretagsinriktade fördjupningskurser finns i dag vid ekonomutbildningen på ett antal orter. Vid bl. a. högskolan i Luleå bedrivs forskning med anknytning till små och medelstora företag.

Med denna alltmer omfattande och allt viktigare verksamhet vore det enligt utskottet naturligt att som nästa steg inrätta en professur i entreprenörskap. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub18 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 3 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *en tjänst som professor i entreprenörskap*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub18 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

43. Tjänst som professor i masskommunikation (punkt 6, mom. 4)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 64 börjar med "Utskottet vill" och på s. 65 slutar med "motion 1986/87: Ub47" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser, i likhet med motionärerna, att masskommunikation i mycket är en dominerande del av den kultur vi lever i. Det måste ses som väsentligt att kunna studera vilka värderingar och föreställningar om både människor och samhälle som kommer till uttryck i våra vanligaste massmedia, dvs. i TV och i reklam. Mot den bakgrunden är det enligt utskottet viktigt att en stabil struktur kan åstadkommas för denna alltmer betydelsefulla forskningsgren. Ett verksam instrument kan här vara att en professur i ämnet masskommunikation inrättas vid universitetet i Stockholm.

Riksdagen bör med bifall till motion 1986/87: Ub47 som sin mening ge regeringen detta till känna.

dels att moment 4 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *en tjänst som professor i masskommunikation*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub47 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

44. Tjänst som professor i arbetsvetenskap (punkt 6, mom. 5)

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 65 börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "1986/87: Ub81 yrkande 8" bort ha följande lydelse:

Den satsning på jämställdhetsfrågor som görs i forskningspropositionen välkomnas av utskottet. Dock finner utskottet det angeläget med ytterligare insatser för att främja forskning kring faktorer som missgynnar kvinnan i arbetslivet och begränsar hennes karriärmöjligheter. Det finns därför an-

ledning att överväga frågan om en arbetsvetenskaplig professur med den speciella inriktning som motionärerna förordar. En sådan professur skulle t. ex. kunna finansieras med medel ur arbetsmiljöfonden.

Vad utskottet nu har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub81 yrkande 8 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 5 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *en tjänst som professor i arbetsvetenskap*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub81 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

45. Forskning inom området fritid, rekreation och turism (punkt 6, mom. 8)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 66 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "1986/87: Ub513" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill inledningsvis konstatera att staten hittills i praktiken ställt endast mycket små resurser till förfogande för forskning inom fritids-, rekreations- och turismområdet (FRT-området). Fritiden är dock redan i dag betydelsefull i människors tillvaro. Den traditionella arbetsetiken kompletteras nu med en ny "fritidsetik", enligt vilken behovstillfredsställelse och livskvalitet skall uppnås inte bara under arbetstiden utan även under fritiden. Att människor i sina liv värderar fritiden som värdefull har tillsammans med den kvantitativa ökningen av fritiden resulterat i en mängd olika "arrangemang" för att möta denna fritid.

Den forskning inom området som pågår vid svenska universitet är spridd på flera olika ämnesområden. FRT-forskningen är med nödvändighet mångvetenskaplig, och för goda forskningsresultat fordras inte bara kunskaper om FRT-forskning inom den egna disciplinen utan även inom andra.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att de två organisationerna Sveriges Turistråd och Fritid Stockholm har tillsatt varsin FoU-chef. Utskottet tolkar detta som ett utslag av ökad medvetenhet om sektorsorganens ansvar för forskning och utveckling på området. Detta ökade intresse kan dock inte mötas utan att ekonomiska resurser ställs till forskningsområdets förfogande, så att en långsiktigt planerad verksamhet kan byggas upp.

Utskottet anser därför att särskilda resurser snarast bör ställas till forskningsområdets förfogande, så att ett kunskapsuppbyggande av det slag som motionärerna talat om kan starta. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub4 och med anledning av motion 1986/87: Ub513 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 8 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *forskning inom området fritid, rekreation och turism*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub4 och med anledning av motion 1986/87: Ub513 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

46. Tjänst som professor i säkerhetspolitik (punkt 6, mom. 9) UbU 1986/87: 26

Birgitta Rydén, Birger Hagård och Rune Rydén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 67 börjar med "Utbildningsutskottet, som" och slutar med "yrkande 23" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det finns ett stort behov av forskning inom det säkerhetspolitiska området och att denna forskning bör förstärkas. Även om enskilda forskare inom det statsvetenskapliga området vid försvarets forskningsanstalt och utrikespolitiska institut gör värdefulla insatser har den säkerhetspolitiska forskningen i vad gäller bredd och organisation en svag ställning. Utskottet föreslår därför att en professur i säkerhetspolitik inrättas vid universitetet i Stockholm. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 9 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *en tjänst som professor i säkerhetspolitik*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub5 yrkande 23 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

47. Ett permanent fredsforum (punkt 6, mom. 11)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 67 börjar med "Utskottet ser" och slutar med "1986/87: Ub51" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar i likhet med motionärerna att fredsforskningen och dess landvinningar inte når ut på önskvärt sätt. Situationen är i och för sig likartad med den som råder inom många forskningsfält i fråga om den utåtriktade informationen. Detta är dock här särskilt allvarligt, eftersom fredsforskningen har stort allmänintresse. Det är angeläget att både enskilda individer och organisationer som arbetar för fredens sak kan få del av forskningsresultaten. Utskottet föreslår därför att ett permanent forum för freds- och konfliktforskning inrättas i enlighet med vad som föreslås i motion 1986/87: Ub51. Riksdagen bör bifalla denna och som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet här har anfört.

dels att moment 11 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *ett permanent fredsforum*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub51 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

48. Den sociala forskningen (punkt 6, mom. 13)

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 68 börjar med "Utskottet anser" och slutar med "motion 1986/87: Ub35" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i motionärernas uppfattning att kunskaperna om de grundläggande sociala, fysiska och psykiska förutsättningarna för människans välbefinnande är otillräckliga. Ett samlat kunskapsuppbyggande kring dessa spørsmål är angeläget. Mot denna bakgrund finns det enligt utskottets mening skäl för riksdagen att särskilt understryka behovet av en tvärvetenskaplig inriktning av den sociala forskningen.

Utskottet instämmer också med motionärerna i att kraftiga förändringar i sociala mönster kan skapa stora problem hos enskilda individer. Inte minst kan detta vara giltigt för många invandrare.

Utskottet finner det angeläget att den sociala forskningen på ett samlat sätt söker ta fasta på människans totala livssituation. Vad utskottet här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub35 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 13 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *den sociala forskningen*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub35 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

49. Arbetsmarknadsforskning (punkt 6, mom. 14)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 68 börjar med "Dessa yrkanden" och slutar med "1986/87: Ub3" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den forskningsinriktning som hittills dominerat beträffande arbetsmarknadspolitiska frågor inte ifrågasatt den nuvarande ekonomiska maktstrukturen och dess negativa effekter på samhällsutvecklingen. Den har i stället strävat efter att stimulera och befästa denna maktstruktur. De framtida forskningsinsatserna bör enligt utskottets uppfattning få en helt annan inriktning och omfattning för att resultaten i form av ökad kunskap skall kunna bidra till att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten. Som ett led i kampen för arbete, drägliga arbetsvillkor, bättre arbetsmiljö och ett människovärdigt liv måste de arbetande och deras fackliga organisationer ges stor möjlighet att få ange problemen och forskningsinriktningen.

I det sist sagda ligger enligt utskottet också att fackföreningarna måste få möjlighet att styra teknikutvecklingen, t. ex. genom ett fackligt forskningsinstitut.

En lagändring bör också genomföras för att ge arbetslivsforskarna möjlighet att komma in på arbetsplatserna, även om det måste ske utan företagsledningens och/eller ägarnas samtycke.

Mot denna bakgrund anser utskottet att riksdagen bör bifalla motion 1986/87: Ub3 och som sin mening ge regeringen till känna att ökade forskningsinsatser skall göras inom alla de områden som redovisas i motionens yrkanden 1–5 och 8–11 samt vad som i övrigt anförts om fackliga forsk-

ningsinstitut och arbetsplatsforskning även utan arbetsköparnas samtycke (yrkande 6 resp. 7). UbU 1986/87: 26

dels att moment 14 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

14. beträffande *arbetsmarknadsforskning*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

50. Jämställdhetsforskning (punkt 6, mom. 17)

Pär Granstedt (c), Ylva Annerstedt (fp), Larz Johansson (c) och Kerstin Keen (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 69 börjar med "Utskottet konstaterar" och på s. 70 slutar med "1986/87: Ub68 yrkande 1 delvis" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i denna bedömning.

En förutsättning för att engagera fler kvinnor i forskning och vetenskap är att områden med relevans för kvinnors liv och av intresse för kvinnor får ökat utrymme i den forskning som bedrivs vid institutionerna. Eftersom alla förändringar härvidlag måste få ta sin tid, måste det under tiden finnas någon annan miljö, som kan ge stöd till kvinnliga forskare och som ger möjlighet till vetenskapligt utbyte kring deras speciella forskningsfrågor. Det är därför enligt utskottets mening nödvändigt att stärka de enheter som nu finns för kvinnliga forskare och kvinnoforskning.

För att ge kvinnoforskningen en möjlighet att utvecklas i en sådan positiv miljö behöver Fora/Centra för kvinnliga forskare och kvinnoforskning få en ytterligare medelstillelning. Utskottet föreslår därför att ytterligare 1 000 000 kr. anslås till Fora/Centra för kvinnliga forskare och kvinnoforskning. Detta bör riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: Ub6 yrkande 5 delvis och 1986/87: Ub68 yrkande 1 delvis samt med anledning av motion 1986/87: Ub2 yrkande 5 delvis som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 17 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

17. beträffande *jämställdhetsforskning*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: Ub6 yrkande 5 delvis och 1986/87: Ub68 yrkande 1 delvis samt med anledning av motion 1986/87: Ub2 yrkande 5 delvis som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört.

51. Jämställdhetsforskning (punkt 6, mom. 17)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 69 börjar med "Utskottet konstaterar" och på s. 70 slutar med "1986/87: Ub68 yrkande 1 delvis" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i denna bedömning. Det behövs ett kraftigt ökat stöd till kvinnoforskningen. De forumorganisationer som finns är enligt utskottets uppfattning mycket betydelsefulla för kvinnoforskningen. Den ökning med 500 000 kr. som regeringen föreslår till Forum för kvinnliga forskare är otillräcklig. Utskottet förordar att riksdagen anvisar 1 500 000 kr. utöver regeringens förslag. Ett sådant påslag skulle också garantera att Kvinnovetenskaplig Tidskrift får stöd samt att medel kan avsättas för en ny professur i kvinnoforskning.

Vad utskottet nu har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub2 yrkande 5 delvis samt med anledning av motionerna 1986/87: Ub6 yrkande 5 delvis och 1986/87: Ub68 yrkande 1 delvis som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 17 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

17. *beträffande jämställdhetsforskning*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub2 yrkande 5 delvis samt med anledning av motionerna 1986/87: Ub6 yrkande 5 delvis och 1986/87: Ub68 yrkande 1 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

52. Medel för forskning om förskola, ungdomsskola och vuxenutbildning (punkt 6, mom. 18)

Birgitta Rydle, Birger Hågård och Rune Rydén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 70 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "yrkande 50 delvis" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till vad som anförts i motionen. Forskning om ungdomsskola och vuxenutbildning skulle i princip gynnas av en ökning av forskningsresurserna vid de samhällsvetenskapliga fakulteterna och av en motsvarande minskning av de av SÖ disponerade forskningsmedlen. Sådan bör också inriktningen vara fr. o. m. budgetåret 1988/89. För det nu kommande budgetåret bör anslaget – utan överföring från anslaget B 7 – ökas med 5 milj. kr., vilket riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub828 yrkande 50 delvis bör ge regeringen till känna.

dels att moment 18 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

18. *beträffande medel för forskning om förskola, ungdomsskola och vuxenutbildning*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub828 yrkande 50 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

53. Regionalvetenskaplig forskning vid CERUM (punkt 6, mom. 19)

UbU 1986/87: 26

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 70 börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "1986/87: Ub49 delvis" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner att den forskning som hittills genomförts inom det regionalvetenskapliga området har haft en blygsam omfattning. Det är mycket angeläget att särskilt det nämnda forskningsprojektet kan genomföras. Ett särskilt anslag om 10 milj. kr. bör enligt utskottet anslås för att täcka resursbehovet för tre år framåt. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub49 delvis som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 19 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *regionalvetenskaplig forskning vid CERUM*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub49 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

54. Anslagsbeloppet under Samhällsvetenskapliga fakulteterna (punkt 6, mom. 20)

Under förutsättning av bifall till reservation 50

Pär Granstedt (c), Ylva Annerstedt (fp), Larz Johansson (c) och Kerstin Keen (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 70 börjar med "Mot bakgrund" och slutar med "yrkande 50 delvis" bort ha följande lydelse:

Mot bakgrund av vad som här anförts föreslår utskottet beträffande anslagsbeloppet att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: Ub6 yrkande 5 delvis och 1986/87: Ub68 yrkande 1 delvis samt med anledning av proposition 1986/87: 80 och motion 1986/87: Ub2 yrkande 5 delvis till Samhällsvetenskapliga fakulteterna för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 265 119 000 kr. Riksdagen bör samtidigt avslå motionerna 1986/87: Ub49 delvis och 1986/87: Ub828 yrkande 50 delvis.

dels att moment 20 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

20. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: Ub6 yrkande 5 delvis och 1986/87: Ub68 yrkande 1 delvis samt med anledning av proposition 1986/87: 80 och motion 1986/87: Ub2 yrkande 5 delvis och med avslag på motionerna 1986/87: Ub49 delvis och 1986/87: Ub828 yrkande 50 delvis till *Samhällsvetenskapliga fakulteterna* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 265 119 000 kr.

55. Anslagsbeloppet under Samhällsvetenskapliga fakulteterna (punkt 6, mom. 20)

Under förutsättning av bifall till reservation 52

Birgitta Rydle, Birger Hagård och Rune Rydén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 70 börjar med "Mot bakgrund" och slutar med "yrkande 50 delvis" bort ha följande lydelse:

Mot bakgrund av vad som här anförts föreslår utskottet beträffande anslagsbeloppet att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub828 yrkande 50 delvis och med anledning av proposition 1986/87: 80 till Samhällsvetenskapliga fakulteterna för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 269 119 000 kr. Riksdagen bör samtidigt avslå motionerna 1986/87: Ub2 yrkande 5 delvis, 1986/87: Ub6 yrkande 5 delvis, 1986/87: Ub49 delvis och 1986/87: Ub68 yrkande 1 delvis.

dels att moment 20 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

20. beträffande anslagsbeloppet

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub828 yrkande 50 delvis och med anledning av proposition 1986/87: 80 samt med avslag på motionerna 1986/87: Ub2 yrkande 5 delvis, 1986/87: Ub6 yrkande 5 delvis, 1986/87: Ub49 delvis och 1986/87: Ub68 yrkande 1 delvis till *Samhällsvetenskapliga fakulteterna* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 269 119 000 kr.

56. Anslagsbeloppet under Samhällsvetenskapliga fakulteterna (punkt 6, mom. 20)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 51 och 53

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 70 börjar med "Mot bakgrund" och slutar med "yrkande 50 delvis" bort ha följande lydelse:

Mot bakgrund av vad som här anförts föreslår utskottet beträffande anslagsbeloppet att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: Ub2 yrkande 5 delvis och 1986/87: Ub49 delvis samt med anledning av proposition 1986/87: 80 och motionerna 1986/87: Ub6 yrkande 5 delvis och 1986/87: Ub68 yrkande 1 delvis till Samhällsvetenskapliga fakulteterna för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 275 619 000 kr. Riksdagen bör samtidigt avslå motion 1986/87: Ub828 yrkande 50 delvis.

dels att moment 20 i utskottets hemställan i punkt 6 bort ha följande lydelse:

20. beträffande anslagsbeloppet

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: Ub2 yrkande 5 delvis och 1986/87: Ub49 delvis, med anledning av proposition 1986/87: 80 och motionerna 1986/87: Ub6 yrkande 5 delvis och 1986/87: Ub68 yrkande 1 delvis samt med avslag på motion 1986/

57. Inrättande av en tjänst som professor i toxikologi med inriktning på testmetoder som ett alternativ till djurförsök (punkt 7, mom. 5)

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 74 börjar med "Utskottet har" och slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att en viktig förutsättning för att pålägsamma djurförsök skall kunna avvecklas är att det utvecklas alternativa testmetoder. Därför måste forskningen kring sådana alternativa testmetoder stimuleras. Det räcker enligt utskottets mening inte med den forskning som stöds med medel från centrala försöksdjursnämnden eller med de resurser som fakulteter och forskningsråd kan ställa till förfogande för sådan forskning. För att forskningen skall få stabilitet och snabbare leda till önskat resultat bör en tjänst som professor i toxikologi inrättas den 1 juli 1988. Tjänsten skall ha inriktning mot utveckling av sådana metoder som är ett alternativ till djurförsök. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om inrättande av en sådan tjänst. Riksdagen bör således bifalla motion 1986/87: Ub81 yrkande 3.

dels att moment 5 i utskottets hemställan i punkt 7 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *inrättande av en tjänst som professor i toxikologi med inriktning på testmetoder som ett alternativ till djurförsök* att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub81 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

58. Omvårdnadsforskning, (punkt 7, mom. 6)

Ylva Annerstedt och Kerstin Keen (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 74 börjar med "Utskottet har" och på s. 75 slutar med "och 1986/87: Ub72" bort ha följande lydelse:

Omvårdnadsforskning är ett nytt forskningsfält, etablerat med statsmakternas goda minne och med statsmakternas förväntningar om resultat. Omvårdnad omfattar såväl fysiologiska som psykologiska och sociala aspekter. Omvårdnadsforskning inriktas på vårdprocessen, på den situation och den miljö där vården äger rum. Studierna kan även avse relationer och samspel mellan människor i vården. Till omvårdnadsforskning kan också räknas forskning om vårdarbetets organisation liksom forskning om utbildning av vårdande personal.

I dag måste omvårdnadsforskning konkurrera om medel tillsammans med traditionell medicinsk forskning. Även om den svenska medicinska forskningen har betydande anslag, är risken stor att ett nytt forskningsfält har svårigheter att hävda sig i konkurrensen. Utskottet tillstyrker att

särskilda medel beräknas för omvårdnadsforskningen vid universitetet i Uppsala. Utskottet anser emellertid att omvårdnadsforskningen behöver byggas ut ytterligare under den kommande treårsperioden. I enlighet med vad som anförs i motion 1986/87: Ub10 bör därför omvårdnadsforskningen garanteras vissa resurser fr. o. m. budgetåret 1988/89.

dels att moment 6 i utskottets hemställan i punkt 7 bort ha följande lydelse:

6. *beträffande omvårdnadsforskning*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub10, med anledning av motionerna 1986/87: Ub66 och 1986/87: Ub72 samt med avslag på motion 1986/87: Ub12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

59. Resurser för informationsteknologisk forskning (punkt 10, mom. 2)

Birgitta Rydle, Birger Hagård och Rune Rydén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 80 börjar med "Utskottet anser" och slutar med "i Luleå" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att mikroelektronik och informationsteknologi är mycket viktiga utvecklings- och forskningsområden. Det är nödvändigt att den egna forskningen inom landet har hög kvalitet för att svenska företag skall kunna utvecklas och konkurrera med andra länders näringsliv och för att svenska forskare skall förstå och kunna utnyttja rön som görs vid utländska forskningsinstitutioner. Utskottet föreslår därför att riksdagen med bifall till motion 1986/87: N150 yrkande 5 anvisar 10 milj. kr. utöver vad som föreslås i proposition 1986/87: 80 till informationsteknologisk forskning vid universitet och tekniska högskolor. Medlen bör anvisas under anslaget matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna och föras till en särskild anslagspost som regeringen fördelar till både matematisk-naturvetenskaplig och teknisk forskning inom det informationsteknologiska området. Därvid bör 3 milj. kr. tillföras universitetet i Umeå som en del av de särskilda insatser som behöver göras för detta universitet.

Med detta extra medelstillskott om 3 milj. kr. till Umeå budgetåret 1987/88 bör yrkande 10 i motion 1986/87: Ub81 vara tillgodosett i vad det avser en förstärkning av den informationsteknologiska forskningen vid detta universitet.

dels att moment 2 i utskottets hemställan i punkt 10 bort ha följande lydelse:

2. *beträffande resurser för informationsteknologisk forskning*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: N150 yrkande 5 delvis, med anledning av proposition 1986/87: 80 och med avslag på motion 1986/87: Ub81 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

60. Resurser för informationsteknologisk forskning (punkt 10, mom. 2)

UbU 1986/87: 26

Pär Granstedt (c), Ylva Annerstedt (fp), Larz Johansson (c), Björn Samuelson (vpk) och Kerstin Keen (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 80 börjar med "Med hänvisning" och slutar med "i Luleå" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer med vad som anförs i propositionen om att det innebär betydande problem med den mycket stora koncentrationen av resurser för informationsteknologisk forskning till den södra delen av landet. Regeringen bör därför enligt utskottets mening i nästa års budgetproposition återkomma till riksdagen med förslag om en sådan förstärkning av den informationsteknologiska forskningen i Norrland att den kraftiga regionala obalansen minskas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 2 i utskottets hemställan i punkt 10 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *resurser för informationsteknologisk forskning* att riksdagen med anledning av proposition 1986/87: 80 och motion 1986/87: Ub81 yrkande 10 samt med avslag på motion 1986/87: N150 yrkande 5 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

61. Resurser för bioteknisk forskning (punkt 10, mom. 3)

Birgitta Rydle, Birger Hagård och Rune Rydén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 81 börjar med "Utskottet har" och slutar med "yrkande 29" bort ha följande lydelse:

Universitetet i Umeå har enligt utskottets uppfattning förutsättningar för att bygga upp en specifik kompetens inom den molekylärbiologiska forskningen. Utskottet tillstyrker därför motion 1986/87: Ub5 yrkande 29 och föreslår att 2 milj. kr. utöver vad som föreslagits i proposition 1986/87: 80 bör anvisas för ändamålet.

dels att moment 3 i utskottets hemställan i punkt 10 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *resurser för bioteknisk forskning* att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub5 yrkande 29 delvis, med anledning av proposition 1986/87: 80 samt med avslag på motionerna 1986/87: Ub31 och 1986/87: Ub38 yrkande 1 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

62. Anslagsbeloppet under Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna (punkt 10, mom. 5)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 59 och 61

Birgitta Rydle, Birger Hagård och Rune Rydén (alla m) anser att moment 5 i utskottets hemställan i punkt 10 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *anslagsbeloppet*.

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: Ub5 yrkande 29 och 1986/87: N150 yrkande 5, båda delvis, med anledning av proposition 1986/87: 80 samt med avslag på motionerna 1986/87: Ub38 yrkande 1 delvis och 1986/87: Ub69 delvis till *Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 541 416 000 kr.,

63. Resursförstärkning till tema Barn budgetåret 1988/89 (punkt 12, mom. 3)

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 90 börjar med "Utskottet erinrar om att UHÄ" och slutar "yrkande 4" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser det mycket värdefullt att ett nytt tema benämnt Barn inrättas den 1 juli 1987. Detta nya tema bör enligt utskottets mening tillföras ett resurstillskott om 1 milj. kr. budgetåret 1988/89 i samband med att två extra tjänster som professor inrättas. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub81 yrkande 4 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 3 i utskottets hemställan i punkt 12 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *resursförstärkning till tema Barn budgetåret 1988/89*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub81 yrkande 4 och med avslag på proposition 1986/87: 80 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört;

64. Visst stöd till högskolelektorers forskning vid mindre högskoleenheter (punkt 15, mom. 2)

Birgitta Rydle, Birger Hagård och Rune Rydén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 94 börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "proposition 1986/87: 80" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att de medel som i proposition 1986/87: 80 föreslås som stöd till uppbyggnaden av kontaktsekretariat m. m. vid mindre högskolor inte bör användas till stöd för utarbetande av ansökningar om forskningsmedel. Utskottet bör därför bifalla motion 1986/87: U5 yrkande 27.

dels att moment 2 i utskottets hemställan i punkt 15 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *visst stöd till högskolelektorers forskning vid mindre högskoleenheter*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub5 yrkande 27 och med avslag på proposition 1986/87: 80 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

65. Högskolans biblioteksresurser (punkt 15, mom. 7)

UbU 1986/87: 26

Ylva Annerstedt och Kerstin Keen (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 96 börjar med "Utskottet kan" och slutar med "motion 1986/87: Ub641" bort ha följande lydelse:

Biblioteksresurserna inom högskolan bör enligt utskottets mening förstärkas. Riksdagen bör därför med bifall till motion 1986/87: Ub641 yrkande 14 under förevarande anslag anvisa 6 milj. kr. för ändamålet nästa budgetår.

dels att moment 7 i utskottets hemställan i punkt 15 bort ha följande lydelse:

7. beträffande högskolans biblioteksresurser

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub641 yrkande 14 delvis och med anledning av motion 1986/87: Ub628 yrkande 13 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

66. Högskolans biblioteksresurser (punkt 15, mom. 7)

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 96 börjar med "Utskottet kan" och slutar med "motion 1986/87: Ub641" bort ha följande lydelse:

Biblioteksresurserna inom högskolan bör enligt utskottets mening förstärkas. Riksdagen bör därför med bifall till motion 1986/87: Ub628 yrkande 13 under förevarande anslag anvisa 15 milj. kr. för ändamålet nästa budgetår.

dels att moment 7 i utskottets hemställan i punkt 15 bort ha följande lydelse:

7. beträffande högskolans biblioteksresurser

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub628 yrkande 13 delvis och med anledning av motion 1986/87: Ub641 yrkande 14 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

67. Anslagsbeloppet under Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål (punkt 15, mom. 9)

Under förutsättning av bifall till reservation 65

Ylva Annerstedt och Kerstin Keen (båda fp) anser att moment 9 i utskottets hemställan i punkt 15 bort ha följande lydelse:

9. beträffande anslagsbeloppet

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub641 yrkande 14 delvis, med anledning av proposition 1986/87: 80 och motion 1986/87: Ub628 yrkande 13 delvis samt med avslag på motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 17 och 1986/87: Kr108 yrkande 1, båda delvis, till *Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 32 927 000 kr.,

68. Anslagsbeloppet under Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål (punkt 15, mom. 9)

ÜBU 1986/87:26

Under förutsättning av bifall till reservationerna 26 och 66

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 96 börjar med "Utskottet har" och slutar med "detta anslag" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående (reservation 26) under punkt 1 i detta betänkande tillstyrkt motion 1986/87: Ub1 yrkande 17 i vilket hemställs att medel för de mindre högskolornas lärares forskning skall anvisas under anslaget Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål och inte under fakultetsanslagen. Vidare har utskottet under samma punkt tillstyrkt motionsyrkandet i vad det avser en höjning av resurserna för detta ändamål med 10 milj. kr. till sammanlagt 43 870 000 kr. Utskottet föreslår nu att riksdagen vid medelsanvisningen under förevarande anslag beräknar detta belopp under en särskild anslagspost benämnd Finansiering av högskolelektors m. fl. forskning. Vidare har utskottet (reservation 66) förordat en förstärkning av högskolans biblioteksresurser med 15 milj. kr.

dels att moment 9 i utskottets hemställan i punkt 15 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: Ub1 yrkande 17 och 1986/87: Ub628 yrkande 13, båda delvis och med anledning av proposition 1986/87: 80 samt motionerna 1986/87: Ub641 yrkande 14 och 1986/87: Kr108 yrkande 1, båda delvis, till *Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 85 797 000 kr.,

69. Resurser till handikappforskningen (punkt 16, mom. 2)

Pär Granstedt (c), Ylva Annerstedt (fp), Larz Johansson (c) och Kerstin Keen (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 100 börjar med "Handikappforskning är" och slutar "yrkande 5 delvis" bort ha följande lydelse:

Handikappforskningen är ett betydelsefullt område som under den kommande treårsperioden bör ägnas särskild uppmärksamhet vid bidragsgivningen. Utskottet anser därför att riksdagen redan nu bör uttala att handikappforskningen vid slutet av perioden bör disponera sammanlagt 25 milj. kr. Detta innebär en ökning med 15 milj. kr. jämfört med budgetåret 1985/86 då denna forskning enligt FRN:s undersökning disponerade 9,4 milj. kr. Medlen bör avse både långsiktig kunskapsuppbyggnad och tillämpad forskning. Vad utskottet här anfört bör riksdagen med anledning av motionerna 1986/87: Ub29 delvis, 1986/87: Ub54 yrkande 1 delvis, 1986/87: Ub77 och 1986/87: Ub81 yrkande 5 delvis som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 2 i utskottets hemställan i punkt 16 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *resurser till handikappforskningen*
att riksdagen med anledning av proposition 1986/87: 80 samt motionerna 1986/87: Ub29 delvis, 1986/87: Ub54 yrkande 1 delvis, 1986/87: Ub77 och 1986/87: Ub81 yrkande 5 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

70. Anslagsbeloppet under Forskningsrådsnämnden (punkt 16, mom. 4)

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 100 börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "avser anslagsbeloppet" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer med vad som anförs i motion 1986/87: Ub81 om att de sammanlagt 5 milj. kr., som budgetåret 1987/88 skall avsättas till långsiktig kunskapsuppbyggnad inom handikappforskningen, i sin helhet bör anvisas under anslaget till FRN. Detta anslag bör därför tillföras 2,5 milj. kr. utöver vad som föreslås i propositionen. Därutöver bör de ansvariga sektorsorganen ha ett oförändrat ansvar för att stödja handikappforskningen inom sina resp. sektorer.

Utskottet har i övrigt inget att erinra mot vad som i propositionen föreslagits och förordats beträffande resursförstärkningar budgetåren 1988/89 och 1989/90 eller beträffande medelsberäkningarna.

dels att moment 4 i utskottets hemställan i punkt 16 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub81 yrkande 5 delvis och med anledning av proposition 1986/87: 80 till *Forskningsrådsnämnden* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 51 699 000 kr.,

71. Forskning om sårbarhet och säkerhet inom dataområdet (punkt 16, mom. 6)

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 101 börjar med "FRN skall" och slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att FRN bör initiera och stödja forskning om sårbarhet och säkerhet inom det informationstekniska området. Inom detta mycket angelägna forskningsområde är det nämligen nödvändigt med större resurser för sådan forskning som inte är av direkt försvarspolitisk betydelse. Utskottet förutsätter dessutom att forskning om sårbarhet och säkerhet ryms inom de resursförstärkningar under anslagen till fakulteterna och forskningsråden som föreslås i proposition 1986/87: 80 beträffande den informationsteknologiska forskningen. Riksdagen bör således bifalla motion 1986/87: Ub43 yrkande 2.

dels att moment 6 i utskottets hemställan i punkt 16 bort ha följande lydelse:

6. *beträffande forskning om sårbarhet och säkerhet inom dataområdet*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub43 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

72. Tjänst som professor i datoriseringens effekter (punkt 17, mom. 1)

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 104 börjar med "Utskottet har" och slutar med "yrkande 3 avslås" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör de grundläggande resurserna för forskning och undervisning inom dataområdet ytterligare förstärkas. Särskilt viktigt är att forskningen inte bara inriktas på den datatekniska utvecklingen som sådan utan också omfattar de vidare mänskliga och samhällsliga effekterna av datoriseringen. Ett lämpligt sätt att säkra en sådan inriktning synes vara att en professur inrättas med den inriktning som här har angetts. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub43 yrkande 3 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 1 i utskottets hemställan i punkt 17 bort ha följande lydelse:

1. *beträffande en tjänst som professor i datoriseringens effekter*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub43 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

73. Ett särskilt vetenskapligt råd (punkt 17, mom. 2)

Ylva Annerstedt och Kerstin Keen (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 104 börjar med "Frågor om" och slutar med "yrkande 9" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i fråga om behovet av ett sådant råd för ett rationellt utnyttjande av de resurser som nu föreslås tillkomma för insatser på området. Den kompetens som behöver utvecklas måste ha en bred vetenskaplig bas i samhällsvetenskaper, humaniora och teknik. Om en sådan bas byggs upp, kan den på ett kvalificerat sätt bredda perspektiven och vidga utbildningen inom många olika yrken såsom t. ex. ingenjörer, samhällsvetare och jurister.

För att möjliggöra en sådan kompetensuppbyggnad räcker det enligt utskottets uppfattning inte med stöd till vissa enskilda forskningsprojekt. Det behövs här en permanent och långsiktig finansiering för att attrahera lämpliga forskare. En lämplig väg att utveckla denna kompetens synes utskottet vara att inrätta ett vetenskapligt råd av det slag motionärerna föreslår, varför motion 1986/87: Ub6 yrkande 9 nu tillstyrks av utskottet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 2 i utskottets hemställan i punkt 17 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *ett särskilt vetenskapligt råd*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub6 yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

74. Tjänst som professor i kvinnoforskning (punkt 17, mom. 6)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 106 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser det väsentligt att ge kvinnoforskningen en möjlighet till resurser i form av tjänster. Utskottet delar motionärernas åsikt att en professor i kvinnoforskning bör inrättas. Denna professor bör ha en nära anknytning till Forum för kvinnliga forskare. Likaså bör inriktningen på arbetet anges av Forum för kvinnliga forskare.

Riksdagen bör därmed bifalla motion 1986/87: Ub2 yrkande 3 och ge regeringen detta som sin mening till känna.

dels att moment 6 i utskottets hemställan i punkt 17 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *en tjänst som professor i kvinnoforskning*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub2 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

75. Prioritering av rättsvetenskaplig forskning (punkt 17, mom. 8)

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 106 börjar med "Utskottet konstaterar" och slutar med "yrkande 1 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner det, i likhet med motionärerna, av stor vikt att tvärvetenskapliga kontakter främjas på det område som nu är aktuellt. För att initiera och utveckla ett sådant samarbete bör främst de sålunda utökade resurserna för HSFR kunna komma i fråga. Rådet har, som utskottet ser det, stora möjligheter att prioritera arbetet så att forskningsinsatser för att lösa etiska/moraliska rättsfrågor m. m. kring ny teknik kan initieras på tvärvetenskaplig basis.

Vad utskottet nu anfört rörande prioritering av HSFR:s resurser för tvärvetenskaplig forskning bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motion 1986/87: Ub43 yrkande 1 bör bifallas av riksdagen.

dels att moment 8 i utskottets hemställan i punkt 17 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *prioritering av rättsvetenskaplig forskning*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub43 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 107 börjar med "Utskottet noterar" och slutar med "avslå yrkandet" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner i likhet med motionärerna det angeläget att större resursförstärkningar kommer HSFR till del under budgetåren 1988/89 och 1989/90. Detta synes särskilt angeläget i en tid av snabb teknisk utveckling och omfattande samhällsförändringar. HSFR bör därför få disponera ytterligare 10 milj. kr. per år under budgetåren 1988/89 och 1989/90. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub2 yrkande 9 delvis och med avslag på proposition 1986/87: 80 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 11 i utskottets hemställan i punkt 17 bort ha följande lydelse:

11. *beträffande riktlinjer för resursförstärkningar för budgetåren 1988/89 och 1989/90*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub2 yrkande 9 delvis och med avslag på proposition 1986/87: 80 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

77. Anslagsbeloppet under Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet (punkt 17, mom. 12)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 108 börjar med "Utskottet konstaterar" och slutar med "102 970 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar i likhet med motionärerna att stora satsningar föreslås på den tekniskt inriktade forskningen. Samtidigt understryks i propositionen kulturvetenskapernas stora betydelse, och även de får resurstillskott, vilket utskottet noterar med tillfredsställelse. I en tid av snabb teknisk utveckling och samhällsförändring är det dock enligt utskottet mycket angeläget att ytterligare satsningar görs också på humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Den uppräknade av anslaget till HSFR som regeringen föreslår är mot den bakgrunden otillräcklig. Utskottet förordar att HSFR får disponera ytterligare 10 milj. kr. under budgetåret 1987/88. Riksdagen bör därför med bifall till motion 1986/87: Ub2 yrkande 9 delvis och med anledning av proposition 1986/87: 80 till Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 112 970 000 kr.

dels att moment 12 i utskottets hemställan i punkt 17 bort ha följande lydelse:

12. *beträffande anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub2 yrkande 9 delvis och med anledning av proposition 1986/87: 80 till *Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet* för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 112 970 000 kr.

78. Ett tekniskt forskningsråd (punkt 19, mom. 4)

Birgitta Rydle, Birger Hagård och Rune Rydén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 112 börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "och 38" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att ett självständigt tekniskt forskningsråd bör inrättas i enlighet med vad som anförs i motion 1986/87: Ub5. Detta forskningsråd bör ha samma ställning som övriga forskningsråd och finansieras via ett eget anslag på statsbudgeten. Det är enligt utskottets uppfattning väsentligt för den tekniska forskningen att ett sådant fristående forskningsorgan kan bedöma och stödja teknisk forskning utifrån vetenskapliga grunder och att det därvid kan stödja forskning även utanför de av STU utvalda prioriterade områdena. Det nya forskningsrådet bör inrättas den 1 juli 1987. Under ett nytt anslag Tekniska forskningsrådet bör anvisas 35 milj. kr., varav 25 milj. kr. bör omfördelas från anslaget till STU. Detta anslag behandlar näringsutskottet senare i sitt betänkande NU 1986/87: 33. Riksdagen bör således bifalla motion 1986/87: Ub5 yrkandena 37 och 38.

dels att moment 4 i utskottets hemställan i punkt 19 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *ett tekniskt forskningsråd*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub5 yrkandena 37 och 38 dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om inrättande av ett tekniskt forskningsråd den 1 juli 1987, dels till *Tekniska forskningsrådet* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 35 000 000 kr..

79. Ett miljöforskningsråd (punkt 19, mom. 5)

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 112 börjar med "Motionärerna har" och på s. 113 slutar med "yrkande 13" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer med vad som anförs i motion 1986/87: Ub1 om att miljöforskning ställer sådana krav på tvärvetenskaplighet som inte kan uppfyllas av de befintliga fakulteterna och forskningsråden. Eftersom miljöforskningen är av särskild betydelse för människornas och naturens överlevnad bör därför ett särskilt miljöforskningsråd inrättas som inriktar sin verksamhet på tvär- och mångvetenskapliga projekt inom ämnesområdena naturmiljö, hushållning med naturresurser, energifrågor, arbetsmiljö, boendemiljö m. m. Regeringen bör skyndsamt utreda inrättandet av ett sådant forskningsråd och överförande av resurser till detta från bl. a. naturvårdsverket, STU, energiverket, arbetarskyddsstyrelsen, byggforskningsrådet och de befintliga grundforskningsråden. Vad utskottet här anfört bör riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub1 yrkande 13 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 5 i utskottets hemställan i punkt 19 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *ett miljöforskningsråd*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Ub1 yrkande 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

80. Polarforskning (punkt 20, mom. 1 och 2)

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 114 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "remissinstanserna visat" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att svensk polarforskning inte bör bidra till svensk eller annan exploatering av Antarktis. Miljön där är mycket känslig och förhållandena i Antarktis spelar en avgörande roll i jordens ekologiska system. Därför bör den svenska polarforskningen inriktas mot frågor som har betydelse för miljön i stort. Samtidigt som svensk polarforskning får en inriktning mot miljöfrågor bör ett svenskt initiativ tas inom FN:s miljöorgan för att få Antarktis förklarad som en internationell nationalpark öppen för fri forskning och fredlig samverkan. Vad utskottet här anför bör riksdagen med bifall till yrkande 6 i motion 1986/87: Jo138 som sin mening ge regeringen till känna. Utskottet anser vidare att bidraget till den svenska polarforskningen bör begränsas i vad gäller polarforskningssekretariatets verksamhetsområde och att det nya anslaget bör föras upp med 10 milj. kr. i enlighet med yrkande 5 i motion 1986/87: Jo138.

dels att momenten 1 och 2 i utskottets hemställan i punkt 20 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *uttalande om polarforskningens inriktning*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Jo138 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,
2. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87: Jo138 yrkande 5 och med anledning av proposition 1986/87: 80 till *Polarforskning* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 10 000 000 kr.

81. Fusionssamarbete med EG samt anslagsbeloppet under Europeisk forskningssamverkan (punkt 22, mom. 1 och 2)

Pär Granstedt (c), Larz Johansson (c) och Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 116 börjar med "Riksdagen avslag" och slutar med "motion 1986/87: N507" bort ha följande lydelse:

Kärnkraften som energikälla skall enligt riksdagens beslut successivt avvecklas med slut senast år 2010. Att Sverige under dessa omständigheter deltar i fusionsforskning kan minska trovärdigheten i det på folkomröstningen 1980 grundade beslutet om avveckling. Det kan då fördröja den satsning på sparande och på tillgängliga alternativa energikällor som avvecklingsbeslutet förutsätter. Det är heller inte bra för Sveriges allmänna

trovärdighet att delta i samarbete kring projekt som är främmande för en stor del av det svenska folket.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen vid medelsanvisningen avslår regeringens förslag att anvisa 45 milj. kr. till fusionssamarbete med EG. Vidare bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna att detta fusionssamarbete bör avslutas. Regeringen bör snarast framlägga ett förslag för riksdagen med denna innebörd.

dels att momenten 1 och 2 i utskottets hemställan i punkt 22 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *fusionssamarbete med EG*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: N507 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført.

2. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: N507 yrkande 1 och med anledning av proposition 1986/87: 80 till *Europeisk forsknings-samverkan* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 168 234 000 kr.

82. Kostnadsramar samt anslagsbeloppet under Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. (punkt 29, mom. 1 och 2)

Birgitta Rydle, Birger Hagård och Rune Rydén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 121 börjar med "Mot bakgrunden" och på s. 122 slutar med "445 000 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet vill med anledning av nämnda propositioner och motioner anföra följande.

UHÄ har i sin anslagsframställning angett att ca 300 milj. kr. per budgetår krävs enbart för ersättningsanskaffning. Även om det exakta behovet av medel är svårberäknat framstår det som helt klart att stora brister föreligger, när det gäller såväl ersättnings- som nyanskaffning. Utskottet anser att staten har ansvaret för att garantera utbildningen och forskningen en tillräckligt stor och kvalitativt högtstående basorganisation.

Mot bakgrunden av det anförda förordar utskottet att den på utrustningsplanen uppförda kostnadsramen för UHÄ:s fördelning för budgetåret 1987/88 höjs med 100 milj. kr. jämfört med förslaget i proposition 1986/87:80 samt att kostnadsramen för FRN:s fördelning för budgetåret 1987/88 höjs med 50 milj. kr. jämfört med förslaget i samma proposition. Vad föredragande statsrådet i övrigt i budgetpropositionen har förordat beträffande kostnadsramar föranleder ingen erinran från utskottets sida. Utskottet föreslår sålunda att riksdagen med anledning av propositionerna 1986/87:80 och 1986/87:100 och motionerna 1986/87:Ub5 yrkande 14 och 1986/87:Ub503 yrkande 1 bemyndigar regeringen att besluta om anskaffning av inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. inom de kostnadsramar som utskottet har förordat.

Som en följd av vad utskottet i det föregående har förordat föreslår

utskottet att riksdagen med anledning av propositionerna 1986/87: 80 och 1986/87:100 och motionerna 1986/87:Ub5 yrkande 13, 1986/87: Ub503 yrkande 2, 1986/87: Ub628 yrkande 12, 1986/87:Ub641 yrkande 12 till Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. för budgetåret 1987/88 anvisar 560 000 000 kr.

dels att momenten 1 och 2 i utskottets hemställan i punkt 29 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *kostnadsramar*

att riksdagen med anledning av propositionerna 1986/87: 80 och 1986/87: 100 och motionerna 1986/87: Ub5 yrkande 14 och 1986/87: Ub503 yrkande 1 bemyndigar regeringen att besluta om anskaffning av inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. inom de kostnadsramar som utskottet har förordat,

2. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med anledning av propositionerna 1986/87: 80 och 1986/87:100 och motionerna 1986/87:Ub5 yrkande 13, 1986/87:Ub503 yrkande 2, 1986/87:Ub628 yrkande 12 och 1986/87:Ub641 yrkande 12 till *Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 560 000 000 kr..

83. Beskattning av bankernas vinster (punkt 29, mom. 4)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 123 börjar med "Utskottet anser" och slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående uttryckt oro för att den aviserade bankdonationen till forskningsutrustning kan komma att innebära ett hot mot forskningens frihet och mot den bakgrunden uttalat att en motsvarande beskattning av bankernas vinster vore att föredra. Riksdagen bör därför hos regeringen hemställa om förslag om skärpt beskattning av bankkapitalet varvid minst 600 milj. kr. bör tillfalla forskningen under den närmaste treårsperioden. Vad utskottet nu har anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 4 i utskottets hemställan i punkt 29 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *beskattning av bankernas vinster*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ub2 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

1. Resurser för informationsteknologisk forskning (punkt 10, mom. 2)

Pär Granstedt och Larz Johansson (båda c) anför:

I centerpartiets motion 1986/87: Ub628 – väckt under allmänna motions-tiden – föreslogs att riksdagen under ett särskilt anslag skulle anvisa 50 milj. kr. för regionalpolitiskt motiverade insatser inom högskolan. Dessa resurser är avsedda att användas bl. a. för forskningsändamål, såsom ytterligare insatser för den informationsteknologiska forskningen vid universitetet i Umeå och högskolan i Luleå samt till molekylärbiologisk forskning vid universitetet i Umeå. Vidare avses medlen användas för uppbyggnad av forskningen vid de mindre högskolorna. Yrkandet har behandlats i utbildningsutskottets betänkande UbU 1986/87: 21.

2. Polarforskning (punkt 20)

Ylva Annerstedt och Kerstin Keen (båda fp) anför:

Enligt folkpartiets uppfattning bör den svenska polarforskningen i Antarktis ha en klar inriktning mot miljö och miljöövervakning. Vi menar att Antarktis bör ges ett bestående skydd mot exploatering bl. a. med tanke på dess känsliga och utomordentligt värdefulla naturmiljö. Vi avser att senare i annat sammanhang återkomma med förslag i detta syfte.

1986/87:4 y

om vissa forskningsfrågor (prop. 1986/87:80 bil. 6 delvis)

Till utbildningsutskottet

Utbildningsutskottet har den 19 mars 1987 beslutat bereda kulturutskottet tillfälle att yttra sig över den med anledning av proposition 1986/87:80 om forskning väckta motionen 1986/87:Ub21 yrkande 1. Yrkande 2 i motion Kr108 behandlas i utskottets betänkande KrU 1986/87:16.

Kulturutskottet har beslutat att – om utbildningsutskottet medger det – överlämna motionen 1986/87:Kr108 yrkande 1 till utbildningsutskottet och att avge ett yttrande över yrkandet. Yrkande 2 i motion Kr108 behandlas i utskottets betänkande KrU 1986/87:16.

Kulturutskottet

Utskottet tar först upp frågan om *inkomstgaranti för f. d. innehavare av tidsbegränsad lärartjänst inom högre konstnärlig utbildning*. I budgetpropositionen år 1984 (prop. 1983/84:100 bil. 10 s. 299) anförde utbildningsministern att hon fann det angeläget att de personer som innehaft tjänst som professor eller huvudlärare inom högre konstnärlig utbildning sedan deras förordnande löpt ut skulle kunna återuppta sin konstnärliga verksamhet utan oro för ekonomin. I propositionen föreslogs därför att två nya garantirum skulle beräknas för dessa personer under anslaget F. Inkomstgarantier för konstnärer.

I samband med riksdagsbehandlingen av förslaget framhöll kulturutskottet (KrU 1983/84:18) att den mera övergripande frågan om inkomst av lönegaranti för innehavare av lärartjänster inom konstnärliga utbildningar skulle prövas i samband med förslag till ny arbets- och tjänsteorganisation inom högskolan.

Lärartjänstutredningen föreslog i betänkandet (SOU 1980:3) Lärare i högskolan att för innehavare av tidsbegränsade tjänster ett system med s. k. lönegaranti skulle införas efter anställningstidens slut.

I det regeringsförslag om ny arbets- och tjänsteorganisation för lärare i den statliga högskolan (prop. 1984/85:57), som riksdagen tog ställning till hösten 1984, togs frågan om lönegaranti för vissa lärartjänster inom de konstnärliga utbildningarna upp. Utbildningsministern ansåg att de konstnärliga utbildningarna har ett speciellt behov av förnyelse och att det därför är motiverat att lärartjänster liksom hittills tillsätts med tidsbegränsat förordnande. Hon förordade att de tidsbegränsade tjänsterna inom den högre konstnärliga

utbildningen med en förordnandetid om högst tio resp. tio plus fem år även fortsättningsvis skulle vara tidsbegränsade tills vidare för högst fem år med möjlighet till omförordnande för högst ytterligare en femårsperiod. Lärartjänstutredningens förslag om ett system med lönegaranti avvisades i propositionen med följande motivering (s. 23):

Med en förordnandetid för här aktuella tjänster om högst fem år är det enligt min mening inte nödvändigt att införa ett system med lönegaranti som utredningen föreslagit. Innehavare av en tjänst med förordnande för högst fem år bör enligt min uppfattning kunna behålla en naturlig kontakt med egen konstnärlig verksamhet i betydligt större utsträckning än vad som kan vara fallet för dagens innehavare av tioårsförordnanden. Jag finner det dock skäligt att innehavare av de föreslagna tjänsterna med förordnande om högst fem år erbjuds någon form av avgångsvederlag efter förordnandetidens utgång för att underlätta återgången till egen konstnärlig verksamhet. Frågan om sådant avgångsvederlag bör i varje enskilt fall prövas av konstnärsnämnden i samråd med UHÄ. Beloppet bör uppgå till högst tre årslöner som professor och bestämmas i förhållande till förordnandetidens längd och andra omständigheter såsom t. ex. stadigvarande inkomster från egen verksamhet och/eller anställning efter förordnandetidens utgång. För dagens innehavare av tidsbegränsade tjänster med förordnande för högst tio resp. femton år bör däremot den föreslagna ordningen med inkomstgarantier gälla.

Utbildningsutskottet (UbU 1984/85:9) tillstyrkte regeringens förslag om avgångsvederlag för innehavare av tidsbegränsade tjänster som professor. Riksdagen följde utskottet. De professorer som utses efter juni månads utgång 1986 kommer i enlighet härmed att erhålla någon form av avgångsvederlag.

Enligt motion Ub21 (fp) bör systemet med inkomstgarantier för konstnärer inte användas för att tillgodose behovet av trygghet för f. d. professorer inom högre konstnärlig utbildning. Motionärerna hänvisar till att konstnärsnämnden kritiserat detta system och hävdar att medel till en lönegaranti bör tas antingen ur pensionssystemet eller ur anslagen till högskola och forskning. Vidare framhålls att lönegaranti till dessa lärare och inkomstgaranti till konstnärer inte bör sammanblandas, eftersom man då får två kategorier innehavare utsedda enligt olika kriterier. Motionärerna vill att riksdagen skall göra en framställning till regeringen om att medel för lönegarantier åt f. d. professorer och huvudlärare inom konstnärlig utbildning i fortsättningen skall anvisas ur anslagen till högre utbildning och forskning.

Enligt vad utskottet inhämtat finansieras de sju garantirum som hittills inrättats för professorer inom högre konstnärlig utbildning inom ramen för de medel som beräknas för högre utbildning och forskning. Dessa garantirum tar alltså inte i anspråk medel som skulle kunna användas för att öka antalet garantirum i övrigt. Utskottet konstaterar alltså att motionärernas önskemål tills viss del är tillgodosett.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det inte är tillfredsställande att inkomstgaranti till f. d. professorer lämnas från anslaget Inkomstgarantier för konstnärer. Detta system innebär att innehavarna av inkomstgarantier utses enligt olika kriterier. Det bör dock framhållas att de här aktuella inkomstgarantierna kommer att lämnas under ett övergångsskede och kommer att ersättas av systemet med avgångsvederlag. För närvarande finns

det 25 tjänster som professor eller huvudlärare inrättade inom den högre konstnärliga utbildningen. I 6 fall har innehavarna av dessa tjänster utsetts under perioden 1984–1986 och kan alltså förväntas få inkomstgaranti. Man kan med hänsyn härtill räkna med att 13 personer blir berättigade att erhålla inkomstgarantier.

Med hänsyn till att systemet med inkomstgarantier är temporärt och att det omfattar ett fåtal personer anser utskottet inte att motionen i här aktuell del (yrkande 1) bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Förslag om ökade resurser för *naturhistoriska riksmuseets forskning* förs fram i motion Kr108 (s). Motionärerna erinrar om att riksmuseet är unikt i den svenska museivärlden genom sin utpräglade forskningsprofil med tonvikt på naturvetenskaplig grundforskning. 80 % av de samlade resurserna vid museet utnyttjas för forskning och vård av samlingar.

Motionärerna påpekar att det i regeringens förslag om forskning förutsätts att museet skall få resursförstärkningar som motsvarar resursutvecklingen för naturvetenskaplig forskning i övrigt. Enligt propositionen skall dock anslagen till museet öka först fr. o. m. budgetåret 1989/90. Motionärerna hävdar att museet behöver ytterligare medel för vård av samlingarna och för förstärkning av ADB-resurser redan för budgetåren 1987/88 och 1988/89.

Riksmuseet har i sin anslagsframställning för 1987/88 presenterat förslag till en resursförstärkning avseende budgetåren 1987/88–1989/90 som uppgår till totalt 1,9 milj. kr., varav 570 000 kr. är avsedda för ADB-resurser och 367 000 kr. för bl. a. vård av samlingarna samt 362 000 kr. för ytterligare en professur.

Naturhistoriska riksmuseet är – som motionärerna framhåller – unikt i den svenska museivärlden genom sin utpräglade forskningsprofil med tonvikt på naturvetenskaplig forskning. Internationellt intar museet en framskjuten position genom sina kvantitativt och kvalitativt högtstående vetenskapliga samlingar. Den forskning som bedrivs är av grundforskningskaraktär och avser till stor del frågor som rör miljöområdet. Museet har också i proposition 1986/87:97 om de centrala museernas uppgifter och ansvar föreslagits att vara ansvarsmuseum inom området naturhistoria.

Motionärerna föreslår att riksmuseet skall tillföras ytterligare medel från anslagsposten *Till regeringens disposition inom anslaget D 28*. Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål. För detta ändamål har för innevarande budgetår beräknats drygt 2 milj. kr. Enligt forskningspropositionen skall anslagsposten räknas upp med 2 milj. kr., bl. a. för stöd till forskningssamarbete inom *European Science Foundation* samt för en höjning av bidraget till nämnden för svenskt-amerikanskt forskarutbyte (Fulbright Commission). Enligt vad utskottet inhämtat går en stor del av medlen under anslagsposten till det nordiska forskningsprojektet *North Optical Telescope*.

Utskottet är inte berett att föreslå att medel skall tas från denna anslagspost för att förstärka riksmuseets forskningsverksamhet. Utskottet avstyrker alltså motion Kr108 yrkande 1.

Med hänsyn till museets unika förutsättningar att bedriva forskning inom miljöområdet finner utskottet att det är viktigt att forskningsverksamheten

vid riksmuseet får en sådan resursförstärkning som motsvarar resursutvecklingen för naturvetenskaplig forskning i övrigt.

UbU 1986/87: 26
Bilaga 1

Stockholm den 7 april 1987

På kulturutskottets vägnar

Ingrid Sundberg

Närvarande: Ingrid Sundberg (m), Ing-Marie Hansson (s), Jan-Erik Wikström (fp), Karl Boo (c), Berit Oscarsson (s), Lars Ahlmark (m), Sylvia Pettersson (s), Margareta Mörck (fp), Erkki Tammenoksa (s), Alexander Chrisopoulos (vpk), Mats O Karlsson (s), Maud Björnemalm (s), Håkan Stjernlöf (m) och Stina Gustavsson (c).

1986/87:2 y

över motionsyrkande om en professur i säkerhetspolitisk forskning

Till utbildningsutskottet

Utbildningsutskottet har den 17 mars 1987 beslutat bereda utrikesutskottet tillfälle att yttra sig över yrkande 23 i motion 1986/87:Ub5.

Motionen

I motion 1986/87:Ub5 av Carl Bildt m. fl. (m) yrkande 23 hemställs

23. att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en professur i säkerhetspolitisk forskning vid Stockholms universitet i enlighet med vad som i motionen anförts.

Motionen har väckts med anledning av forskningspropositionen 1986/87:80.

Motionärerna erinrar om att det i Sverige för närvarande finns tolv professurer i statsvetenskap, varav tre i fredsforskning, men ingen i säkerhetspolitisk forskning. Den svenska alliansfria politiken gör det särskilt viktigt att vi har möjligheter att bygga säkerhetspolitiska ställningstaganden på material som tagits fram inom vårt eget land, heter det i motionen, som mot denna bakgrund föreslår att en professur i säkerhetspolitisk forskning inrättas vid Stockholms universitet. Professuren föreslås bli placerad vid utrikespolitiska institutet, som därmed skulle få en välkommen resursförstärkning.

Utskottet

Utskottet delar motionärernas åsikt att det i Sverige finns behov av säkerhetspolitisk forskning som kan utgöra grund för självständiga säkerhetspolitiska ställningstaganden i aktuella frågor. För närvarande fyller försvarets forskningsanstalt, försvarsdepartementet och utrikesdepartementet på olika sätt väsentligen denna funktion. Det är också, som framhålls i propositionen, viktigt att den säkerhetspolitiska forskningen kan bidra till att breda kunskaper på detta område skapas inom landet. Universiteten och fristående institutioner såsom Utrikespolitiska institutet kan spela en betydelsefull roll när det gäller att stimulera säkerhetspolitisk debatt och fördjupa vår allmänna kompetens på detta fält. En ytterligare betoning av för svensk säkerhetspolitik relevant forskning och utbildning vore ur utskottets synpunkt önskvärd. Vilka ytterligare personella resurser som kan behövas får bedömas i kommande budgetarbete. Den fria akademiska forskningen kan

emellertid knappast förväntas svara för statsmakternas behov av målinriktad uppdragsforskning.

UbU 1986/87: 26
Bilaga 2

Utskottet får anledning att återkomma till den säkerhetspolitiska forskningen vid sin behandling av forskningspropositionens säkerhetspolitiska avsnitt. Utskottet är emellertid inte övertygat om att en konstruktion av det slag som förordas i motion Ub5 är den mest ändamålsenliga för att uppnå det av motionärerna avsedda syftet. Enligt utskottets uppfattning bör sålunda motionsyrkandet avstyrkas.

Stockholm den 21 april 1987

Stig Alemyr

Närvarande: Stig Alemyr (s), Ingemar Eliasson (fp), Maj-Lis Löow (s), Sten Sture Paterson (m), Bengt Silfverstrand (s), Anita Bråkenhielm (m), Nils T Svensson (s), Britta Hammarbacken (c), Bertil Måbrink (vpk), Maj Britt Theorin (s), Maria Leissner (fp), Olle Göransson (s), Åke Gustavsson (s), Ivar Virgin (m) och Görel Thurdin (c).

Avvikande meningar

1. Sten Sture Paterson, Anita Bråkenhielm och Ivar Virgin (alla m) anser

att den del av utskottets yttrande som börjar med "Vilka ytterligare" och slutar med "motionsyrkandet avstyrkas." bort ha följande lydelse:

De forskningsresurser som finns inom t. ex. försvarets forskningsanstalt och försvarsdepartementet kan förväntas motsvara statsmakternas behov av målinriktad uppdragsforskning. För den säkerhetspolitiska forskningens utveckling och vitalitet är det emellertid väsentligt att i Sverige också byggs upp en fristående säkerhetspolitisk forskning och ett motsvarande internationellt erfarenhetsutbyte.

Som ett viktigt steg på vägen mot en uppbyggnad av sådan oberoende forskning kan inrättandet av den i motionen föreslagna professuren vara ändamålsenligt.

2. Britta Hammarbacken och Görel Thurdin (båda c) anser

att den del av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet får" och slutar med "motionsyrkandet avstyrkas." bort ha följande lydelse:

Utskottet kommer senare att behandla den säkerhetspolitiska forskningen och därtill hörande förslag i motion U303 (c) om en översyn av den utrikespolitiska forskningens samordning och den säkerhetspolitiska forskningens utformning. Utskottet finner därför ingen anledning att nu ytterligare kommentera denna fråga.

1986/87:3 y

över motionsyrkande om en professur i säkerhetspolitisk forskning

Till utbildningsutskottet

Utbildningsutskottet har den 17 mars 1987 beslutat bereda försvarsutskottet tillfälle att yttra sig över motion 1986/87:Ub5 yrkande 23.

Motionen

I motion 1986/87:Ub5 av Carl Bildt m. fl. (m), som väckts med anledning av proposition 1986/87:80 om forskning, har såvitt nu är i fråga yrkats att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en professur i säkerhetspolitisk forskning i enlighet med vad som i motionen anförts.

Enligt motionärerna gör den svenska alliansfria politiken det särskilt viktigt att vi har möjligheter att bygga säkerhetspolitiska ställningstaganden även på forskningsmaterial som tagits fram inom vårt land. "En inhemsk forskning kan också i större utsträckning förväntas intressera sig för frågor av speciell vikt för vår egen säkerhets- och försvarspolitik. Propositionen innehåller dock inga förslag om hur den säkerhetspolitiska forskningen skall förstärkas."

Motionärerna föreslår inrättande av en professur i säkerhetspolitisk forskning, knuten till Stockholms universitet men placerad vid utrikespolitiska institutet.

Försvarsutskottet

I proposition 1986/87:80 om forskning uttalar statsministern (s. 16–17) bl. a.:

Neutralitetspolitiken ställer särskilda krav på en självständig värdering av för vårt land viktiga förhållanden och utvecklingstendenser i omvärlden.

I takt med att kapprustningen och fredssträvandena på senare år fått allt större politisk betydelse blir den utrikespolitiska forskningen i allmänhet och den säkerhetspolitiska i synnerhet allt viktigare. En växande opinion kräver resultat av de internationella nedrustningsförhandlingarna. Kvalificerad forskning är en förutsättning för en fortsatt aktiv och slagkraftig svensk politik på dessa områden. Den uppmärksamhet som idag allmänt ägnas freds- och nedrustningsfrågorna förstärker dessa forskningsbehov.

Den utrikespolitiska forskningen bör ha en bred inriktning. Sålunda finns ofta ett samband mellan säkerhetspolitiska och exempelvis ekonomiska

frågor, miljö- och naturresursproblem samt frågor som gäller ekonomiska resurser och ekonomisk utveckling.

Norden och norra Europa har på ett annat sätt än tidigare hamnat i skärningspunkten för stormakternas strategiska intressen. Behovet av grundlig analys av stormakternas beteende i vårt närområde och av motiven för deras handlande är uppenbart. Kravet på sådan analys härrör inte enbart ur behovet av planering för kris- och konfliktsituationer. Den är också viktig i fredstid. Att slå vakt om öststatsforskningen är angeläget i detta sammanhang.

I forskningspropositionen (bil. 2 s. 3–4) anför utrikesministern bl. a.:

Sverige har i hög grad intresse av studier kring frågor av särskild betydelse för vår utrikespolitik: kring neutralitetspolitiken, villkoren för internationell säkerhet och nedrustning, frågor som rör säkerheten i vårt närområde, de militära styrkeförhållandena och villkoren för stabilitet i Europa, stormaktsförbindelserna, den tekniska utvecklingens betydelse, handelspolitik och ekonomiskt beroende. Samma direkta intresse finns även för forskning kring vissa folkrättsliga aspekter på problem inom utrikes-, säkerhets- och nedrustningspolitiken och beträffande mänskliga rättigheter.

Olika vägar bör prövas att fördjupa den internationellt inriktade utbildningen och forskningen främst med anknytning till ämnesområdet statsvetenskap. Det är viktigt att säkerhetspolitisk forskning, freds- och konfliktforskning och inte minst öststatsforskning kan bidra till att bredare kunskaper på dessa områden skapas inom landet.

I proposition 1986/87:95 om totalförsvarets fortsatta utveckling (s. 132) understryker försvarsministern behovet av en breddad och intensifierad säkerhetspolitisk forskning inom landet.

Försvarsutskottet har tidigare (FöU 1980/81:2) behandlat värdet av en aktiv debatt om landets säkerhetspolitik och totalförsvaret. Härvid påpekade utskottet att forskning, studier och utredningar på det säkerhetspolitiska fältet skall ge underlag för både debatt och beslut om säkerhetspolitikens medel. I remissyttranden till försvarsutskottet hade både försvarets forskningsanstalt och utrikespolitiska institutet pekat på universitetens betydelse för forskningen i säkerhetspolitiska frågor.

Liksom vid behandlingen av säkerhetspolitisk forskning under riksmötet 1980/81 anser försvarsutskottet att det är angeläget att säkerhetspolitiska frågor tas upp inom ramen för utbildningen och forskningen inom högskolan. Resurser behöver avdelas för utbildning och forskning om frågor av direkt betydelse för Sveriges säkerhet.

Försvarsutskottet anser sig emellertid inte ha tillräckligt underlag för att förorda i vilken form en utökad forskning om säkerhetspolitiken bör främjas.

Stockholm den 7 april 1987

På försvarsutskottets vägnar

Olle Göransson

Närvarande: Olle Göransson (s), Roland Brännström (s), Åke Gustavsson (s), Gunnar Björk i Gävle (c), Evert Hedberg (s), Göthe Knutson (m), Ingemar Konradsson (s), Ingvar Björk (s), Hans Lindblad (fp), Olle Aulin (m), Iréne Vestlund (s), Gunhild Bolander (c), Christer Skoog (s), Wiggo Komstedt (m) och Carl-Johan Wilson (fp).

Avvikande meningar

1. Göthe Knutson, Olle Aulin och Wiggo Komstedt (alla m) anser att det sista stycket i utskottets yttrande, som börjar med "Försvarsutskottet anser" och slutar med "bör främjas", bort ersättas med text av följande lydelse:

En säkerhetspolitisk professur knuten till Stockholms universitet, placerad vid utrikespolitiska institutet, motsvarar enligt försvarsutskottets mening väl de intentioner som utskottet tidigare uttalat. En sådan professur kan genom sin anknytning till universitetet medverka till en breddning och fördjupning av den säkerhetspolitiska forskningen och till rekrytering av nya forskare. Samtidigt kan den genom placeringen vid utrikespolitiska institutet på ett värdefullt sätt bidra till att stärka institutet och dess möjligheter att utveckla större tyngd i internationella sammanhang.

Försvarsutskottet tillstyrker därför att det inrättas en professur i enlighet med det i motion 1986/87:Ub5 (m) framlagda förslaget.

2. Gunnar Björk i Gävle och Gunhild Bolander (båda c) anser att det sista stycket i utskottets yttrande, som börjar med "Försvarsutskottet anser" och slutar med "bör främjas", bort ersättas med text av följande lydelse:

Försvarsutskottet anser sig inte ha tillräckligt underlag för att förorda i vilken form en utökad forskning om säkerhetspolitiken bör främjas. Medel som kan tillföras för detta ändamål bör i princip fördelas av ett forskningsrådsorgan som får till uppgift att stödja projekt rörande säkerhetspolitisk forskning. Huvudinriktningen bör vara att stödja projekt som bearbetar frågor av betydelse för Sveriges fastlagda säkerhetspolitik och särskilt angående situationen i det nordiska området.

Översikt över motionernas behandling

UbU 1986/87: 26
Bilaga 4

Motions- yrkande nr 1986/87:	Motionsyrkandena behandlas på nedan angivna ställen i			
	utskottets yttrande s.	utskottets hemställan punkt, mom.	reservation nr	särskilt yttrande nr
Ub1 yrk.	1	13-14	p. 1 mom. 5	3, 4
	2	12-13	p. 1 mom. 1	
	3	12-13	p. 1 mom. 1	
	4	33-34	p. 1 mom. 29	23, 24
	5	24	p. 1 mom. 16	16, 17
	6	24-25	p. 1 mom. 16, 19	16, 17, 19
	8	30	p. 1 mom. 26	22
	9	41	p. 1 mom. 39	
	10	27-28	p. 1 mom. 23	
	11	43-44	p. 1 mom. 46	
	12	16-17	p. 1 mom. 6	5, 6, 7
	13	112-113	p. 19 mom. 5	79
	14	19	p. 1 mom. 11	10, 11
	15	122	p. 29 mom. 3	
	16	33-34	p. 1 mom. 29	23, 24
	17	35, 96	p. 1 mom. 31, p. 15 mom. 9	23, 24, 25, 26, 67, 68
	18	36	p. 1 mom. 32	27, 28
19	43	p. 1 mom. 44		
Ub2 yrk.	1	12-13	p. 1 mom. 1	
	2	123	p. 29 mom. 4	83
	3	106	p. 17 mom. 6	74
	4	28	p. 1 mom. 24	
	5	69-70	p. 6 mom. 17, 20	50, 51, 54, 55, 56
	6	33-34	p. 1 mom. 29, 30	23, 24
	7	16-17	p. 1 mom. 6	5, 6, 7
	8	43	p. 1 mom. 45	33
	9	107-108	p. 17 mom. 11, 12	76, 77
Ub3	68	p. 6 mom. 14	49	
Ub4	66	p. 6 mom. 8	45	
Ub5 yrk.	1	13-14	p. 1 mom. 5	3, 4
	2	19	p. 1 mom. 9	8
	3	30	p. 1 mom. 26	22
	4	31-32	p. 1 mom. 28	
	5	16-17	p. 1 mom. 6	5, 6, 7
	6	16-17	p. 1 mom. 6	5, 6, 7
	7	16-17	p. 1 mom. 6	5, 6, 7
	10	17	p. 1 mom. 7	
	11	22	p. 1 mom. 13	12, 13
	12	43	p. 1 mom. 43	32
	13	121-122	p. 29 mom. 2	82
	14	121-122	p. 29 mom. 1	82
	15	41-42	p. 1 mom. 40	31
	16	13	p. 1 mom. 3	1
	17	24-25	p. 1 mom. 17	
	18	23	p. 1 mom. 15	15
	19	25	p. 1 mom. 18	18
	20	24	p. 1 mom. 16	16, 17
	21	25	p. 1 mom. 19	19
	22	19	p. 1 mom. 11	10, 11
23	67	p. 6 mom. 9	46	
24	90-91	p. 12 mom. 4		
25	35	p. 1 mom. 31	25, 26	
27	94	p. 15 mom. 2	64	
29	81	p. 10 mom. 3, 5	61, 62	
37	112	p. 19 mom. 4	78	
38	112	p. 19 mom. 4	78	

Motions- yrkande nr 1986/87:	Motionsyrkandena behandlas på nedan angivna ställen i			
	utskottets yttrande s.	utskottets hemställan punkt, mom.	reservation nr	särskilt yttrande nr
Ub6 yrk. 1	16-17	p. 1 mom. 6	5, 6, 7	
2	22	p. 1 mom. 13	12, 13	
3	22	p. 1 mom. 14	14	
4	13	p. 1 mom. 4	2	
5	69-70	p. 6 mom. 17, 20	50, 51, 54, 55, 56	
7	37	p. 1 mom. 34	30	
9	104	p. 17 mom. 2	73	
Ub7	49	p. 2 mom. 1		
Ub8 yrk. 1	105-106	p. 17 mom. 4		
2	107	p. 17 mom. 10		
Ub9	39	p. 1 mom. 37		
Ub10	74-75	p. 7 mom. 6	58	
Ub11	95	p. 15 mom. 6		
Ub12	74-75	p. 7 mom. 6	58	
Ub13	35	p. 1 mom. 31	25, 26	
Ub14	56	p. 3 mom. 4	36	
Ub15	54	p. 3 mom. 1		
Ub16	51	p. 2 mom. 5		
Ub17 yrk. 1	27-28	p. 1 mom. 23, 24		
Ub18	64	p. 6 mom. 3	42	
Ub19	87	p. 11 mom. 4		
Ub20	83-84	p. 10 mom. 11		
Ub21 yrk. 1	51	p. 2 mom. 4		
Ub22	59	p. 5 mom. 2	40	
Ub23	50	p. 2 mom. 3		
Ub24	25-26	p. 1 mom. 20		
Ub25	33-34	p. 1 mom. 29	23, 24	
Ub26	84	p. 10 mom. 12		
Ub27	59	p. 5 mom. 3		
Ub28	67	p. 6 mom. 12		
Ub29	99-100	p. 16 mom. 1, 2	69	
Ub30	87	p. 11 mom. 3		
Ub31	81	p. 10 mom. 3	61	
Ub32	87	p. 11 mom. 3		
Ub33	35	p. 1 mom. 31	25, 26	
Ub34	55	p. 3 mom. 2		
Ub35	68	p. 6 mom. 13	48	
Ub36	42	p. 1 mom. 42		
Ub37	83	p. 10 mom. 9		
Ub38 yrk. 1	81	p. 10 mom. 3, 5	61, 62	
Ub39	107	p. 17 mom. 9		
Ub40	38	p. 1 mom. 36		
Ub41	65	p. 6 mom. 6		
Ub42	41	p. 1 mom. 38		
Ub43 yrk. 1	106	p. 17 mom. 8	75	
2	101	p. 16 mom. 6	71	
3	104	p. 17 mom. 1	72	
4	91	p. 12 mom. 5		
Ub44	41	p. 1 mom. 38		
Ub45	110	p. 18 mom. 3		
Ub46 yrk. 1	55	p. 3 mom. 3	35	
2	55	p. 3 mom. 3	35	
3	56-57	p. 3 mom. 6, 8	37, 39	
Ub47	64-65	p. 6 mom. 4	43	
Ub48	49	p. 2 mom. 1		
Ub49	70	p. 6 mom. 19, 20	53, 54, 55, 56	
Ub50	54	p. 3 mom. 1		
Ub51	67	p. 6 mom. 11	47	
Ub52	101	p. 16 mom. 8		
Ub53 yrk. 1	94	p. 15 mom. 3		
2	19	p. 1 mom. 9	8	

Motionsyrkande nr 1986/87:	Motionsyrkandena behandlas på nedan angivna ställen i			
	utskottets yttrande s.	utskottets hemställan punkt, mom.	reservation nr	särskilt yttrande nr
Ub54 yrk. 1	100	p. 16 mom. 2, 3	69	
2	99	p. 16 mom. 1		
Ub55	87-88	p. 11 mom. 5		
Ub56	83	p. 10 mom. 8		
Ub57	90-91	p. 12 mom. 4		
Ub58	82	p. 10 mom. 7		
Ub59 yrk. 1	56	p. 3 mom. 4	36	
2	56	p. 3 mom. 4	36	
3	56-57	p. 3 mom. 4, 7, 8	36, 38, 39	
Ub60 yrk. 1	36	p. 1 mom. 32	27, 28	
2	28	p. 1 mom. 25	21	
3	28	p. 1 mom. 25	21	
Ub61	49, 106	p. 2 mom 1 och p. 17 mom. 5		
Ub62	50	p. 2 mom. 2	34	
Ub63 yrk. 1	87-88	p. 11 mom. 6		
2	87-88	p. 11 mom. 5		
Ub64	105	p. 17 mom. 3		
Ub65	35	p. 1 mom. 31	25, 26	
Ub66	74-75	p. 7 mom. 6	58	
Ub 67 yrk. 1	33-34	p. 1 mom. 29	23, 24	
2	35	p. 1 mom. 31	25, 26	
Ub68 yrk. 1	69-70	p. 6 mom. 17, 20	50, 51, 54, 55, 56	
2	27-28	p. 1 mom. 23		
Ub69	81-82	p. 10 mom. 4, 5	62	
Ub70	36	p. 1 mom. 32	27, 28	
Ub71	94-95	p. 15 mom. 4		
Ub72	74-75	p. 7 mom. 6	58	
Ub73	63-64	p. 6 mom. 1		
Ub74	49	p. 2 mom. 1		
Ub75	69	p. 6 mom. 15		
Ub76	87-88	p. 11 mom. 6		
Ub77	100	p. 16 mom. 2	69	
Ub78	55	p. 3 mom. 3	35	
Ub80	94	p. 15 mom. 3		
Ub81 yrk. 1	49	p. 2 mom. 1		
2	59	p. 5 mom. 2	40	
3	74	p. 7 mom. 5	57	
4	90	p. 12 mom. 3	63	
5	100	p. 16 mom. 2, 4	69, 70	
6	41	p. 1 mom. 38		
8	65	p. 6 mom. 5	44	
9	19	p. 1 mom. 10	9	
10	80	p. 10 mom. 2	59, 60	1
11	42	p. 1 mom. 41		
12	26	p. 1 mom. 21	20	
Ub503 yrk. 1	121-122	p. 29 mom. 1	82	
2	121-122	p. 29 mom. 2	82	
Ub504	86	p. 11 mom. 2		
Ub506	67	p. 6 mom. 10		
Ub508	73	p. 7 mom. 3		
Ub513	66	p. 6 mom. 8	45	
Ub533 yrk. 2	59	p. 5 mom. 2	40	
Ub536	41	p. 1 mom. 38		
Ub538 yrk. 2	106	p. 17 mom. 7		
Ub540	82	p. 10 mom. 7		
Ub545	31-32	p. 1 mom. 28		
Ub552	63	p. 6 mom. 1		
Ub554	94	p. 15 mom. 1		
Ub561	112	p. 19 mom. 3		
Ub569	82	p. 10 mom. 7		

Motions- yrkande nr 1986/87:	Motionsyrkandena behandlas på nedan angivna ställen i			
	utskottets yttrande s.	utskottets hemställan punkt, mom.	reservation nr	särskilt yttrande nr
Ub570	110	p. 18 mom. 4		
Ub578	77	p. 9 mom. 4		
Ub590 yrk. 1	13-14	p. 1 mom. 5	3, 4	
	3	24	p. 1 mom. 16	16, 17
	4	29-30	p. 1 mom. 26	22
	5	30-31	p. 1 mom. 27	
Ub591	82	p. 10 mom. 7		
Ub593 yrk. 2	65	p. 6 mom. 7		
Ub601	33-34, 95	p. 1 mom. 29 och		
		p. 15 mom. 5	23, 24	
Ub604	41	p. 1 mom. 38		
Ub607 yrk. 5	123	p. 29 mom. 5		
Ub609	33-34	p. 1 mom. 29	23, 24	
Ub613	53	p. 3 mom. 1		
Ub622	13	p. 1 mom. 2		
Ub624	41	p. 1 mom. 38		
Ub628 yrk. 12	121-122	p. 29 mom. 2	82	
	13	96	p. 15 mom. 7, 9	65, 66, 67, 68
Ub636	39	p. 1 mom. 37		
Ub641 yrk. 12	121-122	p. 29 mom. 2	82	
	14	96	p. 15 mom. 7, 9	65, 66, 67, 68
Ub643 yrk. 7	31-32	p. 1 mom. 28		
	8	30-31	p. 1 mom. 27	
Ub657	26	p. 1 mom. 22		
Ub661	36	p. 1 mom. 33	29	
Ub662	50	p. 2 mom. 1		
Ub663	83-84	p. 10 mom. 10		
Ub664	64	p. 6 mom. 2	41	
Ub670	73-74	p. 7 mom. 4		
Ub676	16-17	p. 1 mom. 6	5, 6, 7	
Ub683	37	p. 1 mom. 35		
Ub809 yrk. 4	86	p. 11 mom. 2		
Ub810 yrk. 2	101	p. 16 mom. 7		
Ub819 yrk. 7	123	p. 29 mom. 5		
Ub823 yrk. 2	123	p. 29 mom. 6		
	15	49	p. 2 mom. 1	
Ub828 yrk. 50	70	p. 6 mom. 18, 20	52, 54, 55, 56	
Kr108 yrk. 1	96-97	p. 15 mom. 8, 9	67, 68	
Jo 138 yrk. 5	114	p. 20 mom. 2	80	
	6	114	p. 20 mom. 1	80
N 150 yrk. 5	80	p. 10 mom. 2, 5	59, 60, 62	2
N 507 yrk. 1	116	p. 22 mom. 2	81	1
	2	116	p. 22 mom. 1	81

	Sida
1. Vissa för forskning och forskarutbildning gemensamma frågor . . .	1
Propositionen	1
Motionerna	1
Utskottet	
1.1 Inledning	8
1.2 1987 års förslag	9
1.3 Svensk forskning i ett internationellt perspektiv	10
1.4 Forskning inom universitetet och högskolor	11
1.4.1 Betydelsen av forskning på eget programansvar	11
1.4.2 Externfinansierarnas roll för forskning vid högskolans institutioner	14
1.5 Vissa programområden m. m.	19
1.6 Fakultetsprogram	21
1.7 Forskarutbildningen m. m.	23
1.8 Forskarutbildningens meritvärde m. m.	29
1.9 Samspelet mellan universitetet m. m. och de mindre högskoleenheterna	32
1.10 Befordringstitlar m. m.	35
1.11 Forskningsetik	36
1.12 Litteraturförsörjning	37
1.13 En särskild högskoleenhet för fysisk fostran och idrott	39
1.14 Övriga frågor	41
1.15 Hemställan	44
2. Forskningsanknytning av grundläggande högskoleutbildning samt konstnärligt utvecklingsarbete	47
3. Humanistiska fakulteterna	52
4. Teologiska fakulteterna	57
5. Juridiska fakulteterna	58
6. Samhällsvetenskapliga fakulteterna	60
7. Medicinska fakulteterna	72
8. Odontologiska fakulteterna	76
9. Farmaceutiska fakulteterna	76
10. Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna	77
11. Tekniska fakulteterna	85
12. Temaorienterad forskning	89
13. Kungl. biblioteket	91
14. Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek	92
15. Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål	92
16. Forskningsrådsnämnden	98
17. Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet	102
18. Medicinska forskningsrådet	108
19. Naturvetenskapliga forskningsrådet m. m.	110
20. Polarforskning	113
21. Delegationen för vetenskaplig och teknisk informationsförsörjning	115
22. Europeisk forskningsamverkan	115
23. Forskningsinstitutet för atomfysik: Förvaltningskostnader	117
24. Forskningsinstitutet för atomfysik: Materiel m. m.	117
25. Institutet för rymdfysik	117
26. Institutet för internationell ekonomi	117
27. Vissa bidrag till forskningsverksamhet	117
28. Bidrag till EISCAT Scientific Association	118
29. Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m.	118

Resrvationer	125	UbU 1986/87: 26
Särskilda yttranden	170	
Bilagor	171	
1. KrU 1986/87: 4y	171	
2. UU 1986/87: 2y	175	
3. FöU 1986/87: 3y	177	
4. Översikt över motionernas behandling	180	

